AHMET SİPAHİOĞLU

1929

Metis Edebiyat

Ahmet Sipahioğlu
1929
Bir Yılın Öyküsü

1954'te Ankara'da doğan Ahmet Sipahioğlu, yüksek öğrenimini İngiltere'de sinema alanında yaptı. 1979-80 yılları arasında Eskişehir Anadolu Üniversitesi, İletişim Fakültesi'nde araştırma görevlisi olarak çalıştı. 1980 yılından bu yana İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Sipahioğlu'nun çeşitli ödüller kazanan çizgi-film çalışmalarının yanı sıra, görsel anlatım ve kurmaca sorunları üzerine yayınlanmış çeşitli ders kitabı, öykü, makale ve incelemeleri bulunmaktadır. İlk "resimli-yazılı-kurmaca kitabı" olan *Kavunlu Natürmort* 1990'da (Ayrıntı Yayınları) yayınlandı ve bunu 1992'de yayınlanan *Das Kapital'i Nasıl Okudum?* (Fadıl Kocagöz'le birlikte) izledi. *1929*, yazarın oluşturmaya çalıştığı "resim-yazı birlikteliği" üzerine kurulu anlatım tarzı içinde, daha çok bir tür "almanak-roman" olarak nitelenebilir.

Metis Yayınları
İpek Sokak 9, 80060 Beyoğlu, İstanbul

Metis Edebiyat Dizisi
1929, Ahmet Sipahioğlu

© Ahmet Sipahioğlu, 1996
© Metis Yayınları, 1996

Birinci Basım: Kasım 1997

Yayın Yönetmeni:
Müge Gürsoy Sökmen

Yayına Hazırlayanlar:
Müge Gürsoy Sökmen, Yıldırım Türker

Resimler:
Kitabın resimlenmesindeki anlayışı oluşturarak, resimlerin seçilmesi ya da çizilmesi Ahmet Sipahioğlu tarafından gerçekleştirilmiştir. Kullanılan resimlerden s. 30, 36, 54, 57, 77, 80, 98, 102, 109, 115, 129, 135-6, 159, 172, 187, 189, 204, 207-8, 217, 233, 237, 253, 257'dekiler yazarın kendi çizimleridir; diğer bütün resimler de yine kendisinin kişisel arşivindendir.

Kapak Tasarımı ve Görsel Tasarım:
Semih Sökmen

Kapak Resmi:
1928-33 dönemine ait iki fotoğraf
ile bir çizimin kolajı
Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Sedat Ateş

Film: Doruk Grafik
Kapak ve İç Baskı: Yaylacık Matbaacılık Ltd.
Cilt: Fatih Mücellithanesi

ISBN 975-342-165-6

AHMET SİPAHİOĞLU

1929

Bir Yılın Öyküsü

METİS YAYINLARI

Sevgili eşim Oya ve oğlum Yunus'a,

Bu kitapta yer alan kişi ve olayların
bazıları gerçektir.

"Beyler;
Niçin varolduğunuzu lütfen bana açıklayabilir misiniz?
Hayır!
Çünkü, bu konuda hiçbir fikriniz yok!.."

TRISTAN TZARA
"Merz" (Hanover), II. No: 7, Ocak 1924.

12 Kasım 1928, İstanbul

ANASININ KUZUSU

Çok sevgili, büyük büyük adam oğlum, aslanım benim. Annesinin bir tanesi. Diyar-ı gurbette yalnız kalmış müdafaasız evlatçığım. Sevgili Şekip'çiğim;

Zavallı anacığın seni nasıl özledi bir bilsen. İnan seneler geçtikçe sana karşı duyduğum hasret azalmıyor; tam tersine artıyor.

Evladım: Nasılsın? Sıhhatin, saadetin nasıl? Kendine dikkat ediyor musun? Orası çok soğuk olurmuş, öyle diyorlar. Sıkı sıkı giyiniyor musun? Ayaklarını sıcak tutmayı ihmal etme. Sonra ishal olursun. Biliyorsun, senin ishallerin pek şiddetli olur. Gıdana dikkat ediyor musun? Oranın çikolataları, sütü ve balı pek leziz olurmuş. Onlardan bol bol yiyor musun?

Canım Şekip'çiğim; bu mektubu kaleme alırken, inan ki ellerim titriyor. Göz pınarlarımdan akan yaşlar, kâğıt üzerinde kalbimin yaraları kadar büyük çukurlar açıyor. Maalesef, sana çok kederli bir haber vermek mecburiyetindeyim.

BABAN VEFAT ETTİ!..

Evlatçığım; muhterem babacığın, uzun müddettir yatalaktı. Zaten biliyorsun. Geçen hafta bir akşamüzeri, her zaman olduğu gibi, odasına az şekerli kahve ve lokum götürdüm. Yatağında, hafifçe doğruldu ve gözlerini kısarak, bana şöyle dedi:

"Tepsiyi masanın üstüne bırak ve çık cadı karı. Görmüyor musun öbür tarafa bilet kestirdim. Biraz sonra gidiyorum. Hayatta en son istediğim şey, senin karşında ebediyete intikal etmek. Pis moruk! Defol!.. Çabuk Greta'cığımı buraya çağır. Kahvemi, narin elleriyle bana o içirsin..."

"Emredersiniz paşam," deyip, yavaşça odadan çıktım. O GRETA dediği var ya, o GRETA!.. O şıllık, sen gittikten iki sene sonra babanın getirip, eve yerleştirdiği Sıdıka beslemesinden başkası değil had-

dizatında. Fekat, uzunca bir müddetten beri, rahmetli babacığın onu aktrist Greta Garbo zannediyor. Onunla; "Benim tatlı Greta'cığım, canım, bir tanem, tatlım kıymetlim," diyerek konuşuyor. Zavallı beycağızım ne yapsın. İnme indiğinden beri hayâlle hakikatı tefrik edemiyor. Sıdıka zillisiyse hiç renk vermiyor. Kendini seneledir Greta Garbo'ya benzetip duruyor. Saç kesimi, makiyaj hep aynı. Benzese bari, fahişe!.. Baktım, koridorda Sıdıka beslemesi öyle dikilmiş duruyor. Suratına iki tokat attım. Sendeledi. Dönüp, yüzümü tırmıkladı. Tasavvur edebiliyor musun evladım? Yüzümü tırmıklıyor. Çok sevdiğin anneciğinin yüzünü!.. Beni bir yana itip, babanın odasına daldı. İki saat. Evet evladım. Tam iki saat, bu romatizmalı bacaklarla kapının önünde bekledim. Kulağımı kapıya koydum, böyle dinliyorum. İçeriden gülüşme, öpüşme sesleri geliyor. Ağlamaya başladım. Kalbim sıkıştı. Evden dışarıya zor attım kendimi. Bahçeye çıktım. Kurbağlıdere'nin sularına baktım, uzun uzun. Seni bu teferruatla sıkıyorsam, kusuruma bakma evladım. Tekrar eve döndüm. Sıdıka karısı misafir odasında oturmuş, bir de cigara tellendirmiş, kötü kötü bana bakıyor. "Bulaşıkları daha yıkamadın mı moruk?" dedi. Gözlerimden yaş geldi. Ah evladım, ah!.. Sen gittikten sonra, bunlar sevgili anacığını ne vaziyete soktular, görüyor musun? Acı halime.

Doğruca pederinin odasına seğirttim. Kapıyı usulca açıp, içeri girdim. Yavaş adımlarla, döşemeyi gıcırdatmadan, yatağın kenarına kadar geldim. Duvarlarda hep o Greta Garbo karısının ucuz kartpostalları. Herif zaten horul horul uyuyor. Gelişimi işitmedi. Bir müddet yüzünü tetkik ettim. Yine o her zamanki gibi, tüylerimi diken diken eden şeytani ifade!.. Sonra, dikkatle baktım. Aaaa!.. Bu, seninki ölmüş ayol! Cartayı çekmiş!.. Gözleri açık, amma bakmıyor. Yanağına bir çimdik attım, his yok. Ağzına ayna tuttum, buğulanmadı. İçim bir tuhaf oldu. Oda, yatak, duvardaki fotoğraflar, bütün lüzumlu ve lüzumsuz eşyalar bana bir değişik göründü. Ayaklarım yerden kesildi sanki. Hafiflemişim. Usulca odadan çıktım. Helâya gidip, çişimi yaptım. Ellerimi, yüzümü yıkadım. Aynaya baktım. Darmadağınık, beyaz saçlarıma şekil verdim. Sonra da Sıdıka orospusunun rujlarından birini alarak, kırk senedir boya görmemiş dudaklarıma sürdüm. Hiç de fena durmadı doğrusu. Orada olup da beni seyretmeni isterdim. Neyse, misafir odasına gittim. Sıdıka karısı bu defa da ayak ayak üstüne atmış, bir yandan cigarasını tüttürü-

yor, bir yandan da gramofonda plak dinliyor. Anlamış gibi, ürkek ürkek yüzüme baktı. "Tamam kızım," dedim, sakince. "Senin işin buraya kadar. Bitti artık. Git de, sevgili babacığına bir göz atıver arzu edersen!.." Terliklerini giymeyi bile unutarak, can havliyle babacığının odasına koşturdu. Ben tabii, dinliyorum, ne yapacak diye... Derken, avaz avaz bağırmaya, ağlamaya başladı. Tekrar misafir odasına döndü. Başından, böyle avuç dolusu saçlar yoluyor. Bir taraftan da "Gitti veli-i nimetim... Gitti babacığım... GİİTTTİİ GİİTTTİİİ!.. Eyvah, eyvah, eyvah!.. Ben şimdi ne yaparım dostlar?.. Benim gibi bir öksüz nerelere gidebilir?.. Ne iş tutabilir?.. Kötü yola mı düşeyim?.. Ne yapayım?.. Vah, vah vah, vahhh!.." diye bağırıyor. Bu sefer, ben gramofonun düğmesini sonuna kadar açtım. Oyun havaları çalıyor. Ben de "ŞIK ŞIK ŞIK" göbek atıyorum!.. Sonrasını pek hatırlamıyorum evladım. Sıdıka karısı bağıra çağıra ve bana en ağıza alınmayacak küfürleri ede ede, fırladı, evden çıktı ve gitti. Gidiş, o gidiş zannediyordum. Meğersem yanılmışım... Yarım saat kadar sonra, Sıdıka orospusu, yanında komiser Mehmet Efendi, adli tabip, bir iki zabit ve mahallemizin imamı olduğu halde eve geri döndü. Onları kapıda karşıladım. Nazikçe içeri buyur ettim. Meğersem, bu zilli beni karakola şikâyet etmiş!.. Bu arada, parmağıyla beni gösteriyor ve "İşte bu cadı yaptı!.. Efendiciğimi bu manyak karı katletti!.." diyor. Namussuz, arlanmaza bak sen!.. Neyse, hiç istifimi bozmadım. "Bakınız komiser beyefendi," dedim. "Yüzümü nasıl tırmaladı." Komiser Mehmet Efendi bana bakıp, üzgün bir ifadeyle başını salladı ve sonra bu kahpeye dönerek; "Çeneni kapatsana ulan sen. Piç kurusu!.." dedi. Bu sefer, Sıdıka karısı isteri kabilinden bir nöbete tutuldu. Konu komşu geldi, karıyı binbir zahmetle teskin ettiler. Sonra hep birlikte, sevgili babacığının naaşının bulunduğu odaya girdik. Polisler hürmetle kasketlerini çıkardılar. Tabip, cesedi şöyle bir muayene etti. O, bu işle meşgulken, ben de gardroptan bu günler içün saklamış olduğum paraları çıkardım. Başta tabip bey olmak üzre, komiser de dahil oradakilere dağıttım. Pek memnun oldular. Teşekkür ettiler. Tabip bey işini bitirdi ve hürmetle bana dönüp; "Başınız sağolsun madam. Ecel işte. Huzur içinde ebediyete intikal etmiş. Yapacak bir şey yok. Ölüm normal," diye konuştu. İçime su serpildiğini hissettim. Tekrar misafir odasına gidildi. Mutfağa girdim. Komşularla beraber kahve pişirdik. Kahveyi misafirlere ellerimle ikram ettim. Sıdıka ayaktaydı. Kollarına iki polis girmiş, öyle-

ce titreyip duruyordu. Oturduk. Bir müddet, imam efendi, tabip bey ve komiserle hasbihalde bulunduk. Bu zaman zarfında, zabıt tutuldu ve ölüm raporu yazıldı. Sıdıka karısı gene zırlamaya başlamıştı ki, komiser efendi sert bir sesle; "Seninle karakolda biraz muhavere edeceğiz hanım kızım. Hazırlansan iyi olur. Bizimle geliyorsun. Bu biçare hanımefendiyi bir daha şikâyet eder, ona bir zarar verecek olursan, seni doğruca mahpushaneye atarım. Bilmiş ol!" diyerek susturdu. Polisler benden müsaade istediler. Teker teker elimi öpüp, bir ihtiyacım olursa, hiç çekinmeden kendilerine müracaat etmemi tembihlediler. İmam efendi, cenazenin bir gün sonra kaldırılacağını bildirdi. Polisler, Sıdıka karısını sürükleye sürükleye, evden çıkarıp götürdüler. İşte o vakit, Sıdıka'yı hakikaten son görüşüm oldu. Şimdilerde, bir meyhanede konsumatristlik mi yapıyormuş, neymiş... Her ne hal ise, ben evde daha fazla kalamadım. Geceyi komşularda geçirdim. Bana pek güzel baktılar. Ertesi gün, defin müsaadesi için belediyeye gittim. Belediye memurları ve imam efendiyle beraber eve geldik. Cenazeyi alıp, camiye götürdük. Cenaze namazına kimse iştirak etmedi. Naaşı alıp, Karacaahmet'te, şimdi hatırlamadığım bir yere defnettik. Bu iş de, hayırlısıyla, böylece nihayete ermiş oldu...

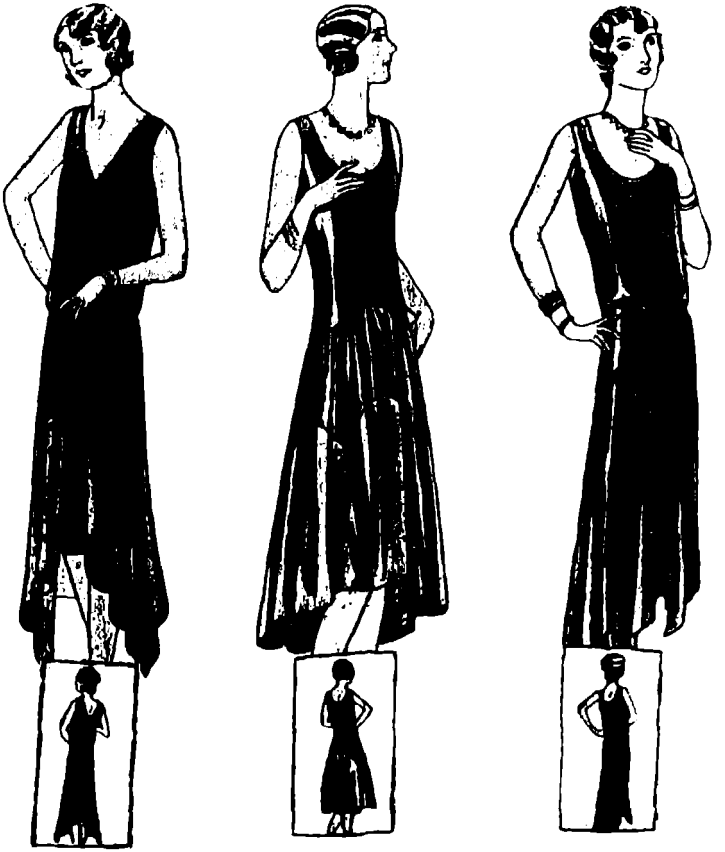
20 Kasım 1928

1929 Senesinin Kadın Modası Acaba Nasıl Olacak?..

Pek yerinde bir sual. Müsaadelerinizle izah etmeye gayret edelim efendim:

Bir kerre, meteoroloji ilmi, bize 29 kışının pek sert geçeceğini ve üstelik yazın da fazla sıcak olmayacağını bildiriyor. Demek ki, kalın kumaşlardan mamul elbiselere bürüneceğiz. Öte yandan, Paris'den yeni gelen bazı terzilerle, mecmualar, bu kış yerleri süpüren manto ve tayyörler giyilecek diyor. Fekat, bu müstebit modacılara boyun eğmemek lâzım geldiğini de aklımız ve mantığımız telkin ediyor. O halde ne yapacağız?.. Meselâ, gece elbiselerinde bile, fazla uzun etekler göze hoş gelmez. Çünki bunlar yeni tarz hayatımıza, imkân yok uyum gösteremezler. Bir düşünsenize: O, upuzun eteklerle tramvaya nasıl binilecek?.. Şimdiki hızlı danslar nasıl edilecek?.. Sonra, erkekleri de düşünmeli. Dans ederken, kazaen eteğimize bassalar, ne kadar müşkil vaziyetlerde kalırlar!.. Akşamı, temiz bir elbiseyle başlayıp birkaç saat sonra, salonun bütün kirini üzerinde toplayan uzun eteğin hiç zerafeti kalır mı?.. Yan sahifede, uzun etek modasından bazı numuneler görüyorsunuz.

Medyumunuz (Enis Behiç)

22 Kasım 1928

ANASININ KUZUSU

Canım evladım Şekip'çiğim;

On gün evvel, sana ne güzel mektup yazıyordum, bir sürü işler araya girdi; avukatlara vekaletler, bankalarla ve alacaklılarla uğraşmalar felan. Bir türlü bitirmek kısmet olmadı. İki gündür mektubu ara ara yok. Evin altını üstüne getirdim, bir türlü bulamıyorum. Neyse bu sabah, rahmetli babacığının yazı masasının çekmecesine bir bakayım dedim. İyi ki de demişim. Bir de ne göreyim; yarım kalan mektup orada, öylece duruyor. Dalgınlığıma ver yavrum. Artık iyice yaşlandım. Hafızam çok zayıfladı. Koyduğum şeyin yerini hemen unutuyorum.

Evladım Şekip, Anasının kuzusu; sevgili babacığının ani vefatına çok üzüleceğinden eminim. Fekat ne yapalım?.. Takdir-i İlâhi. Elimizden gelen bir şey yok. Hem zaten, ölenle ölünmez değil mi yavrum?.. Sen Evropa'lara gider gitmez geçirdiği felçten sonra, bildiğin gibi, tam beş sene müddetle babana ben baktım. Kakasını, çişini kendi ellerimle temizledim, yıkadım, doyurdum, ilaçlarını aldım ve elimden geldiği kadarıyle, bu koca konağı çekip çevirmeye çalıştım. Beş sene, sanki bu evin hizmetçisiydim. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, bir de kendi evimde o şıllığa hizmet etmek mecburiyetinde kaldım.

Şimdi evladım; bu konak, bahçesi, bostanlar ve dahi Moda burnundaki arsa tamamen bana kalmış bulunuyor. Sıdıka karısına bir zırnık bile koklatmadım. Fekat, sen de takdir edersin ki, benim bunca mal-mülkle ne uğraşacak zamanım, ne de bunları idare edecek, çekip çevirecek gücüm ve dermanım vardır. Bu yüzden acele buraya dönmelisin Şekip'çiğim... Sen tek çocuksun. Seni bugünler için yetiştirdim. İstanbol'a dön. Evine, mallarına ve sevgili annene sahip çık. Artık bu evin direği ve reisi sensin. Anladın mı benim bir tanecik, akıllı oğlum? Bu kadar mal-mülk ne olacak? Konağı satacak mıyız? Hoş. Alan da yok ya!.. Neyse, kiracımız Solomonlar n'olacak? Çıkartacak mıyız? Onları çıkartırsak, nasıl geçineceğiz? Mösyö Solomon'un biricik kızları Merkada'cık, sen gittikten sonra bir büyüdü, bir serpildi. Görsen şaşarsın!.. Hem, musikiye de fevkalâde merakı ve istidadı varmış... Hem, buraya dönünce mali bakımdan hiçbir şi-

kâyetin olmayacak. Musikiyle arzu ettiğin gibi uğraşırsın. İlâveten, sana mes'ud bir havadis: Geçenlerde, rahmetli babanın eski arkadaşlarından, bizim Başyazar Beyefendiyle konuştum. Ona, senin durumundan bahsettim. İstanbol'a döneceğini öğrenince pek sevindi. Buraya döndüğün zaman, seni Belediye Konservatuvarına sokmak için elinden gelen gayreti bilhassa göstereceğini ifade etti. İlâveten, bir meşgale olarak, evimizde hususi piyano dersleri de verebilirsin. Komşu kızları senden ders almaya gelir. Muhitin olur. İstikbalde, içlerinden beğeneceğin bir tanesiyle mes'ud bir izdivaç yaparsın. Konağın üst katında siz, alt katında ben otururum. Torunlarımla meşgul olur, size pastalar, çörekler yaparım. Bazı akşamlar, misafir odasında sen piyano çalarsın, ben de şarkı söylerim. Ama tabii, her şeyden mühimi; beraber olmamız. Sen ve ben!..

Benim küçük Şekip'çiğim, anasının kuzusu; bavulunu kaptığın gibi hemen İstanbol'a hareket et. Gâvur ellerinde bir gün daha vakit kaybetme ne olur. Sana ihtiyacım var. Artık bütün sıkıntılarımız sona erdi, Allah'ıma bin şükür. Buradan ayrılırken, sana verdiğim altınlardan bir kısmı kalmıştır herhalde elinde değil mi? Onları bozdur. Tren biletini alıp, hemen yola çık. Seni, çok, çook özlüyorum Şekip'çiğim. Bu hasretlik canıma tak etti artık!.. Bir an önce, seni çok seven anneciğinin kollarına dön. Olur mu benim canım oğlum!..

Annen

Yavrunun kuvvetli, sağlam olmasını, neşeli büyümesini isterseniz

FASFOTİN NECATİ

Yedirir

Vitamini bol, kalorisi fazla bu kıymetli bebek gıdasını minimini lere mutlaka yedirinlz. Taklitlerinden sakınınız.

Necati ismine dikkat

Bahçekapı : SALİH NECATİ

ELVEDA MADAM LAPARRA

"Hadi konuşsana. Ne susuyorsun?.. Sen zekisindir. Bu gibi durumlarda neler söyleneceğini bilmen gerekir."

"....."

"Çek ellerini üstümden. Bana dokunma."

"Ne diyebilirim ki? Aklıma hiçbir şey gelmiyor."

"Özür dilerim. Ben kalkmak zorundayım. Evde yapılacak bir sürü işim var."

"Lûtfen birkaç dakika daha kalın, lûtfen. Yalnızca bir dakika."

"Eee. Ne konuşacağız şimdi? Sen İstanbol'a dönüyorsun, annenin yanına. Ben ise, her zaman olduğu gibi kocama. Bu iş bu kadar basit."

"Bir şişe şarap daha içelim. Hemen gitmeyin."

"Ben yeterince içtim. Sen iç. Seninle buluştuğumuz her akşamın sonunda eve gittiğimde, kocam içkili olduğumu anlamasın diye, hemen yatıyorum zaten... Sen benim neler çektiğimi nasıl bilebilirsin?.. Seninle benim ayrı dünyalarımız var ve sen bu durumu asla kabul etmek istemiyorsun."

"Biliyorum. Her şeyi anlıyorum. Ama elimden ne gelir ki?"

"Sana göre hava hoş tabii. Siz dört kadın da alırsınız, beş de. Ne fark eder ki?"

"Annem..."

"Annen. Hep annen. İki seneden beri hep annenden bahsediyorsun. Baban yok mu kuzum senin?"

"Babam geçenlerde ölmüş. İstanbol'a dönmemin sebeplerinden biri de bu zaten."

"Sen aslında son derece mesuliyetsiz ve egoist birisin, biliyor musun? Bunların olacağı belliydi zaten. Fekat, bu kadar müddettir, durumumuzu değiştirmek içün parmağını bile oynatmadın. Beni ustaca kullandın."

"Hayır. Asla. Öyle bir şey kat'iyen bahis mevzuu değil."

"Hıh!.. Biliyor musun? Hepiniz aynısınız. Beni hep bir vücut parçası olarak gördünüz. Hiçbiriniz, sizden asıl istediğim şeyin ne olduğunu bir türlü anlayamadınız. Daha doğrusu anlamak istemediniz."

"Halbuki ben anladığımı zannetmiştim."

"Hesabı ister misin lûtfen? Daha fazla oturamayacağım."

"Birbirimiz üzerinde tahakküm kurmayacaktık hani?.. Hani ikimiz de müstakil olacaktık? Size, muhterem kocanızdan boşanmanız içün bir gün bile baskı yaptım mı? Beraberliğimiz müddetince, bir kere bile bu mevzudan söz ettim mi? Şimdi, ne oldu da değiştiniz? Münasebetimizi olduğu gibi kabul ettiğinizi düşünmüştüm."

"Babam, beni on iki yaşına kadar hep kendisi yıkardı, biliyor musun? Son defa beni banyoya soktuğunda; vücudumu sabunlarken, elleriyle orama burama dokunurken, gözlerinin içine dikkatle baktım ve işte o anda bütün erkeklerden nefret ettim. Anlıyor musun? Nefret!.."

"Size karşı olan hislerim çok farklıydı. Ben, size hakikaten âşıktım. Aramızda, şehvetten öte bir şeyler vardı. Hem de çok mühim şeyler!.."

"Şimdi ne yapacağım biliyor musun? Eve gideceğim. Mösyö Laparra'yla her zaman olduğu gibi akşam yemeği yiyeceğiz. Kahvelerimizi içerken, o bana günümün nasıl geçtiğini soracak. Ben de iyi geçtiğini söyleyeceğim. Sonra, o çalışmak üzere odasına çekilecek. Ben de bir süre piyano çaldıktan sonra yatak odama gidip, kitap okurken uyuyup kalacağım."

"Sonra ne olacak? Haftalar, aylar sonra..."

"Merak etme. Üç-dört ay sonra seni tümüyle unuturum. Bu arada başkalarıyla şansımı denemeyi sürdürürüm elbette."

"Peki öyleyse. ELVEDA MADAM LAPARRA..."

"Ne?.."

CENEVRE

14 Aralık 1928, İstanbul

O sabah kuzeyden, Karadeniz tarafından esmekte olan sert rüzgârların önlerine kattığı bir iki kar tanesi, sessizce gelip, Galata taraflarında bir yerlere düşer. Bunlar, hemen eridikleri için kimselerin dikkatini çekmez. İstanbul halkı işine gitmektedir. Hem zaten, Rasathane müdürlüğüne göre, daha bir on beş-yirmi gün, İstanbul'a kar yağması söz konusu değildir.

Öğlen tatili sakin geçer. İstanbul çalışanları işyerlerinin yemekhanelerini, Beyoğlu'ndaki restoranları ve meyhaneleri tıka basa doldurur. Bu arada, kimileri güneşli havadan yararlanarak, çay bahçelerine gider. Kendi aralarında sohbet edip, nargilelerini fokurdatırlar.

Akşam üzeri, bu dinginlik bozulur. Boğazın Sarıyer taraflarında, yükseklerde bir yerde, sabahtan beri sessiz sedasız büyümekte olan bir bulut artık kendi ağırlığını taşıyamayacak bir hale gelmiş, dağ gibi kocaman bir şey olmuştur. Saat tam 17.00'de, bu bulut artık dayanamaz ve ansızın içinde sakladığı, her biri birer ceviz büyüklüğündeki sayısız kar tanesini, anaforlu bir sağanak halinde Boğaz kanalı boyunca, İstanbul üzerine boşaltmaya koyulur.

Bu kar pek aceleci ve pek hınzır bir kardır. Kar, giderek siyaha dönüşen gökyüzünde, beyaz benekler halinde oradan oraya uçuşur. Aklına estiği gibi hareket eder yani. Bazen, kaldırım taşlarına konacak gibi olursa da, hemen bundan cayar ve gider denize düşer. Bazen apartmanların camlarına sicim sicim vurup, trampet çalar. Güvercinler kaçışır. Birden gece oluverir. Sokaklara dökülen halk şaşkındır. Bir an önce evlerine dönmek için acele ederler. Kar fırsatı kaçırmaz, hemen bunları didik didik etmeye başlar. Memurların şapkalarına, burunlarının ucuna konar. Hanımların kocaman kıçları üzerinde gezinir. Otomobil sileceklerini çalışamaz hale getirir. Kısa süre içinde, Rumeli yakasının büyük bir bölümü tümüyle beyaza boyanmıştır bile. Tramvaylar raylarından çıkıp, yolları tıkarlar. Taksiler kayıp, birbirleriyle kafa kafaya toslaşırlar. Kar bayağı bayağı tutmaktadır. Beş altı kişi düşüp kalça kemiklerini kırar. Bazı akıllı memurlar, bu havada nasılsa evlerine geç kalacaklarını anlayıp, biraz daha geç kalmak için en yakın meyhanelere yönelir. Limanda gemilerden mal indirmekte olan tüccarlar Rasathane Müdürüne ağız dolusu küfür ederler. Çocuklar annelerinden kurtulup, neşeyle kar topu oynarlar.

Geceleyin kar şiddetini öyle bir artırır ki, lapa lapa yağmaktan da öte, acayip bir şey olur. Caddelerde kar çağlayanları püskürtmekte ve kar, kentin üzerini tıpkı beyaz bir kefen gibi örtmektedir. Kent büzülmekte, üşümekte ve tir tir titremektedir. İstanbul'un bütün serçeleri birden ölür. Bu kar, pek acımasız bir kardır.

27 Aralık 1928

Medyum Enis Behiç Hakkında

Müjdeler olsun, aziz ve muhterem karilerimiz: Artık, bizim de bir MEDYUM'umuz var!.. Evet. Yanlış duymadınız. Enis Behiç Beyefendi hiç mübalağasız, bu memleket dahilinde aniden ortaya çıkan paha biçilmez bir fanüs, bir kâhin ve bir dâhidir. İki-üç gün evvel kendileri, gene bu sütunlarda, sizlere 1929 kadın modasının nasıl olacağını tahmin etmişlerdi. Çok enterasant bir makale idi.

Tabii, pek haklı olarak, imdi sizler soruyorsunuz; bu Enis Behiç de kimdir? Kimin nesi, kimin fesidir? Ona nasıl itimad edeceğiz? Medyumluk, fanüslük ve müneccimlik ne menem işlerdir? Faideleri nelerdir? Bunlar mürtecilik midir? Yasaklamak lâzım gelmez mi?.. İşte, siz kıymetli tariklerimizin bize tevcih ettiklerinden emin olduğumuz bu çeşit sualleri, müsaadelerinizle, teker teker cevaplamaya gayret edelim efendim.

Bendeniz, Enis Behiç Beyefendiyi, haddizatında beş veyahut altı senedir tanırım. Kendisi, itimada şayan bir serbest muhasebecidir. (Tabii, bu harikulâde istidatı henüz ortaya çıkmadan evvel.) Bir müddet, benim defterlerimi de tutmuş idi. İlâveten, kendisiyle, haftada iki-üç akşam uğramayı âdet edindiğimiz Pera Palas'tan da bir muhabbetimiz ve dostluğumuz mevcuttur. Enis Bey, ciddi, vakur ve prensip sahibi bir münevverdir. Kendisinde, asalet ve edebinden hasıl olan, bu tabii tarzda ciddiyet öyle bir şekildedir ki; üstad, hiçbir lafına "Affedersiniz", "Affınızı reca ederim" veya "Müsaadelerinizle" demeden asla başlamaz, lüzumsuz lakırdı etmektense sükût etmeyi tercih eder, kat'i fikir sahibi olmadığı mevzulara girmekten sarf-ı nazar etmeyi bir vazife bilir. Her bakımdan itimada şayan bir zattır.

Fekat, Enis'cik mütevazı hayatını bu şekilde devam ettirirken, geçen sene başlarında başçağızına bir gün öyle bir hadise geldi ki, artık o andan itibaren, bizim bildiğimiz Enis Behiç gitti; yerine çok başka ve kudretli, fekat o nisbette feveran ve asabiyet dolu, hırçın bir Enis Behiç geliverdi... Bu, ekstraordiner hadise, şöyle vukuu buldu.

Enis Behiç, her zaman olduğu vechile, akşam yemeğinden sonra, koltuğunda oturmuş, muhterem zevcesinin ona kendi elleriyle pişirdiği orta kahveyi beklerken, aniden içinin daraldığını, ağzında değişik bir tadın peydah olduğu-

nu, kulaklarının çınladığını ve burnuna fecii bir kokunun geldiğini hissetti. Birdenbire, önce sol böğründe başlayan bir seğirme giderek şiddetlendi ve derin zonklamalar halinde bütün vücuduna yayıldı. Kolları ve bacaklarında irade dışı kasılmalar zuhur etti, her tarafından terler boşaldı ve gözlerinin önünde kırmızı renkli benekler uçuşmaya başladı. Kendi kendine; "Hayırdır inşaallah!" deyip, bir cigara yakmak üzre, sehbaya eğildiğinde, bir de baktı ki; ruhu vücudunu terk eylemiş, salon-salomanjın tavanına kadar irtifa kazanmış ve aşağıda kalan zavallı aciz adamcağıza (yani kendi kendisine) bakıyor!.. Tam o sırada, daha önce hiç işitmemiş olduğu pek tiz bir kadın sesi boğazından çıkıyor ve şöyle laflar ediyor:

"Asla!.. Göreceksiniz erenler. Bu mes'ele, o mühim davadan çoook başkadır ve her bakımdan, ondan daha derin ve geniştir."

Fesuphanallah, Bismillah!.. Bu kadın sesi de kimdi? Böyle, durup dururken, birdenbire nereden arz-ı endam eylemişti?..

Enis Behiç dostum, hemen bayıldığı içün, bundan sonra ne olup bittiğini, pek tabii olarak hatırlayamıyor. Kıymetli zevcesinin bendenizi telefonla eve çağırması üzerine geldiğimde, Enis'cik hâlâ baygın vaziyette, salonun ortasındaki halı üzerinde sırtüstü yatıyordu. Burnuna eter koklatarak, hastayı kendine getirdiğimde, bana başına gelenleri bir bir anlattı. Önce, typique bir gran-mal epilepsi kriziyle karşı karşıya olduğunu zannettim. Fekat sonra, hasta bendeniize ruhi maraz ve şikâyetlerini nakledince, normal epilepsi arazından daha büyük ve enterasant bir semptoma tesadüf ettiğim neticesine vardım. Detaylarıyla naklettiği pısişik tecrübeye bakılacak olursa, Enis'cik, farkında olmadan medyumluk ve kâhinlik mertebesine erişmiş bulunuyordu. Kendisini hararetle tebrik ettim ve bu vaziyet karşısında asla korkuya kapılmamasını, bu çeşit pısişik nöbetlerin ara sıra kendisini yoklayabileceğini izah ettim. O artık bir fanûs idi!.. Nöbet esnasında, iradesi hilafında, içinden gelen bir şuh ve asabi kadın sesi öyle bir sesti ki; mazi hakkında her şeyi biliyor ve keza istikbal hakkında da çeşitli kehanetlerde bulunuyordu. Dostum Enis Behiç, üzerine tıpkı bir ateşli hale gibi çöken bu halin ehemmiyeti mevzuunda, pek tabii olarak malûmat sahibi değildi. Vaziyetini lâyikiyle idrak edemiyordu. Ona, beşeriyette pek ender olarak tesadüf edilen (milyonda bir) bu meziyetin ve kabiliyyetin böyle aniden kendinde zuhur etmesinin Yüce Tanrı'nın bir lütfu olduğunu söyledim ve sabaha kadar devam eden, ateşli bir muhavere zarfında, Enis Behiç kardeşime fanüsluk, medyumluk, falcılık ve kâhinlik mevzularında lâzım gelen malûmatı fazlasiyle verdim. Artık hiç şüphe yok ki, Enis Behiç Bey tam manasiyle bir medyumdur ve istikbale ait gayet isabetli kehanetlerde bulunmaktadır. Gazetemizde, kendisinden pek ziyade istifade edeceğimize eminiz. Yarınki nüshamızda, üstadın 1929 senesiyle alâkalı tahmin ve kehanetlerini bulacaksınız. Lûtfen bekleyiniz...

Doktorunuz

1929 Senesinde Acaba Neler Olacak?

Bütün vatandaşları dalga dalga bir merak sarıyor: "1929 senesinde acaba memleketimizde neler olacak?.." Pek yerinde bir sual. Lûtfen bırakınız, bu sualin cevabını meşhur medyum Enis Behiç versin:

"1929 senesinde hiç şüphe yok ki, şunlar olacak vatandaşlar: Fırıncı esnafı, bir çuval undan kaç tane ekmek çıkarılacağını düşünecek. Demiryollarına demiryolları ilâve edilecek. Şehir hatları vapurları tam saatinde kalkacak.Sulhun muhafazası içün tedbirler araştırılacak. Gaz tekeli kaldırılacak, yerine buz tekeli konacak. Fener Rum Patrikhanesi Selânik'e taşınacak. Bu sene, bol bol Safiye Ayla'dan şarkılar dinleyeceğiz. 'Ahenk' gazetesinin tirajı artacak. Okuma ve yazma seferberliği başlatılacak. Nezaket artacak. Dolmabahçe çayırına moderen bir stadyum yapılması planlanacak. Her an bir haberle yüreğimiz oynayacak. Yazın ter dökmeyeceğiz, fekat bir buz sıkıntısıdır gidecek. İstanbol tertemiz olacak. Et öyle bollaşacak, öyle bollaşacak ki, vatandaşların çoğu fazla et yemekten gut hastalığına yakalanacaklar. Musluklar faaliyete geçecek, fekat bunlardan bir damla su bile akmayacak. Birçok yangın felaketiyle karşılaşacağız. Tramvaylar hızlanacak. Süt meselesi nihayet halledilecek. Yollar asfaltlanacak. Mimarimizin Ermeni, edebiyatımızın ise Rus olduğu iddia edilecek. Komonistler yine azacak. İrtica hortlayacak. Sosyete hayatı epey renkli geçecek. Rakı, resmi bir kusur haline gelecek ve ayyaşların sayısında artış olacak. İşin şakaya gelmediği anlaşılacak. Kış bir ara gidecek, sonra yine gelecek. Güzellik müsabakaları tertip edilecek, fekat bunlardan bir netice alınamayacak. İstanbol'u bir gramofon salgını alacak. Palavracılık artacak. Ruhlar bir türlü tatmin edilemeyecek. Milli lisan meselesi üzerinde çok düşünülecek. Bir Yerli Mallar Sergisi açılacak. Birtakım şahıslar Evropa'larda Zeplin gemileriyle seyahatlere çıkacaklar. Kadınlar arasında tabanca taşımak moda olacak ve zengin muhite mensup iki hanım kızımız birbirlerini tabancayla vuracaklar. Titreme, baş dönmesi ve sayıklamayla kendini belli eden bir hastalık görülecek. 'Biz neden böyleyiz?' diye düşüneceğiz. Karaborsanın yaptığını kimse yapamayacak. Her şeye katlanacağız. Yağ, pirinç, fasulye, mercimek... Her şey pahallanacak. Paramızın değeri, İngiliz Sterlini karşısında düşecek ve bir daha yükselmeyecek. Sokak köpekleri içün klinikler açılacak. Üniversitede, ilim dışında her şeyle uğraşıldığı iddia edilecek. Bazı hocaları üniversiteden kapı dışarı edecekler. Ressamlar arasında ikilik, hattâ üçlük çıkacak. Mesken buhranına bu sene de çare bulunamayacak. Belediye orkestrası bu sene de faaliyete geçemeyecek. Kiralara zam yapılacak. Memur, açlığa dayanma usülleri bulacak. Hizmetçi sıkıntısı başgösterecek. Mekteplerde edebiyat dersleri soysuzlaşacak. Korkunç fırtınalar ve yağmurlar ortalığı birbirine katacak. Kar yağışı gecikecek. Senenin sonuna doğru, Beyoğlu'nda öyle bir yangın çıkacak ki, yüzlerce ev cayır cayır yanıp kül olacak. Terkos müdürünün istifası istenecek. Amerika'ya tayyare seferleri başlayacak. Asri anneler, çocuklarını sinemalar-

da unutacaklar. Gammazlık ve muhbirlikte üstümüze olmadığı iddia edilecek. Kızkulesinden bütün sene boyunca tuhaf feryat ve iniltiler duyulacak. Dilimizi tutmasını öğreneceğiz. Başımıza taş yağacak ve pek çok insan ebediyete intikal edecek. 1930 senesine pür neşe ve eğlenceyle girilecek."

Medyumunuz (Enis Behiç)

31 Aralık 1928

ANASININ KUZUSU

"Re - mi - fa - si - do - re... Re - re - re - doooooo!.."

"Aman evladım biraz istirahat ediniz. Günlerdir durmadan çalışıyorsunuz. Bu gidişle kendinizi helâk edeceksiniz."

"Çok haklısınız muhterem valideciğim. Zaman geçmek bilmiyor ve ben de epey sıkılmış bulunmaktayım. Eğer müsaadeniz olursa, bu akşam malumaliniz yılbaşı olması sebebiyle, önce Taksim bahçesine uğrayıp, bir-iki Arjantin devirdikten sonra, Beyoğlu'nda yeni açıldığını gazeteden öğrendiğim bir gece kulübüne gitmeyi ve 1929 senesinin ilk dakikalarını orada karşılamayı düşünüyorum. Bu hayırlı iş içün bana elli lira verirseniz, minnettar kalırım."

"Ah evladım! Demek bu kadar büyümüşsün?.. Hay hay Şekip'çiğim. Gidiniz ve gönlünüzce eğleniniz. Elli liranın lafı mı olur? Alın size tam altmış lira. Güle güle harcayınız."

"Diyordum ki; acaba siz de benimle gelmeyi arzu etmez miydiniz? Birlikte neşeli bir vakit geçirirdik."

"Sen akılcığını felan oynattın galiba Şekip'çiğim. Benim gibi yaşını başını almış bir kadının orada ne işi var? Hem sen, çoktandır memlekette olmadığın içün, buranın kanunlarını unutmuşsun anlaşılan. Bu memlekette kadınlar evde oturur, erkekler gezer. Ne yapalım? Kanun, nizam böyle.!"

"Peki öyleyse. Ben, müsaadelerinizle çıkmak istiyorum. Beni sakın merak etmeyiniz. Öyle sabahlara kadar oturup, boş yere uykusuz kalmayınız. Tahminime göre, eve ancak yarın öğleden sonra dönebilirim."

"Ahh! Hiç merak etmez olur muyum?.. Ana yüreği ne de olsa!.. Acaba ben de mi gelseydim? Hiç öyle şey olur mu? Komşulardan biri felan görecek olursa ne der? Ne diyecek: 'Bu yaştan sonra yoldan çık-

mış,' der. 'Sıdıka gibi olmuş.' Neme lâzım!.. Hadi, hayırlısıyla güle güle gidiniz, güle güle geliniz Şekip'çiğim."

"Allahaısmarladık efendim."

31 Aralık 1928

Milletin Mektebi

Yarın, aziz ve muhterem kariler. YARIN, MİLLET MEKTEPLERİ FAALİYETE GEÇİYOR!.. Hadi bakalım. 16 yaşından, 70 yaşına kadar olan herkes: KİTAP BAŞINA!.. Şundan hiç şüphem yok ki; halkımız yarından itibaren, muntazam bir şekilde tek sıra olup, Millet Mekteplerinin bir kapısından cahil olarak girecek ve öbür kapısından birer hanımefendi, beyefendi olarak çıkacak. Bu sebeple, YARIN hakikaten çok mühim ve çok mes'ud bir gündür. Belki de bu mazlum milletin tarihindeki en mühim gündür. Bu millet YARIN'dan itibaren miskinliği ve tembelliği bırakacak ve şöyle bir silkinip, cehalet zincirlerini koparıp attıktan sonra, başı dik ve mağrur bir şekilde medeni âleme doğru emin adımlarla yürüyecektir. YARIN bütün milletimize kutlu olsun!..

Başyazarınız

31 Aralık 1928

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Yaa, işte böyle mösyö. Muhterem kulübünüzün mevcudiyetini tesadüfen, bir gazete ilânı vasıtasıyla öğrendim. Mutlaka, bir defa olsun buraya uğramam lâzım geldiğini düşündüm. Fekat, yerinizi bulmakta bir hayli zorlandığımı itiraf etmeliyim. Tabelanız felan da yok. Eğer şans eseri bu kapıdan içeri girmeseydim, ıssız sokaklardan birinde, belki de soğuktan donmuş olacaktım."

"İsabet ettiniz mösyö. İsabet ettiniz. Kulübümüz, Konstantinopolis'in en yeni ve en muteber mekânıdır. Muhteşem bir barımız, nefis içkilerimiz ve mümtaz müşterilerimizle hizmetinizdeyiz."

"Haklısınız. Çok beğendim. Harika bir atmosfer. Enterasant olan şu ki, mekânınız nedense bana hiç de yabancı gelmedi. Zürih'te, bir zamanlar sık sık uğradığım Cafe Voltaire'e çok benziyor. Hattâ, tıpkısının aynısı bile denilebilir. Orasıyla bir alâkanız var mı acaba?"

"Bravo mösyö!.. Zaatialilerinizi tebrik ederim. Dikkatiniz müthiş. Dükkânımız, eski dostum şişko Witternborn'un uzun seneler büyük muvaffakiyetle işlettiği o meşhur cafenin Konstantinopolis şubesi gibi bir şey oluyor. Tesadüfe bakınız ki, siz de bir zamanlar Cafe Voltaire'in tozunu bol bol yutmuşsunuz. Artık, bizim eski müşterimiz sayılırsınız. Bu arada, az önce kapıda yaşadığınız o nahoş hadise yüzünden, sizden özür dilerim mösyö. Ne yapalım ki, müşterilerimizi seçerken, azami dikkati göstermek mecburiyetindeyiz. Anlarsınız ya!"

"İnanınız, hiç ehemmiyeti yok mösyö. Sizi gayet iyi anlıyorum. Bendeniz, Cafe Voltaire'in sadece sadık bir müdavimi değildim mösyö. Bir sene müddetle, o eşsiz müessesede piyanist olarak, dansör olarak ve hokkabaz olarak çalışma şerefine nail oldum. Hattâ, her gece sonunda yaptığım bir de alev yutma gösterisi vardı. Çok alâka çekiyordu. Sene 1926... Hayatımın en güzel senesiydi. Sonra, Okyanusun öte tarafından zenci cazcılar geldi ve kısa zaman zarfında benim gibi pek çok san'atçı kendini kapının önünde buldu. DADA'cılık ateşi artık sönmeye yüz tutmuştu. Herkes bir tarafa dağıldı. Tabii, bu arada ben de..."

"Maalesef, bendeniz, bahis mevzuu seneler zarfında Zürih'te değildim. Cafe Voltaire'in daha eski günlerini bilirim. 1918'leri, 19'ları... Witt, bana bir mektup yazdı. İşlerinin kötü gittiğini söylüyor, bana ortaklık teklif ediyordu. Kabul ettim. Çünkü, benim durumum da o kadar parlak sayılmazdı. Sonra, işte burayı açtık. Fekat, ne gariptir ki, Witt burayı hiçbir zaman göremedi. Sirozdan öldü çünkü."

"Koca şişkonun ölümüne üzüldüm. Tout n'e pas rose mösyö!.. Aksi bir adamdı, ama iyi yürekliydi. Şerefine içiyorum. Prozit!"

"Prozit mösyö. Tanrı Baküs'le aranızın iyi olduğuna memnun oldum. Bir kadeh kanyak daha alınız sibuple. İçiniz ısınır."

"Böyle bir teklife asla hayır demem... Sıhhatinize..."

"Müsaadenizle, size bir şey sormak istiyorum Mösyö Sheckip; o kadar sene İsviçre'de ikamet ettikten sonra, kışın en sert geçtiği bir zamanda, Konstantinopolis'te işiniz nedir acaba?.."

"Bakınız izah edeyim monşer; babam bir müddet evvel ebediyete intikal etti. Huzur içinde ve sessiz sedasız bir ölüm. Zaten çok hastaydı. Yatalaktı... Neyse, bunun üzerine annem, bana bir mektup yazarak, acı haberi nakletti ve artık İstanbol'a dönme zamanımın geldiğini ihsas etti. Yapayalnız kalmıştı. Bana ihtiyacı vardı. Bu durumda, Cenevre Konservatuvarı'ndaki piyano tahsilim de artık sona ermiş bulunduğundan, memleketime dönmeye karar verdim. Bundan böyle, İstanbol Konservatuvarı'na tayin edileceğim herhalde."

"Voila une belle mort Mon ami!.. Pederiniz içün hakikaten üzüldüm mösyö. Fekat, siz Türkler'in dediği gibi; 'Her işte vardır bir hayır.' Hem besteci, hem de piyanist olmanız harikulâde... Devletinizin, sizin gibi genç kabiliyetlere ihtiyaç duyacağından eminim. Belki de, günün birinde memleketinizin Vagner'i bile olabilirsiniz. Kadehimi, sizin parıltılı istikbalinizin şerefine kaldırıyorum. Prozit."

"Merci mösyö. Mübalağa ediyorsunuz. Bendeniz, daha işin çok başındayım. Ve önümde daha kat edecek uzun bir yol olduğunu zannediyorum."

"Bakışlarınızdan, zeki biri olduğunuz hemen anlaşılıyor Mösyö Sheckip. Kendinize itimat etmelisiniz. Prozit!.."

"Prozit mösyö. Çok naziksiniz."

"Mösyö Krull; affedersiniz amma, kulübünüz Yılbaşı Gecesi içün pek de kalabalık addedilemez değil mi?"

"Hah, hah, hah, hah!.. Lûtfen güldürmeyiniz beni Sheckip Bey. Unutmayınız ki, bizler Müslüman bir memlekette iş yapıyoruz ve bu nokta çok mühim, çoook!.."

"Evet mösyö. Zannederim haklısınız."

"Diğer bazı mekânlarla kıyaslarsak, bizim müşterilerimizin adet olarak fazla olmadığı söylenebilir, fekat, hemen hepsi devamlı müşterilerdir. Ekserisi Türk'tür. Hiç aksatmadan, her gece gelir, barda tüner ve alkol konsume ederler. Müstesna şahıslardır. Çok değişik, çok enterasant şahıslar. Aralarında meşhur filozoflar, mimarlar, gazeteciler, müzisyenler ve hattâ mucitler bile bulunur. Buradan pek memnun gözüküyorlar. Kısa zaman zarfında, kendi aralarında özel bir grup meydana getirdiler. Garip olan şu ki, hem her gece birbirle-

riyle hararetli hararetli münakaşa ederler, hem de birbirlerinden asla ayrı kalamazlar. Fazla varlıklı oldukları söylenemez. Biz de, müessese olarak, onları para mevzuunda pek sıkmıyoruz. İçkileri hesaba yazıyoruz. Aydan aya ödüyorlar. Belki de aynı şeyi, istikbalde sizin için de yapabiliriz. Biraz daha samimi olduktan sonra. Henüz çok yenisiniz."

"Bendeniz, umumiyetle içtiğim içkinin parasını peşin öde..."

"Merak etmeyiniz mösyö. Hepsiyle sohbet etmek için bol bol zamanınız olacak. Sizinle muhavere etmekten büyük zevk alacaklarından emin olabilirsiniz."

"Şimdi neredeler?"

"Buradalar. Barın öbür tarafında. Karanlık olduğu için fark edilmiyor. Dikkatli bakışlarla sizi süzüyorlar. 'Ateş ve Kafes'e gelen yeni müşteriler hep merak ve alâka uyandırır."

"Bir kanyak daha reca edebilir miyim sibuple?"

"Tabii, tabii. Herr Laban; lûtfen Sheckip Bey'in içkisini tazeler misiniz? Haa. Bu arada, sizi barmenimiz Herr Laban'la tanıştırayım. Herr Laban, Rus asıllıdır. Dilsizdir. Müşterileri, tek tek çok iyi tanır, fekat onlarla asla samimi olmaz. Ne demişler: 'Muvaffak olmuş bir müessesede ameleler dilsiz, patronlar ise sağır olmalıdır.' Hah, hah, hah!.. Doğru söz, değil mi?"

"Başka kimler geliyor? Salondaki müşterilerin çoğu ecnebi galiba."

"Haa. Evet. Onlar umumiyetle barda oturmazlar. Kendi aralarında eğlenmeyi tercih ediyorlar. Şurada Amerikalı bir turist grubu var. Bunlar, bütün dünyayı gezerek, gittikleri her memleketteki araba atları ve sokak köpeklerinin durumlarıyla ilgileniyorlar. Kendi hallerinde, zararsız insanlar. Konuştukları, şu keçi sakallı adam ise, ünlü Alman mimarı Jansen. Bir şehir projesi için Türkiye'ye gelmiş. Hotel Tokatlayan'da kalıyor. Buraya her gece uğrar. Bir de Alman denizci grubumuz var. Onlar da, hemen her gece mutlaka geliyorlar."

"Alman denizcileri. Yani, askerler."

"Yüzünüzü ekşittiğinize göre, onlardan pek hoşlanmıyorsunuz."

"Evet. Öyle de denebilir. Tamamen şahsi bir şey."

"Anlıyorum. Yok ama, öyle, sizin düşündüğünüz gibi değil Sheckip Bey yoldaş –size 'yoldaş' dememde bir mahzur yoktur umarım– bunlar sıradan askerler değil. Rivayete göre, Marmara Denizi'nde zırhlılarıyla dolaşıyorlarmış. Günlerden bir gün, hiç beklenmedik

bir zamanda isyan çıkararak, gemiye el koymuşlar. Bu arada, kaptan da tayfalarla birlikte hareket etmiş. Direnen birkaç zabiti ise denize atmışlar. Şimdi, İstanbol'da erzak ve kömür ikmâllerini yapıyorlarmış. Güney Amerika'ya gidecekleri söyleniyor."

"Peki, hükümetin bu hadiseden haberi yok mu?"

"Orasını bilemem Sheckip Bey yoldaş. Yalnız, halk arasında bu gemiden, hayâlet gemi olarak bahis ediliyor. En çok sisli havalarda ortaya çıkıyor. Bir görünüp, bir kayboluyor. Anlarsınız ya!"

"Enterasant!"

"Bir kanyak daha içiniz sibuple. Ben ısmarlıyorum."

"Merci mösyö. Çok naziksiniz... Kulübünüzde fiyatlar nasıl? İçkiler pahalı mı?"

"Bu şehirde, hiçbir şey, kat'iyetle ucuz olamaz yoldaş. Bizde 'Aydın Birası'nın bir şişesi bir lira, Rus Vodkası beş lira, iyi kalite Fransız şampanya on yedi lira, bardakta afyonlu şarap iki liradır. Esasında en iyi içkimiz kendi kanyağımızdır. Onu da zaten bar müdavimlerine, bardağı elli kuruştan veriyoruz. Takdir edersiniz ki, onları kollamak mecburiyetindeyiz."

"Şu, arka tarafta, tek başına oturan matmazel kimdir?"

"Haaa. O mu?.. Hah, hah, hah, hah!!.. O, bir travestidir yoldaş. Arada bir uğrar. Boğaziçi'nde oturan, çok zengin bir ailenin tek oğluymuş. Öyle sakin durduğuna bakmayın. Bir, iki tek attıktan sonra, çok mütecaviz olabiliyor. Amerikalılar'dan biri bu tarafa geliyor. Sizinle muhavere etmek niyetinde galiba..."

"Size bir şey söylemek mecburiyetindeyim mister. Dün korkunç bir hadiseye şahit oldum: Bir atlı araba, buz tutmuş yolda, yokuş yukarı çıkmaya çalışıyor, atlar oldukları yerlerde patinaj yapıyor, hain arabacı da zavallı hayvanları acımasızca kamçılıyordu. Çok korkunç. Çok! Bu şehirdeki atları kurtarmak içün sizce ne yapılabilir?"

"?!.."

"Yoldaş; müsaade ediniz, saat henüz 24 olmadan, size, şöyle etrafı bir dolaştırayım... Bu salonu, henüz tam manasıyla tefriş etmedik. Gördüğünüz gibi, küçük, zarif bir sahnesi var. İstikbalde, bir nev'i Cabaret olarak tanzim etmeyi tasavvur ediyoruz. Kim bilir. Günün birinde, siz de çıkıp, enterasant temsiller felan verirsiniz. Sahnemizin arkasında soyunma odaları var. İlâveten de alafranga bir tuvalet... Benim bürom da, bu koridorun sonunda. Öbür tarafta ise, başka birtakım odacıklar var. Başka, başka işler içün. Anlarsınız ya!..

Partnerlerimizden biri, şu köşeye, bir çeşit 'Şark Köşesi' kurmamızı teklif etti. Ortada fıskıyeli bir havuz, etrafında divanlar felan. Fekat, emin değilim. Zaten, biz Şark'tayız değil mi? Paris'te değiliz. Hah, hah, hah!.. Burası restoranımız. Şimdilik kapalı tutuyoruz. Müşterilerimiz, henüz mekânımıza yemek yemek içün teşrif etmiyorlar. Hoş bir ambiyansı olsun arzu ediyoruz. Duvarlarına pentürler asacağız. Fekat, ne yazık ki, bu şehirde ressam yok. Varsa bile, daha henüz müşterilerimiz arasında tesadüf etmedik..."

"Piyanonuz nerede acaba? Bir göz atabilir miyim?"

"Elbette, Sheckip Bey yoldaş. Zat-ı aliniz, hiç şüphe yok ki, bu işin tam manasıyla bir mütehassısı, bir san'atçısı ve hattâ bir virtüözüdür. İşte, şurada... Müzik ve okuma salonumuzda. Satın alınalı beri hiç kullanılmadı diyebilirim. Bakınız..."

"Teşekkür ederim mösyö. İltifat ediyorsunuz..."

"Ding, ding, dong, blong, blong.
Ding, ding, dong, dong, blong.
Blong, blong, blong, bloooooonnnnggggg..."

"Bu makina, hakikaten harika bir sanat eseri... Bir 'STEINWAY'. Biraz akortsuz, fekat çok kıymetli. Sizi tebrik ederim mösyö."

"Müsaadenizle, ben artık alkol almayayım Sheckip yoldaş. Saat neredeyse 24'e geliyor. Şimdi, sahneye çıkıp, ufak bir şov yapacağım. Ortalığı biraz neşelendirmem lâzım geliyor. Lûtfen, siz rahatınıza bakınız. Biraz sonra görüşürüz."

...

"Bu yılbaşı âdeti de yeni icad oldu mösyö. Eskiden Hıdıvellez vavdı. Çeşitli eğlencelev tevtip edilivdi. O da ne zamandı?.. Mayıs ayında mıydı, neydi?.. Şimdi hatıvlamıyovum bile... Zaten, bizim milletin adaptasyon kabiliyyeti hakikaten müthişdiv. Asvi olan ne vavsa, hemencecik alıv, ve devhal tatbik edev..."

"Asri olan faideli şeylerde ne gibi bir fenalık var acaba mösyö? Ne demek istediğinizi anlayamadım."

"Siz benim kusuvuma bakmayınız mösyö. İhtiyavlık işte. Abuk subuk konuşup, duvuyovum... Hadi, şevefinize..."

"Prozit mösyö..."

"Şimdi, hep birlikte bir şarkı söylememizi reca ediyorum. Çok özel bir şarkı. Önce ben söyleyeceğim, siz de benim arkamdan tekrar edeceksiniz. Çok kolay. Hadi, hep beraber!.."

"tefti isto rito
tefti burji tefto
filgando spalso
lonka,
denko?"

"stubito bran taranta
stubito vesta tinta
spalso exite kunta
tristişaft
trenka,
voyega!"*

"Köpeklere çok zalimce davranılıyor bu şehirde. Binlerce köpek, sokaklarda, bütün gün aç geziyor. Şunu çok merak ediyorum: Sizde niçün hiç ev köpeği yok? Köpekleri sevmiyor musunuz yoksa?"

"?!.."

"Öhhö, öhhöö... Evet. Ladies and Gentelmeeen... Madames et... Damen und herren... Hanımefendi ve beyefendileeer... ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ'nün mümtaz misafirleri, müşterileri, dostlarımız ve yoldaşlar... Hepiniz, hoş geldiniz ve safalar getirdiniz... Şimdi, lûtfen, birkaç dakika içün gayet sessiz olmanızı reca ediyorum. Hepinizin malûmu olduğu üzre, bu gece YILBAŞI GECESİDİR!.. Bu, hakikaten hususi geceyi, küçük fekat samimi mekânımızda geçirmeyi tercih ettiğiniz içün, hepinize bilhassa teşekkür ediyorum. Sağolunuz, varolunuz... Eveeet..."

* Eski bir DADA şarkısı.

Ev içinde, şimdi alışık olduğunuzdan daha alçak derecedeki hararete kendinizi alıştırınız. Odaların hararetini 17-18 derecede tutmaya çalışın. Günde birkaç defa, bütün pencereleri şöyle güzelce açıp, odaları iyice soğutun. Sabah ve akşamları derin derin nefesler alarak yol yürüyün. Soğuğun cildinize vurduğu ani darbeler, şu sıralar herkesin pek meth ettiği soğuk su banyolarından çok daha faydalıdır.

Doktorunuz

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"TAK, TAK, TAK, TAK, TAK... TAK, TAK, TAK, TAK, TAK... "

"...Kimdir acaba, sabahın bu saatinde?"

"Kimse yok mu?.. Açın ulan kapıyı çabuk!.."

"Affedersiniz mösyö ama, siz kimsiniz? Ne istiyorsunuz? Burası özel bir kulüp..."

"Ne konuşuyorsun ulan sen? Lafı uzatma da, aç şu kapıyı!.. Biz bu memleketin LİSAN polisleriyiz anlaşıldı mı?.. Emniyet-i Umumiye Umum Müdürlüğünden geliyoruz."

"Sheckip Bey yoldaş, Sheckip Bey yoldaş; uyanınız!.. Benimle geliniz. Galiba kulübümüzün kapısına polis dayanmış bulunuyor. İçeri girmek istiyorlar. Ben söylediklerini anlayamıyorum. Lûtfen yardımcı olunuz."

"?!.."

"Bak; hâlâ sallanıyorlar. Kapıyı hemen açın, yoksa kırarız haa!.."

"Pardon. Affedersiniz. Eee... Şey. Buyurunuz paşam. Hoş geldiniz, safalar getirdiniz. Sabahın bu erken vaktinde, emirleriniz nedir acaba efendimiz?.."

"Çekil kenara ulan şöyle. Ne biçim konuşma bu?.. Ne paşası?.."

"Az önce haddim olmayarak, kulak misafiri oldum efendimiz. Zannedersem 'LİSAN POLİSİ' dediniz. Nedir acaba vazifeniz? Size yardımcı olalım."

"Vazifeyi az sonra görürsün sen geveze!.. Ooo!.. Ramazan; baksana ulan şuraya!.. İstanbol'da ne kadar ibne gâvurcuk varsa buraya doluşmuş anlaşılan. Sabaha kadar âlem yapmış bunlar!"

"Kalkın ulan ayağa!.. Güzel güzel şu duvarın önüne bir dizilin bakayım. Boyunuzu görelim!.."

"Efendim, müsaade ederseniz bendeniz tercümanlık yapayım. Burada bulunanların çoğu ecnebi seyyahtır. Söylediklerinizi anlamazlar..."

"İyi, iyi. Ne yaparsan yap... Bana bakın: Biz Umum Müdürlüğün tayin etmiş olduğu LİSAN POLİS'leriyiz. Şimdi, hepiniz kulaklarınızı açın da, bir güzel beni dinleyin: Tabii, sizin dünyada olup bitenden pek haberiniz yoktur ama, bilesiniz diye söylüyorum; bugün, memleketimizin tarihinde yepyeni ve ışıklı bir safhanın başlangıç

günüdür. Bu sabahtan, yani 1 Ocak 1929 sabahından itibaren, bütün vatandaşlarımız, mecburi olarak Millet Mekteplerine kayıt olacak ve büyük bir şevk ve heyecanla Yeni Türk Alfabesini öğrenmeye başlayacaklardır. Bu mevzuda, hükümetimizin emri kesindir. Talebelikte yaş haddi, din, mezhep, ırk ve lisan farkı diye bir şey mevzu-i bahis değildir. Bu memlekette yaşayan her vatandaş, mutlaka ve mutlaka Türkçe yazıp okumaya ve Türkçe konuşmaya mecburdur. Bu işin istisnası yoktur. Şimdi, pılınızı pırtınızı toplayıp, bizimle geliyorsunuz. İstiklâl Caddesi'nde kamyonlar bekliyor. Sizi önce Umum Müdürlüğe götüreceğiz, isminizi, adresinizi alacağız. Bilahare, ikametgâhınıza en yakın yerde bulunan Millet Mektebine gidip, kayıt yaptıracaksınız. Bugün içerisinde kayıt olmadığı tespit edilenler için hapis cezası vardır bilmiş olun. Sen, şimdi söylediklerimi tercüme et bakalım züppe."

"Bu kadar sene Evropa'da kaldım. Böyle bir şey ne gördüm, ne de işittim. Pekâlâ, ne yapalım. İstediğiniz gibi olsun. Madam ve mösyöler; lûtfen söyleyeceklerime kulak veriniz..."

"Bütün bu olanlardan ötürü çok özür dilerim Sheckip Bey. Elimden bir şey gelmiyor. Ne yapalım ki, kanunlarınız böyle. Biz de, bu durumda birkaç gün için kulübü kapatacağız herhalde."

"Şu işe bak yahu!.. Akıl alır gibi değil. Benim okumam da var yazmam da. Bestekârım ben mösyöler!.. Bu yaştan sonra mektebi ne yapayım?"

"Bu, inanılmaz bir durum!.. Protesto ediyorum. Ben bir Amerikan vatandaşıyım. Çabuk Amerikan konsolosunu buraya çağırın!"

"Rezalet!.. Dünyanın hiçbir ülkesinde böyle rezalet görülmemiştir. Buraya, Türk Hükümetinin davetlisi olarak gelmiş bulunuyorum. Derhal Emniyet Müdürüyle görüşmek istiyorum."

"Türk vatandaşı olmayanlar, pasaportlarını gösterip kenara ayrılsınlar. Göçmenler ve siyasi mülteciler dahil, bütün Türk vatandaşları bizimle geliyor. Hadi bakalım, marş marş!.."

3 Ocak 1929

MİLLETİN MEKTEBİ

"Sayın talebe hanımefendi ve beyefendiler: Bu, ilk dersimizde, Sayın Bay Yakup Cemil Beyin pek itinalı bir şekilde, sizlerin istifadesi içün kaleme almış olduğu yeni Türk Alfabesini okumaya başlayacağız. Şimdi, lûtfen benimle birlikte hep beraber tekrar ediniz: A B C D E F G H I İ J K L M N O Ö P R S Ş T U Ü V Y Z... Teşekkür ederim. Pek güzel okudunuz."

"Bonjour mösyö. Bendeniz Şekip. Rica etsem, bana adınızı lütfeder misiniz? Aynı sırada oturduğumuza göre, tanışsak fena olmaz."

"Bana Con Ahmet derler beyim. Ben bir mucitim."

"Çok memnun oldum efendim. Ben de bir bestekârım. İsviçre'de müzik tahsilindeydim. Daha yeni döndüm. Yakında İstanbol Konservatuvarı'nda çalışmaya başlayacağım."

"Öyle mi?.. Pek müteessir oldum. Vah, vah..."

"?!..."

"Muhterem talebeler; lûtfen kendi aranızda konuşmayınız. Önünüze bakınız. Burada ders yapıyoruz. Ciddiyet esastır. Ona göre."

AÂBÇDEFG
HİİJKLMN
ÖPRŞTÜV
Xabçdefğyz
hijklmnöprşt
üvwxyz.Âıa
1234567890
Türküm doğruyum.

Muvaffak Olmuş Bir Gencimiz: Şekip Bey

Bu karda kışta, tir tir titrerken; işte size, içinizi ısıtacak bir haber muhterem kariler: Malûmaliniz, genç Cumhuriyetimizin san'ata verdiği ehemmiyet neticesinde, beş altı sene evvel fevkalâde musiki kabiliyyeti görülen bazı çocuklarımız, devlet bursuyla tahsil için İsviçre, Alamanya ve Fransa'ya yollanmışlardı. Bu özel çocuklarımızdan birkaç sene haber gelmeyince, korkmuştuk. İçimiz cız etmişti. Acaba tahsillerinde muvaffak olamamışlar mıydı? Yoksa bunlarda kabiliyyet felan yok muydu? Acaba, devletimizin parası diyar-ı gurbette çar çur mu ediliyordu?.. Hayır efendim. Hayır! Tam tersi. İşte, o zaman büyük isabet gösterilerek ekilen tohumlar, bugün meyvelerini vermeye başladı bile. İşittiğime göre, İsviçre'de, Cenevre Konservatuvarı'nda, piyano ve bestecilik tahsilini yeni bitiren Şekip Bey isminde bir oğlumuz, geçen hafta içinde memlekete dönmüş bile!.. Şimdi, merak ediyorsunuzdur; "Kim bu Şekip Bey" diye. Müsaadenizle, izahetmeye gayret edelim efendim:

Şekip Bey oğlumuz, geçtiğimiz ay içinde ebediyete intikal eden kadim dostum, Avukat Fuat Bey'in biricik evladıdır. Bendeniz, bu yavrumuzu, daha bebekliğinden hatırlarım. Ağlaması bile melodikti ve kulağa çok hoş geliyordu.

Şekip'çik, 29 Aralık 1905 günü, İstanbol'da, Kurbağalıdere'de dünyaya geldi. Zayıf ve çelimsiz bir çocuk olan Şekip'te, çok muhterem anneciği, kısa zamanda fevkalâde bir musiki kabiliyyeti keşfetti. Bu harika çocuk, annesinin pi-

yanoda çaldığı parçaları, ağzıyla aynen mırıldanabiliyordu. Baktılar, parmakçıkları piyanonun tuşlarından ayrılmıyor; küçük Şekip'i piyanoya başlattılar. İyi de ettiler. Çok geçmeden, nota yazısını da öğrendi. Sekiz yaşında bir vals yazdı: "Sevgili Annem." Parçayı işitenler kulaklarına inanamadılar! İlk mektebe Galatasaray Lisesi'nin ilk bölümünde başlayan Şekip, musiki kabiliyyetiyle alâka çekmeyi devam ettirdi. Bu ilim ve irfan yuvasında, rahmetli Zati Bey'den öğrendiği kontrapunt ve armoni bilgisi sayesinde, yeni besteler yaptı. Sonra, birden aklına esti, Richter üstadın armoni kitabını, olduğu gibi Türkçe'ye tercüme etti. Herkesin ağzı bir karış açık kaldı. Şekip, mezuniyet balosunda öyle bir resital verdi ki; yine herkes hayretler içinde kaldı. Galatasaray Lisesi'ni bitirdikten sonra Şekip, 1924 senesinde, Maarif Vekâletinin açtığı imtihanı beşincilikle kazanarak –aslında, bence birinci olması lâzımdı– devletimiz hesabına okumak ve memlekete faydalı olmak maksadıyla İsviçre'nin başşehri olan Cenevre'ye gönderildi. Yazık. Şekip yola çıkarken, anneciği pek ağladıydı. Neyse; orada Edouard Mathé, Roul Laparra ve Noel Gallon'un talebesi oldu. (Bu muallimleri sakın yabana atmayınız haa!.. Hepsi de kendi sahalarında dünyaca meşhur birer musiki üstadıdır.) Burada da herkes, Şekip'teki musiki dehasını görünce, şaşıp şaşıp kalıyordu. İşler, Şekip'imiz için çok iyi gidiyordu. "Scenes Turques" adlı konçertosunu okulda besteledi. Yine, herkes hayretler içinde kaldı! "Kelebeğin Ölümü" isimli, gayet enteresant bir parçayı ve bir cenaze marşını da bu arada yazmayı başardı. Yine, herkesin ağzı bir karış açık kaldı! Sonra, Cenevre Konservatuvarı'nı birincilikle bitirdi. Öğrendiğimize göre, artık İstanbol'a dönmüş. Çok da iyi etmiş. Hoş geldin, safalar getirdin, sevgili oğlumuz Şekip. Sana, Belediye Konservatuvarı'ndaki çalışmalarında muvaffakiyetler diliyorum. Bu kabiliyyetli gencimize, lûtfen dikkat ediniz aziz kariler. Onun isminden ileride pek fazla bahis edileceğinden eminim.

Başyazarınız

8 Ocak 1929

Öğlen üzeri, İstanbul'da gökyüzü gri ve pusludur ama ılık ve kuru bir hava vardır. Bir hafta önce, bütün şiddetiyle yağan kar artık durmuş; geride çizmelerin altında gıcır gıcır gıcırdayan, yumuşak ve bembeyaz bir halı kalmıştır. Kente garip bir düzen, bir dinginlik egemendir. Sabahtan beri, harıl harıl ana caddelerdeki karı temizlemekte olan belediye işçileri, küreklerini bir kenara koymuş, öğle molasında dağıtılacak olan sıcak çorbayı beklemektedir. Tramvayların ve taksilerin çalışmadığı kentte, yine de bir canlılık göze çarpmakta, binlerce insan yaya olarak sokaklara dökülmüş, günlük işlerinin peşinde koşmaktadır. Fırın ve dükkânların çoğu açıktır. Şehir hattı gemileri ise, tarifeli seferlerini normal olarak sürdürmektedir. Okullar tatil edildiği için, karın tadını en çok çocuklar çıkartmaktadır. Karla kaplı boş sokaklardan kartopu oynayan çocukların kahkahaları yükselmekte, kızak yarışları yapılmaktadır. Isınma dışında tek sorun, her zaman olduğu gibi susuzluktur. Kentin tüm boruları donduğundan, musluklardan tek damla su akmamakta, ev kadınları kovalar dolusu karı eritmek için evlerine taşımaktadırlar.

İkindiye doğru, bu dinginlik birdenbire bozuluverir. Rumelikavağı'nda, başlarını gökyüzüne kaldırıp bakanlar, gri renkli bulutların hızla hareket etmekte olduklarını görürler ve "ne oluyor?" demeye kalmadan bulutları şiddetle güneye doğru iten sert bir rüzgâr yüzlerine çarpıverir. Olan olmuştur. Bu rüzgâr, Boğaz üzerinde anaforlar yapan ve Bebek sırtlarında birikmiş tonlarca karı yerinden bir hamlede kaldırıp ince buz kristalleri halinde kente boşaltmaya başlayan, zehir gibi soğuk bir rüzgârdır, hatta bir fırtınadır bu: Zemheri Fırtınası!..

Rüzgârın şiddetinden deniz dalgalanmaya bile fırsat bulamaz. Aniden bastıran sağanakta su, uzun sicimler halinde oradan oraya savrulur ve Boğaz'ın Rumeli kıyısına doğru püskürür. Bir süre sonra, rıhtımlar ve sahildeki evler yüksek bir köpük duvarı tarafından kuşatılır. Bebek'te gafil avlanan yat sahipleri, canım teknelerinin iskelelere çarpa çarpa, parçalanmasını yaşlı gözlerle seyrederler. Şehir hattı gemileri de fırtınaya karşı hazırlıksız yakalanmışlardır. Bunlardan Salacak adlı gemi, kaptanının tüm çabalarına rağmen, Galata köprüsüne öyle bir bindiriş bindirir ki, pek çok yolcu sapır sapır denize dökülür. Şehirde tam bir karmaşa yaşanmaktadır. Elektrik telle-

ri kopar, asırlık çınarlar devrilir ve havada buz zerrecikleriyle birlikte binlerce şapka, kaşkol ve şemsiye uçuşur. Sabah, Yeşilköy meydanından, karlı İstanbul manzarasını havadan izletmek üzere dört yolcusuyla birlikte kaldırılan çift kanatlı özel bir uçak kaybolur ve bir daha asla bulunamaz. Bütün bu olup bitenlere bir tek balıkçılar şaşırmamıştır. Sık sık baktıkları eski takvimlerde, ocağın üçüyle onu arasında "Zemheri fırtınası"nın mutlaka çıkacağı ve arkasından da zehir gibi soğukların geleceği yazmaktadır. Bu nedenle balıkçılar, ocak ayı girer girmez teknelerini karaya çekmiş, soba başında şarap içmektedir. Bundan sonra sırada Ayandon fırtınası vardır.

10 Ocak 1929

BENDENİZ-KULUNUZ

...İmdi, muhterem efendim; size bu mektubu kaleme almaktaki asıl maksadım, geçtiğimiz hafta içinde, pek kıymetli gazetenizde neşretmiş olduğunuz bir başyazı münasebetiyledir. Lûtfen affediniz efendim.

Üstadım; samimi hislerle yazıldığından şüphe etmediğim "Muvaffak Olmuş Bir Gencimiz: Şekip Bey" başlıklı makalenizde siz, İsviçre'deki tahsil hayatım sırasında, bendeniz kulunuzun da yakinen tanımak bahtsızlığına uğramış olduğu Şekip'ten bahsediyor ve pek tabii olarak, mevzunun esas hakikatini bilmediğiniz için, yazıda ismi geçen şahsı neredeyse göklere çıkartıyordunuz.

Efendim; müsaade buyurursanız, alicenap devletimizin aç ve bitap halkının, dişinden tırnağından artırdığı paralardan sağlanan bursla Cenevre Konservatuvarı'nda, tam tamına dört uzun sene boyunca, sözde musiki tahsili yapmış bu zatın asıl hikâyesini size nakledeyim.

Efendim; bu fevkalâde manasız meselenin esası şudur: Talebe Şekip, mizaç bakımından gayet asabi, eline geçen fırsatlardan kurnazca faydalanmasını bilen, herkesle kolaylıkla samimi olabilen, bıçkın ve zampara bir tiptir. Bunu, oraya gider gitmez, hemen nasıl mektebin piyanoculuk bölümüne kabul etmişler?.. Doğrusu hayrettir! Kayda değer hiçbir kabiliyyeti olmadığını bendeniz yakinen biliyorum.

Türkler'e ayıp olmasın diye mektebe aldılar herhalde. Neyse, bu Şekip'in başlıca avantajı, Fransızca'yı gayet iyi yazıp konuşmasıydı. Galiba, muhterem validesi ona çocukken öğretmiş. Bu hınzır Şekip, Cenevre'ye geldiğinin daha ertesi gününden itibaren, çevresine ve bilhassa da başka mekteplerde bursla okuyan biz Türk talebelerine, kendisini gayet zengin birisi olarak tanıtıyor, avuç dolusu paraları havaya saçıyor, hattâ gideceği yere taksiyle bile gidiyordu!..

Konservatuvardaki dersler başlar başlamaz, Şekip hemencecik meşhur Profesör Doktor Laparra'nın talebesi oluverdi. Kısa zaman zarfında Laparra ile dostluk tesis etmeyi başardı. Çok geçmeden, bir de bakıldı ve görüldü ki; Şekip, hocasıyla al takke ve külah olmuş, onun evinden çıkmıyor. Bütün felaket ve rezaletler de ondan sonra başladı zaten. Bir Madam Laparra vardı, görecektiniz!.. Kaşı, gözü, endamı yerinde; beyaz tenli, sarışın ve gayet cazip bir hanımefendiydi. Prof. Laparra'nın yarı yaşında ya var ya yoktu. Fekat, aradaki yaş farkına ve çocuklarının da olmamasına rağmen, bu karı kocanın gayet mes'ud bir hayat sürdürmekte olduklarına şüphe yoktu. Laparra'lar Cenevre sosyetesine mensuptu. Madam Laparra, balolarda ve davetlerde, kocasının kolunda, çevresine hoş kokular saçarak, salına salına dolaşır; Mösyö Laparra da –elbette ki pek haklı olarak– sevgili karısının bu zerafet ve ihtişâmından gurur duyduğunu, çevresine belli etmekten çekinmezdi. Bizim ahlâksız Şekip, ne ettiyse etti, mektebin ilk senesi nihayetine yaklaşılırken, tüm maharetini kullanarak, bu günahsız biçareyi kendisine âşık etmeye muvaffak oldu. Zavallı Madam Laparra, artık uykusunda bile, "Sheckiipp!.. Sheckiiipp!.." diyerek sayıklamaya başlamış; kocaman, yeşil gözlerinin önüne, sadece âşıklarda tesadüf edilen ve pek tabii olarak, hakikati görmeye mani olan bir sis perdesi örtülmüştü. İşin asıl enterasant tarafı, Mösyö Laparra'nın bu ahlâksız ve çirkin vaziyetten en ufak bir kuşku duymamasıydı. Hocalar, şahsiyet itibariyle ve umumi olarak, biraz dalgın olurlar ama; bu Laparra'nın saflığı bir başka türlüydü. Bu mevzuda, Cenevre'de hâlâ anlatılan en meşhur hikâye; bir kış günü, bu iki âşığın "Hadi biz göle yüzmeye gidiyoruz. Geç kalırsak merak etme," bahanesiyle evden çıkmaları, bir iki adım öteye gittikten sonra, gerisin geriye dönüp; evin arka kapısından içeri girerek, çalışma odasında her şeyden bihaber bir vaziyette, gazetesini okumakla meşgul bulunan Prof. Laparra'nın karşısına geçip, ulu orta ve şapur şupur öpüşmeleridir.

Şekip, yaz tatilinde, tabii olarak memleketine dönmedi. Niye dönsün? Herifçi enayi mi? Şekip'in artık işi gücü, yaratmış olduğu bu skandalı elinden geldiğince alevlendirmek ve bilhassa Cenevre'de, kendi hallerinde ve sadece ilim öğrenmekle meşgul olan diğer Türk talebelere Madam Laparra'yı gösterip nispet yapmaktı. Şekip'le metresi, pazar gününün o memlekette tatil olması haricinde, hemen her gün hiç aksatmadan buluşuyor ve orası senin, burası benim, gezip tozuyorlardı. Bir seferinde, peşlerine takıldım. Bir de baktım tiyatroya gittiler. Ben, param olmadığından ötürü, içeri giremedim. Sonra, başka bir gün, parka gittiler. El ele tutuşup dolaştılar. Daha sonra ise büyük, fıskıyeli gölde sandala binip, uzun uzun gezinti yaptılar. Ben onları kiralık bir dürbünle kıyıdan takip ediyordum. Habire öpüşüp durdular, ahlâksızlar!.. Artık, Cenevre'de, bilhassa da üniversite muhitinde hemen herkes, bu ikisinin yasak aşklarından bahis eder olmuştu. Âşıklar hiç utanmadan, canları istediği zaman ve her yerde çılgınca sevişiyorlardı. Bir seferinde tramvayla gidiyordum, bir de ne göreyim; bizim hergeleyle Madam Laparra, meflûc bir yaşlı teyzenin tam karşısındaki sıra üzerinde, kendilerinden geçmiş bir halde aşk yapıyorlar. Yaşlı teyze, artık, bu gayri ahlâki vaziyete daha fazla katlanamadı ve: "Cık cık cık... İşte yine deliler gibi sevişiyorlar. Bunlar manyak mıdır nedir?" diye kendi kendine söylendi. Ben bu münasebetsiz hale az kalsın müdahale edecektim, velâkin terbiyem müsaade etmedi. Fekat, bu mesele hakkında, evvel emirde mutlaka bir şeyler yapılması icap eder diye düşündüm ve çok zor şartlar altında barınmakta olduğum pansiyona döner dönmez, Prof. Laparra'ya bütün olanı biteni hulâsa eden, zehir zemberek bir mektup yazdım. Ne yazık ki, günler ve haftalar geçti, fekat mektubuma kulak asan olmadı. Herhalde, Şekip serserisi mektubu gördü ve ossaat imha etti.

Şekip, her günahkâr gibi, şehvete ve rezalete doymuyordu. Tatili müteakiben, mektepler yeniden başlayınca, işi azıttıkça azıttı. Bir de bakıldı ve görüldü ki; bu alçak herif, kadını kolundan tutup, şehrin en izbe mahallelerindeki kafeşantanlara ve hattâ ve hattâ –bunu söylemeye dilim varmıyor– kerhanelerine bile götürüyor; orada, fahişelerle birlikte, hep beraber meşk yapıyorlar!.. Madam Laparra, artık benim bildiğim o eski Madam Laparra olmaktan çıkmıştı ne yazık ki!.. O yıl, göbek dansını, esrar çekmeyi, fiil-i livâtayı, gazel okumasını ve fayton kullanmasını öğrenmiş, bir de üstüne üstlük; küfür-

baz, adi bir fahişe olup çıkmıştı! Daha sonraki sene, Şekip'te garip bir inkişaf meydana geldi: Besteler yapıyor, konserlerde piyano çalıyordu. Fekat, bana göre, bütün bunlar sadece göz boyamaktan ibaretti. Fikrimi sorarsanız; bu besteleri aslında Madam Laparra besteliyor, hattâ konserlerde de Şekip kılığına girip piyano çalıyordu. Ben bundan emindim. Fekat, yine derdimi kimselere anlatamadım. Neyse, sene sonunda acayip bir şey vukua geldi: Günlerden bir gün, Laparra'ların evindeki salonda otururlarken, Madam Laparra, Şekip serserisine dönerek, yaşlı gözlerle, kendisinden bir bebek beklediğini müjdeledi. Bizim sapık ruhlu Şekip, bu mes'ud habere sevineceğine, yüzünü ekşitti. Bilahare de zavallı kadıncağıza bağırıp çağırmaya ve hakaretler yağdırmaya başladı. Şimdi hamileliğin sırası mıydı?.. Şekip'in kariyeri ne olacaktı?.. Hem bu müstakbel çocuğun kendisine ait olduğu ne malûmdu?.. Elbette ki değildi. Madam Laparra, Şekip'i iyi tanımadığından olacak, âşığının bu garip feveranı ve şimdiye kadar görmediği asabiyeti karşısında şaşırıp kaldı. Bayıldı, dili tutuldu, çeneleri birbirine kenetlendi. Daha sonra Şekip tarafından ayıltılarak, kıçına yediği bir tekmeyle, üst katta deminden beri zille kendisini çağırmakta olan muhterem kocasına çay servisi yapmaya yollandı. Kadıncağız kapıdan çıkar çıkmaz, Şekip, durumdan istifadeyle, ceketini bile sırtına giymeden evden tüydü, gitti. Bu arada gümüş takımları ve bir antika saati de yanına almayı unutmamıştı, vicdansız!..

Bu hadise de, Cenevre'deki kibar muhitlerde hâlâ anlatılır. Dediklerine göre; bu fecii hadise yüzünden, zavallı Prof. Laparra'ya inme inmiş. Neyse, Şekip ortadan yok oldu. Sır oldu. Karanlıklara karıştı. Herkes, rezaletin nihayete ermesi ve Şekip serserisinin ortalarda gözükmemesi dolayısıyla, rahat bir nefes aldı. Ben hariç. Çünkü şair Vasıf Efendi'nin de, pek vecizane bir şekilde ifade ettiği üzere;

"Vay eğer ruz-i cezada sahip olmazsan bana
Olmaya hiç ben gibi bir kimse rüs vay ü rezil!.."

Bir tek bendeniz-kulunuz –Şekip'in huyunu pek iyi bildiğimden– bu işin içinde, pek tabii olarak bir işler olmak lâzım geldiğini düşünüyor ve bu sakin durumdan endişe ediyordum. Nitekim, birkaç ay sonra, bütün Türk talebeler olarak, Şekip hergelesinin derhal ve kayıtsız şartsız mektepten ihrac edilmesine ve memlekete acil olarak iadesine ait istidalarımızı dekanlığa ve Türk sefaretinin talebe işleri müdürlüğüne verdikten sonra, kulağımıza bazı garip haberler

çalınmaya başladı. Yok efendim, Şekip şimdi Zürih'teymiş. Bir sirkte ip cambazlığı yapıyormuş; yok efendim, beyimiz, orada muzırlık ve anarşi yapan Bolşevik'lerin arasına karışmış; yok efendim, Şekip ameliyatla bir cins-i lâtif haline gelmiş. Kabaretlerde sahneye çıkıp şarkı söylüyor ve aynı zamanda orospuluk yapıyormuş!.. Aman efendim, daha neler neler!.. Bir sürü aslı olmayan dedikodu, rivayet. Fekat, bendeniz-kulunuz; "Ateş olmayan yerden duman çıkmaz" meselinden hareketle ve yine de etrafı bir kolaçan edip, Şekip hakkında tetkikatlarda bulunmak üzere, arkadaşlarımdan borç olarak aldığım bilet parasını da cebine koyarak, trenle Zürih'e doğru yola koyuldum.

Ümid ederim sizi, lüzumsuz tafsilatla sıkmıyorumdur, muhterem üstadım. Eğer hal böyleyse, bendeniz-kulunuzu lûtfen affetmenizi istirham ediyorum efendim. Neyse, Zürih'e varışta kısa bir müddet için ikamet etmek üzere, ucuz bir pansiyon ararken, istasyon yakınlarındaki bir duvarda, sıra sıra yapıştırılmış afişetlerdeki bir yüzün devamlı olarak göz kırpıp, bana sırıtmakta olduğunu fark ettim ve gördüğüm bu yüz karşısında, ıstırap içinde yumruğumu ısırdım. Korktuğum, nihayet başıma gelmiş ve istemiyerek de olsa, şüphelerimde haklı çıkmıştım. Bu –Frenk'lerin tabiriyle– "cynique" yüz, bizim Şekip'in yüzünden başkası değildi!.. Rivayetlerin bir kısmı doğruymuş: Bizim Şekip bir varyete artisti, bir hokkabaz olmuş sahiden de! Afişete dikkatle bakınca, beyzademizin, her gece "Cafe Voltaire" namıyla anılan bir kafeşantanda sahne aldığını anladım ve derhal, aynı gece, oraya gitme kararı aldım. Neyse, uzatmayayım; o gece, zar zor bulduğum adrese vardığımda, bir de ne göreyim: Birtakım külhanbeyi kılıklı herifler kapıyı tutmuş, beğenmediklerini içeri almıyorlar. Beni de önce içeri salmadılar fekat, içlerinden birine paltomu hediye edince, yumuşayıp, yol verdiler. Aman efendim, o ne öyle o?.. Allah, Allah!.. İtiraf edeyim, bendeniz-kulunuz, o yakte kadar, böyle acayip bir yerde ne bulunmuş, ne de kimselerden dünya üzerinde böyle bir yer bulunduğuna ait bir malûmat işitmiştim. Sizi temin ederim ki, burası benim şu kısacık hayatım içinde görüp görebileceğim en şaşılası yerdi. Bir kere mekân, hiç de alışılmış tipte kafeşantanlara benzemiyordu. Ortada ne masa vardı, ne de sandalye. Yüzlerce insan, ellerinde içki şişeleri, sıkış tıkış bir şekilde ayakta duruyordu. Cıgara, puro ve pipo dumanlarından gözün gözü görmediği bu berduşhanede, içerisinin puslu ve loş atmosferine gözleriniz

alışıp da yukarı baktığınızda, bir de ne görüyorsunuz?.. Bizdeki camilerdeki gibi bir kubbe! Sahne nerede diye bakınırken, bir irtifayı zar zor fark ediyorsunuz. Bu irtifa üzerinde, tamamiyle anadan doğma uryan bir kadın ve bir erkek; ne olduklarının anlaşılması mümkün olmayan, pek çok tel ve borudan mürekkep müzik aletlerinden çıkan ve birer müzik nağmesi olmaktan ziyade; sevgili İstanbol'umuzda, Karaköy'e kâğıt taşıyan atlı arabaların o kendilerine has çıngırak, nal sesleri ve kamçı vızıldamasının garip karışımına benzeyen tiz seslere uygun, garip hareketler icra ediyorlar ve birbirlerine yapışık vaziyette yerde yuvarlanıyorlardı. Bu, ahlâka mugayir temaşanın san'atle bir alâkası var mıydı? Orasını kestirmek hakikaten pek müşkildi. Fekat efendim, tezahüratın laubaliliği ve terbiyesizliği dışında, bendeniz-kulunuzun en fazla alâkasını çeken husus; tuhaf görünüşlü müzik aletlerinden çıkan çatlak seslere eşlik eden ve kâh dansözlerin çıplak vücutları üzerinde, kâh da kubbenin duvarlarına yansıyan birtakım ışıklı ve renkli hayâller oldu. Bu işin nasıl becerildiğini hâlâ anlamış değilim. Tek bildiğim, bu tekniğin, sinematografi zenaatıyla herhangi bir alâkasının bulunmadığıdır. Neyse efendim, devam ediyoruz. Evet, bu hayâl meselesi sadece gölge ve ışık oyunlarıyla sınırlı değildi. Deponun sağ, sol, ileri ve geri duvarları üzerinde, ismine "Abstre resim" dendiğini sonradan öğrendiğim, birtakım saçma sapan ve bulanık resimler asılmıştı. Bunların önünde, çok ciddi görünüşlü bazı madam ve mösyöler hareket etmeden, büyük bir huşu içinde, bu resimlere bakıyorlar ve püfür püfür pipolarını tüttürüyorlardı. Bir başka köşede ise, beyaz sakallı yaşlı bir adam, taburenin üzerine çıkmış; nece olduğunu bir türlü çıkartamadığım bir lisanda etrafa bağırıp çağırıyor, fekat adamcağızı kimseler dikkate almıyordu. Bütün bu insanlardaki en tuhaf husus ise kadınların ellerinde şampanya şişeleri, ağızlarında da pipolar; pantolon, kravat ve ceket nev'inden erkek kıyafetleri giymiş halde ortalıkta dolaşıyor olmaları; buna mukâbil, erkek kısmının ise, gecelik ya da sabahlık giymiş ve tıpkı fahişeler gibi süslenip püslenmiş ve makyaj yapmış bir halde bulunmalarıydı. Bu, esef verici ve hattâ gayri mantıki vaziyet karşısında, sinirlenmemek elde değildi...

13 Ocak 1929

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Yanılmıyorsam, siz İstanbol'da iş içün bulunuyorsunuz. Değil mi Herr Jansen?"

"Haklısınız bayım. Beni buraya, bizzat Türkiye Cumhurbaşkanı Ekselans Mustafa Kemal Paşa davet etmiş bulunmaktadır. Başkentiniz Ankara'yı yeniden kuracağız. Biz, İstanbol'da üç mimarız. Bir tanesi benim. Diğerleri Fransız; Brix'le Jausseley. Kemal Paşa, üçümüz arasında sözüm ona bir şehir projesi yarışması düzenlemiş bulunuyor. Fekat, kazanacak olan proje, şimdiden belli. Aramızda kalsın ama, benimki tabii!.. Harika bir planım var: Kısa süre içinde yepyeni, modern bir Ankara oluşacak. Elli sene sonra, bu kentin nüfusu üç yüz bine ulaşacaktır baylar. Planı yaparken bunu göz önünde bulundurdum tabii. Bir hafta sonra Ankara'ya gidiyorum. Ülkenizi çok sevdim baylar. Prozit."

"Prozit... Mösyö Jansen..."

.....

"Ben seni tanıyorum arkadaş. Vallahi de billahi de tanıyorum!"

"Pardon mösyö. Ne dediğinizi anlayamadım."

"Ben seni tanıyorum dedim... Tanıyorum, tanıyorum. Sen, şu Cenevre'deki, sonracığıma efendim Zürih'teki, meşhur Şekip serserisi değil misin?"

"Evet mösyö. Benim ismim Şekip, fekat, serseri felan değilim haşa!.. Ben bir bestelcârım. İsviçre'de devlet bursuyla..."

"Anladık, anladık. Zaten biliyoruz!.. Madam Lapappa'yı da biliyorum ben. Konservatuvarda onunla ne haltlar karıştırdığınızı da!.."

"Madam Laparra!.."

"Evet ya, Madam Laparra!.. Ve tabii, vénérable Profesör Doktor Mösyö Laparra. Yaaa!.."

"Hesabı alabilir miyim lûtfen? Gitmek istiyorum da."

"Dur! Kaçma!.. Zatıâlinizle konuşmaya daha yeni başladık. Elimden, öyle kolay kolay kurtulamazsınız mösyö. Bilmem anlatabiliyor muyum? Bütün Cenevre sosyetesinin diline düştün ulan sen. Türklüğün şerefini iki paralık ettin."

"Saçmalıyorsunuz mösyö. Hem ben, sizi daha önce hiç görmedim. Ne Cenevre'de, ne de burada."

"Beni rezil ettin sen. Aşağıladın. Hiç utanman, sıkılman yok mu senin ha? Ne o öyle, Madam Laparra'yla ha?.. Ne, ne yani ha?.. Bestekâr. Beyimiz bestekârmış!.. Bok bestekâr! Bolşeviksin sen. Bolşevik. Biliiiyoooooruuum seeni been!.. Biiiliiyoooruuuum. Hadi şerefe!"

"Şerefinize mösyö."

"Kim bu? Bu, meşhur Alaman mimarı Herr Jansen. Değil mi?.. Evet o. Ta kendisi. Devletimiz –sağolsun– kalkmış, elin gâvuruna, Anadolu bozkırının ortasında, kocaman bir şehir kurdurtuyor. Peki, bizler neciyiz?.. Devlet baba, niçün bizleri mimari tahsili yapalım diye taa İsviçre'lere kadar yolladı? Oralarda üşümeyelim diye bizlere palto verdi, cebimize harçlık koydu ha?.. Niçün? Binbir müşkilât içinde, tahsilimizi tamamlayıp, büyük ideallerle memleketimize dönüyoruz; aaaa!.. Heyhat! Ortada ne iş var, ne güç. Baba evinde, mangalın başında, tarhana çorbasına kaşık sallıyor; anamızın altınlarını ve cenaze masrafları içün ayırmış olduğu paraları barlarda, kumarhanelerde har vurup harman savuruyoruz. Adalet mi şimdi bu?.. Piştolumu vestiyerde bırakmamış olsaydım, çekip vururdum şu pis domuzu."

"Sakin olun Cemil Bey. Siz, en iyisi gidip yatın."

"Zat-ı alilerine benden selam söyleyin ve deyin ki; kafamızı kızdırmasınlar. Bir İstiklâl Harbi daha yaparız alimallah!.. Bizler tekin değilizdir. Anlaşıldı mı?.."

"Cemil Bey; müşterileri rahatsız etmeyin, yoksa sizi dışarı attırırım ona göre."

"Beyefendiyi rahat bırakşana ulan keçi!.. Görmüyor musun? Dostumuz, daha ayağının tozuyla, yeni geldi buraya. Biraz ayıp olmuyor mu? Git bakayım sen öteye... Hah şöyle. Koy kafanı oraya. Uyumana bak... Bu adamcağız, bizim Cemil Bey'dir. Aslında iyi çocuktur. O da sizin gibi İsviçre'ye tahsile gitmiş. Mimarlık tahsiline. Dönünce, böyle sapıttı işte. İçer, içer. Sonra etrafı rahatsız etmeye başlar. Arkadaşımız diye, kimse bir şey demiyor, kolluyoruz."

"Siz beni nereden tanıyorsunuz mösyö?"

"Kusura bakmayın ama, istemeden konuşmalarınıza kulak misafiri oldum. İsminiz Şekip'miş galiba. Ben, günlük bir gazetede muhabir olarak vazife yapıyorum. Tesadüfe bakınız ki, kıymetli Başyazarımız sizden hep sitayişle bahsederdi. Ailenizi tanıyormuş galiba."

"Evet. Şimdi hatırladım. Tanıştığımıza memnun oldum efen-

dim. Müşerref oldum. Sağlığınıza içiyorum."

"Şerefinize Şekip Bey."

"Bazılavı vavdıv. İşte böyle, ağızlavıyla değil, bilmem neveleviyle içevlev. Şaiv ne demiş:

İç bade, güzel sev, başka ne umudun
Dünya vav imiş, yoksa yok imiş, ne umuvun...
Hepinizin sağlığına, afiyetine ve tabii güzelliğe..."

14 Ocak 1929

BENDENİZ-KULUNUZ

...İmdi efendim; bendeniz-kulunuzun esasında şu her biri birer sirk palyaçosundan farksız, eciş bücüş insan müsveddeleri karşısında, ilk anda hayret ve asabiyet hislerine kapılmam beyhudeymiş. Çünkü, sonradan öğrendiğime göre; bu insanlar, şu aralar Evropa sosyetesi üzerindeki menfi tesirini hızla kaybetmeğe yüz tutan, DADA'cılık isminde, menfi bir cereyana mensup bulunuyorlarmış. Bunlar, müstakil vaziyetteyken zararsız olurlarmış ama; böyle, hepsi bir araya toplandıkları vakit, asabiyet ve feveranları, masum halkın gözünü korkutmaya kâfi gelirmiş. "Bu DADA'cılık da, şimdi nereden çıktı?.. Bunlar da neyin nesidir?.." diyecek olursanız efendim, lûtfen müsaade buyurunuz izah edeyim: Bunlar, Garp âleminin, hep istikbale doğru, huşu içinde akmakta olan büyük ilim cereyanları içinde, nereden çıktığı pek belli olmayan, münasebetsiz bir geriye dönüşün temsilcileridir. Başkanları, Tristan Tzara isminde, Musevi asıllı ve anarşist bozması bir Romen'dir. Bu sebepten, bu menfur hareketin Farmason'larla da birtakım şaibeli alâkaları olduğu mülâhaza edilebilir. DADA'cıların, âkide olarak, en çok önem verdikleri şeyler; yokluk, hiçlik, kaza, tesadüf, izahı mümkün olmayan hadiseler, karmaşa, boşvermişlik ve elbette ki deliliktir. Bunların içerisinden, özellikle deliliği, kendi kavram silsileleri içinde en başa yerleştirirler. DADA'cı takımı azaları bu âlemdeki doğru düzgün hemen her şeye kuvvetle karşı çıkarlar: Tanrı fikrine, milliyete ve milli sınırlara, kutsal askerlik vazifesine, izdivaca ve aileye, ilim ve fenne, san'ate, edebiyata, musikiye, her türlü lisana, kültüre, vazife hissine, medeniyete, te-

rakki ve refaha, paraya, bankalara, giyim-kuşama, tramvaylara ve hattâ, kendi fikriyatları olan DADA'cılığın, bizzat kendisine bile!.. Velhasılı, medeni ve modern milletlerce kutsal sayılan, bütün akli ve vicdani değerlerin, bu zümre nezdinde en ufak ehemmiyeti dahi bulunmamaktadır. Bunların işleri güçleri, çocuk gibi atlayıp zıplamak, vur patlasın çal oynasın eğlenmek, garip garip resimler ve tiyatrolar yapmak, cinsiyet tefrik etmeksizin önüne çıkanla sevişmek ve devamlı surette içip içip sarhoş olmaktır.

Allah'tan efendim, her cemiyete tamamen ters düşmeyi marifet sayan DADA'cı güruhu, henüz memleketimiz dahilinde herhangi zararlı bir faaliyette bulunmamıştır. Bu mevzuda, bendeniz-kulunuz fikrini soracak olursanız; bana göre, asil ve vakur milletimizin, asırlar ötesinden zamanımıza ulaşan manevi akide ve ülküleri karşısında, böyle, kıymetleri kendilerinden menkûl, biçare ve sapık fikirlerin bir nebze bile tutunabilmeleri asla mümkün değildir.

İmdi, muhterem üstadım; bütün bunlar bir tarafa, bu mevzuda bizim için asıl sorulması gereken mühim sual şudur:

Alicenap devletimiz tarafından, genç Türkiya Cumhuriyeti'ni Evropa kıt'asında, özellikle de eski düşmanlarımızın memleketlerinde lâyiki vechile temsil etsin diye; binbir fedakârlıkla oralara yollanılan faziletli bir Türk gencinin, bu başıbozuk takımı arasında ne işi olabilir acaba?.. Yüksek müsaadelerinizle, o en can alıcı meseleyi, o gece DADA'cıların sefahat yuvalarında başıma gelen ibret verici hadiseler ışığında açıklığa kavuşturmaya çalışayım.

Efendim; ilk andaki bariz şaşkınlığım geçtikten ve bu günah tapınağını ilmi bir şekilde tetkik ettikten sonra, burnuma çok tuhaf bir kokunun –affınızı istirham ediyorum– kazurat kokusunun gelmekte olduğunu fark ettim. Bu fecii koku, öylesine keskindi ki; bendeniz-kulunuz, sürekli bir şekilde, ipek mendilimle ağzımı ve burnumu kapatmak zorunda kalıyordum. Salonda dolaşırken, orada bulunanların beni aşağılayıcı ve nefret dolu nazarlarına aldırmaksızın, kokunun menbaını araştırmaya giriştim ve bu fecii kokunun, esasında Bar Amerikan olarak tefriş edilmesi lâzım gelen, kırık dökük ve uzunca bir büfeden geldiğini müşahede ettim. Ne olduğunu yakından görmek maksadıyla kalabalık arasından oraya doğru tam hamle yaptığım esnada, bazı kendini bilmezler bir kova dolusu kazuratı başımdan aşağıya geçirdiler. Aman efendim!.. Ne hale geldiğimi tahmin edemezsiniz. Ağzım, yüzüm ve üstüm başım tamamen ve baş-

tan aşağıya olmak üzere pisliğe bulandı! Ceplerimin içi, ayakkabılarım, her tarafım berbat oldu! Bendeniz-kulunuz, bu iğrenç ve acınası vaziyette kalmışken, bir de bakıldı ve görüldü ki; etrafımda halka olmuş mezcuplar halime kahkahalarla gülüyor ve elleri ve ayaklarıyla tempo tutarak; "Amsakant, pe mine mu m'a vazut! Amsakant, pe mine mu m'a vazut!.." şeklinde, kendi lisanlarında hakaret ve küfür nakaratları yağdırıyorlardı. Bendeniz-kulunuz, bu en aşağılayıcı durumda bile, istifimi bir an bile bozmamak için, elimden gelen azami gayreti gösterdim. Sonradan öğrendiğime göre, bunların, akıllarınca bana bulaştırmaya çalıştıkları pislik, basbayağı insan pisliğiymiş!.. Yaa efendim, başıma gelenlere bir bakınız!.. Kafeşantandaki vazifeliler, her sabaha karşı, etrafı derleyip toparladıktan sonra, helâlara gider, müşterilerin bir gece boyunca çıkardıkları pislikleri kovalara doldurur ve suare için saklarlarmış. Gece olunca –kendi müşterileri dışında– eğer yabancılar, burayı sık sık basan polisler ya da böyle ahlâka mugayir bir mekândan fevkalâde müşteki mahalle sakinlerinden birileri kafeşantana uğrayacak olursa, vay haline! Kovaları alıp, zavallı kurbanların başlarından aşağıya boca ederlermiş!.. Neyse, efendim. Bendeniz-kulunuz bu pislik meselesini fazla mühimsememeye çalışırken, bir de bakıldı ve görüldü ki; kafeşantanın bütün ışıkları söndürülmüş, herkes suspus olmuş ve gayet kuvvetli bir projektör, sahne misali irtifayı aydınlatmakta. Derken efendim, sonradan isminin Jaques Vache olduğunu öğrendiğim, DADA'cıların en hiddetli ve asabi şeflerinden biri, sahne kenarında peydah oldu ve ellerini ve kollarını gayet mübalağalı bir şekilde sağa sola sallayarak, ahaliye şöyle bağırdı: "Şovanta bumba lasonta sorta!.. İşte kardeşlerim; şimdi de yüksek huzurlarınızda, Şark âleminin en mistik şehri İstanbol'dan binbir fedakârlıklarla, sevgili Cafe Voltaire'imize davet etmiş olduğumuz, hakiki bir artist huzurlarınızda: İp cambazı, piyanist-şantör, alev yutucu ve besteci Mösyö Sheckip Pascha Bey!.. Buyurunuz muhterem Pascha. Bize bütün hünerlerinizi gösteriniz..." Bir de bakıldı ve görüldü ki, bizim serseri Şekip, sırtında iğreti bir paşa üniforması olduğu halde, laubali hareketlerle, sahnenin bir yanından öbür yanına uzanan, yerden yüksekte gerili bir tel üzerinde piyano çalıp, şarkı söyleyerek ve aynı zamanda gayet lüzumsuz birtakım hokkabazlık hareketleri yaparak, sahnenin ortasına doğru yavaş yavaş ilerlemeye çalışıyor. Bendeniz-kulunuz, bu fevkalâde fecii manzara karşısında daha fazla dayanamayıp, hıçkırıklarını tutamaz-

ken, bir de bakıldı ve görüldü ki, salonu hıncahınç dolduran DADA'cı sapkınlar, bizim işe yaramaz Şekip'i hararetle alkışlıyorlar!.. Hayretler içinde kaldım doğrusu! Derken efendim, sahneyi aydınlatmakta olan projektör, sağa sola ani hareketler yaparak, bütün salonu fır dolayı dolanmaya başladı. Projektörün ışığında, orada burada, kendilerinden geçmiş, çıldırma derecelerinde saçlarını başlarını yolmakla meşgul, asabi bazı DADA'cı kadınlar ve kızlar görülüyordu. Aaa!.. O sırada, bir de bakıldı ve görüldü, sonra bir daha bakıldı ve muazzam bir hayret içinde görüldü ki; bu yersiz ve manasız histeri krizine kendilerini kaptıranlar arasında, bendeniz-kulunuzun Cenevre'den tanıdığı zavallı Madam Laparra ve kocası zavallı Prof. Laparra da bulunmaktadır!.. Bu, yeni ve en rezilâne vaziyet karşısında, hiddetimden gözlerim karardı. Birkaç defa yere düştüysem de, tekrardan kalkmaya muvaffak oldum. Gariplerin ve yetimlerin hakkı için!.. Bu kadarı da biraz fazlaydı yani. Ayıptı. Günahtı!.. Bu kadarı olmamalıydı!.. Projektörün o uğursuz ışığı başka yere çevrilince, Laparra'ları kaybettim. Şimdi Şekip, çok hareketli bir şarkıya geçmişti. Bütün o, kendini bilmez DADA'cı güruh da, hep bir ağızdan tempo tutarak Şekip'le birlikte söylüyordu:

"gadji beri bimba
gladrini lauli loni cadori
gadjama bin beri glassala
glandiri glassala tuffm i simbrarim
blassa glassala tufm i simbrarim!.."

Bu kızışmış hal, bu ifrata kaçmış asabiyet, bir süre daha aynen devam etti. Sonra, şarkısını aniden kesen Şekip, gafil avlanmış ahaliyi bir el işaretiyle susturarak, sükûnete davet etti. Akabinde projektörün ışığı da kapatıldı ve ortalık zifiri karanlığa gömüldü. Bendenizkulunuz, her zaman olduğu gibi, hınzır Şekip'in yine birtakım ucuz numaralar yapacağından emindim. Netekim, haklı çıktım. O karanlıkta görebildiğim kadarıyla Şekip, hiç istifini bozmadan, elinde tutmakta olduğu, ucu yanar bir çubuğu yavaşça ağzına götürdü ve bir de bakıldı ve görüldü ki, o da ne?.. Herifçioğlu, ağzından "PUUUFFF" diyerekten alevler püskürtmekte!.. Hem de ne alevler! Her birinin boyu en az iki, üç metro civarındaydı. Bizimki, gayet sakin bir şekilde, dört bir yana bu alevlerden püskürttü. Sahnenin tutuşan

bazı yerleri, orada elasta bekleyen hademeler tarafından anında söndürülüyordu. Aman efendim; bir alkış, bir kıyamet. Zannedersiniz ki zelzele felan oluyor. Yer yerinden oynadı. Birkaç alkış tufanından sonra, perde tamamen kapandı ve salonun bütün ışıklarını yaktılar. Bu kadar tezahurattan sonra boğazları kuruyan DADA'cılar, birbirlerini ezerek, bir an önce Bar Amerikana ulaşmaya çalışıyorlardı. Bunca hengameden sonra, kendime bir bakıldı ve görüldü ki, sinirden titremekteyim. Saçlarımı yolmuşum. Ağzımın içi, birbiri ardına yaktığım cigaraların izmaritleriyle dolmuş. Artık, vaziyetlerin hakikaten en fecii ve en pespayesi olan bu son vaziyete, daha fazla tahammül etmenin tamamen imkânsız olduğunu anladım. Mutlaka bir şeyler yapmalı, bu gözboyacılığının devam etmesine mani olmalıydım. Derhal, harekete geçip, daha önce üzerinde, yaşlı bir amcayı cemaate vaaz verirken görmüş olduğum taburenin üzerine çıktım ve yumruklarımı sahneye doğru sıkarak, vargücümle şöyle bağırdım: "Ulan Şekip!.. Ulan utanmaz, arlanmaz herif!.. Kaç zamandır memleket ve milletimizi diyar-ı gurbette tam manasıyla rezil ettiğin artık yetmedi mi?.. Bre mel'un!.. Bre alçak!.. Senin, hakikatte kim olduğunu, ne haltlar karıştırmakta olduğunu ve kimleri aldattığını, ben senden daha iyi bilmiyor muyum?.. Fekat, ne yazık ki, Evropa'nın bu en pespaye mezcupları bile, senin asıl hüviyetinden tam manasıyla haberdar değiller... Yazıklar olsun ulan sana!.. Nasıl yaparsın böyle şeyleri?.. Sende hiç utanma ve sıkılma yok mudur?" Bu hararetli konuşmama, aslında daha fazla devam edecektim ama, derken efendim, bir de baktım, mel'un Şekip'in fedaileri olduklarını sonradan öğrendiğim, ne idükleri belirsiz, kopuk kılıklı bazı herifler hemencecik üzerime atıldılar. Enseme, yüzüme ve sırtıma hiç acımadan indirilen yumruklar ortasında, karga tulumba edilmek suretiyle, o lanet olasıca kafeşantanın exit kapısına kadar sürüklendim. Ve ne acıdır ki, –affedersiniz– kabama indirilen şiddetli bir tekmeyle, kendimi karlar üzerinde yüzükoyun ve aciz bir şekilde yatarken buldum. Bu arada gafiller, hiç utanmadan, ceplerimdeki bütün parayı, gözlüğümü, ceketimi, pantolonumu, gömleğimi ve affedersiniz donumu dahi almayı ihmal etmemişlerdi. Düştüğüm yerden bir türlü kalkamıyor ve "Şeekiip, Şeekiip..." diye sayıklıyordum. Bayılmışım... Gözlerimi açtığımda, bir hastanedeydim. Bana, eksik olmasınlar, orada fevkalâde iyi baktılar, her türlü ihtimamı gösterdiler. Buna rağmen tam manasıyle eski sıhhatime kavuşmam üç-dört ayımı aldı. İyileş-

tikten sonra, hain Şekip ve onunla alâkalı bütün her şeyi hafızamdan sonsuza kadar silmiş olarak, mektebimi nihayete erdirmek üzere Cenevre'ye intikal ettim.

.....

İmdi, kendimle asıl alâkalı bir meseleyi muhterem huzurlarınıza getirmeden önce, müsaadelerinizle, şu bizim Şekip budalası mevzuunda son birkaç şey zikretmek istiyorum.

Efendim; sizin muhterem başyazınızdan ve Bab-ı Âli'deki muhtelif bazı şahıslardan temin ettiğim malûmata binaen, bugünlerde Şekip'in İstanbol Belediyesi Konservatuvarı'na piyano muallimi olarak tayin edilmesi keyfiyeti zuhur etmiş bulunmaktadır. Vah... vah... vah!.. Ne diyeyim, muhterem üstadım?.. Bu mektubumda, zaten tafsilatlı bir şekilde Şekip skandalını ortaya koymaya çalıştığımı zannediyor ve bu mesele üzerinde söylemiş olduklarıma ilâve edilecek fazla bir şey olduğunu doğrusu zannetmiyorum. Fekat, son söz olarak, şunu arz etmek isterim ki, eğer bu Şekip namussuzu – Mevlam saklasın– kazara, konservatuvar gibi, ulvi ve mümtaz bir müessesede, mesuliyetli bir mevkie getirilecek olursa; kısa bir zaman zarfında, o kutsal müessesenin bir nev'i meyhane, kerhane, hokkabazhane veyahut Karagöz Tiyatrosu haline geleceği şüphesizdir. O bakımdan efendim, sizden reca ediyorum, istirham ediyorum, hattâ size yalvarıyorum; lûtfen, bu masum bendeniz-kulunuzun acizane ikazlarını kulak ardı etmeyiniz. Bu acil memleket meselesinin üzerine, derhal bütün ağırlığınızı koyunuz ve Şekip gibi bozguncu birtakım mihrakların, memleketimizin en namuslu ve asil olması lâzım gelen müesseselerine sızınalarına muhakkak surette mani olunuz.

İmdi, yüksek müsaadelerinizle, gelelim mektubumun asıl mevzuuna; efendim, aziz pederim Avni Bey'in de bir vesileyle size, kısaca ifade etmiş oldukları gibi, bendeniz-kulunuz, Cenevre Güzel ve Tabii Bilimler Üniversitesi, Mimarlık Fakültesinde beş sene müddetle ve binbir müşkilât içerisinde devam ettirdiğim mimari tahsilini nihayet ikmal edip, en yüksek dereceyle mezun olarak, hiç vakit kaybetmeksizin, geçtiğimiz senenin başlarında sevgili memleketime intikal etmiştim. Bendeniz-kulunuza Cenevre'deki muhtelif inşaat firmaları tarafından teklif edilen yüksek maaşları elimin tersiyle reddederek, memleketime dönmemin sebebi, hiç şüphesiz gariplere, dul ve yetimlere, şu fakir halkımıza, başlarını sokacakları geniş, aydınlık ve temiz evler, apartumanlar yapmak, faideli olmaktı. Netekim, bu

cümleden olarak, üç ay önce, Maarif Vekâleti tarafından, aziz İstanbol'umuz için tasavvur edilen bir "Güzel San'atler Akademisi" inşaat projesi müsabakasına binbir emek vererek hazırlamış olduğum projemle katılmış ve birinci olmuştum. Maalesef, müsabaka neticesinde ödeneceği ilân olunan mükâfat parası, henüz bendeniz-kulunuzun eline geçmemiştir. Üstelik, bu mevzunun nasıl nihayete erdirileceği de, halen bir soru işareti olarak havada asılı kalmaktadır. Ayrıca, bendeniz-kulunuzun da, bir müddettir İstanbol Belediyesi, İmar-İskân İşleri Başkanlığında şerefle hizmet vermekte olduğum düşünülecek olursa –aynen Şekip için yapıldığı gibi ve meslekleri-mizin ciddiliği ve memlekete olan faydalarına istinaden– şerefli askerlik görevinden muaf tutulmam hakkında da, şimdilik hiçbir merhale kaydedilememiştir.

Çok muhterem başyazarım, efendim, veli-i nimetim; bendeniz-kulunuz.....

Cemil HASMİMAR

17 Ocak 1929

KONSERVATUAR

"Pardon mösyö; sizi rahatsız ediyorum ama, lûtfen söyler misiniz, burası Belediye Konservatuvarı mı acaba?"

"....."

"Pardon mösyö; sizi rahatsız ediyorum ama, lûtfen söyler misiniz, burası Belediye Konservatuvarı mı acaba?"

"Evvet monşer. EVET... Yani 'EV' ve 'ET'... Yani 'EV', yani 'ET'!.. Yani 'EVE GELEN ET'. ET parçası!.. Benim kursağımdan, ancak iki ayda bir geçen küçük parça!.. 'EV' ise, benim asla sahip olamayacağım bir lüks!.. Bir konfor, bir kuaför!.."

"?!"

"Eveet... Doğrudur monşer. Burası İstanbol Belediyesi Konservatuvarı'dır. Zaten kapısında da öyle yazıyor. Yani, öyle olmaya mecbur, anlaşıldı mı?.."

"Affedersiniz mösyö, girerken fark etmemişiz herhalde."

"Ziyanı yok monşer... Ziyanı yok... Tabelamızın üstü kardan örtülmüştür muhakkak anlaşıldı mı? Zaten senelerdir kimsenin ge-

lip gittiği yok anlaşıldı mı?.."

"Kimse gelip gitmiyor mu? San'atçılar felan?"

"Bakın monşer; siz epey bir zamandır Türkiye'de yoktunuz, anlaşıldı mı? Bazı şeyleri gözden kaçırıyorsunuz. Bakınız; masanın ayağından uzanan bu ip, oturduğum iskemleye neden bağlıdır biliyor musun, anlaşıldı mı?"

"Hiçbir fikrimiz yok mösyö."

"Ben, sana izah edeyim öyleyse; bu, makamdan, koltuktan, mevkiden ve işten atılmamak içün hazırlanmış bir mekanizma, bir tertiptir, bir sigortadır anlaşıldı mı? San'atçılar ise san'atçılardır. Aydan aya maaşlarını almak içün buraya gelirler ve giderler, anlaşıldı mı?"

"Çok enterasant bulduk mösyö. Çok enterasant."

"Peki, sen sigorta nedir bilir misin?"

"Sigorta?.."

"Ben sana izah edeyim; şimdi, bu sigorta öyle bir icad ve öyle faydalı bir şeydir ki, tamamiyle evlerin yanması ve kül olmasıyla alâkalıdır, anlaşıldı mı? Evler, tabiyatları icabı, günün birinde mutlaka yanar, havaya uçar ve çöp haline gelirler. ÇÖP, ÇÖP, KÜL, KÜL, anlaşıldı mı?.. Sonra, gidersin –bu sigortaların Beyoğlu'nda şirketleri felan vardır, anlaşıldı mı?– gidersin o şirkete, artık hangisi rast gelirse, gidersin ve beş kuruş etmeyen, gacur gucur fakirhanenin karşılığında, heriflerden bir bavul dolusu para alırsın. Sonra da, o parayı Monte Carlo'daki gazino ve pavyonlarda afiyetle yersin, anlaşıldı mı?.."

"Anlaşıldı mösyö. Bakınız; şu elimizde tuttuğumuz kâğıtta burada, bu sabahtan itibaren, piyano muallimi olarak işe başlayacağımız yazıyor. Ne olacak peki şimdi?"

"Hiçbir şey olmayacak monşer, anlaşıldı mı? Sen, paşa paşa evine dönüp, dinlenmene bakacaksın. Ben ise, burada oturmaya devam edeceğim. Zaten bu karda, kışta buraya geldiğine göre, azıcık çatlak felan olmalısın, anlaşıldı mı?"

"Biz yine de boşuna gelmiş olmayalım. İçeriye bir göz atabilir miyiz?"

"Hayır monşer. Göz möz atamazsınız. Yasaktır, anlaşıldı mı?"

"Size biraz piyano çalalım isterseniz. Şuradaki piyano sağlam mı?"

"Hayır monşer. İç kısmına fareler yuva yapmıştır. Çalınamaz anlaşıldı mı?"

"Bakın mösyö; bu size iyi gelecektir. Soğukta içinizi ısıtır!.."

"Ne yapıyorsun ulan sen öyle?.. O ağzından çıkan alevler de neyin nesi anlaşıldı mı?.. AAAAHHH!.. Yandım Allah!.. Gitti, gitti. Gitti saçım, başım ve kaşım!.. Yaktı beni namussuz hergele!.."

"Bakınız mösyö; böyle ne güzel oldunuz. Aynen bir meşaleye benzediniz: müzik ve san'atın kutsal ateşi!.."

"Oy anam oyyy!.. Yandım, bittim, mahvoldum!.. Sen beni yaktın amma, Allah izin verirse, en yakın zamanda ben de seni yakacağım, anlaşıldı mı?.. Hattâ, sadece seni değil, konservatuvarı, kendi evimi, hattâ bütün İstanbol şehrini yakacağım, anlaşıldı mı?!.."

.....

"Sevgili Madam Laparra... Eee... Şey... Sevgili Madam Laparra..."

"Konservatuvare losokte finto
piyanogossa nonto akordo.
vebatülö kuşka libango.
libanto
lotto
bongo..."

21 Ocak 1929

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Ne var, ne yok Şekip?.. Bakıyorum da bugünlerde Millet Mektebi'ne pek uğramıyorsun."

"Evet Mösyö Con Ahmet Bey. İsviçre'de, konservatuvardan mezun olduğumu öğrenince, artık mektebe gelmeme lüzum kalmadığını söylediler."

"Kaç gecedir ben de gitmiyorum. Benim bir mucit olduğumu, bir ilim ve fen adamı olduğumu sonunda kabul ettiler. Zaten her şeyi yanlış öğretiyorlar. Ne lüzum var, değil mi?.. Ha, unutmadan haber vereyim; Cemil isminde birisi, kaç akşamdır burada seni sorup duruyor. Hep önünden arkandan pis pis konuşuyor. Haber vereyim dedim. Dikkatli olmalısın."

"Cemil Bey'i Cenevre'den tanırım. Delinin tekidir."

"İyi ya işte. O nispette de tehlikeli."

"Artık psikanaliz ve ipnotizasyon ilimlerinde pek mühim ilerlemeler kaydediliyor. Lûtfen kendisini ikna ediniz de, bir an önce, bu çeşit tabiblerden birine gözüksün. Belki şifa bulur."

"Hah, hah, hah. Evet, çok münasip!.. Hadi içelim."

"Şerefine."

"Laban; ne yapıyorsun bakayım sen öyle birkaç gündür? İşe hep elinde bir gaz tenekesiyle gelirken görüyorum seni. Depoya felan mı koyuyorsun onları nedir? Bizi havaya uçurmaya karar verdin galiba."

"....."

"Hadi, şimdi üstünü başını değiştir ve barın arkasına geç."

"....."

25 Ocak 1929

Çatlak Sesler!

Yirmi gündür... Evet, tam yirmi gündür, sevgili memleketimizin her köşesinde, tam manasıyla bir eğitim seferberliği yaşanıyor muhterem kariler. Çıraklar ustalarının, torunlar dedelerinin elini tutmuş; hep birlikte, ilim ve medeniyete susamış bir şekilde, her sabah Millet Mekteplerine koşuyorlar... Bu günler

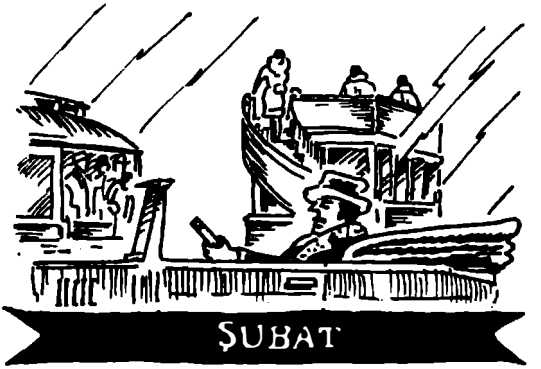
uğurlu günlerdir. Bu günler milletimizin, cehaletin karanlık çarşafını, bir silkinişte üstünden attığı tarihi günlerdir... Allah, Millet Mekteplerini açanlardan razı olsun. Bundan büyük sevap olur mu?.. Fekaat, fekat ne oluyor? Vapurda, tramvayda, kahvede ve berberde kulağıma bazı çatlak sesler geliyor... Yok efendim, neymiş? Millet Mekteplerinde doğru dürüst tedrisat yapılmıyormuş!.. Alfabe baştan aşağı hatalıymış!.. Yeni Türkçe denilen şey alt tarafı üç bin, dört bin kelimeden ibaret, ucube bir lisanmış!.. Muallimler zahmet edip, mekteplere uğramıyormuş!.. Daha neler, neler. Tabii ben bu asılsız dedikoduları hangi hainlerin, hangi Devrim düşmanlarının çıkardıklarını bilmiyor değilim... Fekat, dikkat etsinler. Hem de fena halde dikkat etsinler... Sevgili milletimiz, muazzam kitleler halinde, kendisini asırlardır miskinliğe tutsak eden zincirlerinden boşalmış, aydınlık bir ufka doğru dolu dizgin koşuyor!.. Bu hainler, çook dikkatli olsunlar, muhterem karilerim. Yoksa, maazallah, sonları Ali Kemal gibi olabilir. Devrim meşalesinin aydınlattığı bu kutsal yolda, hiçbir mania tanımadan, güzel yarınlara koşmakta olan bu kalabalığın, bu insan selinin ayakları altında kalarak, şerefsizce ezilebilirler.

Başyazarınız

Hem yemek... Hem ilaç!

Hasan Zeytin Yağıdır

Hallç ve şifadır. *Kum, taş, böbrek, safra, sarılık ve kara diğer hastalıklarıyle sayrılığa karşı en kuvvetli ilaçtır.* Nefis ve şerbet gibi tatlıdır. Salatada, mayonezde, yemeklerde, hatta pilavlarda bile kullanabilirsiniz. Hilassa midde rahatsızlığı çekenler yalnız Hasan zeytin yağını içmelidirler. Londra, Roma ve Fransada en büyük muvaffakiyet kazandığı resmen musaddaktır. Fiyatlerde yeni ve çok mühim tenzilat yapılmıştır.

ŞUBAT

Kışa, ancak vasat derecede başladığımızı düşünecek olursak, kışa karşı kendimizi müdafaa mekanizmalarının, şubat ayı içinde giderek zayıfladığını müşahede ederiz. Bunun içündür ki insan, bu ayda kendini mümkün olduğu kadar sari hastalıklardan korumalıdır. Nezle, grip, pnömani, enflianza, diyare ve empotans gibi, çok rastlanan kış hastalıkları ya doğrudan doğruya temas, ya da mikrop dolu havayla temas etmek suretiyle bulaşır. Çok kalabalık vapur ya da tramvaylarda seyahat ederken, mümkün mertebe, açık havada, güverte ve sahanlıklarda durmaya gayret edin.

Doktorunuz

6 Şubat 1929

Medyum Enis Behiç Hakkında

Medyum Enis Behiç Bey, birinci krizi müteakiben, vücudunda ve ruhunda birtakım değişikliklerin meydana gelmeye başladığını hissediyor. Evvela, sesi tedricen incelmekte, vücudundaki kıllar ve sakallar dökülmekte, el ve ayakları küçülmektedir. Şimdi, bu değişiklikler böylece devam ediyor ve fekat, Enis Bey bütün bunlara karşı tam bir lâkaydî ile, günlük işleriyle eskisi gibi alâkadar olmaya gayret ediyor. Metanetini muhafaza ediyor yani...

Hadisenin başlangıcı, işittiğime göre şöyledir:

Bir gün Enis Bey, bir avukat dostumun ziyaretine gidiyor. Vakit gecedir ve avukat, evinde bulunan birkaç zat ile ispirtizma masası etrafında toplu ve meşguldür. Salona girince, bu hal ile karşılaşan Enis Bey, memnuniyetsiz bir edayla, doğru yandaki odaya geçiyor. Ev sahibi avukat, kendisini salona geçmeye güç bela ikna ediyor. Enis Bey, istemeyerek buna muvafakat ediyor. İmdi, avukatı müşkil durumdan kurtarmak ve diğer misafirleri toplandıkları masadan ayırmamak içün, nihayet Enis Bey de masa kenarına ilişiyor ve alâkasız bir tavırla parmağını fincana koyar koymaz, kıyamet kopuyor. Neler mi oluyor? Neler neler... Enis Bey'in, ağzından köpükler gelerek, başka bir sesle (bir kadın sesiyle) muhtelif lakırdılar etmesi, üstünü başını gayet asabi bir şekilde paralaması, orada bulunan misafirlerin istikbalde, başlarına ne gibi felaketler geleceğini gün gün, hattâ saat saat bildirmesi, salondaki nadide Acem halısı üzerine ettiği gasyan ve yere düşüp bayılmasıyla neticelenen birkaç isteri benzeri, acayip nöbet ve onu takiben üç gün müddetle deliksiz bir uyku, yahut koma. Yaaa!..

Doktorunuz

7 Şubat 1929

Dr. Mazhar Osman bir toplantıda konuşurken, "bugünki şartlarda alkolizm illetini bertaraf etmenin imkânsız olduğunu, hastanelerin bu mevzuda kâfi miktarda ilim ve irfana sahip olmadıklarını ve esasen Türkiye'deki cümle tıp fakültelerinin birer palavradan ibaret olduğunu" söyler. İzleyiciler, bu sözler üzerine Mazhar Osman'ı yuhalarlar.

Lyod George'un İstanbul'a geleceği söylentileri, İstanbullular arasında tepkiyle karşılanır. "Şimdi gelmenin sırası mıdır? Zaten şu yeryüzünde hemen her fesadın, her fitnenin ve her fenalığın ardından, mutlaka İngilizler çıkmamakta mıdır?.."

İstanbul tümüyle karlara gömülmüştür. İstanbul'un hali perişan-

dır. Evlerdeki sobalar, ateş püsküren kıpkırmızı birer canavar ağzı gibi, odunları, alevden dilleri üzerinde eritmekte; ıssız sokaklarda, beyaz kefenlere bürünmüş hayaletler, ıslık çalarak, dans etmektedirler. Dükkânların kepenkleri inmiş, tramvaylar durmuş, vapurlar iskelelerde kalmış ve trenler kara saplanmıştır. Bütün kent halkı, doğanın bembeyaz dekorları içinde oynanmakta olan bir toplumsal trajediyi izlemektedir. Zenci modası, sonunda İstanbul'a da ulaşır. Zenci dans toplulukları getiren barlar mahşere dönmektedir. Bir de meyhaneler ağzına kadar doludur. Kömürcüler vurgunculuğa başlar. "Rousel" marka kemerler erkeklerin bellerini başarıyla inceltmektedir. Plak kırk kuruş, gramofon on beş lira ve piyano yüz elli liraya yükselir. Bazılarının nasıl olup da böyle lüks malları satın alabildiklerine, halkımız şaşıp şaşıp kalmaktadır.

7000
SENE
EVVEL

Meşhur Alimlerden Dr. Huber, birenin tarihi hakkında yazdığı bir eserde, miladdan 5.6000 sene kadar evvel başlıyan Keldani medeniyetinde birenin büyük bir yeri olduğunu söylemektedir. Bazan yalnız arpadan, bazan da arpa ve baharattan imal edilen birenin kadınlar ve işçiler tarafından çok içildiğini yine bu âlim anlatmaktadır. Yapılan bir hafriyatta bulunan on mezarın, bira imalâtını gösteren kabartmalarla tezyin edildiği ve kabartmalar yanyana getirilince imalâtın baştan bir suretle görüldüğü de aynı âlim tarafından nakledilmektedir.

OOO

BUGÜN İÇİLEN BİRANIN 7000
SENELİK MAZİSİ VARDIR

Bira hazır, serinletir, neşe verir.

8 Şubat 1929

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Bendenize Con Ahmet derler. Niçün derler? Sebebini bilemeyeceğim. Öyle, bir lakap işte... Bendeniz, mühendisim efendim. Emekli mühendis. Birbuçuk sene evveline kadar, diş macunu imal eden, meşhur 'Biolts' şirketinde vazife yapıyordum. Yoksa bendeniz tekaütlük olma kararını çoktan almıştım. İsabet oldu... İmdi, aramızda kalsın fekat, bendeniz haddizatında büyük bir mucidim!.. Evet. ne mi keşfettim?.. Çok basit: DEVR-İ DAİM MAKİNASI!.. İngilizce kelimesiyle ifade edeyim: 'Perpetual Machine'. Yani, hareketi yoktan var eden ve onu namütenahi devam ettiren, harikulâde bir cihaz. Bir san'at eseri... Bendeniz, ortaya çıkıp da, imkânsız addedilen bu fikri realize edinceye kadar, Devr-i Daim Makinası bir rüya idi. Saçma bir tasavvur, bir atraksiyon, bir fantazi!.. Taa Antik Yunan'dan beri, asırlar boyu, âlimler böyle bir makina meydana getirmek içün didinip durdular. Bu hedef uğruna ter döktüler, hastalandılar, hattâ birbirlerini öldürmeyi göze aldılar. Fekat, nafile!.. Daimi ve namütenahi hareketi elde edecek bir cihaz meydana getirmek, şimdiye kadar, bendeniz hariç kimselere nasip olmadı. Müsaadelerinizle, maruzatımı daha teferruatlı bir şekilde izah etmeye gayret edeyim: Vazgeçtim. Nazarlarınız hoşuma gitmedi. Bu, müstehzi nazar çeşidini çok iyi tanırım. Siz de, tıpkı diğerleri gibi, beni hiç ciddiye almayacaksınız. Israr etmeyiniz. Kalkmak mecburiyetindeyim. Belki başka bir sefere, yine 'Ateş ve Kafes'te muhavere etmek üzre, Allahaısmarladık efendim..."

10 Şubat 1929

Gündelik bir gazete, okuyucularına bir güzellik yarışması düzenlediğini duyurur.

Bütün dünyada yapılmakta olan güzellik yarışmalarında güzel kadınlar kraliçe seçilirken, bizim böyle bir kraliçemiz neden olmasın?..

Gazete düşünür: "Türk kadınları, acaba Evropa ve Amerika ka-

dınlarından daha mı az güzeldirler?.. ELBETTE HAYIR!.. Öyle ise, bizim ülkemizde neden böyle bir müsabaka yapılmamakta, neden bir güzellik kraliçesi seçilmemektedir? Neden bizim, bir Jermen Laborn'umuz yoktur?.."

O halde, yakın zaman içinde seçilmesi mutlaka gerekli olan Türkiye güzelinin, Amerika'da yapılacak olan uluslararası yarışmaya gönderilmesine gazete ön ayak olacaktır. Ancak soru şudur: "Türkiye'nin en güzel kadını acaba kimdir?.."

11 Şubat 1929

Gramofon

Evvelki ay, bir gün, kar henüz evden dışarı adım atmayı bu kadar müşkil hale getirmemişken; yolum Taksim Bahçesi civarındaki musiki aletleri satan bir dükkâna düştü. Maksadım, bir müddet evvel, müessif bir kaza neticesi paramparça bir hale gelmiş olan zavallı udumun yerine bir yenisini almaktı. Mağaza sahibi beyefendiyle, malûm hal hatır sormalar ve mükâlemeden sonra, tabiatiyle gözüm, camekânın içersinde ve duvarlarda asılı duran muhtelif musiki enstrümanlarına takıldı. Kısa bir tetkik ve bazı sazları tecrübeyi müteakiben suratım ekşidi ve kederlendim. Mağaza sahibi ihtiyar, suratımdaki fevkalâde pesimist ifadeyi fark etmiş olacak ki; hafifçe ve müstehzi bir şekilde güldü ve "Şey," dedi. "Anlıyorum üstad. Istırabınızı gayet iyi anlıyorum. Artık, o eski sazların yerinde yeller esiyor. Çünki, maalesef o sazları imal edecek ustalar kalmadı. Daha da feciisi, zamanımızda kimsenin saz çalmaya tenezzül ettiği bile yok. Şimdi, siz bana bunun sebebini soracaksınız değil mi?.. Evet. Müsaade buyrunuz, izah edeyim: Bakınız beyzadem; şu, tezgâhın üzerinde, yan yana, asker safları misali sıralanmış, hepsi de birbirinden fiyakalı gramofon aletlerini görüyor musunuz?.. İşte, musikimizde aniden hasıl olan gayri kabili telâfi inkırazın başmes'ulleri bunlardır. Daha düne kadar, ayda en azından iki-üç adet piyano, yirmi otuz, hattâ bazen kırk adet yaylı tambur veya ud satarken; bugünlerde, sadece gramofon, plak ve plak iğnesi satmakla iktifa ediyoruz..."

Babacan dükkâncıyı daha fazla dinlemeyip, kalbim derin bir yeis içersinde kalarak, orayı hemencecik terk ettim. Sonra, bu mevzu üzerinde uzun uzun tefekküre daldım. Evet efendim. Neymiş?.. Gramofon lakaplı bu eşkiya, şu ihtiyar seyyare üzerinde bulunan bütün medeni milletlerin içtimai hayatı için vazgeçilmez bir ihtiyaç, hattâ bir tiryakilik halini almışmış!.. Mümkündür. Zaten, bunun, aynen böyle olduğunu, hemen her gün ve her tarafta gözlerimizle görüyor ve kulaklarımızla işitiyoruz. Lâkin, şurası bir vakıadır ki; İstanbol'un Sir-

Ruhun Gıdası

HIS MASTER'S VOICE

SAHİBİNİN SESİ

Çiçeksiz nasıl Bahar olmazsa Musikisiz de Hayatın neşe ve saadeti olmaz!

SON GELEN YENİ PLAKLAR

PİYANO

Troika — *Çaykovski*
Prelude — *Chopin*
Sonat — *Grieg*

KEMAN

Improvisation — *Bloch*
12 yaşındaki meşhur kemaniste yahudi Menahin
La fille — *Grieg*

ORKESTRA

Oriental. Abdalmuse

SENFONİ ORKESTRA

Prelude — *Liszt*

— OPERA —

Faust— Kermes— La Bohème—Aida—Traviata-Ricoletto —Paliyaço

ALATURKA PLAKLAR

Mızrabı birak — *Bekir hanım*
Vals (alaturka) — *Nevim hanım*
Acem değları — *Nebile hanım*
Gitti de gelmeyi verdi — *Münir Nurettin*
Neyzen Tevfik— Muhiiz
Sabahettin — Tanburi
Refik— Udi Neşhet hayleriin en son eserleri.

Hanki Plakı istersin?

— Hankisi olursa olsun. İş görürken musiki dinledikce hiç yorulduğumu hissetmiyorum; hele bilhassa gramofon ve plaklar **Sahibinin Sesi** *markalı olursa, insan tereli etmekte şaşırıyor. Her biri, birl birinden güzel.*

SAADET!

Ancak evinize iyi bir gramofon almamızla kabildir. Pürüzsüz ve tabii bir ses veren bir Makine, aile hayatınız içinde ve en kederli zamanınızda size neş'e, saadet veren vasıtadır. Sihatınız için gıdanıza nasıl ehemmiyet veriyorsanız neşe ve saadetiniz için de alacağınız Makineye öyle ehemmiyet vermeniz lâzımdır.

Bütün Dünyanın teslim etliği hakikatı kabul etmezmisiniz?

SAHİBİNİN SESİ

Gramofon ve Plaklarının şöhretini cihan tastik etmiştir.

keci'sinden Beyoğlu'nun caddesine kadar, mağazalardan kaldırımlara taşan, bu avaz avaz ve akordu muhakkak bozuk sözde şarkılar ve bu lüzumsuz feryad figan; pek sarih bir şekilde bağıra bağıra ilân ediyorlar: Yirminci asırda, her şey gibi, san'at, musiki ve ses artık tamamiyle makineleşmiştir!.. Hiç şüpheniz olmasın, aziz kariler. Adına gramofon denilen, bu yılan misali, kıvrım kıvrım göğe yükselen teneke parçası, istikbalde dünyada ve bizdeki bütün musikişinasları, bütün ses san'atkârlarını kapının önüne koyacaktır. Netekim, memleketimizde bu, aynen vukua gelmektedir. Gidiniz bakalım kafeşantanlara, barlara ve saz bahçelerine. Bir sual ediniz: Acaba, musiki üstadlarına ihtiyaçları var mıdır diye?.. Cevap, elbetteki koskocaman bir "Hayır!" olacaktır. Çünki, artık bu çeşit mekânlarda en kaliteli musiki eserleri birkaç orkestra veyahut fasıl heyeti kuvvetinde ses çıkartmaya muktedir, koskocaman elektrikli gramofonlar vasıtasıyla çalınmaktadır. Ecnebi mecmualardan okuduğumuza binaen, sadece Amerika Birleşik Devletleri'nde, elektrikli gramofon ve otomatik piyanola sebebiyle, geçtiğimiz 1928 senesi zarfında mesleklerini kaybeden san'atçıların adedi tamı tamına 27.968 şahsa varmıştır... İmdi, müsaadelerinizle, bendeniz, haddim olmayarak, şu şekilde haykırmak mecburiyetinde kalıyorum:

"O, AVUÇ DOLUSU PARA VEREREK SATIN ALDIĞINIZ YALDIZLI GRAMOFONUN İNCECİK İĞNESİNİN UCUNDAN ÇIKMAKTA OLAN CAZIR CUZUR SESLER VE NAĞMELER, O ANDA DİNLEMEKTE OLDUĞUNUZ MUSİKİ SAN'ATÇISININ VE MUSİKİNİN BİZZAT KENDİSİNİN VEFAT İLANLARINDAN BAŞKA BİR ŞEY DEĞİLDİR!.."

Udi Şevket

12 Şubat 1929

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Ben, bu sevgili memleketime müzik yapmaya geldim. Hakiki müzik, canlı müzik. Piyano için oda müziği, suitler, kantatlar. Sonra, modern müzik. Stravinsky, Bahar Ayini, vesaire...' Yaaa!.. Ama ne oluyor?.. Etrafıma bir bakıyorum. Bir de ne görüyorum?.. Pardon, ne duyuyorum? Her taraftan ve hep bir ağızdan ve kulağı tırmalayacak cinsten birtakım teneke gramofon sesleri. Sonuna kadar da açıyorlar!.. Gazeller, uzun havalar, en berbatından sokak şarkıları. Benim gibi, ince ruhlu bir insanın, bu şenlik görmemiş seslerden rahatsız olmamasına imkân var mı?.. İstanbol'a geldiğimden beri, müzik dinlemeye gitmiyorum. Müzik zaten nerede ki, gidip dinleyeyim!?.. Nerede, o güzelim orkestralar, operetler?.. Varsa, yoksa o bayat, so-

ğuk, pilaki ve rakı kokan; güftesi bestesinden, bestesi güftesinden berbat; gay gaylı, goy goylu, ay aylı, vah vahlı birtakım acayiplikler!.. Veyahut da, asıl alafranganın tersine çevrilmiş, hacamat edilmiş, basit, adi, tangurlu, tungurlu külüstür parçaları. İnanılmaz bir şey ama bizim millet bunlardan zevk alıyor. Sonra, şuna dikkat ettim; sadece annemin evinde değil, şehrin her evinde, her kahvehanesinde ve her kulübesinde bile muhakkak bir tane ucube gramofon var!.. Bu garip makinenin çizikli çuzuklu gürültüsünden kurtulmak, kat'iyetle mümkün değil. Ben, bu kadar gramofonu Zürih'te dahi görmedim. Olmaz böyle şey!.. Bu durumu mutlaka protesto felan etmeliyiz. Gidip, gramofon ve plak satan dükkânların camını, çerçevesini aşağıya indirmeli!.."

"Ahh! Çok haklısınız beyefendi çoook!.. Bendeniz de bu hususta aynen sizin gibi düşünüyorum. Lâkin, ben meseleye daha ziyade, alaturka musiki cihetinden bakıyorum. Bendeniz, bir udiyim efendim. İsmim Şevket. Sırp konsolosluğunda kavas olarak vazife yapıyorum. Lâkin o, aslında bendeniz için ikinci bir meslektir. Asıl mesleğim, aşkım musikişinaslıktır. Müsaadelerinizle, sizin ism-i âlinizi öğrenebilir miyim acaba?"

"Elbette mösyö. Benim ismim Şekip. Uzun seneler İsviçre'de müzik tahsil ettim. Bestekârım. Şimdi, Belediye Konservatuvarı'nda piyano muallimi olarak çalışıyorum. Ona da, Garp manasında konservatuvar denilebilirse tabii!.. Şerefinize içiyorum."

"Şerefinize mösyö... Vaziyet, hakikaten de pek vahimdir. Zaten bu mesele üzerine kaleme almış olduğum bir makaleyi gazeteye yolladım. Bugün yarın neşredilecek inşaallah. Siz demin, haklı olarak, kendi mütehassıslık sahanıza giren Garp musikisinin, memleketimizde düştüğü kötü vaziyetlerden bahis ettiniz. Peki, ya Şark musikisine ne demeli?.. Onun vaziyeti sanki daha mı parlaktır?.. Ne gezer! Bizim zavallı, bedbaht, mağrur ve mahut 'Nihavent'i ne hale getirdiler!.. Rast makamından tornistan edip, tersine çevirdiler ve sözümona alafrangaya benzettiler. Ortaya sadece, alaca bulaca, yamalı, paytak ve tadı tuzu olmayan birtakım acayiplikler çıktı. Son zamanların parmakla gösterilen, meşhur alaturka bestekârının şarkıları ise, ahenk itibariyle hep birbirine benzeyen piyasa havalarından ibaret. Evet beyefendi. Bütün bu felaketlerin başmüessilleri plak ve gramofonlardır. Esasen, musikinin alaturkası, alafrangası olmaz. Musiki, beynelminel bir vakıadır. Bu alet rezil etti musikiyi. Afbuyrun içine

sıçtı!.. Tamamen sizinle beraberim. Emir veriniz, tez elden gidip, Beyoğlu'nda, Pangaltı'da ve Aksaray'da ne kadar gramofon mağazası varsa tarumar edeyim."

"Estağfurullah üstadım. Bu meselede, ferdi hareketlerle bir netice elde edemeyiz. Şöyle şık bir protestoda bulunmalıyız. Bizim gibi düşünenlerle bir araya gelip, gramofon dükkânları önünde nümayiş yapabiliriz. Gazetecilere fikirlerimizi izah ederiz..."

"Şimdi, benim bazı arkadaşlarım var Mösyö Şekip. Çok iyi arkadaşlardır. Zaten onlar da, öteden beri bu gramofon meselesiyle alâkadar oluyorlar. Eminim, bize bu hususta ellerinden gelen her türlü yardımı yapacaklardır."

"Neyse, artık bu mesele üzerinde daha fazla konuşmayalım. Yerin kulağı vardır derler."

"Bilmez miyim mösyö?.. Biz en iyisi içmekle meşgul olalım. Nef'i'nin dediği gibi; 'Biz âşık-i âzâdeyiz amma esiri bâdeyiz.' Şerefe..."

"Haklısınız mösyö. Sıhhat, neş'e ve afiyete..."

13 Şubat 1929

Ramazan gelmiştir. Barlar ve gece kulüpleri için kesat bir mevsime girilir. Kısa süre önce kenti bembeyaz bir örtüyle kaplayan karlar erimeye başlar. İstanbul sokaklarından dereler ve ırmaklar akmakta; merdivenlerden, saçak ve borulardan çağlayanlar boşalmaktadır. Bazı kişiler, sellere kapılıp Boğaza sürüklenir. Siyah şemsiyeler, kahverengi dereler içinde birer matem kafilesi gibi ağır ağır ilerlemekte, rüzgâr estikçe yollarda kabaran dalgalar dükkânları istila etmektedir. Kent içinde irili ufaklı gölcükler oluşmaktadır. Bazı kişiler için, artık Venedik'e gitmeye gerek kalmamıştır, çünkü Venedik İstanbul'a taşınmıştır. Tramvaylar tümüyle durur. Vurgunculuğa başlayan taksi sürücüleri de greve giderler. Kayıkçı esnafına gün doğmuştur; kent içinde ulaşım kayıklarla sağlanmaya çalışılmaktadır. Taksim meydanında devrilen bir kayıkta üç kişi boğulur. Fırınlarda ekmek bulunamamaktadır. Belediye nerededir?.. Belediye yoktur!

Heykeltraşlarımızdan Kenan Bey, hiç durmadan Gazi heykelleri yapmakta olduğunu duyurur. "Peki o zaman İzmir anıtı niçin İtal-

yan Canonica'ya yaptırılsın? Türk sanatçılarının eli armut mu topluyor?"

Mussolini Hazretlerinin, Gazi Hazretlerine buharla çalışan iki adet traktör hediye edeceği açıklanır. Her eve bir aile doktoru zorunluluğu getirilmesi düşünülür. Yeşilköy semtinde yalnızca bir tek polisin görev yaptığı ortaya çıkar. Yağmur hiç durmadan yağmaktadır.

15 Şubat 1929

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Hah!.. Şimdi oldu efendim. Sohbetimize kaldığımız yerden devam edebiliriz. Bu kadar zaman, mahsus gelmedim. Sizi tetkik ettim. Neticede, itimada şayan bir şahıs olduğunuza kanaat getirdim. Hâşâ efendim. Ne demek!.. Sizinle tamamen samimi ve sarih konuşacağım. Lâkin, bir recam olacak. Lûtfen, bu müstesna keşfimi, benim yazılı müsaadem olmadan, kıymetli mecmuanızda neşretmeyiniz. Önce, bu mevzuda hemfikir olmamız lâzım... Bu gibi meselelerde karşılıklı itimad ve mahremiyet esastır. Değil mi efendim?.. Teşekkür ederim. Eveet. Şimdi devam edelim: Malûmunuz üzre, fizik kaideleri icabı, duran bir cisim durur. Durmakta olan bu cisim, ancak hariçten yapılan bir tesirle harekete sevk edilebilir. Bu tesir kaybolunca, cisimcik gene durur. Bu vaziyetin aksi, muhakkak ki imkânsızdır. Yani, harekete sevk edilen eşya, bu hareketini sonsuza kadar asla muhafaza edemez. Cisimcik mutlaka yorulur. Hattâ, neticede mahvolur. Bendeniz, taa talebelik senelerimden beri, kafamı hep bu meseleyle meşgul ettim. Şu suale, mutlaka bir cevap bulmam şarttı: Hareket, niçün mutlaka ve mutlaka nihayete eriyor?.. Halbuki şu ihtiyar dünyamız, asırlardır sakin bir şekilde kendi etrafında, fırdolayı dönüp duruyor. Ne münasebet efendim!.. Bu mevzulara vakıf olmak içün, fizik ilmiyle iştigal etmek şart değildir. Mantık kâfidir. Evet. Ne diyordum?.. Yani, seyyaremizin şahsında, üzerinde bulunan bütün cisimlerin mutlak hareketsizliğinin zıddı bir vaziyet bahis mevzudur. Dünya, fırıl fırıl döndüğü halde, üzerindeki eşyalar, ancak hariçten bir tesir olduğu takdirde, yerlerinden kıpırdıyorlar. Niçün?.. Nihayetinde, bu muazzam sualin cevabını keşfettim: Yer çeki-

mi!.. İşte, onun için, yağmur damlaları yerle temas edince boylu boyunca serilip kalıyor; onun için dağlar ve kayalar, kuş misali havalarda gezinmiyor ve onun için, bünyelerinde patlar motorları bulunmayan arabalar yürümüyor, tayyareler havalanamıyor. Binaenaleyh, hariçten herhangi bir tesir olmadıkça, hiçbir şey kendi kendine harekete meyl etmiyor. Bilmem, izah edebiliyor muyum?.. Bendeniz, bu, gayri kabili telâfi ve tabiatiyle menfi vaziyeti, seneler evvelinden fark ettim ve tabii olarak, medeniyetin inkişafı bakımından düzeltmeyi kafama koydum... Burada, maalesef noktayı koyuyorum. Şu, karşımızda oturan, kendi halinde şahsın, can kulağıyla bizi dinlemekte olduğundan eminim... Yok, yok. Vallahi gitmeliyim. Beni durdurmaya teşebbüs etmeyiniz. Maruzatımı dinlemek lütfunda bulunduğunuz için zaat-ı alilerinize müteşekkirim... Haftaya, gene burada görüşürüz inşaallah..."

"Bizim çatlak Con Ahmet, gene bulmuş birini, rasgele atıp tutuyor."

"Eeee. Ona boşuna Con Ahmet dememişler!.."

"Ahmet üstadımız; nereye gidiyorsunuz? Oturunuz. Bir şeyler içiniz."

17 Şubat 1929

Bir süredir sorulmakta olan "Acaba Türkiye'nin en güzel kızı kimdir?" sorusuna yanıt bulmak için, derin derin düşünülmektedir. Bu amaçla gazete yöneticileri, 16-25 yaşları arasındaki genç hanımlara yönelik ciddi bir yarışma yapılmasına karar verir.

Güzellik Müsabakası
– Şartname –

1. Müsabakaya, 15 yaşından yukarı yaşlardaki her genç kızımız serbestçe iştirak edebilir.
2. Müsabakada sadece yüz değil, beden de gayet mühimdir.
3. Müsabakaya her namuslu TÜRK KIZI iştirak edebilir. Irk, din, lisan ve mezhep farklılıkları aranmayacaktır.
4. Bar ve kerhane karıları müsabakaya kat'i surette iştirak edemezler.
5. Müsabaka adayları, 9x11 santim ebadlarında çektirecekleri portre fotoğ-

raflarını gazetemize göndereceklerdir.

6. Müsabakaya iştirak etme müddeti bir buçuk ay olarak tespit edilmiştir.

7. Namzetlerin gönderecekleri resimler ve kısa hayat hikâyeleri gazetemizde aynen ve günbegün neşredilecektir.

8. Daha sonra, beğenilen 15 resim arasından, Birinci, İkinci ve Üçüncü güzellerimiz seçilecek ve müsabaka böylece neticelenecektir.

Milletimize ilân olunur.

18 Şubat 1929

Şehrimizde Mühim Bir Hadise:

Kadınlı, Erkekli Bir Hırsız Kumpanyasının Tevkifi

Muhabirimiz Bildiriyor:

Bir müddetten beri, şehrin bilhassa Beyoğlu, Galata, Şişli ve Pangaltı gibilerinden mutena semtlerinde iş yapmakta olan ve bilhassa gramofon ve plak satan esnaf; geceleri mağaza vitrinlerinin taşla kırılıp, içlerinden gramofon aletleri ve muhtelif plakların alındığından müşteki idi. Bu nev'i esrarengiz hadiselere, şimdiye kadar kimseler akıl ve sır erdiremiyordu. Lâkin, şimdi İstanbol Emniyet-i Umumisinin fevkalâde gayretleri neticesinde, hadise vuzuha kavuşturulmuştur. Emniyet-i Umumi şeflerinden alınan malûmata binaen, meğerse bu işlerle meşgul bulunan bir hırsızlar kumpanyası mevcutmuş!.. Bunlar, dün gece, Taksim Meydanı Emniyet mıntıkasında, toptan yakayı ele vermişler. Kumpanya, şöyle ele geçirilmiş:

Evvelki gün Tophane'de, pek de tekin olmayan bir yerlerde, gramofon ve muhtelif plak satıldığı haber alınıyor. Bunun üzerine zabıtalar, geçenlerde dükkânı soyulan Şişli'li saatçi ve gramofoncu Kabaret'i de yanlarına alarak, Tophane semtine götürüyorlar. Kabaret, satılmakta olan plaklara, şöyle bir bakış bakıyor ve bunların haddizatında kendi plakları olduğunu söylüyor. Bu malûmata istinaden, zabıta kuvvetleri, bu plakları satan Siirtli Reşit ve Sırp Konsolosluğu kavası Zeynel'in oğlu Şevket, derhal ve oracıkta enseleniyorlar. Şimdi bunlara tabii soruyorlar, "Nereden buldunuz ulan bu malları?.." diye. Onlar da, plakları Şekip Bey ve Sami Bey adlı şahıslardan aldıklarını söylüyorlar. Vakit kaybetmeden Şekip Bey'in evine gidiliyor. Şekip Bey'in annesi Cemile Hanım, bu plakların kendisine İsviçre'den hediye olarak, paket içinde ve postayla yollanmış olduğunu iddia ediyor. Zabıtalar, polisler, bakıyorlar vakit geç oluyor, yollar kardan kapanacak; Kabaret'i, Siirtli Reşit'i, Şekip ve Sami Beyleri, Şekip Bey'in annesi Cemile Hanımı, ayrıca Kavas Şevket'i yaka paça Taksim Polis Karakolu'na götürüyorlar. Emniyet amirliğinden öğrendiğimize göre, bu şüpheli şahısların sorguları halen devam etmekteymiş. İnkşaftan sizi haberdar edeceğiz.

Muhabiriniz

19 Şubat 1929

Yağmur nihayet durur.

Bir süredir İstanbul'da hayatı felç eden sular, birdenbire buhar olup uçup giderler. Bu kez de yollarda kuruyan çamurlar, Filizkıran fırtınasının önüne katılarak, muazzam toz sağanakları halinde oraya buraya savrulur. Bazı kişiler, İstanbul'un sorunlarının Kıyamet Günü'ne kadar halledilemeyeceğini ileri sürerler. İtalyan heykeltraşı üstad Canonica'nın İtalyan casusu olduğu iddiası, ortalığı karıştırır. Bu asılsız dedikoduyu kıskançlık nedeniyle, genç heykeltraş Kenan Bey'in çıkardığı anlaşılır. Komünistler ansızın ve durduk yere azar ve Galata Köprüsü'ne kızıl bayrak asarlar. Bayrak, polisler tarafından kısa sürede indirilir. Halk komünistlere yuh çeker ve polislerin bu başarısını alkışlar. Yaşam, devam edip gitmektedir.

19 Şubat 1929

GRAMOFON DAVASI

"Ne yapayım ulan ben şimdi sizleri? Her biriniz koca koca adamlarsınız, işiniz gücünüz var. Buna mukabil, tutup esnafın dükkânlarına taarruz etmişsiniz, geç vakit, gürültü çıkarıp, birkaç plak ve gramofon kırmışsınız. Derdiniz nedir sizin ayol?.. Söyleyin bakayım, sizlere ne ceza vereyim?.."

"Efendimiz; yüksek müsaadelerinize sığınarak, arz etmek isterim ki, bu şahıslar, müessif hadisenin vuku bulduğu gece maalesef birazcık serhoş bir vaziyette ve ne yaptıklarını bilemeden, oradan tesadüfen geçer iken, bir anlık lüzumsuz feveran ve hiddete kapılarak ve istemeden, ne işlerle uğraştıkları belirsiz bazı Rum ve Ermeni esnafa ait mağazaların vitrin camlarına yaslanmak suretiyle, bunların kırılmasına sebep olduklarından..."

"Tamam, tamam. Sen sus avukat bey. Mesele anlaşılmıştır. Bu manasız davayı burada kapatalım... Yaz kızım: Sanıkların suçu sabit görülmediğinden, Türk Ceza Kanunu'nun alâkalı hükümlerine göre..."

"Aşkolsun Reis Bey!.. Bu ne biçim adalet? Bizim zarar ve ziyanımızı, şimdi hangi merci tazmin edecek?.. Suçlular böyle ellerini kol-

larını sallayarak, serbestçe dolaşacaklar mı?"

"Susun ulan!.. Haddinizi bilin gâvurlar. Reis beyin kafasını kızdırmayın. Hadi, dışarı!.."

20 Şubat 1929

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Bravo Mösyö Sheckip Bey, bravo!.. Ne iyi ettiniz de ortalığı kırıp geçirdiniz. Elinize sağlık. Beraat etmenize çok sevindik. Hepimiz sizinle iftihar ediyoruz."

"Merci mösyö. Çoktan yapılması lâzım gelen bir şeydi."

"Gramofon mevzuunda, yerden göğe kadar haklısınız. Zaten, bendeniz o komik aleti kulübümün kapısından içeri bile sokmuyorum. Sizin piyanonuzdan çıkan o enfes nağmelerle yarışabilmesi mümkün mü?.. Sor bakalım I aban, Herr Sheckip Bey ne içmek istiyorlar."

"Hepimizi endişelendirdiniz Şekip Bey oğlum. Anladığım kadarıyla sinirli bir anınıza tesadüf etmiş. Neyse, gençlikte olur böyle feveranlar. Biz de delikanlıyken neler yaptık, neler!.. Muhterem vali-

deniz nasıllar? Sıhhatleri yerindedir inşaallah. Lûtfen saygılarımı iletiniz."

"Ulan orospu çocuğu Şekip!.. Yine yaptın yapacağını. Bütün gazetelere manşet olmuşsun. Herifin maksadı meşhur olmak. Meşhur olsun, tanınsın, gazetelere geçsin de, ne halt ederse etsin."

"Lûtfen Şekip Bey'in üzevine vavmayınız, Cemil Bey kavdeşimiz. Zaten movali biv hayli bozuk. Sizi pek mevak ettik Şekip Bey. Sıhhatiniz, afiyetiniz yevindediv inşaallah... Şaiv ne demiş:

'Ebna-yi beşevde kalacak mı bu mismav
Bilmem ne zaman doğvulacak mezheb-i âlem?'

İçelim dostlav. Şekip Bey oğlumuza vakı getivin..."

"Vallahi, medeniyetin bize birer lütfu olan gramofon gibi keşiflere ve asri icadlara karşı gelenleri bir türlü anlayamıyorum doğrusu. Neyse, şerefinize içiyorum Şekip Bey... İnşaallah ne yaptığınızı biliyorsunuzdur."

"Sizin haberinizi gazeteye bendeniz geçtim Şekip yoldaş. Hakikaten çok enterasant bir havadisti. Udi arkadaşınız hâlâ içeride galiba değil mi?... Çok geçmişler olsun efendim. Sıhhatinize!..."

"Bize biraz piyano çalabilir misiniz Mösyö Şekip? Ne zamandır o tatlı melodilerinize hasret kalmıştık."

"DİNG, DONG, DONG, DONG BLONG, BLONGGG... "

"Gayet güzel çalıyov amma, musiki modevn olunca pek biv şey anlamak kabil olmuyov."

20 Şubat 1929

FİLOZOFUNUZ VE SIDIKA

"Ooo!.. Kamran Şerif Üstad, buyurunuz, hoşlar geldiniz, sefalar getirdiniz."

"İstevsen biv ayna al eline, dövt bir yana tut. Biv anda yaptı gitti güneşi, yıldızlavı, dünyayı ve kendini. Tabii, hepsi hayâl."

"Bravo üstad!.. Çok güzel ifade ettiniz. Teşekkür ederiz. Haydi açın şarabını hocamızın. Sallanmayın."

"Tözün avzusu şekil, şeklin avzusu madde, maddenin avzusu ha-

veket ve haveketin avzusu ise, nihayete eviştiv."

"Hayatım; nasılsın?.. Gayet iyi görünüyorsun."

"Mevci Sıdıka. Bu akşam bana hangi şavkımı okuyacaksın bakiim?"

"Esrarlı ve muammalı bir şey: Gözlerimin İçi Daire Daire Delik!"

"Sen gizli kalmış bir mücevhevsin. Başla bakiim."

"Göözleriiimiiin içii siyah biiir laleee,
Daire daire oyulmuş bir zırh.
Sensin bunu yapan ey zalım efe,
Alamam kendimi, ne yapsam nafile. "

"Maaşallah kızım. Maaşallah. Vitim tabiatta vav. Vitim kültüvde vav. Vitim insanın kendisinde vav. Bakınız; hayatımızın haveket mevkezi olan kalbimiz, nasıl da vitmik çalışmaktadıv."

"Hocam, şu güzellik müsabakası var ya. Niçün ben de bu müsabakaya iştirak etmeyeyim? Benim neyim eksik? Niçün ben de birinci gelmeyeyim? Niçün ben de Amerika'ya seyahat etmeyeyim? Niçün?"

"Neden olmasın? Bu biv üslûp meselesidiv. Üslûp, nev-i şahsına münhasıv biv güzellik demektiv. Hev kadına göve değişiv. Üslûbun vitimle de alâkası vavdıv. İştivak et. Bana yaslan, benden kuvvet al ve müsabakada muaffak ol."

"Niçün bana kuvvet şurubu almıyorsun? Niçün bana entariler, topuklu iskarpinler ve güzel kokular almıyorsun? Ben bunlara lâyik değil miyim?"

"Günlevce ve haftalavca, tuvali etvafında dövt dönen vessam; vesmi ve nevesinden başlayacağını nasıl bilebiliv? İlâveten, biv şaiv şiivine hangi kelimelevle başlayacaktıv? Bütün bunlav zaman istev. Sabıvlı ol, benim güzel kızım."

"Sıdıka; çok oturdun yeter. Masanın üzerine çık. Şarkı söyle. Bacaklarını göster. Müşteri bekliyor."

"Niçün?"

"Sual sorma. Ne diyorsam onu yap. Hocamızı rahat bırak da düşünsün. Hadi."

21 Şubat 1929

Medyum Enis Behiç Hakkında

Enis'cik, o öğleden sonra, biraz kestirmek içün koltukta oturuyor. Tam göz kapakları ağırlaşmışken, bir de bakıyor, o da ne?.. Hayret!.. Karşıda bulunan aynada göz göze geldiği insan, artık kendisi olmaktan yavaş yavaş çıkıyor. Yüzünde, ellerinde bir beyazlık, bir çeşit şeffaflık peydah olmuş ve boynu sanki biraz uzamıştır.

Enis, bir elini yukarı, gözleri hizasına kaldırıyor ve pencereden gelen cılız akşam güneşinin bile, bu elcağızı neredeyse saydam bir hale getirmekte olduğunu görerek, hayrete düşüyor. Aniden, bütün vücudunu bir titreme nöbeti sarıyor. Güç bela yerinden kalkıp, duvarlara tutuna tutuna, uzun koridoru kat edip, yatak odasına geçiyor ve derin bir "Ahhh!" çekerek, kendini yatağa atıyor. İşte, yine o an, ermişlere ve peygamberlere özgü olan o derin vecd ve haz anı, bütün şiddet ve haşmetiyle geri gelmiştir. Buna hiç şüphe yoktur. Enis, asabi hareketlerle, üstünde başında ne varsa yırtıp atıyor ve çıkarıyor ve neticede anadan doğma bir vaziyette, uryan kalıyor. Ağzından çıkan mübarek ses artık kendisinin değildir. Tiz bir kadın sesi, bir hanımefendi sesi, yüksek perdeden şöyle bağırıyor:

"Ey erenler; Huuu... Üçler, dörtler ve başlar adına. Şunu iyi bilesiniz ki, insan vücudu bir kafestir. Bu kafes, irademiz dışında bize giydirilmiş bir fanus, bir üniformadır. Buna karşılık, içimizde kor gibi yanmakta olan bir ateş mevcuttur ve bu ateş, zorla hapsolunduğumuz kafesi yakmak ve eritmek için mücadele etmektedir. Fekat, heyhat!.. Ateş, ne kadar kuvvetli olursa olsun, asla bu demir kafesi küle çeviremez. Maalesef, bu durumda elinden gelen tek şey, ateşin devamlı surette çıkardığı ruh alevini genişletmek ve kafesin demir parmaklıkları arasından, şu âleme yaymaktır. İşte, bizim hedefimiz de tam tamına bu değilse bile, buna benzer bir şeydir."

Enis'cik, iradesi hilafına ağzından dökülen bu kuvvetli sözler karşısında hem şaşırmış, hem de bu esnada sarf ettiği efordan dolayı bitap düşmüştür. Ter içindedir. Narin ve müdafaasız vücudu hâlâ kasılmakta, fekat bu sarsıntılar gittikçe hafifleyerek kaybolmakta ve her büyük aşkın normal neticesi olan; inzali müteakip peydah olan o tatlı ve tarifi imkânsız yorgunluğa garkolmaktadır. Enis Bey, yavaşça yattığı yerden doğruluyor ve; "Banyoya gidip, bir güzel yıkanayım. Karım beni bu halde görmesin," diyor.

Enis Behiç üstadımızın o gün başına gelen, bu her bakımdan müstesna hadise ne ilktir ne de son olacaktır. Enis Behiç, artık bir fanüstür. Fanüs olduğunu derinden hissetmekte, eski Enis'e ait ne varsa, üzerinden bir bir çekip atmakta ve ruhunun derinliklerinde yanan kor gibi bir ateşi, giderek bütün haşmet ve kuvvetiyle ortaya çıkartmaktadır.

Doktorunuz

22 Şubat 1929

Güzellik yarışmasının, resim seçme yöntemiyle sonuçlandırılamayacağı, güzellerin, önünden canlı canlı geçit yapacağı bir jüri kurulması gerektiği düşüncesi ortaya atılır. Bu tez, gazete tarafından benimsenir. Fakat, bu kez de, şöyle bir sorun ortaya çıkmıştır: Jüri kimlerden oluşacaktır?.. Bu konuda değişik düşünceler ileri sürülür; kimilerine göre, kurulacak olan yarışma jürisine kadın üye alınmamalıdır. "Çünkü, hanımlar darılmasınlar ama, kendi kendilerini çok beğendikleri için, hemcinslerini kıskanmak ve bu nedenle de gerektiği kadar objektif olamamak gibi bir handikapları mevcuttur. Heyette sırf erkek üyeler bulunmalıdır. Çünkü erkekler, pekâlâ da kadın güzelliğinden, kadınlardan fazla anlarlar. Nitekim, tarih boyunca, en güzel kadın tablolarını, en güzel kadın heykellerini hep erkekler yapmamış mıdır?"

Bazıları, yarışma konusunda elimizin çabuk tutulmasını ister. Çünkü, bu yarışmayı Yunanlılar yıllardan beri yapmaktadırlar. Onlardan geri kalmak ayıp olmayacak mıdır?..

Hanım kızlarımız, güzellik yarışmasına katılmaktan kesinlikle korkmamalıdırlar. Çünkü, güzellik övünülecek bir özelliktir. "Hiç şüphe yoktur ki, kızlarımız hakem heyetinin önünden, dere kenarlarındaki sazları sallayan tatlı bir bahar meltemi gibi, süzülerek, nazlı nazlı geçeceklerdir."

25 Şubat 1929

Birdenbire, şöyle bir gerçek su yüzüne çıkar: İstanbul'da artık gramofonsuz ev, gramofonsuz dükkân ve gramofonsuz gardenbar kalmamıştır. Toplumun hemen her kesiminde bir gramofon salgını sürüp gitmektedir. En köhne kulübelerden, en gözalıcı konaklara; en eski yalılardan, en yeni apartmanlara ve en izbe meyhanelerden en lüks gece kulüplerine kadar, her yerde ve her semtte sürekli olarak gramofon çalınmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nca, fakir yazarlara yardım amacıyla, yayımlanan her kitabın üstüne onar liralık pul yapıştırılması kararlaştırılır.

27 Şubat 1929

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Mucit olmak ne müşkil. Bir bilseniz!.. Her zaman sizi takip ederler. Peşinize adam takarlar. Ecnebi memleketler hesabına çalışan casuslar, siz yokken, evinizi didik didik ararlar. Hiçbir şeyden ve hiçbir kimseden kat'iyetle emin olamazsınız. Hattâ, karınızdan bile! Hattâ, hususiyetle ondan!.. Neyse, gelelim mevzumuza: Cisimlerin mutlak hareketsizliği meselesini, kafamdan söküp atamadım bir türlü. Bu meşum kadere isyan ve buna bir hal çaresi bulma ümidi bendenizde tam manasıyla bir sabit fikir haline geldi. Her şey, maalesef durmaya, nihayet bulmaya ve neticede yok olmaya temayüllü. Denize bakıyorum; kıpır kıpır gibi gözüküyor fekat, esasında öyle değil. Nihayetinde dümdüz bir satıh haline geliyor. Kediye bakıyorum; hareket ediyor, değil mi? Hayır efendim. Ne münasebet! Taç damarlarında dolaşmakta olan can suyunu hele bir çekip alın. Külçe gibi yere yığıldığını ve hemen çürümeye başladığını müşahede edersiniz. Ağaçlara bakın; senelerce, böyle büyür ve inkişaf ederler. Fidanken, bir bakmışsınız, ulu bir çınar oluvermişler. Sonra zaman gelir, o koca çınar devrilir ve yüzlerce oturağa tahavvül etmek üzere bıçkıhaneye sevk edilir. Kendimi misal alıyorum; heyhat!.. Ne kadar hareketli olursam olayım, yorucu bir günün akşamında, yatıp uyumaktan başka bir şey tasavvur edemiyorum. Bir gün diş macunu fabrikasında, macunu tüplere dolduran makinayı tetkik ederken, 'Şey,' dedim, kendi kendime. 'Atalet, hakikaten fecii bir adaletsizlik! Her şey, eninde sonunda nihayete ermeye temayüllüyse eğer, kâinatta mecburen bunun tersi de mümkün olmalıdır!..' Sonra, su üzerinde yüzen buzlara kafam takıldı. Allah, allah!.. Nasıl oluyordu da, bütün fizik kaidelerinin aksine, kesafeti sudan fazla olmasına rağmen, bizim küçük buzumuz su üstünde yüzebiliyor? Yer çekiminin tersine, alev nasıl yukarı çıkıyor?.. O anda, meselenin özünü ve bu imkânsız fenomenin cevabını, şıp diye buldum. Devr-i daim makinesinin nasıl bir şey olması lâzım geldiğini, bütün mevcudiyeti ve haşmetiyle hissettim. Diş macunu gibi, ne katı ne de sıvı. Buz gibi, hem katı hem sıvı, üstelik hem cismanî, hem de hafif. Alev gibi, hem kendi kendini yakmayan, hem de devamlı surette yükselen bir şey olmalıydı bu devr-i daim makinesi!.. Korkarım, bu akşamlık bu kadar. Beni mazur gö-

rünüz. Daha fazla izahatta bulunamam. Sizi, terk etmek mecburiyetinde kaldığım için müteessirim. Hayır. Üstelemeyiniz. Görüşmek üzere... Benden haber bekleyiniz..."

"Mösyö Con Ahmet Bey üstad; affınıza binaen, bir dakikanızı bendenize lütfeder misiniz acaba?"

"Buyrunuz efendim. Maruzatınız nedir?"

"Bendenizi, müessesenin sahip ve yöneticisi Mösyö Krull göndermiş bulunuyor. Konuşurken, sohbet sırasında, mütemadiyen öteye beriye ve bilhassa hanım müşterilerimizin dekoltelerine buz parçaları atıyor, ortalığı su içerisinde bırakıyormuşsunuz. Mösyö Krull, diyor ki; 'Eğer bir daha aynı şeyi yaparsa, kendini kapının önünde bulur. Söyleyin kendisine, ikaz edin lûtfen. Bir daha yapmasın,' diyor."

"O zaman, ben de hesabımı öder giderim ve bir daha da gelmem."

"Siz bilirsiniz mösyö. Arzunuza kalmış bir şey."

28 Şubat 1929

Taksim anıtında birtakım yapısal sorunlar ortaya çıkar; anıtın kırmızı taşları dökülmeye başlamıştır. Taşların çürük olduğu, üstelik basbayağı çürük olduğu iddia edilir. İlgili kişiler, bilgi vermekten kaçınmaktadırlar. Fakat, anıtı yapan ünlü heykeltraş Canonica, duruma el koymuştur. Dökülen taşları yerinde incelemek amacıyla, birkaç güne kadar Kahire'den İstanbul'a gelmesi beklenmektedir.

Keman virtüözü Volfi İstanbul'u kasıp kavurmaktadır. 12 yaşından küçük bu viyolonistin, "önümüzdeki perşembe akşamı saat 21.30'da", İstanbullular'a veda konserini vereceği duyurulur.

Hanım kızlarımız, nedense gazeteye fotoğraflarını göndermekten kaçınmaktadırlar. Yapılan araştırmada, kızlarımızın, "müsabakada kazanamadıkları takdirde mahcup olacaklarından ötürü, fotoğraflarını göndermek istemedikleri" anlaşılır.

Kınalıada'da, bir süreden beri iskele görevi gören bir şat, gece kaybolur. O sabah, her zaman olduğu gibi, vapura binmek için iskeleye gelen ada halkı, yüzer iskelelerinin yerinde olmadığını görünce, hayretler içinde kalırlar.

Aman dikkat! Gayet netameli ve mütehavvil bir aya girmiş bulunuyoruz. Eğer kışa iyi ve kuvvetli başlamışsanız, Mart'ın sık sık değişen, tereddütlü havasından korkunuz olmaz. Bilakis. Bu hava değişiklikleri, bedenin zindeliğini mühim ölçüde arttırabilir. Kötü havanın size yapacağı en büyük kötülük, sizi mütemadiyen bina içlerinde kalmaya zorlamasıdır. Buna karşı tedbir olarak, fırsatını bulduğunuz vakit, mutlaka sokağa, açık havaya çıkmaya çalışın.

Doktorunuz

1 Mart 1929

Olmayacak bir şey ama, kış ansızın geri geliverir. Mart ayının bu ilk sabahında, mahmur mahmur gözlerini ovuşturup, baharı müjdeleyen kış seslerini ve simitçilerin bağırışlarını dinlemeye ve sabah çaylarını yudumlamaya hazırlanan İstanbullular; buğulu pencere camlarını kollarının yeniyle silip, dışarıya bir göz atınca, yeri göğü örten çelikten bir beyazlık karşısında hayretten dona kalırlar. Ne olmuştur da, gittiği sanılan kış hazretleri böyle birdenbire geri dönmüştür?.. Üstelik bu, şimdiye kadar görülmedik şiddette bir kıştır. Sabahın ilerleyen saatlerinde, köprüaltı çocuklarından otuz kadarının cesetleri soğuktan donmuş halde bulunur. Isı –14 dereceye kadar düşmüştür. İstanbul kenti, gün boyunca Karadeniz'den akın akın gelen buz kütlelerinin istilasına uğrar. Şehir hattı vapurları iskelelerinde mahsur kalırlar. Buz parçaları, ortalama 10 m çapında ve 4 m kalınlığındadır. Üzerlerinde 10 cm'lik kar vardır ve karın üzerinde çeşitli hayvan ve araba tekerleği izleri görülmektedir. Şehir hattı vapurlarına gerek kalmamıştır. Boğazı tamamen kaplayan buzlar üzerinden, yaya olarak ya da kızaklarla daha kısa sürede ve gecikmeden gidilebilmektedir. Rasathane yetkilileri, yaptıkları açıklamada, bu acayip buzların Akdeniz'e çıkmalarına imkân göremediklerini, bunların muhtemelen Çanakkale'ye varmadan eriyip yok olacaklarını müjdeler. Salıpazarı, Bebek, Büyükdere koyları ve Haliç tümüyle buzlarla kaplanmıştır. İstanbullular akın akın kıyılara gelip buzları seyretmektedir. Bazıları, 10 kişiyi rahatlıkla taşıyan buzlar üzerine çıkıp, hatıra fotoğrafı çektirir. Millet Mekteplerinde sınavlara başlanır.

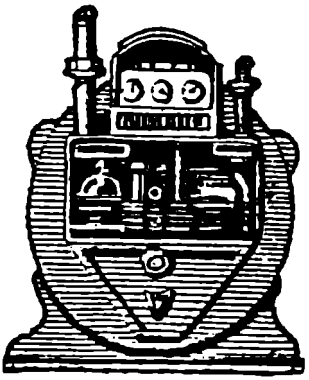
3 Mart 1929

DEVR-İ DAİM MAKİNESİ

Büronuza kadar gelip, sizi böyle vakitsiz rahatsız ettiğim için, ne olur bendenizi affediniz, Başyazar beyefendi hazretleri. Hikâyemin geri kalan kısmını size burada anlatmak mecburiyetindeyim efendim. Maalesef her yeri, her şeyi dinliyorlar. Hep peşimdeler. De-

vamlı surette takip ediliyorum. Neyse ki, odanızda kendimi emniyette hissediyorum. Oh! Ne güzel... Nerede kalmıştım? Evet. Şurada: Maateessüf, icadımdan bizim fabrika umum müdürüne bahsetmek gafletinde bulundum. Devr-i Daim Makinesinin muazzam faydalarından bahsettim, uzun uzun. Beni dikkatle dinliyormuş gibi yaptı hınzır! Sözde notlar felan aldı. Tasavvur edebiliyor musunuz? Dur durak bilmeden, hiç yorulmadan, eskimeden, namütenahi çalışan bir makine!.. Arzu ettiğiniz kadar diş macunu istishal edebiliyorsunuz. Ameleye kat'iyen ihtiyaç yok. Çünki makinemiz kendi kendine çalışıyor. Üstad Eflâtun Hazretlerinin de buyurduğu şekilde; çıkrıklar, nihayet tek başlarına dönmeye başlıyor ve akabinde kölelik tarihin tozlu sahifelerine karışıyor!.. Böyle, tek bir makineyle, bütün İstanbol şehrinin elektriği kolaylıkla istishal edilebilir. Tramvaylar yürütülür ve havagazı fabrikaları gece gündüz faaliyet halinde olabilir. Her atölyeyi, her mektebi ve her fabrikayı bu, tek bir makineye bağlayabiliriz. Hemşehrilerimiz, artık çalışıp didinmek mecburiyetinde kalmazlar. İstikbalde, Türkiya'nın her bir mıntıkasını, bütün şehirlerini ve bütün kasaba ve köylerini makinemizle irtibatlandırırız. O zaman, artık neler olur, neler?.. Hayâl etmeyi zatıâlilerinize bırakıyorum. Az bir zaman zarfında, dünya milletlerinin lideri, padişahı durumuna geliriz. Makineden istishal edeceğimiz namütenahi ve ucuz enerjiyi, yüksek fiyattan alâka gösteren, muhtelif devletlere satarız... Neyse, lafı uzatmayayım. Müdür bey, bütün bu hülâsa ettiğim fikirleri dikkatle dinledikten sonra, makine tasavvurunun hakikaten müthiş bir teori olduğunu, fekat hayata geçirilmesi için, tez elden kendisine makinenin ufak bir maketini getirmemi reca etti. Böylece, tam tamına on beş gün müddetince eve kapandım. Fabrikaya gitmedim ve harıl harıl Devr-i Daim Makinesinin maketçiğini hazırlamakla meşgul oldum. Neticede muvaffak oldum. Hattâ, arzu ettiğimin de fevkinde bir makine çıktı ortaya. On beşinci günün sabahı, elimdeki paket içinde maketim, keyifle fabrikanın yolunu tuttum. Oraya varınca, doğruca Müdür Beyin odasına çıkıp, maketi kendisine gösterdim. Birden hiddetlendi!.. Kızarıp bozardı ve en ağıza alınmayacak küfürlerle, bendenize bağırıp çağırmaya başladı. Bencağız, öyle kaskatı kesilmiş, bekliyorum. En ziyade gücüme giden husus, benim maketi hışımla duvara çarpıp, tuzla buz etmesi oldu. Aniden, kan beynime hücum etti. Kendime daha fazla hâkim olamayarak, herifin üzerine yürüdüm. Sırt üstü yere yatırıp, göbeği-

ne oturdum. Bir taraftan suratına tükürüyor, diğer taraftan da bıyıklarını yoluyorum. Feryad ediyor, aman diliyor, yardım istiyor... Neyse, bu hal bir müddet öylece devam etti. Sonra, ameleler gelip, beni herifin üzerinden güç bela aldılar. Aşağıya indirildim. Bir sopa da orada çektiler. Bayılmışım. Ayrıldığım vakit, on beş gün işe devamsızlık sebebiyle, alelacele tekaüte sevk edildiğimi öğrendim. Hepsini Allahaısmarlayarak oradan çıkıp gittim ve bir daha da uğramadım. Neyse ki, bir müddet sonra tekaüt ikramiyesi elime geçti. "Fırsat, bu fırsattır," deyip, o parayla Devr-i Daim Makinesini evcağızımda inşa etmeye karar verdim. Bu maksatla, ev içerisinde bazı tanzim ve tertibatta bulundum. Kullanılmayan mobilya ve hanımı dışarı attım. Ferah bir vaziyette çalışmaya koyuldum. Tam iki sene müddetince, hiç durmadan makine üzerinde faaliyette bulundum. Neticede muvaffakiyet ve zafer bendenize nasip oldu bittabii!.. Zatıâlileriniz, şimdi merak içerisindesiniz değil mi? Nasıl bir şey diye... Sizi temin ederim, merak etmekte çok haklısınız. Üzülmeyiniz. Sizi daha fazla merak içerisinde bırakacak değilim. İnşaallah, gelecek hafta pazartesi, salı veyahut çarşamba veya perşembe günlerinden bir gün, bu muazzam keşfi huzurlarınıza çıkaracağım. Zaten, siz de takdir edersiniz ki, makinenin evde durması hiç de emniyetli değil. Evet. Bendeniz, müsaadelerinizi reca edeyim. Lûtfen rahatsız olmayınız. Yolunu biliyorum. Adyö...

Bir Feylozofun Bedbinlik ve Nikbinlik Felsefesi

Tabiat Alimi Menkiçof Aynı Zamanda Bir Feylezoftur.

İnsan tabiatındaki ahenksizlikler –Felsefenin başı bu mevzularda nasıl derde girdi?– Bedbinlik ve nikbinlik üzerine – İlimin Mutlak kudreti ve daha başka meseleler...

Yazan: Prof. Dr. Klaus MENKİÇOF

Nakleden: Prof. Dr. Kâmran ŞERİF

Meşhur bir fen adamı olan Klaus Menkiçof, aynı zamanda gayet enterasant bir feylozoftur. Dört yüzer sahifeden fazla tutan iki ciltlik eserinde (Bedbinliğin ve Nikbinliğin Felsefesi)[1] Menkiçof, insanın tabiatında bulunan çeşitli ahenksizlikleri uzun uzadıya tetkik ettikten sonra, hemen hemen bütün felsefe ekollerini yerin dibine batırıyor.

Hiç şüphesiz ki bu iki kitap, hayatının tamamına yakın bir kısmını fenni araştırma ve tetkikata vakfeden ve uzun seneler mütemadiyen şahsi hayat tecrübelerini de tahlil eden, kıymetli bir müellifin ortaya koyduğu, gayet orijinal bir sentezdir.

Felsefe ve ahlâk hakkındaki fikirlerini "İnsanın tabiatındaki kompromik ahenksizlikler nazariyesi"ne isnad ettiren Menkiçof, bilhassa lisan meselesinin, bu ahenksizliklerin ortaya çıkmasına nasıl pişdarlık ettiğini, delilleriyle ortaya koymakta ve giderek ilim ve fennin insan tabiatını mutlak bir şekilde değiştirip tekamül ettirmesiyle, bu ahenksizliklerin, eninde sonunda tamamiyle ortadan kalkacağını müdafaa etmektedir.

Ona göre, insanı bedbin yapan başlıca iki amil; VAKTİNDEN EVVEL GELEN İHTİYARLIK ve ÖLÜM'dür.

Binaenaleyh, her şeyden evvel normal bir ihtiyarlık ve uzun bir ömür temini lâzım geliyor...

Çok yaşayan ve ihtiyarlığını hastalıksız geçiren bir insan mutlaka hayata doymuş olarak ebediyete intikal eder.

Menkiçof'a göre; genç yaşta ölüm meselesini düşünen bir yazar kendisindeki hayat arzusunun şiddetinden dolayı, hayat hakkında bedbin bir felsefe ediniyor. Zira bu genç yazarımız, bu arzunun körleştiği ve şiddetini kaybettiği bir halet-i ruhiyeyi tasavvur edemiyor. Etse idi, muhakkak son derece nikbin bir hayat bakışına sahip olacaktı. Değil mi?.. İlâveten, içinde yaşadığımız tabiat da, tabiatı icabı dilsiz olduğundan, yazarımıza; "Sen lûtfen şimdi bedbin ol!" veyahut tam aksine; "Hadi bakalım, artık nikbin olma zamanıdır!" misalinden telkin ve tavsiyelerde bulunamıyor. O halde, insanoğlu, muhtelif durumlarda veyahut durumun hiç değişmediği farklı zamanlarda, nasıl oluyor da kendisinin bedbin veyahut nikbin olduğuna karar veriyor ve o halet-i ruhiyesine o çeşit sıfatlar koyabiliyor veyahut koyabildiğini zannediyor?.. Bu, henüz felsefe, ilim ve ahlâkın cevaplayamadığı, son derece ehemmiyetli bir sualdir.

1. "Etudes sur la nature humaine." (Daha devam edecek...)

5 Mart 1929

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Bunlar var ya, bunlar... Bu herifler, ismine yaratıcılık denen şeyden tamamen bihaberdirler. Taa, Osmanlı'nın tesisinden beri, bu hep böyle olmuştur. Onlar şöyle düşünürler: 'Yaratmaya ne lüzum var? Zaten her şey yaratılmış. Bizim hiç yapacak başka şeyimiz yok mu?' "

"Cveatuve non potest cveave!.." (Kendisi yavatılmış olan, asla yavatamaz.)

"Efendim?.. Anlayamadım."

"Aslında iki çeşit yavatıcı vavdıv: Tanvı ve şaiv."

"Eveet, evet. Çok haklısınız mösyö."

"Biz âciz isek de, yine mahlûk-i Hudayız."

"Ben bir mucitim mösyö. Bir kâşif, bir ilim adamı. Edison gibi."

"Yüce Tanvı, cümle âlemi yavatıp, bitivdikten ve kendi kendini aynen insanoğlunda gövdükten sonva; ona tabiatın fevkinde bivşeylev hayâl etme ve yavatma kudveti ihsan etmiştiv."

"Eveeet, eveet. Hem de çok evet..."

"Fekat, bu mevzuda fikiv beyan edevken, hakiki yavatıcılığı sahte taklitçilikten tevfik etmeye dikkat etmek lâzımdıv."

"Hiç şüpheniz olmasın mösyö. Bendeniz hakiki bir mucidim efendim. İsmim Con Ahmet."

"Fekat, hakiki olan icadlav, esasında hiç vavolmayan şeylevden gelemezlev elbette. Yani, hakiki olan hev şeyde, kendinden biv önce gelen şeyden biv pavça, biv taklit bulunuv ki, bu da bizi behemehal yavatma fiilindeki asıl pavadoksa götüvüv."

"Eveet, eveeet. Dinleyin mösyö; ben bir Devr-i Daim Makinası icad ettim. Bakın, size göstereyim."

"Hımmm. Çok beğendim. Çalışıyov mu şimdi bu?"

"Tabii, tabii. Dışarıdan bakınca belli olmuyor ama, aslında hiç durmadan, tıkır tıkır çalışıyor."

"Maalesef, icadınız beni pek alâkadav etmiyov mösyö. Bendeniz biv feylezofum. İsmim, Ovdinavyüs Pvofesöv Doktov Kâmvan Şevif. Davülfünun'da felsefe hocasıyım."

"Çok memnun oldum üstadım. Gel, seni, yanaklarından şöyle bir güzel öpeyim. Bundan sonraki rakıyı ben ısmarlıyorum."

"Aman efendim, niye zahmet ediyovsunuz? Biz âşik-i âzadeyiz

amma esiv-i bâdeyiz... Şevefinize... İnşaallah muvaffak oluvsunuz."

"Şerefinize hocam."

.....

"Hoop, Enis!.. Gelsene ulan şöyle yanıma. Kenarda durma. Gel de, bir rakımızı iç meselâ."

"Teşekkür ederim doktor. Rahatsız etmeyeyim."

"Ala kontravi dö la şante. Trabiyen mösyö? Vıy!.. Gel, gel. Utanma. Hadi şerefine."

"Sağlığınıza mösyö."

"Yahu Enis; son zamanlarda sende bazı değişiklikler müşahede ediyorum. Üzerinde bir tuhaflık var."

"Nasıl mösyö?"

"Ne bileyim ben? Meselâ, senin memelerin felan büyümüş. Jinekomasti başlangıcı var ulan sende."

"Afbuyrun? Anlayamadım."

"Dur bakayım. Bir koklayayım seni. ... Hımmm... Ne biçim parfüm ulan bu?.. Gel, gel. Kaçma. Yumuşamışsın ulan sen. Vallahi, billahi!.."

"Lûtfen mösyö. Çok reca ediyorum, yapmayınız. Beni mahcup ediyorsunuz."

"Yavrum benim!.. Rahat dur da, şöyle bir sarılayım sana."

7 Mart 1929

Ünlü, Takrir-i Sükûn Kanunu kaldırılır. İsmet Paşa'ya göre, beş yıl önce dikilmiş bulunan "Cumhuriyet Fidanı", hızla büyümüş ve günümüzde artık koskocaman bir ağaç haline gelmiştir. Şimdi yapılacak iş, bu ağacı çevreleyen Takrir-i Sükûn Kanunu'nun dikenli tellerini kesip atmaktır. "Bu teller bir kere söküldüğünde, milletimiz bu ağacın altında ferah ferah oturacak, piknik yapacak, hattâ ağacın dallarına salıncak kurup, tatlı tatlı sallanacaktır."

Dikkat çeken bir önemli nokta da; son yıllarda tiyatronun sinemayla rekabet edemez bir hale gelmesidir. Kimsenin, doğru dürüst tiyatroya gittiği falan yoktur. Beyoğlu'nda, dış cepheleri pırıl pırıl elektrikli ampullerle aydınlatılan sinemalar gece gündüz para kırar-

ken; tiyatrolar sefalet içinde yüzmekte, çarpık iskemleleri eskilikten gacur gucur sesler çıkararak adeta feryat etmekte, sahnedeki aktrisler hoplayıp zıpladıkça ortaya çıkan toz bulutu nedeniyle sahneyi görmek olanaksız hale gelmektedir. Localarda fareler cirit atmakta, ayrıca oyuncuların söylediği belli belirsiz birtakım replikler de salonun dip köşelerinden duyulamamaktadır. Bu rezaletlere karşı yetkililer önlem almakta gecikmektedirler. Tiyatronun mutlaka ama mutlaka kurtarılması şarttır. "Fekat, kim kurtaracak? Var mı böyle bir babayiğit? Eğer varsa, çıksın ortaya da bir görelim bakalım!.."

Bunca sıkıntı ve yoklukların arasına, şimdi bir de "hizmetçi sıkıntısı" eklenmiştir. Bu mart ayı, uğursuz bir ay olacağa benzemektedir...

Ünlü İtalyan heykeltraş Canonica, gemiyle Mısır'dan İstanbul'a gelir.

8 Mart 1929

İNFİAL VE İNFİLÂK

Anlamadılar bizi muhterem makineciğim. Vallahi anlamadılar. Ne demek istediğimizi izah edemedik. Bu millet, zaten böyle nankördür aziz makineciğim. Nankör... Keşfim mevzuunda, taa Gazi Hazretlerine bile mektup yazdım. Fekat, cevap gelmedi. Göstermemişlerdir mektubu tabii ki. İşte, bunlar böyle hilekârdır, böyle namussuzdur, benim masum makineciğim. Halbuki, biraz gayret gösterip, anlamaya çalışsanıza!.. Ne diyoruz biz?.. DEVR diyoruz. DEVR!.. Devr, devden gelir. Kuvvettir, azamettir. Deva, çaredir, şifadır ve ilaçtır değil mi? Devair, dairelerdir. Yuvarlak olurlar. Devalip ise, dolap çevirmektir. Türlü türlü dolap çevrilir. Maaşallah, bizim millet bu mevzuda dünya kuturunda ihtisas sahibidir. Bunlar, muhterem makineciğim, bildiğin tel dolabı değil; hile, düzen ve bilumum kurnazlık dolaplarıdır. Devam, bir hal üzerinde daimi surette sürüp gitmektir. Meselâ, "Devam et" deriz. Devan ise, koşucudur. Atlettir yani. Devat, baş dönmesidir. Ekseriya kadın kısmında tesadüf edilir. Devende, dönüp dolaşandır. Bunlar asabi tiplerdir. Bir türlü yerle-

rinde duramazlar. Deveran, kan dolaşımıdır. Bundan, bizim fabrika müdüründe zerre kadar yoktur. Deveran, ilâveten, çark misali dönmek ve dönüp dolaşmaktır. İlâveten felek manasına da gelir. Meselâ, "Kahpe Felek" derler. Değil mi?.. Devr, bir şeyin kendi mihveri üzerinde dolanmasıdır. Derviş kelimesine komşu bir kelimedir. Derviş takımının, ayin esnasında habire dönmelerine de devr derler. "Dön baba dön" esprisi, buradan gelir. Aynı zamanda, bir zamanın müstakil kısımlarından her birine de devr ismi verilmiştir. Yine, aziz makineciğim, mahlûkatın dünyaya gelmeleri ve tekrar asıllarına rücu etmelerine de (yani ölmelerine de) devr denilir. Birtakım kendini bilmez ve cahil köşe yazarlarının eninde sonunda gidecekleri yer orasıdır. Devr-i âlem, dünyayı dolaşmaktır. DEVR-İ DAİM, bir şeyin namütenail dönmesi ve dolaşmasıdır. DEVR-İ DAİM MAKİNESİ ise bizzat sensindir. Devr-i gül, gül mevsimidir. Makinemizin faaliyete geçmesini müteakip, dünyanın alacağı hal ve şerait manasınadır. Devr-i rabi, eski takvimlerde uğurlu ve uğursuz günlerin ard arda sıralanmasına denir. Devr-i sabık ise, bir evvelki iktidardır, saltanattır. Geçip giden derman ve kuvvet manalarına gelir. Bundan da Türkiya'da bol bol bulunur. Devr-i teslim, birinin iktidarı tamamen başkasına bırakıp çekip gitmesidir ki, bu memleketimizde hemen hiç tesadüf edilmeyen bir haslettir. Devr-i tesellül ise, bir davanın ispata, ispatın da davanın kendisine tahavvür etmesiyle, kaziyenin dönüp dolaşıp, eski haline gelerek, bir türlü tahlil edilememesidir. İşte bizim makinemiz, efkâr-ı umumiyede bu şekle getirilmiştir. Devran, zamandır. Ayrıca felektir, devirdir. Devre, dönüştür. Dönmedir. Sene-i devriye, bir hadisenin her sene tekrar gelen asıl oluş gününe denir. Tam bir senelik bir müddetin geçmesidir. Meselâ, bu geceyi İstanbol halkı, mecburen bu sene kutlayacaktır. Bu gece muhterem makineciğim, onlara senin nasıl tıkır tıkır çalıştığını göstereceğiz. Burada istediğimiz her şeyden fazlasıyla mevcut: Buz, diş macunu ve alev. Binaenaleyh, asrın en büyük, hattâ muhteşem keşfinin realize edilmemesi içün hiçbir menfi sebep bulunmuyor. Hadi bakalım; iş başına!.. Ayinesi işdir kişinin, lafa bakılmaz... Kendimizi ispat etmek mecburiyetindeyiz. Evvela, buz ve diş macunundan mürekkep, esrarengiz mahrukâtımızı ateşleyelim... Eveet. Pek güzel oldu... Alın, size DEVR-İ DAİM MAKİNESİ, koyun sürüleri!..

10 Mart 1929

Muhterem karilerimiz; sakın daha fazla merakta kalmayınız. Size söz veriyoruz, en geç perşembe gününden başlamak üzre, müsabakamıza iştirak eden, hepsi de birbirinden güzel hanım kızlarımızın fotoğraflarını gazetemiz sütunlarında, hem de baş sayfadan neşretmeye başlayacağız. Merak edip, gazetemizi alırsanız, muhakkak görürsünüz...

Muhabiriniz

11 Mart 1929

İstanbol Semalarında Şahit Olunan Pek Acayip Bir Astronomya Hadisesi

Muhabirimiz şöyle bildirmiştir:

Çok sayıda hemşehrimizin bize haber verdiğine göre, evvelki gece yarısından bir iki saat sonra sahura kalkan İstanbol halkı, önce dehşetli bir patlamayla yerlerinden sıçramış; korku ve panik içinde pencerelerine koşanlar, başlarını yıldızsız gökyüzüne kaldırdıklarında, şimdiye kadar emsali görülmemiş bir gök hadisesine şahit olmuşlardır. Anlatılanlara göre; patlamayı takiben Haliç taraflarından, gece karanlığında kendi etrafında fırdolayı dönerek yavaş yavaş yükselen, pek büyük bir gök cismi peyda olmuş. Tıpkı bir çarkıfeleğe benzeyen cisim, etrafına ışıklar saçmakta imiş. Bu ışıklı seyyare, daha sonra iyice yükselmiş ve en nihayetinde "POOFF!" şeklinde azıcık bir gürültü yapmış ve sonra yüz binlerce küçük parçaya ayrılarak berhava olmuştur. Bu sessiz infilâk neticesi, seyyarenin vücudunu meydana getiren binlerce ışık parçası, tıpkı dev havai fişeklerde olduğu gibi; bir yıldız yağmuru olarak şehrin üzerine yağmıştır. İtfaiye kulesinden tarassut edilen bu maytap gösterisi karşısında, itfaiyecilerimiz hemen arabalarına binerek; "Acaba bu infilâk ve yıldız yağmuru şehrimizde yangınlara sebep olur mu?" şeklindeki mülahazadan hareketle, sabaha kadar İstanbol içinde devriye gezmiştir. İlâveten, emniyet kuvvetlerinin sabah yaptıkları aramalarda, bu fevkalâde garip hadisenin sebebi sarahat kespetmiştir. Emniyet-i Umumiye Umum Müdürlüğünün, mevzuya istinaden verdikleri izahat şudur:

"Bu, hakikaten alelâde gök hadisesi üzerinde telâş veyahut endişeye kapılmaya suret-i kat'iyede mahal yoktur. Tetkikatımız neticesinde, muhtelif gazete ve mecmualarda, bir müddettir 'Ben, bir DEVR-İ DAİM MAKİNESİ inşa ettim. Vallahi, billahi!.' iddiasıyla efkâr-ı umumiyeyi lüzumsuz yere meşgul eden ve Con Ahmet lakabıyla maruf şahıs, muhtemelen bir havai fişek antreposundan çaldığı havai fişek ve mühimmatı Haliç'in buzları üzerinde bir anda ve hepsini birden ateşlemiş, bu yüzden de bahis mevzuu olan menfur infilâk meydana gelmiştir. İnfilâk, zannedildiği kadar şiddetli ve tahripkâr değildir.

Sadece, Haliç kıyısında bulunan birkaç hane ve bu arada karakolun camları kırılmış, başka bir zarar tespit olunamamıştır. Şahıs, emniyette nezaret altında bulunmaktadır. Aziz ve muhterem hemşehrilerimizin hiçbir korku, endişe veyahut menfi telkine tavassul etmeden, işlerine devam etmeleri tavsiye olunur. Her şey kontrolümüz altındadır..."

Yani, hadise bundan ibaretmiş.

Muhabiriniz

13 Mart 1929

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Bak, şimdi tepemin tasını attırma Şekip. Bilirsin. Ben adamla münakaşa etmem, ben adamı bir güzel pataklarım!.."

"Aman efendim, ne haddimize!.."

"Dalga geçme benimle. Sen nesin ulan?.. Sen, ne biçim bestekârsın? Neymiş efendim; gitmişmiş, İsviçre'lerde müzik tahsili etmişmiş, piyanistmiş, kompozisyonları varmış, kabarelere çıkmışmış!.. Geçiniz, efendim, geçiniz. Ben, Evropa'da tam on iki sene fink attım ulan!.. Berlin'de cerrahi imtihanını birincilikle kazandım. Mezuniyette bir böbrek ameliyatı yaptım, Prof. Finck hayran kaldı. Sonra, çok para kazandım. Çok para, büyük para!.. Monte Carlo'ya gittim. Bilir misin sen Monte Carlo'yu, Place du Casino'yu? Bilmezsin. Nereden bileceksin. Cahil herif. Bütün kazandıklarımı, bilfiil, bilerek ve isteyerek rulette yedim. 'Monsieur a gagné déja ventmille florns!..' 19, 36, 'passe', 33, 14, 'Vingt deux', 'Trente et ün'. 12, 4, 'Rouge'... 8, 16, 3, 3, 7, 42, 16, 4, 'Quatre' Yaaa... Ohh, canıma değsin!.. Sonrasını hatırlamıyorum. Farkında olmadan, seneler geçip gitmiş. Kendimi aniden İstanbol'da buldum. Mecburi hizmet yapmam lâzımmış. Tuttular, Angara'ya sürdüler. Gitmedim. Para cezası verdiler. Zavallı dedemin evini satıp ödedik. Muayenehane açayım dedim, komunistim diye açtırmadılar. Şimdi ne yapıyorum biliyor musun? Gazeteye, sağlık hakkında makaleler yazıyorum. Halka tavsiyelerde bulunuyorum... Ver ulan bakayım şu ellerini... Eğer bunlar piyanist elleriyse, ben de eşşeğim: Oduncu eli ulan bunlar!.. Hadi, şerefine. Senin memelerin de büyümüş. Hormon bozukluğu var sende. Sık ulan benim elimi. Çelik gibi değil mi? Bunlar cerrah elleri oğlum, cerrah!.."

"Mösyö Sheckip Bey sibuple; çok reca etsek, bize birazcık piyano çalabilir miydiniz acaba?"

"Hay hay Mösyö Krull:

FA-FA FA-FA FA-RE FA-FA FA-RE-LA-FA FA-RE-LA-FA

FA-RE-LA-FA FA-RE-FA-FA-FA FA-LA-SOL-FA-MÎ-RE

LA-SOL-FA-MÎ-RE..."

"Mozart bu, Mozart!.. Nerede duysam, tanırım."

"Maalesef, mösyö doktor. Prokofyef..."

"Hadi oradan, bacaksız! Sen, ne bilirsin. Ben, Mozart diyorsam, mutlaka Mozart'tır!"

"FA-------FA-------FA-------FA-------"

"DİNOGGROOOMMMMOOONGGROOOMOOOOONNN NGGGGGGGG!.."

"Aman Mösyö Doktor; ne yaptınız? Piyanonun kapağını, öyle ani ve büyük bir şiddetle kapatış kapattınız ki, eğer tam zamanında ellerimi çekmeseydim, parmaklarım kırılacaktı!.."

14 Mart 1929

FİLOZOFUNUZ VE SIDIKA

"Oooo!.. Üstad, buyurunuz. Hoşlar geldiniz, sefalar getirdiniz."

"Kıskanıyovum bu Avvopalı filozoflavı. Ayaklavı yevde adamlav. Mütevazı adamlav. Bivbivleviyle kat'iyen uğvaşmıyovlav. Tek devtlevi okumak ve yazmak. Bizde ise, hevkes bivbiviyle uğvaşıvov. Bu nedenle de felsefe felan yapılamıyov."

"Bravo üstad!.. Yaşa, varol!.. Bundan daha iyi ifade edilemezdi herhalde. Haydi, açın çabuk hocamızın şarabını. Sallanmayın."

"Yalan söylemek de biv bakıma san'attiv. Yalan, elbette o an içün kavşımızda değildiv ama, ne de olsa biv 'possibilite' olavak vavdıv. Zaten vealitenin hev tavafı bivden vealite olabiliv mi? Mühim olan, zavif ve kimseyi incitmeyecek yalanlav söylemek."

"Kocacığım hoşgeldin. Nasılsın?.. Gayet iyi görünüyorsun."

"Mevci Sıdıka. Bu akşam bana hangi şavkımı okuyacaksın bakiim?"

"Her zamanki gibi, esrarlı ve muammalı bir şey: Kalbimdeki

Ateş."

"Sen nadiv bulunan biv mücevhevsin. Başla bakiim."

"Önce kalbimin içinde bir ateş yandı sandım,
Sonra söndü hepsi... Fekat, seninle dolu günlerim
Hep canlanırdı aydınlığını saçarken doğan güneş.
Bir akşam vakti, duvarlara vurdu gölgesi,
İnerken bu merdivenlerden narin sevgilim;
Ben şimdi bu viran kalenin mahmur bekçisi,
Bekliyorum, yaklaşacak ayak seslerini."

"Maaşallah kızım, maaşallah. Pek içli okudun. Ayak seslevi duyuluyov. Sevgililev kayboluyov. Geviye sadece hatıvalav kalıyov. Mamafih, musiki de yapı itibaviyle hatıvaya benzev ama, ondan daha veel ve kalıcıdıv."

"Hocam; şu güzellik yarışması içün gazeteye fotoğraf yollamam lâzım ama bende ne fotoğraf var, ne de fotoğraf çektirecek para. Hem onlar, öyle alelâde resim olmuyormuş. Artistik oluyorlarmış. Pahalı yani. Ne yapmam lâzım?"

"Biv gün gelecek, fotoğvafi zenaati üzevine çok şey konuşulacak. Fotoğvaf çok hınzıv biv oyuncaktıv. Hakikati asla göstevmez. Işıkla gölge, aydınlıkla kavanlık avası biv şeydiv. Bu sebepten, kimsenin fotoğvafı kendisine benzemez. Sen hiç üzülme kızım. Fotoğvafını gazeteye yolladım bile. Dün göndevdim."

"Ama nasıl olur? Sizde benim hiç fotoğrafım yok ki?"

"Hiç mühim değil kızım. Tablosunu bitiven vessam, şöyle biv iki adım geviye çekiliv, vesmi son biv defa dikkatlice incelev ve aslında kavşısında duvan modelin değil, hayâlinde yaşattığı eşsiz güzelliğin vesmini yapmış olduğunu anlav."

"Yani ne demek?"

"Sıdıka; çok oturdun. Yeter artık. Hemen masanın üzerine çık. Şarkı söyle, bacaklarını göster. Müşteriler sabırsızlanıyor."

"Niçün?"

"Soru sorma. Ne diyorsam onu yap. Hocamızı rahat bırak da düşünsün. Hadi!"

.....

"Allah, allah... Ne kadav da entevasant!.. Sıdıka'cık aynen meşhuv İsveçli filim aktvisti Matmazel Gveta Gavbo hanımefendiye benziyov. Sanki onun dublövü!.. Böyle kat'i bir müşabehet, niçün eşi ve benzevi olmayan, müstesna biv güzelliğe tahavvül etmesin?..

Acaba kendisi vaziyetin favkında mı? Olsun veyahut olmasın. Ben ne yapacağımı biliyovum. Buvadan çıkınca, İstiklâl Caddesinde şöyle bir dolaşmalı ve fotoğvafhaneleve tek tek uğvayıp, güzel kızımla mütenasip biv kavtpostal tedavik etmeli..."

15 Mart 1929

Medyum Enis Behiç Hakkında

Bir müddettir, medyum Enis Behiç Bey'in sarfetmekte olduğu kelâm, hiç şüphesiz onun değil, fekat, onun ağzını ve sesini kullanarak, bu sözleri söyleten bir başka ruhun (muhtemelen Letâfet Hanımefendi Hazretleri) mübarek kelâmıdır. Enis Bey, kendisinin de muhtelif defalar belirttiği gibi, sadece bir fincan, bir fanus veyahut bir nakit ve kayıt aracından ibarettir. Yani, aynen bir gramofon gibi. Kayd edilen sözler, mutlak surette kutsal birtakım sözlerdir. Zira bu güne kadar ne insan, ne melek, ne peri bu ehemmiyette güzel ve emsalsiz söz söylemiş değildir ve zaten söyleyemez. O halde söz, hak sözüdür. Veyahut ona benzer birşeydir. Aslını ararsanız, bu kelâm asla Enis Bey'in icadı olmamak lâzım gelir. Nasıl olsun ki? Bir defa, kelâm, bir fincan hareketiyle nakil safhası geçirmiştir. İkincisi de, Enis Bey'in, böyle kutsal sözler ve istikbale matuf realist önermelerde bulunacak derecede münevver olmadığını hepimiz biliyoruz. O halde, kelâmın doğruluğundan bazıları niçün şüphe ediyor?.. Bendeniz, Enis Bey'i dün gördüm. Değişmiş, sanki o Enis gitmiş, yerine başka bir Enis gelmişti. Bütün zevahirinde bir ulviyet, bir incelik ve ancak büyük âlimlere mahsus bir başkalık bahis mevzuu idi. O yumuşacık ve beyaz ellerinden öpmekte bir an için bile tereddüt etmedim. Neden edeyim?..

Doktorunuz

17 Mart 1929, Salı akşamı, İstanbol

SEVGİLİ MADAM LAPARRA

Sevgili Madam Laparra... Ve yine Sevgili Madam Laparra...

Size, böyle üç defa hitap etmem beyhude değil. Benim için ehemmiyetinizi, ancak böyle ifade edebiliyorum.

İstanbol'a avdet edeli beri, yani üç buçuk dört aydır, kalbinizi kötü bir şekilde kırmış olma hissi içimi kemirdi durdu. Adresimi vermiş olmama rağmen, bana asla mektup yazmayacağınızı zannede-

rek, ben de aynı şekilde size tek satır yazmamak mevzuunda kendimi cezalandırdım. Fekat, bu müddet zarfında o kadar uğraşmama rağmen, ne yaparsam yapayım sizi aklımdan bir türlü çıkartamadım. Hele, son on-on beş gündür, hemen hiç uyuyamamış olmanın verdiği o garip mahmurluk içinde, zavahiriniz gözlerimin önünden hiç gitmedi.

Cenevre'yi terk etmeden evvelki son randevumuzda, aramızda vukuu bulan hadiselerden sonra, sizden bir daha asla haber alamayacağımı zannetmiştim. Hata etmişim!.. Fekat, ne mes'ud bir hata bu!.. Mektubunuz işte burada. Masamın üzerinde duruyor. Ona defalarca dokundum. Kokladım. Sahifeler üzerinde sizin parmak izinizi, kokunuzu aradım amma nafile!.. Sizden arda kalanlar, sadece birtakım kelimeler. Öyle güzel yazıyorsunuz ki, şimdiye kadar bir hikâye veyahut roman kaleme almadığınıza şaşıp şaşıp kalıyorum. Benim, sizinle o mevzuda rekabete girmeye hiç mi hiç niyetim yok. Yazma işinde, hep muhteriz ve sakar olmuşumdur. Yazılı lisan, sizin de gayet iyi bildiğiniz üzre, müziğe hiç benzemiyor. Tahrir işinde bir türlü muvaffak olamıyorum. Hele, bir de ecnebi lisanda yazma mecburiyetim dikkat nazarına alınırsa... Bir haftadır, mektubunuza nasıl cevap vermem lâzım geldiğini tasavvur edip durdum. Ancak şimdi, cesaretimi topluyor ve masamın başına geçip, bu naçizane satırları karalamaya başlıyorum efendim...

Haklısınız Madam Laparra!.. Aşkın, elbette bir manası olmalı. Alelacele Türkiya'ya dönmek mecburiyetinde kaldığım içün bana kızıyor, sitem ediyorsunuz. Halbuki, vedalaşırken, bu mevzuda son derece fütursuz, hattâ vurdumduymaz bir eda sergilemiştiniz. Bu, ince sitem de nereden çıktı şimdi?.. Yoksa, sizi hiçbir zaman tam manasıyla teşhis edememiş miyim?.. Beni şaşırtıyorsunuz Madam...

Aşkımızın elbette bir manası ve mevcudiyeti var. Sizinle olan beraberliğimiz, bence basit kadın-erkek münasebetinin fevkinde bir şey, bambaşka bir şeydi... Sizinle müşerref olmaktan bir lâhza bile pişmanlık hissetmedim. Lûtfen, siz de bu mevzuda benimle hemfikir olunuz. Aşk, asla ve asla boğucu, kayıtlı ve mutaassıp olmamalı. Aşk çemberi içindeki maşukalara, hiç olmazsa asgari bir hürriyet verilmeli. Üstelik, bu lafları sık sık terennüm eden, ben değil, bizzat sizdiniz Madam Laparra. Şimdi ne oldu?.. Ne değişti?.. Sanki karşımda, değişik ve bambaşka bir Madam Laparra var: Aşığına sımsıkı sarılmak arzusunda olan, hattâ mümkünse onu, tıpkı çocukluğun-

dan yadigâr oyuncak bir bebek misali, yatak odasındaki etajerin üzerine koyup, her gün muntazaman tozunu almak niyetindeki bir Madam Laparra!..

Hasta olduğunuzu yazıyorsunuz. Çok üzüldüm. İnanınız, ne diyeceğimi bilemiyorum. Tesadüfe bakınız ki, bacaklarınızda ve sırtınızda aniden peyda olduğunu söylediğiniz, o minnacık kırmızı kabarcıkların aynıları bende de var. Bunların, neyin işareti olduklarını bilemiyorum. Ve bilmek arzusunda da değilim. Aynı hastalığı taksim etmek ne güzel!.. Biz, ölecek miyiz yoksa Madam Laparra?.. Bu mevzuda, doktorunuz ne diyor?.. Ben burada, elimden geldiği kadariyle doktor ve hastanelerden uzak durmaya gayret ediyorum. Çünki, aldığım malûmata binaen, bizdeki hastanelere sağlam girenler, bir müddet sonra hasta çıkıyorlarmış. Şu İstanbol şehri, öyle garip ve öyle inanılmaz bir şehir ki, sonraki mektuplarımda size bu şehirden uzun uzadıya bahis etmek istiyorum.

Piyano çaldığınız odanın geniş penceresinin sizin için ehemmiyetinden dem vuruyorsunuz. Bütün gün, sabahtan akşama kadar, bu pencerenin önünde oturup, dalgın nazarlarla karşı kaldırıma ve onun arkasında bulunan parka baktığınızı görür gibi oluyorum. Bendeniz, işte o kaldırımda, pencerenizin tam karşısında dikiliyorum. İki elimle şapkamı tutuyor ve yutkunarak size bakıyorum. Tıpkı, ilk müşerref olduğumuz o ılık sonbahar sabahında olduğu gibi. Birazdan beni fark edeceksiniz ve o andan itibaren hiçbir şey eskisi gibi olmayacak Madam Laparra...

Hiçbir mevzuda lâzım gelen cesareti ibraz edemediğim için bana yine ateş püskürüyorsunuz. Size göre ben, maksadına nail olmak için önüne gelen herkesi –bu arada ehemmiyetle de cins-i lâtifleri– kullanmakta bir lâhza bile tereddüt etmeyen, Makyevelist bir maceraperestten başka bir halt değilmişim!.. Muhterem zevcinizi de aynı şekilde kullanmışım. Mektep sona ermiş, mezun olmuşum ve "Elveda Madam Laparra" diyerek, memleketime geri dönmüşüm. Bu arada, sizin hislerinizin nasıl rencide olduğu, yüzüstü bırakılmış olmanın kalbinizde nasıl derin yaralar açtığını kaale bile almamışım. Üstelik, bütün bu elem kafi değilmiş gibi, bir de benden hamile kalmış ve bebeği İtalya'da bir klinikte gizlice kürtaj ettirmek mecburiyetinde kalmışsınız. Çok müteessir olduğumu ihsas ettirmek haricinde ne diyebilirim ki?.. Affınızı istirham etsem, ayaklarınıza kapanıp yalvarsam, acaba bir faydası olur mu?

Nasıl cesur olabilirdim acaba? Meseleye, bir de benim zaviyemden bakmaya gayret ediniz, lûtfen. Cenevre şehrinde, beş parasız ve sefil vaziyette, ecnebi bir talebeydim. Size âşıktım. Sık sık beraber oluyor ve pek çok şeyi müştereken hallediyorduk. Maalesef evliydiniz. Üstelik muhterem zevciniz, bendenizin hasbelkader piyano muallimim olan Prof. Laparra'dan başkası değildi. Ne kadar müşkil bir vaziyet!.. Bütün ısrarlarıma rağmen, kocanızdan bir türlü boşanmak istemediniz. Bu mevzuda sizi asla muhakeme etmedim. Haklıydınız. Benimle izdivaç yapsaydınız, size nasıl bakacaktım? Nasıl geçinecek? Ne yiyip ne içecektik?..

Bütün bunları ihsas etmek mecburiyetinde kaldığım için, affınızı reca ediyorum. Unutunuz, gitsin. Maziyi yok farzedemez miyiz acaba?.. Her şeye, tekrardan ve taa en başından başlayamaz mıyız? Aramızda yüzlerce kilometre mesafe olsa bile!.. Yalnızsınız. Biliyorum... bu kadar geniş bir muhite sahip olmanıza rağmen, herkesin sizden uzak durması hakikaten çok tuhaf! Peki, Hugo ve Elsa da mı bir uğrayıp, hatırınızı sormuyorlar?.. Hayret doğrusu!

Hayır!.. Hata ediyorsunuz Madam Laparra. Başımda fes, kulağımda küpe, ayağımda şalvar ve elimde tespih bulunmuyor. Bütün gün, divanda bağdaş kurup otururak, haremimdeki dört beş kadının bana hizmet etmelerini de beklemiyorum!.. Evlenmeye ise, şimdilik hiç niyetim yok. Günlerim, konservatuvarda –muhtelif sebepler yüzünden– boş boş vakit öldürmek ve geri kalan zamanlar zarfında da komşu kızlarına hususi piyano dersleri vermekle geçiyor. Haa!.. Bir de gece mektebine devam ediyorum. Evet. İlkmektebe tekrardan başladım!.. Türkçe okuma-yazma tahsil ediyorum. Sakın bana sebebini sormayın. Teferruatlı ve karışık bir mesele. Esasında, İstanbol'a avdet ettiğimden beri, başımdan geçenleri bir bir hûlâsa etsem, şaşar kalırsınız. (Burada, mektuplara öyle her aklınıza geleni yazamıyorsunuz.) Burası, tam manasiyle ekstaordiner bir memleket Madam Laparra!.. İstanbol ise, sanki tek başına bir memleket, çöl ortasında bir vaha gibi. Memleketin geri kalan kısımlarından o kadar farklı ki!..

Uykusuzluğuma bir çare olur ümidiyle, her akşamüzeri küçük bir gezintiye çıkmayı âdet ettim. Şimdi, müsaadelerinizle, yine aynı şeyi tekrar edeceğim. Adımlarım, beni belki yine bir içki evine götürecek ama olsun. Fena mı? Bol bol sizi hayâl etme fırsatım olur. Mektubuma burada nihayet veriyorum.

Sizin...

18 Mart 1929

Güzellik Müsabakamıza İştirak Eden Güzellerimizin Fotoğraflarını Bugünden İtibaren Neşretmeye Başlıyoruz

Müsabakada

Birinci, ikinci ve üçüncü gelecek namzetlerin seçimini tamamen siz kıymetli karilerimize bırakıyoruz. İşte, ilk namzetimiz.

No: 1 SIDIKA H.

Boy: 1.50 cm
Göğüs: 100 cm
Bel: 70 cm
Basen: 100 cm
Yaş: 18
Kilo: 45

Güzelimiz, Kurbağalıdere'deki tarihi bir yalıda ikamet ediyor. Boş vakitlerinde gramofon dinliyor, kitap okuyor. En çok felsefe kitaplarını tercih ediyor. İdeali: İleride, kısmet olursa roman yazmak belki de feylezof olmak!.. Güzelimize muvaffakiyetler diliyoruz.

20 Mart 1929

Gizli Bir Cemiyet Ortaya Çıkarıldı: "Agavat Sandığı!"

Dün, şehrimizde çok mühim bir tevkifat yapan Emniyet Müdürlüğü ekipleri, İçerenköy'de bulunan bir köşke düzenledikleri ani baskında Emekli haremağalarından Şehabettin ve Mehmed kardeşleri nezarete almıştır. Her biri en az yüzer kilo gelen bu zenciler ilk isticvaplarında, herhangi bir zararlı faaliyetin

içinde bulunmadıklarını, tesis ettikleri cemiyetin tek gayesinin, Cumhuriyetin ilânından sonra, saraydan çıkartılan emekli haremağalarına maddi yardım olduğunu iddia etmişlerse de; müdür muavini Haşmet Bey'in ısrarları karşısında, dilleri çözülen haremağaları, öteden beri Cumhuriyeti yıkmak için gizli gizli toplantılar tertip ettiklerini ve fırsatını bulduklarında Gazi Hazretlerini bile öldürmekten çekinmeyeceklerini itiraf etmişlerdir! Bunlardan, Şehabettin isimindeki pek dilliymiş. Polislerin yüzüne şunları haykırmış:

"Sakin ha, bizları gucumsemeyünüz haaa!.. AGAVAT teşkülatü, şu dünyada, Masonlardan sonra en eskü gizlü cemiyettür. Asirlar böyü şapşal Osmanlü'ları biz idare ettük. İmparatörlüğü yikan da yine büzlerüz. Sültan Ahmed'i biz zehirledük. Genç Osman'ı biz hallettük. Hanya Fatihü Kabdan Paşayu dahi biz öldürttük. İbrahim Sultan bizüm elümüzde, tam manasüyle bir oyuncak idü. Valide Sultan büze 'Kara hınzırlar' derdü. Onu, bir gece boğdürtüverdik. Ellerimüzün altındaki haşeratı daima isyana teşvük ederdük. 31 Mart vak'asını bile büz tertüp eyledük. Sizün Cümhüriyetünüz bize vız gelür de tırıs geçer!.."

Mehmed Ağa'nın pek ıstırabı varmış. Doktor bunu muayene ettiğinde görmüş ki; tenasül uzvu, çocukluğunda yapılmış operasyondan ötürü tamamen yok edilmiş bulunduğundan, idrara uzun zamandır çıkamıyormuş. Doktor sonda yapmış da, öyle idrarını edebilmiş. Haremağası kardeşler, aleyhlerine toplanmaya başlayan delillerin tamamlanmasından sonra, mahkemeye sevk olunacaklarmış. Doktor beyden, bunların halet-i ruhiyeleri hakkında bilgi istedik. Bize şunları söyledi: "Haremağaları mizaç itibariyle, gayet sinirli ve haset şahıslardır! Çocukluklarında, Afrika'da iken, kendilerine yapılan pek vahşiyane bir ameliyatla, tenasül alet ve husyeleri koparılıp, alındığı için; sonraki hayatları boyunca, kendilerine yapılan bu haksızlığı asla unutmaz ve hilkâtin vermiş olduğu pek tabii bir haktan mahrum edilmekten dolayı, kalplerinde daimi surette derin bir isyan ve infiâl hissi taşırlar. Bu mahrumiyetin acısını, harem-i Hümâyundaki zavallı cariyelere aşırı ölçülerde eziyet ederek çıkartmaya çalıştıkları bir vakiadır. Bu sebeple Osmanlı tarihi boyunca, haremağalarının daima fesat ve ihanet içinde olmalarını yadırgamamak lâzımdır."

Bakalım, bu işin sonu nereye varacak. Hep birlikte bekleyip, göreceğiz.

Muhabiriniz

25 Mart 1929

Çok uzun yıllardan beri, tarih ve edebiyatımızı rezil eden palavracılık hastalığının yeniden nüks ettiği anlaşılır. "Palavracı kime derler?", "Palavracılar kimlerdir?.." Bunlar, kamuoyunda giderek daha sık sorulmaya başlanan sorular haline gelir. Aklı başında çoğu kişiye göre, palavracılık, kendini en çok gazete ve dergilerin haber sütunlarında hissettirmektedir. Belli ki profesyonel palavracılar en çok bu-

ralarda yuvalanmışlardır. Palavracılık gün geçtikçe salgın bir hastalık halini almaya başlamakta ve hayat pahalılığı kadar ciddi bir sorun haline gelmektedir.

Çeşitli palavra örnekleri:

Komik Şarlo, on güne kadar İstanbul'da!.. Fatih Camiinin avlusunda altın bulundu!.. Yakında telsiz-telefonların piyasaya sürüleceği bildiriliyor!.. Bir kadının giyinmesinin, soyunmasından daha pahalı olduğu öğrenildi!.. Boğazın iki yakasının, tıpkı Amerika'nın San Fransisco şehrinde olduğu üzre, asma telli ve çelik bir köprüyle bitiştirilmesi düşünülüyor!.. Kadın olan erkek sayısında gözle görülür bir artış olduğu iddia edildi!.. Marmara denizinde dokuz küsur metre boyunda, dev bir köpek balığı güçlükle yakalandı!.. Bir alim "Yakında pervanesiz uçaklarla, İstanbul'dan Londra'ya üç saatte gidersek, şaşırmayalım," dedi!.. Beyninin içinde sürekli olarak bir film oynadığını zanneden bir kişi kendi isteğiyle Bakırköy ruh ve sinir hastanesine yatırıldı!.. "Saadet Düşmanları" isminde, garip, gizli ve çok tehlikeli bir cemiyet ortaya çıkarıldı. Bunların amacının, ülkenin mutluluğuna gölge düşürmek olduğu anlaşıldı!.. Her geçen yıl, kışların giderek daha sert geçeceği öne sürüldü!..

26 Mart 1929

Olur Böyle Şeyler

Aziz ve muhterem karileri m; hatırlayacak olursanız, bu senenin başlarında, size Şekip Bey isminde, konservatuvar muallimi, besteci ve piyanist bir gencimizden sitayişle bahsetmiştim.

Dün, geçen ayın gazetelerini şöyle bir karıştırırken, bir de ne göreyim?.. Bizim, Şekip Bey oğlumuz, birkaç ne idüğü belirsiz serserinin kalkıştığı, şu meşhur gramofon hırsızlığı işine karışmış!.. Gözlerime inanamadım. Bir an içün, acaba yanlış mı okuyorum?.. Bu Şekip, bizim müzisyen Şekip Bey oğlumuz olamaz. Hele hele bir müzisyenin, böyle gramofon hırsızlığı, –hattâ tahribatı– gibi musiki muarızı, vahim bir hadiseye girmesi akıl almayacak bir iş diye düşündüm.

Allah'tan, bu hadise üzerinde yaptığım tetkik neticesinde, Şekip Bey'in bu işe yanlışlıkla iştirak ettiğini müşahede ettim. Olabilir. Kanı kaynayan gençlerimiz, bir anlık feveran ve asabiyet neticesinde, istemeden de olsa bazı yaramazlıklar yapabilirler. Biz, yaşını başını almış olanlara burada düşen vazife,

bir daha tekrarlanması mümkün olmayan böyle yaramazlıkları affetmek ve gençlerimizi ileriki muvaffakiyetleri içün cesaretlendirmektir.

TÜRK GENÇLERİ; İLERİ!.. VATAN SİZDEN ÇOK ŞEY BEKLİYOR!..

Başyazarınız

28 Mart 1929

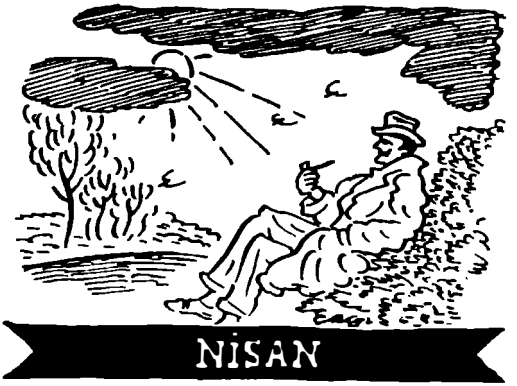
Henüz pek tanınmayan karikatürcü Ramiz, kafayı "Kübizm" akımına takmıştır. Oturup, dergilere, Türk basınında ilk ve son kez olarak, Kübist tarzda karikatürler çizmeye başlar. Bu karikatürler, okuyucu tarafından şaşkınlıkla karşılanır ve beğenilmez.

Kınalıada ahalisinin iskele sıkıntısını gidermek amacıyla, bir süreden beri hurdaya çıkarılmış bulunan "Neveser" vapuru, iskele görevi yapmak üzere, ada rıhtımına bağlanır. Fakat, 27 Martı 28'e bağlayan geceyarısı çıkan ani bir lodos fırtınasında, çımasını koparıp ortadan yok olur.

Güzellik Müsabakasında En Son Vaziyet:

Karilerimiz devamlı olarak bize soruyor: "Ne oldu şu güzellik müsakabakasına?.. Güzellerin resimleri neden gazetenizde gözükmüyor?" diye. Efendim, merak etmeyiniz. Bu konudaki gecikmenin sebebi, masum genç kızlarımızın, o güzel yüzlerini gösteren fotoğraflarını, gazetemize göndermekte biraz utangaç davranmalarıdır. Genç kızlarımıza buradan sesleniyoruz: Bu meselede utanılacak, sıkılacak birşey kat'iyen yoktur. Türk hanımları kendilerine itimad etmek mecburiyetindedir. Onların, diğer Evropalı hemcinslerinden eksik hiçbir tarafları bulunmamaktadır. O halde, haydi bakalım hanımlar!.. Bütün cesaretinizi toplayın ve o güzel resimlerinizi bir an evvel bize gönderin ya da elden teslim edin.

Muhabiriniz

Umumi sıhhat durumunun, hakikaten en aşağı olduğu zamandır. Fekat, bu ay içinde tezahür edecek olan, vahim ilkbahar hastalıklarının temeli bundan evvelki aylarda atılır. Mümkün olduğu kadar fazla güneş almaya başlamanın zamanı Nisan ayıdır. Kış bulutlarının siper olduğu ultra-violet ışınları, Nisan'da maniaları tek tek geçerek bize kadar ulaşırlar. Şunu da belleyiniz ki, Nisan ayında yapacağınız bir günlük güneş banyosu, Ağustos'ta yapacağınız birkaç günlük güneş banyosundan daha kıymetlidir.

Doktorunuz

3 Nisan 1929

Güzellik Müsabakasına İştirak Eden Güzellerimizin Resm-i Geçidi Devam Ediyor

No: 21 GÜNEŞ H.

Yaş: 21
Kilo: 62
Boy: 1.40 cm
Göğüs: 95 cm
Bel: 60 cm
Basen: 110 cm

Bu güzelimiz, şarkı söylemeye bayılıyor. Boş vakitlerinde gramofon dinliyor. Tiyatrodan da hoşlanıyor ve Darülbedayi'de sahnelenen hiçbir piyesi kaçırmıyor. Onun da gözü tiyatro aktristliğinde...

4 Nisan 1929

Hepimizin. Evet. Kadını, erkeği, çoluğu, çocuğu, ortancası, dilberi, kocakarısı, pezevengi, orospusu ve dahi milletvekili; hepimizin, "bu hayat sahnesinde, aç karnına sırmalı elbiseler giyip, milyoner rolüne çıkmış aktörler ve aktristler" olduğumuz anlaşılır.

Bazıları, İstanbul'da bir serbest bölge kurulması fikrini ortaya atarlar. Bu konu, devleti de doğal olarak ilgilendirdiği için, konuyu araştırmak üzere bir komisyon kurulur. Komisyon üyeleri, Avrupa'da bu işin nasıl yapılmakta olduğunu incelemek üzere bir yurtdışı tetkik gezisine çıkarlar. Bir buçuk ay süren bu gezi sonucunda, serbest bölge düşüncesinden vaz geçilecektir...

İstanbul'da beş gazete kapanır. New York borsa krizi Türkiye'yi fena halde etkilemeye başlamıştır. Gazetelerin satışı düşmektedir.

Kimsede para yoktur. Dergiler de kapanmaya başlar. Verem artmaktadır. Zengin, fakir, kadın, erkek, genç, ihtiyar herkes tek bir şeyden şikâyetçidir: PARASIZLIK!.. Devlet, memur maaşlarına bu nedenle zam yapamamaktadır. Esnaf, çiroz bile satamamaktan yakınmaktadır. Pazar fileleri boştur. Lütfi Bey namındaki, tanınmış bir tüccar iflas eder ve Rusya'ya kaçar. Bu kişinin devlete tam dört yüz seksen bin lira borçlu olduğu ortaya çıkar. Maliye bakanının istifası istenir.

"Mikroperafon" marka gramofonların satışı rekor düzeye çıkar.

10 Nisan 1929

Medyum Enis Behiç Hakkında

Sırası gelmişken biraz bahsedeyim:

Umumiyetle, şöyle bir nizam vardır:

1) İnsana, nereden geldiği belli olmayan, yabancı bir ruh girebilir.

2) Giren ruh, bedendeki mevcut ruhtan daha güzel ise, insan zevk duyar.

3) Daha kesif ve ağır ise, insan sıkıntı duyar. Hattâ bu sıkıntı hastalık dahi meydana getirebilir.

4) Giren ruh, eğer gerçekten pek mubarek ve cazibeli bir ruh ise, işte o zaman, insanda heyecan derecesinde, taşkın bir zevk uyandırır. Hattâ bu zevk, dayanılamayacak bir mahiyet dahi alabilir.

Bendenize göre, Enis Bey can dostumuzun başına gelen de, esasta budur. Bilmem, anlatabiliyor muyum?..

Doktorunuz

14 Nisan 1929

İstanbul'da, tam yirmi gün boyunca aç kalan, dört kişilik şerefli bir Türk ailesi çıldırır.

"Hayat vaziyetinin giderek kötüye gitmesi" karşısında "Halk Fırkası" bir formül bulur: "Bundan böyle, memlekette yaşayan her zengin bir fakire bakacak ve böylece kısa zamanda fakirlik tamamiyle ortadan kalkacaktır." Dalgıçlık serbest bırakılır. Troçki meselesi gündeme gelir. 1914 yılına oranla, hayat pahalılığının tam on beş kat artış gösterdiği saptanır. İstanbul sokaklarında, toz dumandan, göz gözü görmemekte, büyük caddeler bile Belediye tarafından

muntazaman sulanamamaktadır. Çünkü su, her zaman olduğu gibi, yine yoktur.

İstanbul'un durumu içler acısıdır. İstanbul ölmektedir. İstanbul'dakiler soğuktan tir tir titrerken, bazılarının Riviera'larda çırılçıplak güneş banyosu yaptıkları duyulur. Belediye meclisi, İstanbul'a Amerika'dan otuz altı adet yataklı otobüs alınmasına karar verir.

İstanbul Ticaret Odası –dedikoduların aksine– ülkede hayat pahalılığı bulunmadığının kesinlikle anlaşılmış olduğunu açıklar.

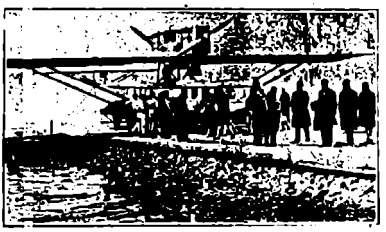
15 Nisan 1929

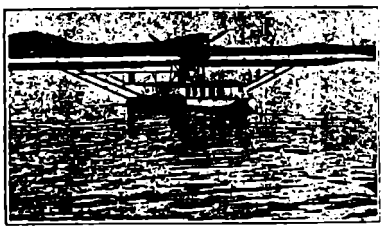
İstanbol'un Zenginleri!

Şimdi, ortalarda şöyle bir şayia dolaşıyor aziz ve muhterem karilerim: Sözde hafta sonları İstanbol boğazının serin sularına birer kuğu gibi, süzülerek konan İtalyan deniz tayyareleri, yolcularını aldıkları gibi doğru Monte Carlo'ya uçuyorlarmış. Yolcular Monte Carlo'da neşeli vakitler geçirip, bol bol kumar oynadıktan sonra, tekrar aynı tayyarelerle İstanbol'a dönüyorlarmış!..

Bendeniz, kesinlikle maksatlı olarak çıkarıldıklarına inandığım, bu çeşit dedikodulara kat'iyen itibar etmiyor, gülüp geçiyorum. Farz-ı mahâl, böyle bir durum varit olsun, o zaman tabiidir ki şöyle diyeceğiz: "Medeniyet ne kadar inkişaf etmiş. Amanın!.." Bu vatandaşlarımızı, sakın ola fazla tenkit etmeyelim, sonra Komonist, momonist diye adamın hakkında tahkikat açarlar ve başımız durduk yere belaya girer!..

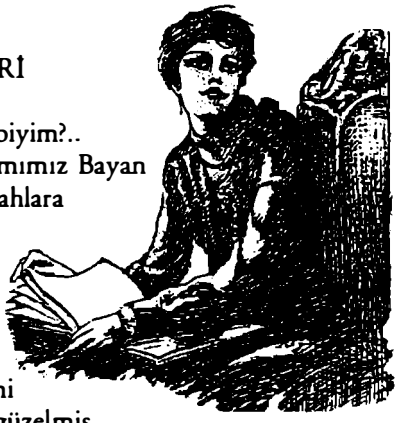
Başyazarınız

16 Nisan 1929

PERVİN'İN DEFTERİ

Niçün bu kadar mahzûn ve asabiyim?..

Niçün gönlüm, müdirehanımımız Bayan Fatma Aliye'nin dediği gibi, siyahlara bürünmüş?.. Niçün?..

Eskiden, leyli mektepte geçirdiğim o güzel günlerde, hiç böyle dertlerim yoktu. Yüzümden gülümseme eksik olmazdı. Arkadaşlarım saadetimi kıskanırlardı. Çocuk olmak ne güzelmiş Yarabbim!.. Keşke, şimdi o mes'ud günlerime geri dönebilsem...

Gelelim siyahlara...

Kalbimin etrafını, tıpkı bir örümcek ağı gibi ören bu siyahlarla, acaba nasıl başa çıkmalı?.. Siyahları, zavallı vücudumun dışına atmak içün hangi çareye başvurmalı?.. Yarabbim, ne kadar bedbinim!..

Siyahlarla mücadele etmeye karar verdim. Bu savaş, beyaz kâğıtlar üzerinde yapılacak. Elimde sevgili defterim, bir odaya kapanacağım. Artık orada kaç saat kalırım, bilemiyorum. Kalbimi çevreleyen siyahları birer birer gözlerimin önünden geçirecek ve aralarından yakalamayı başardıklarımı, derhal ve nomero sırasıyla, açıkça kâğıda işleyeceğim. Birden başlamak üzere, siyahlar önümde bir liste meydana getirecekler.

Her siyahı ayrı ayrı ölçüp, biçeceğim. Bunlar, önce defalarca okunup, ezberlenecek ve sonra üzerlerine bir dua okunup, tamamen unutulacaklar. Bu ameliye, her kederli günün gecesinde, mutlak surette tekrarlanacak. Böylelikle içime, tarifsiz bir huzur çökecek. Güleceğim, mutlu olacağım ve hattâ sevinçten havalara uçacağım.

İşte şimdi, önümde büyük defterim bana bakıyor... Kalemime yeni bir uç takıyorum. Sonra kapımı bir güzelce kilitleyip, rahat koltuğuma oturuyor ve defterimi itinayla kucağıma yerleştiriyorum. Bugün günlerden Cuma. Saat: 23.30. Acaba işe, hangi acımasız siyahtan başlamalı?..

17 Nisan 1929

Müsabakamıza İştirak Etmek Lûtfunda Bulunan Kızlarımız, Resmi Geçit Yapmaya Devam Ediyorlar...

No: 32 MEL. ARAKSİ

Yaş: 18
Kilo: 50
Boy: 1.50 cm
Göğüs: 80 cm
Bel: 57 cm
Basen: 100 cm

Hani derler ya; "Adalardan bir yar gelir bizlere, aman Allah gözlere bak gözlere!.." İşte, Araksi H. öyle bir afet-i devran!.. Büyükada'da oturuyor. Terzilikte babacığına yardım ediyor. İleride meşhur bir terzi olmak istiyor.

18 Nisan 1929

Yaz, yavaş da olsa gelmektedir. İstanbul sosyetesini, "Acaba yazın ne giymeli?" telaşı sarar. Terzi Teofil, gençlerin emrinde ve hizmetinde olduğunu açıklar. "Evropa'ya kendimizi niçün kâfi miktarda tanıtamıyoruz?" Bazı aydınlarımız kendilerine sürekli olarak bu soruyu sormaktadır. Aynı günlerde, renkli alevler gibi, kavanozlarda bekleyen nefis Türk şekerlerinin, Avrupa'daki tek temsilcimiz olduğu ortaya çıkar. "Hacı Bekir" şekerleme ve lokumlarını, bütün dünya ta-

nımakta ve çok sevmektedir. Geçtiğimiz kış aylarında, İstanbul tarihinde şimdiye kadar görülmemiş berbatlıktaki kar ve buzla kahramanca savaşan çöpçülere, Belediye tarafından Çemberlitaş meydanında bir öğle yemeği verilir. Yılın başarılı çöpçüsü seçilen Fahri Efendi, yaptığı konuşmada, "Kış, mış bize vız gelir. Biz neler gördük, neler!" der.

20 Nisan 1929

PERVİN'İN DEFTERİ

SİYAH, NOMERO 1: Elbise Meselesi

Figaro'da diktirdiğim son elbise tam anlamıyla rezil oldu. Tam on defa da prova yaptırdıktı. Galiba, getiren kızın önünde giyip de, bir daha kusurlarını görmeyeyim diye, bugün ben uyurken göndermişler. Demin, şöyle bir baktım. Elbiseden başka her şeye benziyor. Anlaşılan, bu terziler benimle basbayağı alay ediyorlar. Onlardan başka ne beklenir ki zaten?.. Öyle öfkelendim ki, anlatamam!..

20 Nisan 1929

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Veca edovum Şekip bey oğlum; Lûtfen izah ediniz, niçün bizden doğvu düvüst biv münevvev, biv feylozof çıkmaz?"

"Kimse felsefe yapmaya mecbur değildir üstad. İlâveten; esasında, kimse hiçbirşey yapmaya mecbur değildir. Hayat, o kendilerine pek ehemmiyet veren büyük adamların, büyük zannettikleri meşguliyetleri haricinde de pek güzel akıp gitmektedir. Fekat, kendilerini çok ciddiye alan büyüklerimizin maalesef bundan haberleri olmuyor."

"Çünki, bizim münevvevimiz, akşam kavanlığında evcaazına dönevken, kendisine ağıv biv maişet yükü altında ezilmiş ve bunalmış hissediyov. Eğev, aynı hadise, aylavca, hattâ senelevce devam ediyovsa, neticede biv çeşit süvmenaj meydana geliyov. Vuhunda biv neşesizlik, başında biv ağıvlık ve mideciğinde de biv iştahsızlık hü-

küm süvmeye başlıyov."

"Geçen akşam, Beyoğlu'ndaki yarım yamalak bir orkestranın, sözüm ona konserine gitmek bahtsızlığına uğradım. Habire çatırdayıp duran sahnenin üstüne yerleşen orkestra, Borodin'in 'meşhur' Astayi Vista'sını çalmaya başladı. Gözlerimi kapatıp, müzik eşliğinde birtakım hayâller felan görmeye uğraştım ama nafile!.. Kulağıma gelen nağmeler, klarinet çığlıkları ve tef seslerinden ibaret olduğu için, ne kadar gayret edersem edeyim, ancak Çamlıca tepesinde ayı oynatan çingeneleri gözümün önüne getirebildim. Üstelik, elimde olmadan bu hayâl öyle kuvvetlendi, öyle bir şiddet ve realite kazandı ki; neticede midem bulanarak, salondan kendimi dışarı atmak mecburiyetinde kaldım. Daha da korkuncu, bu ayarı bozuk nağmeler bir türlü kulaklarımdan gitmiyor. İradem haricinde, kendiliklerinden biteviye tekrarlanıp duruyorlar. Bu halin bendenizde, giderek, önce nevrastaniye, sonra da kalp hastalığına sebebiyet vermesinden endişe ediyorum."

"Cihanda öyle kavimlev vavdıv ki, bunlavda ne san'at, ne ilim ve ne de felsefe vavdıv. Meselâ, Maovilev, Afganlav ve Hindiçün'de bulunan Sakka'lar gibi. Belki, biz Tüvk'lev de böyleyizdiv, kimbiliv?"

"Yahu Şekip; senin hiç işin gücün yok mu? Seni ne zaman görsem, burada oturmuş, kafayı çekiyorsun. Bu devlet sana boşuna maaş veriyor, boşuna!.."

"Vallahi, yerden göğe kadar haklısınız Mösyö Cemil Bey. Benim işim de yok, gücüm de. Hadi şerefinize!.."

"!?!?!?!..."

21 Nisan 1929

Diş doktorları derneğinde düzenlenen bir toplantıda, "diplomasız diş doktorlarının durumu" görüşülür. Konuşmacılar, hükümetin bu konuda bir an önce acil tedbirler almasını; aksi takdirde, diş doktoru olmak için, tıp fakültelerinde bu kadar sene okumanın anlamsız olacağını vurgularlar.

Hayat pahalılığı, bir ahtapot gibi halkın kanını emmekte, mezbahada 89 Krş'a mal olan bir kilo et, kasaplarda 189 Krş'a satılmaktadır. Halk Fırkası, pahalılıkla ciddi bir biçimde mücadele etmeye karar verir. Konya'da ilk daktilo kursu açılır.

İstanbul'a, tıpkı Brooklyn köprüsü gibi, kentin iki yakasını birleştirecek, muhteşem bir asma köprü inşa edilmesi istenir. Cilo Ağa isminde bir kişi, Zaro Ağa'dan bile yaşlı olduğunu, hatta tam tamına 200 yaşında olduğunu ileri sürer.

Mağaza ve dükkânların tabelalarında bir sürü imla hatası yapıldığı anlaşılır. Üstelik, mağazaların çoğunun ismi Türkçe değildir. Belediye yetkilileri, yaptıkları açıklamada; 1 Mayıs tarihine kadar esnafın durumu düzeltmemeleri halinde, sorumluları hakkında 2 TL. ilâ 30 TL. nakit para cezası uygulayacağını duyurur. Heykeltraş Canonica, hâlâ Taksim Anıtını incelemektedir. Yedikule surlarından 16 m.lik bir bölüm, büyük bir gürültüyle çöker. Şans eseri, ölen olmaz. Sağlık Müdürü, İstanbul'da bir grip salgını olduğu şeklindeki haberleri, şiddetle yalanlar. "Bu, olsa olsa nezle olur. O da zaten bir süre sonra geçer gider," şeklinde bir açıklamada bulunur.

22 Nisan 1929

PERVİN'İN DEFTERİ

SİYAH, NOMERO 2: TALEBELER VE BEN...

Ben her zaman; "etrafımdaki bütün erkekleri budalaya döndürecek kadar cazibeli bir güzelliğim var ve bu sebepten, her yerde muhakkak kabul görüyorum," diye tefekkür ediyordum ya; bunun boş bir teselli olduğunu acı bir şekilde de olsa, maalesef bugün anladım. Akşam, Millet Mektebinde ders veriyordum. Tahtada yazı yazarken, ön sırada oturan yüzünü göremediğim bir şahıs, yanında oturana hafifçe; "Göte bak göte!" dedi. "Büzüle büzüle kayısı kurusuna dönmüş!" Yanındaki güldü ve ilâve etti, "Kızkurusu dediklerinin de bu olması lâzım herhalde!.." Seni temin ederim ki, öfkeden deliye döndüm. Dizlerimin bağı çözüldü. Bayılmışım... Kendime geldiğimde, başucumda şimdiye kadar hiç tesadüf etmediğim yakışıklılıkta bir beyfendi duruyordu. Ellerimi tuttu ve nazikçe; "Bonjour matmazel," dedi. "Lûtfen, kendinizi beyhude yere üzmeyiniz. Elleriniz, öyle narin ve yumuşak ki!.." Böylece müşerref olduk. Bu beyefendi, bu asılzade, meğersem konservatuvarda piyano muallimiymiş. Zavallı

kalbim yerinden fırlayacakmış gibi oldu. Aman Allahım!.. Bu halis centilmenin bana âşık olmasını ne kadar da çok arzu ediyorum!..

Ne olursun Allahım; bu zavallı kulundan yardımını esirgeme. Bu hadisenin, kat'iyen bir siyah meselesi haline gelmesini istemiyorum. Acaba, şimdi ne yapmalı?..

Aziz defterciğim; şimdilik bu kadar. Hoşça kal. Yarın, gene bu saatte görüşmek üzre... Şimdi, ezber vakti.

23 Nisan 1929

Güzellik Müsabakamıza İştirak Eden Şerefli Türk Kızlarının Sayısı Hızla Artıyor. İşte Bunlardan Biri daha:

No: 40 PERVİN H.

Yaş: 20
Kilo: 51
Boy: 1.55 cm
Göğüs: 75
Bel: 70 cm
Basen: 80 cm

Bu, münevver hanım kızımız, akşamları Millet Mekteplerinde muallimelik yapıyor. Bol bol kitap okuyor, şiir yazıyor ve siyasetle ilgileniyor. Pek az olan boş vakitlerinde ise piyano dersleri alıyormuş. İdeali: Memlekete faydalı olmak. Tebrikler Pervin Hanım...

30 Nisan 1929

Komunistlerin Tevkifatı

Emniyet Umum Müdürlüğü, Mühim Vazifeler Müdürlüğünden bize verilen çok gizli bir malûmata göre; evvelki gün, şehrimizde yürütülen birtakım operasyonlar neticesinde, bazı Komunistler ele geçirilmişlerdir. Bunlar arasından en tehlikeli olanları: Bakırköy'lü çiçekçi Ali (15 yaşında), Sirkeci'den Muhittin (16), Şarapçı Kemal (75), Beşiktaş'tan futbolcu Yüksel (18) gibi şahıslardır. İlk sorgularında, "Komunizm" kelimesini, ilk defa karakoldaki polislerden işittiklerini iddia eden sanıklar ağlayıp bağırmış; hattâ "polisler yaptı" desinler diye, birbirlerini tartaklayıp, yaralamışlardır. Ayrıca bunların, hep bir ağızdan ve avazları çıkıncaya kadar "Biz bu İstanbol'u çıra gibi yakacağız. Kahrolsun pis burjuvalar!" diye bağırmaları, izleyenler arasında hayret ve endişe uyandırmıştır.

Muhabiriniz

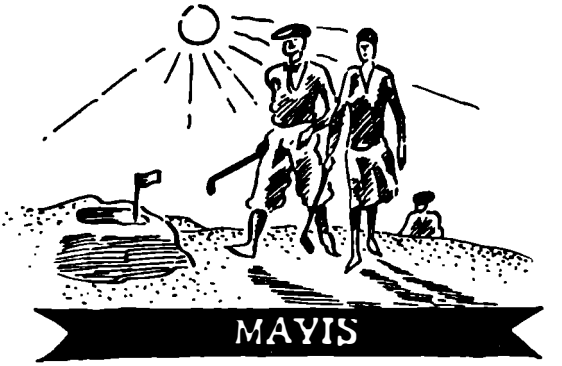
30 Nisan 1929

PERVİN'İN DEFTERİ

"Merhaba sevgili defterciğim. Nasılsın?.."

"...!..."

"Ah! Ben de iyiyim. Çok teşekkür ederim. Zaten, beni senden başka anlayan da kalmadı şu yalancı dünyada. Gazetede fotoğrafım çıkalı beri, hayatım nasıl da değişti? Hayret vallahi!.. Müdire hanıma bugün şöyle dedim: "Müdire Hanım; emin olunuz, bu eğlence hayatına gireli beri, bana da kur yapanlar oldu." Pis pis sırıttı ve başını iki yana sallayarak, yürüdü, gitti.

MAYIS

İnsanların büyük ekseriyeti için bu ay, gevşeyip, rahat etmek zamanıdır. Fekat, hadlerinden fazla çalışıp, yorulmuş olan veya diğer sebeplerden dolayı hayat kuvvetlerini zayıflatmış olanlarda, bu ayda uykusuzluk, isteri, yalancılık ve umumi asabiyet artış gösterir. Asabınıza hâkim olun bayanlar ve baylar!.. Pek çok yol yürüyün. Elinize geçen her fırsatta açıklık yerlere gidin. Oralara giderken, sakın yazlık elbiselerinizi giymeyi unutmayın.

Doktorunuz

1 Mayıs 1929

AMELE BAYRAMINDA AŞK

Meşhur piyes yazarlarımızdan Hüseyin Suat Bey'in muhterem zevcesi Vildan Hanım (26) o sabah, yine her sabah olduğu gibi, gece boyunca görmüş olduğu bir sürü kabusun tesirini henüz üzerinden tam manasıyla atamamış bir şekilde, gözlerini ovuşturarak, zorlukla uyandı. Uyanır uyanmaz da, yine hemen her sabah olduğu gibi karşısında koltuğa oturmuş, lâkayt bir tavırla cigarasını içerek, kendisini süzmekte olan Hüseyin Suat Bey'i gördü. Suat Bey, nazik, fekat o nispette de soğuk bir ifadeyle; "Günaydın Vildan Hanım," dedi. "Nasıl? Gece rahat uyuyabildiniz mi acaba?" Vildan, ağrıyan başcağızını, zar zor "Evet" anlamında salladı ve yorgun bir sesle "Saat kaç?" diye sordu. Suat Bey, cebinden çıkardığı Nacar marka saatine baktı ve gülümseyen bir yüzle; "On" diye karşılık verdi. Vildan, hemen her sabah, geç saatlere kadar uyuyakalmasının o sabahki lüzumsuz tekrarından utanmış bir vaziyette, çabucak yataktan doğruldu ve kocasına dönerek; "Reca etsem, odadan çıkar mısınız?.. Kendime biraz çekidüzen vermem lâzım da," dedi. Suat Bey, yavaşça koltuğundan kalkıp, gıcırtılı iskarpinleriyle kapıya doğru giderken yine her zaman olduğu gibi ciddi bir ifadeyle; "Kahvaltınızı hemen getirsinler mi? Yoksa aşağıda mı almak istersiniz?" diye sordu. Vildan, başını ne evet ne de hayır manasına gelecek bir şekilde, sağa solla sallayarak ve dağınık saçlarını bir eliyle toplamaya çalışarak, banyoya yöneldi. Tam banyoya girip musluğu açmıştı ki, arkasından bir ses; "Boşuna zahmet etmeyiniz Vildan Hanım. Sular yine kesik," diye alaylı bir tonla konuştu ya da Vildan'a öyle geldi. Vildan'cık, kendi kendine "Yine o ruhsuz ve can sıkıcı günlerden biri daha başlıyor!" diye söylenerek, bir kova dolusu soğuk suyu, hırsla başından aşağıya boca ediverdi. Hakikaten de Vildan'cığın bir süredir, kendisine manasız, can sıkıcı ve biteviye gelen, kasvetli günlerinden biri daha başlıyordu.

Vildan yıkanmış, süslenmiş ve nispeten dirileşmiş bir vaziyette, kocasının o bitmek tükenmek bilmeyen, monoton daktilo gürültüsünü arkasında bırakarak, köşkün ağır meşe kapısını hızla çarptı ve henüz gelmiş hissi veren ilkbaharın o güzel kokularını derin derin içine çekerek ve tabii masmavi gökyüzünün çapkın güneş ışınlarının

solgun yanaklarında hemen gösterdiği karıncalanma hissinin tadına vararak, gözlüğünü düzeltti ve kararlı adımlarla bahçe kapısının önünde kendisini bekleyen Cadillac marka arabaya doğru, adeta koşarcasına ilerledi. Artık kocası Hüseyin Bey'in, yazdığı her beceriksiz oyunun içine, kendisini veyahut babacığını veya annesini yerleştirmesinden tam manasıyla nefret ediyordu. Bu, yanlış ve zoraki izdivaca bir an önce bir son verilmeliydi amma nasıl? İşte, bütün mesele buradaydı.

Emektar şoför Vileda, hafifçe arkaya dönerek, Vildan'a nereye gideceğini sordu. Vildan'cık bu soruya, sert ve kısık bir sesle "Nereye olursa olur," şeklinde, manası kendi içinde saklı bir cevap verdi. Vileda, bu söz üzerine elini şapkasına götürdü ve "Başüstüne madam," dedikten sonra kontak anahtarını çevirerek, otomobili meçhul bir istikamete doğru gazladı.

Zavallı Vildan, kocasının önünde bir türlü içmeye cesaret edemediği cıgaraları peş peşe yakarak, otomobilin açık penceresinden hem etrafı seyrediyor, hem de nereye gideceğine karar vermeye çalışıyordu. Âdeti vechile takriben yarım saatlik bir şehir turunu müteakip, hiçbir şey yapmadan, yine gerisin geriye o kasvetli ve ruhsuz eve dönmeyi ve bu sebeple, kocasının o çekilmez müstehzi bakışlarına hedef olmayı asla arzu etmiyordu. Dudaklarını yiyerek, o sabah vakit geçirmeye hakikaten değecek bir meşgale bulmaya çalışıyor, fekat akılcığına ne yazık ki kayda değer mühim bir şey gelmiyordu. "Acaba bahar modasının en son yeniliklerine bir göz atmak için Figaro'ya mı bir uğrasam?" diye düşündü. Pekâlâ da olabilirdi. Niçün olmasındı? Şoför Vileda, sanki bu niyetini anlamış gibi aynadan, kendisine bir bakış fırlatarak; "Yine Figaro'ya mı madam?" dedi. Vildan da ona, "Evet. Figaro'ya sibuple," diye cevap verdi.

Hava, hakikaten pek güzeldi. Ermeni mezarlığının, büyük servi ağaçlarını çevreleyen, kalın duvarları geride bırakılmış ve Hâlâsgargazi caddesinde mutedil bir gezinti hızında gidiliyordu ki, Vildan, o sabah meydanın hergünkinden biraz daha farklı bir manzara içersinde olduğunu müşahede etti. Meydanda, oraya buraya dağılmış bir vaziyette, çok sayıda insan bulunuyordu. Vildan dikkatle bakınca, bunların çoğunun üstü başı pejmurde ve öksürüklü, fakir şahıslar olduğunu anladı. Bazılarının elinde flama, bayrak ve dövizler göze çarpıyordu. Vildan, Vileda'ya; "Ne oluyor? Ne var? Bayram felan mı kutlanıyor?" diye sordu. Vileda, dikiz aynasından Vildan'cığa dik

dik bakarak, ciddi bir ses tonuyla; "Bugün 1 Mayıs madam," dedi. "Amele Bayramı kutlanıyor. Budapeşte'de de kutlanırdı. Oradan biliyorum. Fekat, İstanbol'da ilk defa böyle bir bayrama şahit oluyorum, enteresant!" O sırada Vildan, otomobilin çevresinde sayıları giderek artan bir kalabalığın toplandığını zannederek, camı hızla kapattı ve bir an için, kendini yürüyen bir vitrin camekanının ardında, taş kesilmiş bir vaziyette sonsuza kadar oturmak mecburiyetinde olan ve sokaktan gelip geçen şahısların meraklı, dikkatli, kıskanç, nefret dolu ve mütecaviz bakışlarının günden güne erittiği, zavallı bir manken olarak tahayyül etti. Bu hâl, hakikaten, dehşet vericiydi. Elini yüzüne siper ederek, gözlerini, sabit bakışlarla kendisini süzmekte olan şahsiyetsiz ve hepsi birbirine benzeyen, ilkel yüzlerden kaçırmaya çalıştı. Fekat, nafile! Camların ardından görülen insan gölgelerinin sayısı giderek artıyor, otomobilden gelen korna feryatları bile arabanın önünde, sağında, solunda ve arkasında fazlalaşan kalabalığı dağıtmaya kafi gelmiyordu. Şoför Vileda, çaresiz bir şekilde, ellerini iki yana açarak; "Ulan hergeleler!.. Bula, bula, tam da madamın Beyoğlu'na alışverişe çıkacağı günü buldunuz. Haydut bozuntuları!" diye şikâyette bulundu. Sonra, arkasına dönerek; "Şimdi ne yapacağız Madam? Bu sıkışıklıkta, imkânı yok Beyoğlu'na giremeyiz. Hem girsek bile, kat'iyen çıkamayız. Arzu ederseniz, geri geri gitmeye çalışalım ve bir manevrayla Tarlabaşı'ndan aşağıya dönerek, Beşiktaş'a inelim. Orada biraz deniz havası teneffüs etmiş olursunuz. Vakit geçer. Sonra da köşke döneriz. Ne dersiniz?" şeklinde konuştu. Vildan'ın kulakları şoförü duymuyordu. O anda gözü, ister istemez kalabalık arasında birşeye, daha doğrusu birisine takılmıştı. Vildan "Aman Allahım!" diye iç geçirdi. "Vallahi, bu, bizim Mösyö Şekip'ten başkası değil! Hayret doğrusu!"

İşte o anda Vildan, zavallı kalbinin "GÜM GÜM" attığını fark etti. Ne zamandır buz kesmiş olan ellerini, ayaklarını ve tabii yüzünü bir ateş basmış ve helecandan yerinde duramaz olmuştu. Derhal otomobilden inmeli ve hemen Şekip Bey'in kollarına atılmalıydı.

"Şoför efendi; derhal otomobili istop ediniz. Burada inmek istiyorum sibuple."

Vileda, vazifesi icabı, derhal frene bastı ve arkasına dönerek pek şaşırmış bir ifadeyle; "Fekat madam, kat'iyen olmaz. Bu kalabalık içersinde ezilebilirsiniz. Sonra, Hüseyin Suat Bey bana ne der? Sizi mutlaka ve mutlaka köşke geri götürmeliyim. Böyle emir aldım,"

dedi.

Vileda bu mazeretlerini sıralarken, kendisini aşk iksirinin büyüsüne kaptırmış bulunan Vildan, otomobilden çıkıp, kalabalığın arasına karışmıştı bile. Evet. Vildan'cığın uzaktan hayâl meyâl seçebildiği bu yakışıklı ve genç adam, geçen ay başından beri her Cumartesi günü, saat tam 14.30'da hususi piyano dersi vermek üzere köşkün zilini çalan Mösyö Şekip'ten başkası değildi!..

"Aaa! Hayrola Vildan Hanım. Burada ne arıyorsunuz? Dikkat edin ezileceksiniz."

"Hiç ziyanı yok Şekip Bey. Siz nerede, ben orada. Artık hayatım boyunca sizin yanınızda olmak ve herşeye sizinle birlikte göğüs germek istiyorum. Lûtfen beni kabul ediniz."

"İnanınız, ne diyeceğimi, size nasıl cevap vereceğimi doğrusu bilemiyorum madam. Beni, hakikaten gafil avladınız."

"İnanınız, birşey demenize lüzum yok Mösyö Şekip. Elimi sıkı sıkıya tutunuz yeter. O uğurlu eli alıp göğsüme bastırmak ve hayatımın sonuna kadar, orada öylece muhafaza etmek istiyorum."

Bundan sonra âşıklarımız, kalabalıkla birlikte Beyoğlu caddesi boyunca yürümeye koyuldular. Kalabalıkların gücü müthiş birşeydi ve Madam Vildan, bunu ilk defa o gün derinden hissediyordu. Lüzumsuz yere çok uzun sürmüş bulunan o mutlak yalnızlığı aniden sona ermişti. Üstelik, işin tuhaf tarafı; senelerdir omuzlarında bir yük gibi duran bu yalnızlık, kendisine sevgili olarak seçtiği o yakışıklı adamla birlikte ve hattâ ondan da çok olmak üzre, bu binlerce kişinin meydana getirdiği kalabalık içinde son bulmuştu. Bütün ruhi depresyonların, zihni tembelliklerin ve kendinde herhangi bir yaşama sebebi bulamamanın tek ilacı; bu şahsiyetsiz gibi görünen ve fekat, tek bir gaye ve hedef adına birbiriyle kenetlenmiş kalabalık içinde, sevgisinden ve sadakatından asla şüphe edilmeyecek bir sevgiliyle birlikte, böyle sonsuza kadar belirsiz bir menzile doğru, elele yürümek ve yürümekti. Ancak bu şekilde insanoğlu, tıpkı asırlardır yaptığı gibi, kendisini kat'i olarak insan ailesinin isimsiz ve organik bir hassası olarak hissedebilir ve ancak bu his ile, yani kendi şahsiyet ve biricikliğini şuurlu bir şekilde sonsuza kadar yoketmek suretiyle tam manasıyla mes'ud ve bahtiyar olabilirdi. İşte o 1 Mayıs günü, Vildan'ın, kısa bir an bile olsa derinden hisettikleri, bu şekilde hulâsa edilebilirdi.

Sonra, şarkılar söylendi ve halaylar çekildi. Bazı adamlar ve ka-

dınlar kürsüye çıkıp, ciddi birtakım konuşmalar yaptılar. Vildan'a bütün bu teferruat, az önce tüylerini diken diken etmiş bulunan o kendine mahsus "Kalabalık hissi"ne kıyasla, pek lüzumsuz ve sathi geldi. Derken, Tünel taraflarından yukarıya çıkan atlı polisler, tarlada sessiz sedasız beklemekte olan kalabalığı dağıttılar. Şekip, o hengame içersinde, Vildan'cığı kolundan sürekleyip, bir çırpıda "Ateş ve Kafes Kulübü"ne sokmaya muvaffak oldu. Barın sadık müdavimleri olan Şekip'in arkadaşları onları hararetle kucakladılar. Şekip Bey, tek tek hepsine Vildan'ı tanıştırdı. Bol bol içki içilip, heleçan ve yorgunluk giderildi. Günün hadiselerinden bahis ettiler. Sonra, Vildan'ın da gönülden iştirakiyle, Şekip'in piyanoda çaldığı müzik eşliğinde, o güne kadar Vildan'cığın hiç duymamış olduğu birtakım Fransızca şarkılar, marşlar söylendi. Meselâ:

DADA hareketi
ihtilalci proleteryanın
yanında
yer
alır.

artık, aklınızı başınızdan atın yoldaşlar.
biz, zaten HÜRDÜK.
sahiden!
çağımız,
bu, lanetli çağ,
sizden çok zor görevler bekliyor.
kahrolsun bütün devletler
kahrolsun her türlü din!
kahrolsun sanat!
kahrolsun geri zekâlı burjuva!
entellektüelleri!
kahrolsun sapık ahlâkçılar!
sanat sizlere ömür.
tarih sona eriyor.
yaşasın makineler
daktilolar, lokomotifler,

kafeler, barlar ve kerhaneler.
yaşasın biz, sen ve onlar
yaşasın hayat!..

Hayatından son derece memnun ve ard arda yuvarladığı kanyaklar yüzünden çakır keyif olan Vildan, zamanın çabucak geçtiğini ve ortalığa akşam karanlığının çökmüş olduğunu fark eder etmez, Şekip'çiğinden müsaade istedi ve lûtfen rahatsız olmamasını ve kendisini eve kadar bırakması içün hiçbir sebep olmadığını, evin o uğursuz yolunu nasıl olsa bulacağını söyleyerek kapıya doğru seğirtti. Fekat Şekip'in onu yalnız bırakmaya niyeti yoktu. Vildan helâdan çıkarken, Şekip'in kapıda çantasını tutarak kendisini beklemekte olduğunu görünce, elinde olmadan gülümsedi. Birlikte dışarı çıktılar. Ortalık sakinleşmişe benziyordu. Şekip, taksi çağırmak üzre sağa sola bakınırken, sokağın karşısında park edilmiş bulunan Cadillac'ı fark etti. Bu vaziyette, sevgilisine bir ayrılık busesi bile veremeyecek olmanın acısıyla yüzünü buruşturdu ve Vildan'ın koşar adım karşıya geçişini, şoförün açtığı kapıdan otomobile binip kendisine el sallamasını seyretti. Otomobil hareket ederken, Vildan arkasına bakmadı. Eğer baksaydı, Şekip'in Ateş ve Kafes Kulübü'nün çıkış kapısının her iki yanında bir müddettir kendisini bekleyen sivil polisler tarafından, Emniyet Umum Müdürlüğü, Mühim ve Siyasi Vazifeler Şubesine götürülmek üzere, karga tulumba edilerek, bir otomobile zorla sokulduğunu görecek ve hakikaten pek müteessir olacaktı.

3 Mayıs 1929

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Mösyö Şekip Bey kardeşimiz; geçmiş olsun ayol! Birkaç gündür yüzünüze hasret kaldık... Hoşgeldiniz efendim, sefalar getirdiniz. Beyimizi çok dövdüler mi?"

"Hiç sormayınız mösyö!"

"İyi olmuş. Ellerine sağlık. Canıma değsin. Komonistliğin sonu budur işte."

"Lûtfen yavaş olunuz Cemil Bey. Şekip'çiğimizin üzerine gitmeyiniz."

"Size hangi sualleri sordular?"

"Opera hakkında fikir teatisinde bulunduk."

"Opera mı? Allah, Allah!"

"Evet mösyö, Opera. Meselâ; 'Lucia di Lammermoor' operasının Birinci Perdesinde, Lucia, âşığıyla geceleri gizlice nerede buluşur?' 'Oberon operasında, üçüncü perdede, Şövalye Huon kimi öldürür?', 'Siegfried'de, son perdede, iki âşık hangi şarkıyı beraber söylerler?' Sonra, 'Idomeneo operası nerede geçer?'.. İşte, böyle sualler."

"Cevap verebildiniz mi bari?"

"Maalesef. Hiçbirisini cevaplayamadım."

"Peki, o vakit ne yaptılar?"

"Falakaya yatırdılar!"

"Vah, vah, vah!.."

"Çile, en müstesna ruhlara hikmet ve nimet dolu bir nasipdir Şekip Bey kardeşim... Çile, ilaçtır. Istırabın her zerresi, her nefesi bir nimetin gizli müjdecisidir. Şuna kuvvetle itikad ediniz ki, hiçbir ıstıraplı nefes boşa gitmez. Hiçbir eziyet beyhude çekilmez."

"Yine, herzaman olduğu gibi mübalağa ediyorsunuz Enis Bey. Neyse, içelim bari. Hadi, şerefinize yoldaşlar..."

"Prozit."

"Prozit."

"Bütün kötü günlerimiz böyle olsun."

13 Mayıs 1929

PERVİN'İN DEFTERİ

SİYAH, NOMERO 12: TUHAF BİR İÇ SIKINTISI

Bugün Cuma... Ne zamandır, bilhassa öğle ve akşam yemekleri arasında içimi garip bir sıkıntı basıyor. Bugün de aynı şey oldu. Zaten hava çok sıcak. Ben de sıcağa hiç dayanamam. Elbisem, tek kelimeyle berbat oldu. Onu Figaro'ya geri vermeyi ve kabahat kendilerinde olduğu için, bir yenisini ısmarlamaya karar verdim. Artık, bir on birinci prova daha yaptıramam. Bir keresinde, Madam Safiye'nin de başına böyle bir şey gelmişti, yenisini yaptırdıydı. Bu arada Figaro'daki densiz, kendini bilmez terzi bozuntusunun; "Vallahi, sizde bu vücut olduktan sonra, ne diktirirseniz diktiriniz, kat'iyen yakışmaz!.." lafını aynen kendisine iade ediyorum ve ciddiye bile almıyorum.

13 Mayıs 1929

Türk Adliyesi İş Başında:

Adaletin kuvvetli eli, 300.000 TL.yi binbir türlü hokkabazlıkla ceplerine indirmeyi planlıyan, "müfteri ve mürteşi Musevi'leri" bir çırpıda yakalamayı başarır. Durmadan yeni atamalar, yeni terfiler yapılmakta, ortalıkta yönetim kurulu üyeliklerinin bol keseden dağıtılmakta olduğu söylentileri dolaşmaktadır. İstanbul'da bir "Harabeler sorunu" kendini belli eder: Kurban Bayramı dolayısıyla, kente akın etmiş bulunan köpekler halkı ısırmakta, bunlara karşı polis çaresiz kalmaktadır. Çünkü bunlar, cadde ve sokaklarda sürüler halinde dolaşmakta ve harabelerde barınmaktadırlar. Harabeler, Fındık Fatma, Fantoma Mehmet ve Eyüp'lü Halil gibi serserilerin de mekânlarıdır. Kadınlar, polis olmak için başvurur. Telefonla, kimsenin kimseyle konuşamadığı anlaşılır. Örneğin; manavı arıyorsunuz, karşınıza teyzeniz çıkıyor!..

14 Mayıs 1929
Çarşamba, İstanbul Konservatuvarı, Akşamüzeri

SEVGİLİ MADAM LAPARRA

Sevgili Madam Laparra;

Bir aydan fazla bir zamandır sizden beklediğim mektup nihayet dün geldi. Zarfın açık olması enteresant. Ne oluyor?..

On beş gün evvel size yollamış olduğum mektup henüz elinize geçmemiş herhalde. Terkibiyle alâkalı tek bir satır bile yazmamanızdan belli oluyor. Yoksa yazmak mı arzu etmediniz?.. Lûtfen bu mevzuda beni tenvir ediniz. İsterseniz bu mevzulardan bir daha hiç bahsetmeyelim. En iyisi unutmak... Mösyö Laparra'nın şahsım hakkında beslediği his ve fikirler hiç hoşuma gitmedi doğrusu. Bir kerre, Cenevre'yi bir mecburiyet karşısında terk etmemi müteakıben, evinizde kaybolan külliyetli miktarda para ve mücevherle bendenizin ne çeşit bir alâkası olabilir?.. Kıymetli zevcinizin bu saçma iddiasını bana intikal ettirmiş olmanıza bile doğrusu hayret ettim ve müteessir oldum. Anladığım kadarıyla, SİZ bile benden şüphe ediyorsunuz Madam Laparra. Maalesef bana tam manasıyla vakıf olamamışsınız. Hem de hiç!.. Neyse. Bu, izzeti nefsimi ayaklar altına alıcı meseleyi kapatalım gitsin. Söz mü?..

İstanbol'un ne menem bir şehir olduğuna gelince... Esasında, geçen mektubumda bu şehirden uzun uzadıya bahsetmiştim ama, ikinci defa hulâsa etmeye çalışayım, müsaadenizle; İstanbol öyle karışık ve öyle nev-i şahsına münhasır bir şehir ki, tam doğru bir tarifini yapmak hakikaten imkânsız bir şey. Nasıl anlatmalı? Bilmiyorum... Tam 450 senedir, bu şehrin üzerini kalın bir çarşaf gibi örten Osmanlı karanlığı, Cumhuriyetin ilânıyla birlikte aniden ziyaya tahavvül edince, ortaya çıkan kompozisyon o kadar hüzün verici ve o kadar ürkütücü ki, insan ne düşüneceğini şaşırıyor. Bu şehir bir mezarlıklar, bir camiler ve harabeler şehri. Daracık sokaklarda sağlı sollu sıralanan, eğri büğrü tahtadan mamûl evlerin ekserisinde doğru dürüst pencere camı bile yok. Sokağa bakan kafesli pencerelerde solgun kadın ve çocuk simâları hayâl meyâl belli oluyor. İnsanların gezip dolaşacağı, temiz hava alacağı parklar mevcut olmadığı içün, çocuklar ya evlerden dışarıya hiç çıkarılmıyor veyahut da viran arsa ve yangın yerlerinde, çöplüklerde sokak köpekleriyle beraber oyun oy-

namak mecburiyetinde kalıyorlar. Burada inanılmaz miktarda başıboş köpek ve kedi, hattâ ayı ve kurt yaşıyor!.. Şehrin metro ve muntazam otobüs muvalasası bulunmayan caddelerinde az miktarda tramvay ve taksi var. Buna rağmen, şehrin yollarında en yeni marka otomobillere tesadüf etmek mümkün!.. Garip. Değil mi?.. Ayrıca şehirde binlerce atlı araba ve Viktorya dolaşıyor. Belediye hizmetleri yok gibi bir şey. İnsanlar çöplerini umursamaz bir vaziyette sokağın ortasına atıyor. Pek çok fakir mahallede lağım suyunun kaldırımların üzerinden, serbestçe aktığına bizzat şahit oldum. Bu sebeple her türlü salgın hastalığa, bilhassa tifüs ve koleraya sık sık tesadüf ediliyor. Bu şehrin halkı bütün gün müddetince kesif bir koşuşturmaca içinde. Fekat, fabrika ve imalathanelerin az miktarda bulunduğu İstanbol'da bunların hangi işlerle iştigal ettiklerini tahmin etmek mümkün değil. Her mahallede bulunan "Cafe"ler ağzına kadar dolu. Fekat sadece erkek müşterilerle. Bunların, meselâ Cenevre veyahut Paris'tekilerle pek bir alâkaları yok. İçki ve yemek servisi yapılmıyor. Sadece kahve ve cıgara. İçki, "meyhane" adı verilen, birtakım sefil mekânlarda var. Bunlara da sadece erkekler gidebiliyor. Saat akşamüzeri beşten sonra, cadde ve bulvarlar tenhalaşıyor. O saatten itibaren, yollarda dolaşmanın cesaret istediği İstanbol'un, insanın içine kasvet veren bu ıssızlığı hakikaten pek can sıkıcı... Uzun müddet Evropa'da ikamet etmemiş olsaydım, İstanbol'la alâkalı bu nev'i teferruat, muhtemelen hiç dikkatimi celbetmeyecekti. Fekat, bu artık mümkün değil. Halkın sefaleti öyle raddelerde ki, buraya tek tük yolları düşen Evropa'lı ve Amerika'lı seyyahların insanların ekserisini dilenci zannetmeleri normal. Kadın ve erkeklerin, bilhassa da çocukların üst başları eskilikten dökülüyor. Ekserisi, evlerinde su bulunmadığı için, keçi gibi kokuyor. Temizliğine düşkün olanların gitmek mecburiyetinde oldukları umumi hamamların hemen hepsi, erkek erkeğe ve kadın kadına aşk için kullanılan birer fuhuş yuvası! Şehrin, bir nebze Evropai hava teneffüs edilen tek semti "Beyoğlu". Daha ziyade Evropa menşelilerin ikamet ettiği bu mahalle, otelleri, sinema ve tiyatroları, kafeşantanları, bar ve pastaneleri ve tabii randövü evleriyle, bir Evropa şehrinin merkezini hatırlatıyor. Fekat ne yazık ki, bu haliyle bile Beyoğlu, meselâ bir Londra veya Paris'in eğlence semtleriyle kıyaslanacak vaziyette değil. Beyoğlu, ne tam manasıyla Garplı ne de Şarklı olamamış bir muhit. Tıpkı Türkiya misali!.. Benim fikrimi soracak olursanız, bence İstanbol bir çeşit su ve

deniz şehri olmalıydı. Zaten öyle sayılır. Boğaziçi'nin kıyılarını hâlâ yalılar ve köşkler süslüyor. Denizde envai çeşit ve binlerle ifade edilen miktarda kayık dolaşıp duruyor. Fekat maateessüf liman bomboş. Ne azametli bir ticaret şilebi, ne de okyanus aşırı sefer yapan bir yolcu gemisine tesadüf etmek mümkün. Şehirde, Anadolu tarafıyla Evropa yakası arasındaki muvasala, miktarları kifayetsiz ve eskilikten ha battı ha batacak hale gelmiş bulunan, küçük birtakım vapurlarla yapılmaya çalışılıyor. Her an fecii bir kaza meydana gelebilir. Netekim, geliyor da...

İstanbol hakkında aklıma daha başka bir teferruat gelmiyor Madam Laparra... Şimdiye kadar yazdıklarımdan, hayatımı bu şehirde idame ettirmekten pek de memnun olmadığım neticesini çıkartmış olabilirsiniz. Ne yapalım ki, şu anda başka bir alternatifim mevcut değil. Bu şehre ve bu insanlara elimden geldiği kadar alışmaya ve katlanmaya gayret ediyorum. Fekat netice pek de müspet değil. Ne ben onları, ne de onları beni lâyikiyle idrak edebiliyor. Bir kör dövüşüdür gidiyor. Bakalım, nereye kadar... Hiç belli olmaz. Belki günün birinde, Cenevre'de aniden karşınıza çıkabilirim.

Hiç kitap okuyamadığınızdan bahis ediyorsunuz. Üstelik aylardan beri de tek bir satır karalamamışsınız. Üzüldüm. Hattâ size kızdım!.. Edebi kabiliyyetinize ne oldu? Hani Viyana'daki bir neşriyatla irtibat kuracaktınız. Ne oldu? Hâlâ teşebbüs etmediniz mi?.. Edebiyat için; "Benim tek kaçış, tek kurtuluş mecram," diyordunuz. Biraz cesaret ve cüret Madam Laparra. Lûtfen kendinizi toplayınız ve yeniden kalem oynatmaya başlayınız... Şu, Paris'e firar etme tasavvuru da nereden çıktı böyle durup dururken?.. Merak etmeyiniz. Sizi çok iyi anlıyorum. Cenevre'deyken, beraber olduğumuz her günün nihayetinde canınız evinize dönmek hiç istemezdi. Otomobille sizi evinize bırakırken, yol boyunca başınızı omuzuma yaslayıp; "Kat'iyen eve dönmek istemiyorum. Lûtfen beni evime götürme!" diyerek, ağlardınız. Ben de, sizin için bir kurtuluş ümidi olamamanın acısıyla, kıvranır dururdum. Ne yapalım ki tam manasıyla çaresizdim Madam Laparra.

Mektubuma burada nihayet veriyorum. Yukarıda zikrettiğim sahneyi tekrar teferruatıyla gözlerimin önünden geçirmek mecburiyetinde kalmam bütün kuvvetimi istihlâk etti. Devam etmem mümkün değil. Lûtfen affediniz...

Sizin...

15 Mayıs 1929

Güzellik Müsabakamız Bütün Hızıyla İlerliyor.
Bize Gönderilen Namzet Kızlarımızın Fotoğraflarını
Basmaya Devam Ediyoruz.
Karilerimiz, Müsabakaya Büyük Alâka Gösteriyorlar.

No: 62 SİYAH İNCİ

Yaş: 22
Kilo: 52
Boy: 1.65 cm
Göğüs: 100 cm
Bel: 60 cm
Basen: 100 cm

Bu hanım kızımız, anlaşılan bize rumuzlu bir fotoğrafını göndermiş. Bir istisna olarak basıyoruz. Yoksa bundan böyle, rumuzlu resim yollamamanızı reca ediyoruz. Güzelimiz bol bol dans edip, şarkı söylüyormuş. Türk san'at musikisinden hoşlanıyor. Kendisi hakkında bildiklerimiz bu kadar...

17 Mayıs 1929

Durup dururken, o sabah, İstanbul'da bir fırtına çıkar: Filizkıran fırtınası. Bu görülmemiş şiddetteki lodos fırtınası karada ve denizde trafiği tam anlamıyla alt üst eder ve büyük hasara neden olur. Fırtınanın şiddetinden 50 kadar irili ufaklı tekne parçalanır, dört balıkçı boğularak ölür ve bazı binaların çatıları uçar. Bunlar arasında gümrük müdürlüğü antrepolarından biri de vardır. Kısa süre içinde, iki yıldan beri gümrükte beklemekte olan, Çekoslavakya'dan ithal edilmiş yüzbinlerce kareli dosya kâğıdı, rüzgârla birlikte tüm kentin cadde ve sokaklarında uçuşmaya başlar. Bütün bunlar olup biterken,

sanki fırtına mırtına yokmuş gibi, iki Amerikan muhribi yavaşça Boğazlardan geçerek Karadeniz'e açılır. At Meydanında bulunan dikilitaş rüzgârla şöyle sağa sola sallanır, fakat yıkılmaz.

Bazı sorular acele yanıt beklemektedir:

1- Türkler tarihte kaç çeşit alfabe kullanmışlardır? 2- Konya'daki Zülfikar, iddia edildiği gibi Hz. Ali'ye mi aittir? 3- Türk mezarı nedir? 4- Tarihte kaç Osmanlı padişahı sürekli içki içiyordu? 5- IV Murad'ın garip zevkleri nelerdi? 6- Bizans'ta her sene güzellik müsabakası yapıldığı doğru mudur? 7- Cezayir'li Hasan Paşa yanında daima ehli bir aslanla mı dolaşıyordu? 8- Mendil atma neye derler?, Kime mendil atılır? 9- Atillâ isminin doğru yazılışı nasıl olmalıdır? "Atilâ" mı?, "Attilâ" mı?, "Atillâ" mı?, yoksa "Attillâ" mı?.. 10- Tarihte görülen ilk imparatorluk Türkler tarafından Orta Asya'da mı kurulmuştur? 11- Kanuni Sultan Süleyman'ın enişteşinin ismi nedir? 12- Ramazan ayında iftar vakitleri, acaba niçin illere göre değişmektedir? 13- Osmanlı Devletinin geliri neydi? 14- Tarih acaba tekerrür eder mi? Ederse ne olur? 15- Maddi kuvvetlere mi? Yoksa manevi kuvvetlere mi inanılmalıdır? 16- Sümerlilerle Türkler akraba mıdır? 17- Uzay boşluğunu ne doldurmaktadır? 18- Depremlerin meydana geliş sebepleri nelerdir?, Depremin olacağı önceden tahmin edilebilir mi?

KUVVET!

Asrın en kuvvetli silâhlarından bir tanesi de paradır: İyi bir sıhhat için, tatlı bir hayat için, tahsil için, aşk için, kadın için, her şey, her şey, her şey için para denilen büyük kuvvetin yardımına muhtacız.

Biz (Millî Piyango) bileti, hiç beklemediğiniz bir dakikada, sizi zengin edebilir.

ADEMİ İKTİDAR

Ve

BELGEVŞEKLİĞİNE

HORMOBİN

Tafsilât Galata posta kutusu 1255

19 Mayıs 1929

Meydum Enis Behiç Hakkında

O gün Enis Bey, hakikaten içi içine sığmayan, taşkın bir halde idi. Onun tutulduğu bu tarifsiz heyecan etrafındakilere de sirayet etmişti. Vücudundan zonklamalar halinde çıkan nûr, etrafı da feyze gark ediyordu. Halbuki gerek Enis Bey, gerek etrafındakiler esasen kendi nasipleri olan, alıştıkları nûr miktarıyla kifayet etmeye alışmış bulunuyorlardı. Sevgili medyumlarında aniden ortaya çıkan, bu şimdiye kadar alışık olmadıkları nûr miktarı ve kesafeti dengeyi bozuyordu. Enis Bey'e artık hemen her gün Letafet Sultan Hazretleri'nin o mübarek ruhu girmeye başlamıştı. Halbuki Enis Behiç Bey, Letafet Hanımefendi'nin kendisine ekseriye Cumartesi akşamları ve gece vakti geldiğini söylerdi. Enis Bey'in yüzüne dikkatle baktım ve ondaki büyük değişikliği müşahede edince hayrete düştüm. Yüzüne nûr inmişti. Dudakları kalınlaşmış ve bir hayli kilo almıştı. Başörtüsünün altında ihtimamla sakladığı, bukle bukle uzun sarı saçları dikkatimi çekti. Yavaşça, ileri geri sallanan Enis Bey'in yanına sokuldum ve bir isteği olup olmadığını sordum. Bir elini göğsüne bastırmış vaziyette, başını başıma yaklaştırdı ve çok alçak bir sesle; "Dostum; Ben galiba kadın oluyorum," diye fısıldadı. Bunları söylerken gözlerinden yaş geliyordu. Elimden; "Hayırdır inşaallah!" demekten ve o mübarek alnına bir öpücük kondurmaktan başka birşey gelmedi.

O günden sonra, Enis Bey'le buluşmalarımızın Cumartesiden başka günlerde de ve gündüzleyin vuku'u bulduğu oluyordu. Demek, Allah böyle istiyor ve aynen oluyordu!..

Doktorunuz

22 Mayıs 1929

PERVİN'İN DEFTERİ

SİYAH, NOMERO 13: Tiksindirici Bir Koku

Çok bedbin bir haldeyim. Dün –affedersiniz– fecii bir şekilde kokmakta olduğumu anladım. Daha doğrusu, bu mevzu merhametsizce yüzüme bir tokat gibi vuruldu!.. Mektebin koridorlarında Münire muallimeyle beraber yürüyorduk. Aniden dikkatime mazhar oldu; karşıdan bize doğru gelenler, evvela yüzlerini buruşturuyor, akabinde burunlarını tıkamak suretiyle geçip gidiyorlardı. Münire Hanıma insanların niçün bu şekilde hareket ettiklerini sorduğumda, düşünceli düşünceli bana baktı ve beni bir köşeye çekerek; bu dünyada adına parfüm denilen bir şeyin bulunduğunu ve eğer her sabah yataktan kalkar kalkmaz bunu vücudumun bazı mahrem yerlerine sürecek olursam, tez zamanda koku meselemin hallolacağını söyledi. Koşarak yanından uzaklaştım. Sokaklara fırladım. Ağla kus, ağla kus!.. İçim paramparça oldu. Vitrinleri temaşa ettim. Sıra sıra parfüm şişeleri dikkatimi çekti. Fekat öyle pahalılar ki, yanlarına yaklaşmak imkân haricinde! Moralim daha da bozuldu. Kendimi evcağızıma dar attım. Bak defterciğim; hâlâ nasıl ağlıyorum. Gözyaşlarım, senin o bembeyaz sahifelerinde siyah tomurcuklar açıyor. Allah'ım, ben bu kadar alçalmayı hak edecek ne yaptım?.. Fekat, düşünüyorum da, belki de kendimi beyhude yere bu kadar müteessir ediyorum. Şimdi ismini hatırlayamadığım, ecnebi bir müellifin dediği gibi; "Vazifeleri millet ve memleketlerini daimi surette terakki ettirmek olan, fedakâr muallimler, maddi menfaat ve hırs peşinde asla koşamazlar. Zaten buna pek de vakitleri yoktur." Ne kadar veciz bir lakırdı!.. İşte, bugünlük bu kadar defterciğim. Seni Allahaısmarlıyorum...

23 Mayıs 1929

Cür'et ve Cesaret

Bu iki kelime arasındaki mana farkını, bugün meydana çıkan yeni ve cür'etkâr bir zümre kadar hiçbir şey, daha iyi anlatamamıştır. Bu gençler cür'etkârlıkta hakikaten emsalsizdirler. Fekat, maalesef zerre kadar cesaretleri yok!.. İçlerinde şairler var, bir mısra yazmaya dahi cesaretleri yok; fekat kendilerine "DÂHİ" diyecek cür'etleri var. İçlerinde bazı kritikler var, en sade bir eseri bile tahlil etmeye cesaretleri yok; fekat edebiyatımızın hakiki manada bir devi sayılması gereken, büyük yazı ustası Abdülhak Hamit beyefendi üstada küfretmeye cür'etleri var. Bu gençlerin tartışmaya cesaretleri yok; çalışmaya cesaretleri yok; kazanmaya cesaretleri yok!.. Sadece ve sadece içmeye, serserilik etmeye cür'etleri var. Doğru söylemeye cesaretleri yok... Yalan söylemeye cür'etleri var. Hasılı alim değil ukâla, kritik değil şarlatan, sanatçı değil küstah, Çelebi değil şımarık, katip değil küfürbaz, zeki değil kurnaz, çalışkan değil tembel ve tek kelime ile: Cesur değil fekat cür'etkârdırlar...

Bu nesilde itidalin, insafın, tevazuun yerini; ne kadar garip, acayip ve manasız şeyler var ise onlar almıştır. Meslekleri Kübizm, Dadaizm ve tabii ki Bolşevizm'dir. Onları Beyoğlu'nda yeni açılan birtakım kulüplerde ve kafeşantanlarda içip içip, ona buna sataşırken görmek mümkündür. Gerçi bunlar cemi-

yet içinde beyaz karga misali, sayı olarak fazla bir yekûn oluşturmuyorlar amma; bunlara eğer daha fazla müsamaha gösterecek olursak, birden bire çoğalmalarına ve ileride milli, manevi değerlerimizi allak bullak etmelerine sebebiyet verebiliriz. Bu sebeple mutlak surette cür'etlerini kırmalı!..

Başyazarınız

23 Mayıs 1929

Bâb-ı Âli caddesinde bulunan gazete idarehaneleri öteden beri birer "değerlendirilmemiş evrak batakhanesi"ne dönüşmüş durumdadır. Her gün çok sayıda "kalem erbabı" tarafından gazete idarehanelerine ve başyazarlara gönderilen sütun sütun yüzlerce yazı, çekmece gözlerinde usulca uyumaktadır. Yazı sahipleri umutla mektup ya da makalelerinin bir gün mutlaka yayımlanacağını beklemekte, fakat o mutlu gün bir türlü gelmemektedir.

Frengi, belsoğukluğu gibi "tenasül hastalıkları" hızla artar. Dr. Fevzi Ahmet yaptığı yazılı açıklamada, yalnızca kendisine ait olan bir teknikle bu tür hastalıkları kolayca tedavi ettiğini ileri sürer. Ankara Caddesi No:12'de Cuma günü dışında her gün hastalarını muayene etmektedir. Son günlerde henüz bıyığı terlememiş bir genç olan şair Nâzım Hikmet'in, "Makber" şairi üstad Abdülhak Hamit'i diline dolaması şiddetle eleştirilir. Eleştiri sahiplerine göre, "kunduranın bile 47 No.sunu giyen, bu kendini bilmez, ne oldum delisi mutlaka frengilidir ve bu sebeple böyle abuk subuk konuşmaktadır".

23 Mayıs 1929

PERVİN'İN DEFTERİ

BEYAZ, NOMERO 1 : Mucizevi Bir Gece

Ah! Sevgili defterciğim. Dün akşam bir mucize vuku buldu. Hayatımın en güzel, en mes'ud gecesini geçirdim diyebilirim. Bu yüzden, ilk defa olarak "SİYAH" değil "BEYAZ", "BEMBEYAZ" bir nomero kaleme alıyorum sana.

Herşey Millet Mektebinde, günün son dersinde başladı. Sınıfımda, sana daha önce bahsetmiş olduğum o beyefendi var ya; ders müddetince gözlerini gözlerimden ayırmadı. Ben de ister istemez, mütemadiyen ona bakıyorum tabii. Gözlerim başka hiçbir talebeyi görmüyor. Koca sınıfta, inan ki sadece bir tek Mösyö Şekip var. (Pek hoş bir isim. Değil mi?)

"Evet. Öyle Pervin'ciğim."

"Neyse. Güç bela dersi bitirebildim. Bütün talebeler 'İyi akşamlar hocanım," diyerek çıktılar. Bir de baktım, sınıfta sadece Mösyö Şekip kalmış. Sessizce yanıma geldi. Elimi öptü ve 'Mademoiselle,' dedi. 'Mademoiselle; bu akşam size çok hoş bir sürprizim olacak. Lûtfen evinize gidiniz ve bekleyiniz.' Sual sormama bile fırsat bırakmadan, çevik adımlarla oradan uzaklaştı. Kitaplarım ellerimde, olduğumu yerde donakaldım. Ancak yarım saat sonra kendime gelebildim. Tramvayla eve dönerken, bu sürprizin ne olduğunu düşünüp, durdum. Fekat, bir türlü cevabı bulamadım. Kafamdan bin bir türlü şey geçiyor, hiçbirini beğenmiyorum. Yol boyunca, dudaklarımı kemirip durdum. Ağzımın içi bütün kan oldu. Ah Şekip! Bana ne yaptın böyle?!.. Daha ben evin kapısını çalmadan, sevgili anneciğim heyecan içinde kapıyı açtı. 'Çabuk gir içeri,' dedi. 'Çabuk gir.' 'Neler oluyor?' dememe kalmadan eliyle salonu gösterdi. Manzarayı görünce gözlerime inanamadım. Salonumuzda bulunan ne kadar vazo varsa, hepsi kırmızı güllerle dolmuştu. Demek sürpriz buymuş. Gül kokusu aklımı başımdan aldı. Salondaki güller etrafımda dönüyordu. Düşmemek içün iskemleye tutunmak mecburiyetinde kaldım. Allahım o ne güzellik, o ne ihtişamdı öyle!.. Hemen gramofonun yanına koştum. Çarliston, çarliston. Salonun ortasında deli gibi dansediyorum. Annem de hayretten açılmış gözleriyle kızını seyrediyor. Biliyor musun defterciğim, o güne kadar kimse bana gül yollamamıştı. Dans ederek vazodan vazoya koşuyor ve bütün gülleri teker teker koklayarak, bu tarifsiz kokuyu derin derin içime çekiyordum. Bu hal bir süre devam etti. Akşam yemeğinde tabii olarak ağzımdan bir lokma dahi geçmedi. Sadece bir bardak su içebildim. Annem endişeliydi. Daha önce herhalde kızını hiç böyle görmemişti. Bir ara bütün bunların pek hayra alâmet olmadığını söyledi. Ayrıca isimsiz yollanılan çiçekleri gönderenin kim olduğunu merak etmemem de tuhafına gitmiş olmalıydı. Ahh!.. Bir de benim içimde kopmakta olan fırtınaları bir bilseydi. Kimbilir neler neler düşünürdü.

Derken kapı çaldı. Kalbim çarpa çarpa koştum. İçimden bir his bana sürprizin daha bitmediğini söylüyordu. Bu sefer şaşırmadım. Karşımda bütün heybetiyle Mösyö Şekip duruyordu. Zarif bir hareketle şapkasını çıkardı. Aaa!.. Kelmiş!.. Ama olsun. Ne gam!.. Elinde küçük bir buket gül tutuyordu. 'Mademoiselle; bu çiçekler saygıdeğer anneniz için. Lûtfen kendisine veriniz. Ayrıca lûtfen giyininiz. Hemen gitmemiz lâzım. Bu gece sizi Beyoğlu'nda Ateş ve Kafes ismindeki son derece nezih bir gece kulübüne götüreceğim. Taksimiz dışarıda bekliyor,' dedi. Bütün gayretime rağmen yine de şaşırmamı tutamadım. Ağzım bir karış açık kaldı. Bir seferinde daha böyle olmuştu da çenem çıkmıştı. İki gün ağzım açık gezdim. Okul doktorumuz ağzımın ortasına kuvvetli bir yumruk atmak suretiyle, çenemi yerine koymuştu. Bu sefer de öyle olmasından korktum. Alnım terledi. Ondan sonra olanlar çok hızlıydı. Annemin bağırış çağırışlarına aldırış etmeden, aceleyle sırtıma en son diktirdiğim tuvaleti geçirdim. Bir de baktım ki, taksinin arka penceresinden anneme el sallıyorum. Kadıncağız da kapının önünde saçını başını yoluyor! Sonra ne mi oldu sevgili defterciğim?.. Neler olmadı ki?.. Mösyö Şekip'in gece kulübü dediği yer, meğersem saray yavrusu gibi, muazzam bir yermiş aslında. Kendimi bir anda Holivut'da hissettim. O ne acayip dekorlar öyle!.. Mösyö Şekip'le bütün gece şampanya içtik; pistte çarliston oynadık. Bir ara kulağıma eğilip, benim aynen Greta Garbo'ya benzediğimi, hattâ ondan daha güzel bile olduğumu söyledi. Şaşırmamış gibi yaptım. Sabaha karşı, artık ayakta duracak kuvvetim kalmamıştı. Fekat hiç sarhoş değildim. Tam tersine, içtikçe kendime geliyor, bütün siyahlarımın gözümün önünden uçup gittiğini hissediyordum. Ne kadar rahatladım, tarif edemem!.. Mösyö Şekip sabah beni taksiyle evime bıraktı. Anneciğim kapının eşiğinde beni beklerken uyuyakalmıştı. Mösyö Şekip nazikçe elimi öptü ve bu güzel gece için bana teşekkür etti. Sonra durup dururken, hiç olmazsa haftada bir gün evime kadar gelerek bana hususi piyano dersi verip veremeyeceğini sordu. Şaşırdım ve çok heyecanlandım. 'Ama Şekip Bey, benim piyanom yok ki!' diyecek oldum. Eliyle hafifçe ağzımı kapatarak beni susturdu ve bunun hiç de mühim olmadığını söyledi. Ağzımdan kısacık bir 'Belki...' kelimesi çıktı. Sevincimden ağlamak üzereydim. 'Ne iyi etmişim de, şu güzellik müsabakasına iştirak etmişim!' diye düşündüm. Aksi takdirde, bu kuvvette bir kendine itimat hissine asla sahip olamayacaktım. Şekip Bey'in taksisi sabah

sisinin içinde yavaşça gözden kaybolurken, çevik bir hareketle annemin üzerinden atlayıp içeri girdim.

O harikulade gecenin nihayetinde, bir daha asla eski sümüklü, çekingen Pervin, saf Pervin olarak kalamayacağımı iyice anlamıştım. Aniden büyüdüğümü, olgunlaştığımı hissediyordum...

Sevgili defterciğim; şimdilik yazacaklarım bu kadar. Hadi hoşçakal. Bir dahaki sefere görüşürüz."

"Güle güle Pervin. Sana iyi şanslar ve saadetler diliyorum."

"?????"

24 Mayıs 1929

Güzellik Müsabakamıza Gösterdiğiniz Büyük Alâkaya Teşekkür Ederiz. Güzellerin Resm-i Geçidine Devam Ediyoruz.

No: 94 MEL. REBEKA H.

Yaş: 19
Kilo: 42
Boy: 1.60 cm
Göğüs: 95 cm
Bel: 63 cm
Basen: 102 cm

Bu sempatik Musevi güzeli Balat'ta ikamet ediyor. Yazları ailecek Etranje Otelinde kalıp, bol bol deniz banyosu alıyorlar. Adanın bu belki de en güzel kızının portresi karşısında hayranlık duymamak elde mi? Kararı karilere bırakıyoruz...

26 Mayıs 1929

Tehlikeli Millet

Muhterem karilerimiz;

Tasavvur edebiliyor musunuz? Şu etrafınıza bir bakın hele. Dünyanın en büyük devlet adamları: Yahudi!.. Dünyanın en büyük fikir ve sanat adamları: Yahudi!.. Dünyanın en büyük ticaret adamları: Elbette ki, Yahudi!.. Dünyanın en büyük ilim ve fen adamları: Yine Yahudi!..

Hele memleketimizde sağa bak: Yahudi, sola bak: Yahudi!.. Borsa hanının karşısında tezgâh açan sıra sıra sarraflar: Yahudi!.. Sevgili gazetemizin kâğıtlarını getirenler: Yahudi!.. Türkiye'nin en meşhur kitapçısı: Yahudi!.. En iyi

terziler: Yahudiler!. İlânat acentalarının sahipleri: Yahudi!.. Darülfinun'daki en iyi hocalar: Yine Yahudi!..

Bilhassa dikkat ediniz; akşamları Beyoğlu Caddesinden, sivri topuklar üzerinde, narin bedenleri rüzgâra tutulmuş birer servi fidanı gibi, büküle büküle giden en güzel İstanbol kızları: Yahudi!.. Servetiyle tehlike, gayretkeşliğiyle tehlike, kurnazlığıyla tehlike, uysallığıyla tehlike ve elbette ki parasıyla tehlike olan bu korkunç millet, şimdi güzelliğiyle de tehlikeli olmaya başlamış bulunuyor. Şimdi eskinin hurdacı Yahudi'sine, artık yeni bir isim lâzım:

TEHLİKELİ MİLLET!..

Başyazarınız

27 Mayıs 1929

Deveci Halil

Muhterem karilerimiz; İzmir'den bir haber aldık. Pek enterasant bulacağınızı ümid ediyoruz. Haber şöyledir:

Geçenlerde, İzmir vilâyetinin Urla nahiyesinde, Halil namıyla maruf bir deveci, şikâyet üzerine karakola çekiliyor. Şikâyet sebebi, bütün ikazlara rağmen deveci Halil'in umuma mahsus yerlerde, Arap entarisi ve başında sadece gözlerini açıkta bırakan bir poşuyla dolaşmasıymış. Bu şahıs, Şapka ve Kıyafet Kanunu'na muhalefet etmekten mahkemeye çıkarılıyor. Celsede hâkim sanığa soruyor:

"Niçün, böyle eski tarz kıyafetlerle halk arasında arz-ı endam etmekte ısrar ediyorsun? Senin kanundan haberin yok mu?"

"Biz deveciyiz hâkim bey. Poşu takarız."

"Meskun yerlerde de böyle geziyormuşsun. Orası dağ başı mı?"

"Biz deveciyiz hâkim bey. Poşu takarız."

"Esasında ağzına burnuna toprak dolduğu içün böyle giyinmek mecburiyetinde kalıyorsun değil mi?"

"Biz deveciyiz hâkim bey. Poşu takarız."

Hâkim bey dayanamayıp hiddetleniyor:

"Yahu adam, sen ne inatçı bir adamsın. Güzellikle söylüyoruz, ihsas ettirmeye çalışıyoruz, anlamıyorsun. Veyahut anlamamazlıktan geliyorsun. Seni gidi idrak fukarası, mürteci!.. Atın şunu içeriye. Gözüm görmesin!.."

"Biz deveciyiz hâkim bey. Poşuyla dolaşırız."

Deveci Halil, şimdi cezasını çekmek üzere hapishanededir. Ne yapalım ki, Kıyafet Kanunu'nun âmir hükümlerine rağmen, memleket dahilinde ve bilhassa köylük yerlerde böyle münferit hadiseler hâlâ cereyan ediyor.

Muhabiriniz.

28 Mayıs 1929

Et vurgunculuğu, rüşvet, sel baskınları, ekmek zammı, hayat pahalılığı ve hayat buhranı derken; şimdi de bir "SHAKESPEARE BUHRANI" çıkmıştır. Genç oyun yazarlarından Hüseyin Suat Bey, *Akşam* gazetesinin edebi anketine verdiği bir yanıtta; "Bay Şekspir modası çoktan geçmiş bir temaşa yazarıdır. Edebi değeri kat'i surette yoktur. Darülbedayi onun antika eserlerini repartuarına alıp oynamamalıdır. Çünkü tat alamayız," demiştir. Bunun üzerine, öfkeye kapılan yirmi iki aydın, Hüseyin Bey'e yirmi iki imzalı bir protesto mektubu gönderir ve mektubu gazetelerde yayımlatırlar.

Zavallı Hüseyin Suat Bey!..

Oyun yazarlığı kim, Hüseyin Bey kim... Bütün medeni dünya William Shakespeare adını biliyor, fekat Hüseyin Suat Bey'i kimsecikler tanımıyor!.. Sahi Hüseyin Bey; siz de kimsiniz? Nereden çıktınız? Darülbedayi'de bulunduğunuz mevkiiye, nasıl ve kimler tarafından getirildiniz? Hayatınızda "Şekspir"den tek satır bir şey okudunuz mu acaba?

Milletimiz sana sesleniyoruz: Müstesna bir sanat yuvası olması lâzım gelen Darülbedayi sahnesi, bugün maalesef Hüseyin Bey gibi kendini bilmez birtakım kişilerin elindedir. Biz, aşağıda imzaları bulunan yurttaşlar olarak bu durumu şiddetle protesto ediyor ve acilen bir tedbir alınmasını Yüce Devletimizden istirham ediyoruz. Memleketimizde henüz yeni yakılan medeniyet meşalesini hiç kimsenin söndürmeye gücü yetmeyecektir. Bu böyle biline!..

Yirmi İki Türk Münevveri

29 Mayıs 1929

Duvara Giren Patrik!

Aziz ve muhterem kariler, şu işe de bakın;

Şimdiye kadar hurafe denilince, maaşallah aklımıza hep Şark âlemi, İslâm âlemi gelirdi. Ne kadar yanılmışız meğersem!.. Halbuki asıl mürtecilik, asıl batıl itikad burada, burnumuzun dibinde yaşayan Rum vatandaşlar arasındaymış. Malumaliniz, bugün İstanbol'un Türk'ler tarafından fethinin 476. sene-i devriyesidir. Ortodoks Rumlar, tarihte ilk defa bugün, Osmanlı'dan esaslı bir sille yemiş ve bir daha kendine gelememiştir. Bu devir değiştiren hadise, Rum hemşehrilerimizin içinde hâlâ kanayan bir yara olarak kalmıştır. Netekim

Rumlar, her sene bugün Ayasofya'yı çoluk çocuk doldurur, mırıldana mırıldana dualar okur, tütsü yakar ve ayin yaparlar. Bu ayinin ismi "Bekleme Ayini" imiş. Neyi bekliyorlar? Müsaadenizle izah edelim efendim:

Fatih'in İstanbol'u zaptı esnasında bir kısım halk ve asker kaçağı korkaklar Ayasofya'ya doluşmuş ve mabedin büyük tunç kapılarını kapatarak, bir nevi müdafaa vaziyetine geçmişlerdi. Şehre giren Türk ordusu, bu muazzam mabede gelip de, kapıların içeriden kilitlendiğini ve ne kadar uğraşılırsa uğraşılsın bir türlü açılmadığını görünce, kapıyı barutla patlatarak içeri girdiler. Bizans Patriği ise bu sırada ayin yapmakla meşguldü.

Ancak mağlup Rumlar bu hususta hemen bir hurafe uydurmaktan geri kalmadılar. Efendim; Türk askerleri Ayasofya'ya girdiği esnada, gûya birdenbire mihrabın bulunduğu yerdeki duvar açılmış ve patrik efendi buraya girerek gözden kaybolmuş. Sonra duvar hemen kapanarak eski halini almış! Hurafe burada kalsa gene iyi. Rumlar, Türkler günün birinde İstanbol'dan ayrılıp da, Ayasofya tekrar kilise haline getirildiğinde, duvarın tekrar açılarak Patrik Hazretlerinin meydana çıkacağına ve yarıda kalan ayinini tamamlayacağına inanmışlar!.. Bu hurafeye körü körüne inanan bizim Rum vatandaşlar belki bugün, yine her sene olduğu gibi Patriğin çıkacağı zamanı bekliyorlardır. Beklesinler efendim. Kıyamete kadar vakitleri var!..

Başyazarınız

Siyahilerin Bayramı

Muhabirimiz bildiriyor:

Şehrimizde ne kadar zenci varsa dün kırlara çıkmışlar. Her cins ottan demetler yapmışlar ve otları yakıp etraflarında babaları tutup, sara nöbetleri geçirinceye kadar meyanga yapmışlar. Yani kendilerine has, garip garip oyunlar oynamışlar. Anlatılanlara bakılırsa, buncağızların dansları Çarleston, Blakloton ve hattâ Fokstrot gibi asri danslardan daha iyiymiş.

Muhabiriniz

30 Mayıs 1929

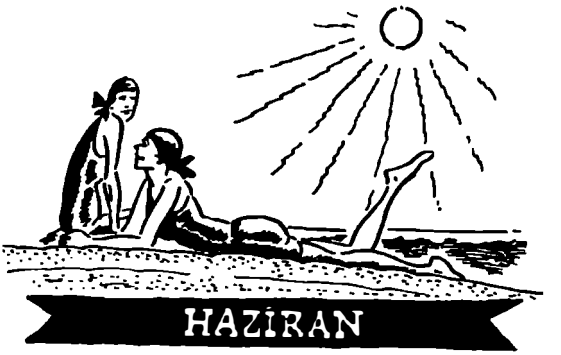
Bütün Türkiye'nin Münevver Hanım Kızları Seferber Olmuşlar, Gazete İdarehanemizi Fotoğraf Bombardumanına Tutuyorlar!.. İşte Bu Güzel Kızlardan Biri Daha:

No: 131 SEMİNE H.

Yaş: 17
Boy: 1.40 cm
Kilo: 47
Göğüs: 85 cm
Bel: 72 cm
Basen: 106 cm

Babası İstanbol'un tanınmış doktorlarından olan Semine hanım kızımızın en büyük rüyası Tıbbîye'ye girip, babası gibi doktor olmak. Neden olmasın? Hanım kızlarımıza, Cemiyetin her sahasında yer var. Hanım kızımızın bir merakı da, pul kolleksiyonu yapmakmış. Bravo doğrusu!.. Müsabakamızda iyi bir netice almasını temenni ediyoruz.

Bu ay, çok güzel bir aydır. Ciddi surette güneşte yanmalısınız. Hava, denize girilemeyecek kadar soğuk olsa bile, deniz elbiselerinizi giyinip, sahilde, güneş altında, şöyle bir uzanıp, yatmayı sakın ihmal etmeyiniz. Hattâ, deniz elbisenizi giyip, evinizin balkonunda, yahut kendi bahçenizin muvafık bir köşesinde bol bol güneşlenin. Vücudunuzun suyunu atın. Teninizin ıslaklığı, kendi kendine buharlaşıp havaya uçsun.

Doktorunuz

1 Haziran 1929

Yaşasın Türk Tiyatrosu!

Maaşallah aziz ve muhterem karilerim. Maaşallah!.. Hani, geçen sayılardan birinde, size Türk tiyatrosunun içinde bulunduğu içler acısı ve yürek parçalayıcı durum hakkında, azıcık öfkeli bir başyazı yazmıştım ya, hatırlarsınız. İşte şimdi, yazdığım o yazımın her cümlesini ve her kelimesini birer birer geri alıyorum. Ve bundan büyük zevk duyuyorum. Müsaadelerinizle, size bunun sebebini izah edeyim:

Efendim; dün akşam suaresi için, Hüseyin Suat Bey'in kaleme almış olduğu, "ANA AŞKI" isimli piyesi seyretmek üzere davetiye almış idik. Piyes saatine birkaç saat kala, sevgili zevcem de ben de, ahlayıp oflamaya başladık. İçimizi bir sıkıntı kapladı. "Acaba," dedik. "Acaba, mecburiyet karşısında gitmemiz lâzım gelen bu yerli piyeste, bizi yine hüsran mı bekliyor?" "Acaba yine iğreti dekorların, loş ışıkların önünde, repliklerini karıştıran beceriksiz aktrist ve aktörler karşısında fenalıklar geçirip, çareyi uyuklamakta mı bulacağız?"

Neyse efendim, uzatmayalım. Nazlana nazlana gittiğimiz piyeste, bir de baktık, bizi enfes bir sürpriz bekliyormuş!.. Aman efendim, o ne harika bir telif eser. O ne usta ve kibar oyunculuk. O ne muhteşem ve realist dekor anlayışı!.. Piyes sonunda, salon neredeyse alkıştan ve tezahurattan yıkılacaktı. Oyuncular ve yazar, defalarca sahneye çağrıldı. Çıkışta gidip, Darülbedayimizin pek kıymetli direktörü Bay Ertuğrul Muhsin'i yanaklarından öptüm ve bize böyle genç kabiliyyetli yazar ve oyuncular kazandırdığı için kutladım. Tekrar BRAVO diyorum. Ve hepinizin bu şahane piyesi mutlaka seyretmenizi tavsiye ediyorum.

Başyazarınız

ANA AŞKI

Bir perdelik piyes
yazan:
Hüseyin Suat Bey

Eşhas:

Nail Bey..... 55 yaşında.
Vildan ..... 30 yaşında. Nail Beyin kızı.
Neriman..... 65 yaşında. Evin kalfası.
Hüseyin Bey ..... 33 yaşında. Vildan'ın nişanlısı.
Macide H ..... 48 yaşında. Vildan'ın annesi.

I. Meclis

Nail Bey, yazı masasının arkasında meşguldür. Kolunu devamlı bir şekilde, aşağı yukarı oynatmaktadır. Biraz sonra, Neriman Kalfa, elinde kahve tepsisiyle odaya girer. Nail Bey toparlanır. Yüzü kızarır.

NAİL B.: – Kahve mi getirdin, Neriman Kalfa? Çok yorulmuştum. Tam yerinde yetiştin.

NERİMAN: – Yorulduğunuzu, sizden önce ben anlıyorum Beyefendi. Ben zaten herşeyi anlarım.

NAİL B.: – Hiç sorma!.. Bu günlerde epey meşgulüm. Daha doğrusu çalışmak zorundayım.

NERİMAN: – Kolay mı Beyim? Allah eksik etmesin, masrafınız adamakıllı ziyade yani. Hele bu günlerde düğününüz de var. (Burada aktristin gülmesi ya da sırıtması gerekiyor.)

NAİL B.: – Hiç sorma!.. Zaten bütün bu çalışmalarım sırf onun için değil mi? Bütün emelim, bir tanecik kızımın saadetinden ibaret. (Yüzünde belli belirsiz bir keder ifadesi belirir.) Fekat, bilmiyorum ki, niçün bu çocuk dilediğim gibi mutlu görünmüyor? Yüzündeki gülümseme bile iğreti! Görmüyor musun, kızımız nişanlısı ile beraber bulunurken bile, kalbinin ta derinliklerinden sızan bir hüznü var. Ne yapsam nafile!..

NERİMAN: (Tereddütle) – Ah Beyefendi, ahh!.. Ben de bunu aynen sizin gibi hissediyorum. Vildan içli bir kızdır. Her istediğini söylemez ki!..

NAİL B.: – Hiç sorma!.. Sen onun ninesisin Neriman... Acaba, yaptırdığımız tuvaletleri mi beğenmedi? Belki hoşuna gitmemiştir. Nişanlı kızlar mağaza mağaza dolaşmaktan bıkmazlar... Vildan, bütün bu çok ince işleri seninle benim üzerimize bıraktı. Reca ederim Neriman kalfa, söyleyemediği bazı mühim şeyleri olmak lâzım gelir.

NERİMAN: – İlâhi Beyim, kendisinden canınızı bile esirgemiyeceğinizi, bilmez mi hiç?.. Dilediği önünde, dilemediği arkasında. Ona yapılan elbiseler, tuvaletler prenseslere lâyik şeyler... Bence mesele bu değil...

NAİL B.: – Hiç sorma!.. Acaba Hüseyin Bey'den mi memnun değil?..

NERİMAN: – Aaaa... Hiç öyle şey olur mu?.. Hüseyin Bey'le kendi arzusuyla nişanlandı. Birbirlerini çok müthiş bir şekilde sevdiklerinden kat'iyetle eminim.

NAİL B.: (Derin bir endişe ile) – Hiç sorma!.. O halde sevgili Vildan'ımız hasta! Belki de keçileri kaçırmış!.. Ah Neriman! Ben, biricik yavruma babalık yapamıyorum! Çocuğum hasta ve fekat benim bundan haberim bile yok!..

NERİMAN: – Hayır Beyciğim... Nafile telâş etmiyiniz!.. Sevgili kızımızda hiçbir hastalık yok. O zaten benim öz evladım. Öyle birşey olmuş olsa, ben hiç merak etmez olur muyum?..

NAİL B.: – Hiç sorma!.. O halde, o halde nesi var? Niçün o kadar boynu bükük ve kanadı kırık bir vaziyette görünüyor?..

NERİMAN: (Gözleri yaşararak) – Ah beyim ahhhh!..

NAİL B.: (Çok müteessir bir şekilde, dolma kalemiyle oynayarak) – Sus Neriman! O meş'um hikâyeyi bana hatırlatma... İyi olmayan yaralarımı tekrar kanatma!..

NERİMAN: (Tepsideki bütün kahveleri içerek) – Ben bu konuyu açmak ister miydim hiç!.. Fekat, siz türlü türlü endişelere düşüyorsunuz. Halbuki, meselenin iç yüzü...

NAİL B.: – Hiç sorma! Ne yapayım? Kabahat benim mi?

NERİMAN: – Siz de haklısınız... O da... Evlat kalbi bu!..

NAİL B.: – Hiç sorma! Bu kıza garip bir şeyler oldu anlaşılan. Sakın büyü falan yapmış olmasınlar?..

NERİMAN: – Aldanıyorsunuz Beyefendi!.. Siz, elbette ki kızınızı çok seviyor ve ona elinizden geldiği kadar, her türlü fedakârlığı

fazlasıyla yapıyorsunuz. Fekat, bu kafi değildir. Ne yapsanız nafile!.. Bir genç kızın kalbi, tamamen başka, apayrı bir şeydir.

NAİL B.: (Biraz hiddetle) – Hiç sorma!.. Sen de, olan biten şeyleri hiç bilmezmiş gibi konuşmalar yapıyorsun Neriman. Ben tam manasıyla bir alçağım. Bütün hayatım beyhude geçti, gitti. Hep mutsuz oldum.

"Cıgara almaya bakkala gidiyorum" diyerek, seni ve sevgili yavrumuz Vildan'ı yüzüstü bırakıp gidişimi, daha evvelsi gün gibi, taptaze hatırlıyorum. Bir yaşında yavrumuzu, beşikte bırakıp kaçan ve daha sonra eve, Macide adındaki o fahişeyle dönen ben; babalığa lâyik bir mahluk değilim zannediyorum!.. Of Neriman!.. Niçün bana bu fenalığı yaptın?.. Niçün, benim şu yaralı kalbimi kanattın?.. Başım, çatlayacak gibi, zonk zonk zonkluyor!.. Ben gidiyorum Neriman... Bu arada da, gayet tabii olarak, Vildan'ımızı mutlu etmek içün bazı çareler düşüneceğim. (Nail Bey, seri hareketlerle çıkar. Diğer kapıdan, Vildan telâşla girer.)

II. Meclis

Vildan ve Neriman.

VİLDAN: – Dadı! Dadıcığım... Annem geldi!..

NERİMAN: – Aaa! Ne güzel!.. Sefa geldi, hoş geldi.

(Bu kritik anda, Vildan kapıya koşarak annesini karşılar.)

III. Meclis

Neriman, Vildan ve Macide.

VİLDAN: (Annesinin boynuna atılarak.) – Anneciğim!..

MACİDE: (Sarhoş bir vaziyette. Kızını sarılıp öperek.) – Yavrum Vildan'cığım. (Ellerini tutup, yüzüne bakarak.) Ah güzel yavrucuğum! Niçün bu kadar zayıflıyorsun? Rengin ne kadar da solgun!.. Hasta mısın Vildan?.. Yoksa verem misin?.. Ellerinde de nöbet var!..

(Neriman sessiz, ağlar.)

MACİDE: (Neriman'a dönerek) – Aaa!.. Neriman kalfa! Seni birdenbire fark edemedim. Yanlışlıkla, seni ben sandım. Sebebi basit. Çünkü mütemadiyen benim elbiselerimi giyiyorsun. Sakın kusuruma bakma. İyisin inşaallah.

NERİMAN: – İyiyim hanımcığım. Teşekkür ederim. Sağlığınıza duacıyım...

MACİDE: – Neriman kalfa; sevgili küçük Vildan'cığım azıcık rahatsız görünüyor. Aybaşı gecikmiş olmasın? Ah yarabbi! Aşka susamış gönüllere sen acı!.. Yavrum Vildan'cığım... Söyle bana, nerenden mustaripsin?

VİLDAN: (Anneciğinin göğsüne sokularak.) – Bir şeyciklerim yoktur sevgili anneciğim!.. Seni, böyle birdenbire görünce, sevincimden sarardım. Mahcup oldum...

NERİMAN: – Allah, hiçbir çocuğu anasından, babasından ayırmasın! Az evvel, Beyefendi de sizin gibi meraka düştü.

MACİDE: (Sarhoşlara özgü, ileri geri, tuhaf beden hareketleri yaparak. Yani, yalpalamak suretiyle.) – Ben, bugün, artık her şeyi göze almış bir durumdayım. Nail Beyefendi'ye artık şunu söylemenizi reca ediyorum: Artık bu zulüm yetişir!.. Tam yirmi iki senedir beni senden ayrı tutuyor. Artık Allah belasını versin!.. Tahammül edemiyeceğim!..

VİLDAN: – Ben de dayanamıyacağım anneciğim. Bu felaketle yaşayamam. Ayrıca, yaşamak da istemiyorum!..

MACİDE: (Yere düşer ve kalkar) – Düşmez, kalkmaz bir Allah yavrucuğum. Sen hiç merak etme. Yazık değil mi benim güzel yavruma? Harap oluyor, benim güzel evladım... Ben, aslında sana çok iyi bakardım ya, neyse!.. Biliyorum, Nail Bey yine ısrar edecektir. Fekat, artık boyun eğecek değilim!.. Kalk Vildan!.. Kalk, hazırlan çocuğum!.. Anacığını bugün mahzun gönderme...

VİLDAN: (Hıçkıra, hıçkıra ağlayarak.) – Anneciğim!..

MACİDE: – Niçün tereddüt ediyorsun yavrucuğum?.. Yoksa, yoksa ben senin annen değil miyim?.. Beni sevmiyor musun?.. (Ağlayarak) Çocuğumu benden soğutmuş!.. Evladım bir kerre elime geçsin!.. Bir daha yanımdan ayırır mıyım?..

NERİMAN: – Siz de haklısınız hanımcığım... O da baba!.. Tam yirmi senedir genç ve yakışıklı baba, bütün gençliğini bu çocuğa fe-

da etti. Hakkını nasıl inkâr etmeli?.. Yüreğim parça parça oluyor!.. Ne yapmalı acaba yarabbi?.. (Bir süre sessizlik.) Aman, Beyefendi geliyor. Hanımcığım, siz lûtfen şu odaya giriniz. Sizi birdenbire görmesin. Yoksa fena yapar!..

(Macide yan odaya girer. Nail Bey içeri gelir.)

IV. Meclis

Nail, Neriman ve Vildan.

NAİL B.: (Kızına) – Hiç sorma Vildan!.. Ne oldun yavrum?.. Yine sapsarısın!..

VİLDAN: – Hasta değilim babacığım. Merak buyurmayınız.

NERİMAN: – Bu kadar merak iyi değildir Beyim. Evladınız, maaşallah aslan gibi.

(Neriman eğilerek çıkar.)

NAİL B.: (Şefkatle.) – Hiç sorma Vildan!.. Bak yavrum; sana ne getirdim. (Cebinden bir mahfaza çıkarır.) Bu inci kolyeyi dün görmüştüm. Ben pek beğendim. Bilmem, senin hoşuna gidecek mi?.. (Eliyle Vildan'ın boynuna takmak ister.) Nedir bu halin Vildan'cığım?.. Titriyorsun!..

VİLDAN: (Gözleri yaşlı bir şekilde) – Bir şeyim yok sevgili Babacığım. Teşekkür ederim.

NAİL B.: – Hiç sorma. Seni çapkın seni!.. Ben senden teşekkür falan istemiyorum. Gül bana... Sevgili yüzün gülsün. Bana lâzım olan sadece bu... Sarıl bana Vildan!.. Öp beni yavrum!.. Yok! Öyle, resmi, küçük hanım edaları istemiyorum. Hani, mini mini bebekken, dizlerime sıçrayıp, boynuma sarıldığın gibi!..

(Vildan, mustarip bir hisle, babasının yanağına bir öpücük kondurur.)

NAİL B.: (Üzüntüsünü gizlemeye çalışarak.) – Hiç sorma Vildan. Bak, hatırıma ne geldi benim?.. Havalar iyiden iyiye ısındı... Seninle, Boğaziçi'nde küçük bir yalı tutalım. Sen, ben ve Hüseyin Bey, gayet güzel bir yaz âlemi yaparız. Mehtaplarda nişanlınla birlikte kürek çeker, beni gezdirirsiniz. Sabahları erkenden, serin sularda balıkçılığa çıkarız. Bütün bir yaz, herkesten uzak, rahat

bir hayat içinde, bol bol boğazın serin ve temiz havasını koklarız. Şehirde çok bunaldık artık... Nasıl, memnun oldun mu?

VİLDAN: (Sesi titreyerek.) – Fekat, siz şehirde mütemadiyen meşgulsünüz muhterem babacığım.

NAİL B.: – Hiç sorma! Fekat, sen beni sakın düşünme sevgili yavrum. Haftada beş gün şehre inerim, olur biter. Fekat, bir şartım var: Yalıyı sen çekip çevireceksin. Artık böyle işler, tamamen sana ait olacak. Öyle değil mi ya?.. Yarın, öbürgün ev hanımı olacaksın.

(Vildan, göz yaşlarını gizlemeye çalışır.)

NAİL B.: – Hiç sorma Vildan! Ağlıyor musun? Söyle yavrum, nen var senin?.. Baba gözü hiç aldanır mı?.. Hem artık bu gizlenecek gibi değil. Sen her Allahın günü ağlıyorsun. Otururken, yemek yerken, hattâ uyurken bile mütemadiyen ağlıyorsun!.. Vildan, kızım. Niçün üzüntülüsün?..

VİLDAN: – Evet baba!.. Ben çok üzüntülüyüm!.. (Hıçkırır.)

NAİL B.: (Istırap ve acıma dolu bir yüz ifadesiyle, kızının saçlarını okşayarak.) – Hiç sorma Vildan! Söyle bana sevgili çocuğum; niçün böyle bedbahtsın?.. Bu, talihsiz babanın, sana veremediği saadet nedir?.. Benden istediğin bir şeyler mi var?..

VİLDAN: (Engellenemez bir heyecanla, ayağa kalkarak.) – Annemi istiyorum!.. Annemi istiyorum baba!.. Her genç kız gibi, ikinizi bir arada görmek istiyorum!.. Bu hasrete, bu acıya dayanmam, artık kesinlikle mümkün değil. Şimdiye kadar niçün verem olup ölmedim anlamıyorum?.. Annemi istiyorum... Yoksa, her türlü zevk benim için azaptan ibaret kalacak!.. Evlilik günümde bile, yüzüm asla gülmeyecek!.. Annemi istiyorum.. Anneciğimi yanımda istiyorum baba!..

NAİL B.: – Hiç sorma Vildan! Kızım, yavrum... Yoksa, artık beni istemiyor musun?..

VİLDAN: – Seni de istiyorum babacığım... Sensiz de, ömrüm kararır. İkinizi de bir arada görmek istiyorum. Ah Allahım!.. İkinizi tez vakitte bir arada göstersin bana!.. İkinizin şefkatini birden hissetmek, bana nasıl saadet verecek. Bir bilsen!.. Baba... Niçün ağlıyorsun?.. Baba, beni ne olur affet!..

NAİL B.: (Yüzü sararmış bir halde ve bitkin bir sesle) – Hiç sorma!.. Her şeyimi sana feda ediyorum, benim güzel kızım!.. İzzeti nef-

sim de, gururum da, senin saadetin için feda olsun. İstersen, intihar bile ederim!.. Yeter ki, sen mutlu ol yavrum... O, anan olacak karıya haber gönderin. Gelsin... Yanımıza gelsin!..

VİLDAN: (Sevinçle havalara zıplar.) – Annem burada babacığım. İki senedir yatağımın altında saklıyorum onu!.. Kızını ne kadar mutlu ettin bilemezsin!.. (Kapıyı şiddetle açarak seslenir.) Anne!.. Canım anneciğim, gel!.. (Macide sendeleyerek, içeri girer. Sapsarı, bitkin ve harap görünen kocasına bakar. Birden gözlerinde derin bir şefkat ve merhamet duygusu belirir. Yavaş adımlarla Nail Bey'e doğru yürür. Bu anda gözlerdeki ani ifade değişikliğine dikkat edilmelidir!)

MACİDE: (Tatlı bir sesle) – Nail Bey; sevgili kızımın saadeti için sizinle görüşmeye gelmiştim!..

(Tam burada, Vildan sessizce odadan çıkar.)

NAİL B.: (Harap bir sesle, ağır ağır.) – Hiç sorma Macide. Evet, mesele kızımızın saadeti meselesi. O da, tamamen şahsınıza bağlı birşey, Macide Hanımefendi... Artık, burada, bizimle oturmanızı reca ediyorum.

MACİDE: – Bu fedakârlığa, büyük bir acı içinde katlandığınızı görüyorum Nail Bey!.. Sizi bundan sonra, böyle mütemadiyen acı çeker bir halde görmeyi nasıl göze alabilirim?..

NAİL B.: – Hiç sorma Macide! Fekat, başka çare yok ki?..

MACİDE: – Var!.. İzin veriniz, Vildan bundan böyle benim evimde otursun. Şimdiye kadar gösterdiğim onca sabır, böyle bir mükafata değmez mi?..

NAİL B.: (Şaşırmış bir şekilde ve yüksek sesle.) – Hiç sorma Macide! Ya Ben?.. Ya ben çocuğumdan nasıl uzak yaşarım?..

MACİDE: – Ben nasıl yaşadımsa. Zaten, bu çocuğun aslında Neriman'dan olma olduğunu biliyoruz.

NAİL B.: (Hiddetle Macide'ye bakarak) – Hiç sorma! Orasını geçiniz. Eğer bizi, şerefsizce, başka adamlarla aldatmış olmasaydınız, bu kadar zaman içinde, zatiâlilerinizden de bir çocuk edinirdik!.. Siz bu ıstıraba lâyiksiniz!..

MACİDE: (Öfkeden titreyerek) – Hayır efendim!.. Lâyik değildim. Ben suçlu değilim Nail Bey!.. İşte, itiraf ediyorum: İhanet mektupları diye yakaladığınız o esrarengiz mektupları, sonradan öğrendiğime göre, başkalarının ağzından, bana Neriman Kalfa yazı-

yormuş!.. Siz ne yazık ki, ikimiz aleyhinde kurulan bu alçakça komployu anlamadınız. Hattâ, çıldırdınız. Bana el bile kaldırdınız!.. Kocamın bana el kaldırması, benim için tahammül edilemez bir hakaretti. Ben sizin, ilk karınız olan, o aşağılık Neriman değildim!.. Gözümde, evlilik bağının bir manası kalmamıştı!.. Bavulumu bile almadan, sizi terk etmeye mecbur oldum!..

NAİL B.: (Heyecanla diz çöker ve Macide'nin ellerine sarılır.) – Hiç sorma. Beni Affet Macide!.. Düşün; henüz otuz üç yaşında, alevli bir gençtim. Seni, dünyanın en azametli aşkıyla seviyordum. Üstelik, daha frengi hastalığına yakalanıp, erkekliğimi de kaybetmemiştim. Sana tapıyordum Macide!.. Şimdi, kızımıza tapındığım gibi!..

MACİDE: (Gözleri yaşlı ve şefkat dolu bir ifadeyle, Nail Bey'in saçlarını okşayarak.) – Ben namussuz olmadım hiç Nail Bey. Hayatımda sizden başka hiç erkek olmadı, bu yirmi iki sene boyunca. İnanınız!.. Kızımı göğsüme basacak kadar temiz bir anneyim.

NAİL B. (Ayağa kalkar. Kızgındır.) – Hiç sorma! O halde, yarından tezi yok, yuvamızı yıkan, ikimizi de bunca sene perişan eden Neriman cadısını bu evde görmek istemiyorum!.. Lûtfen, ne lâzımsa yapınız!.. (Derin bir saadetle) Vildaaan, Vildaaan!.. Nerelerdesin, sevgili kızım?.. Çabuk buraya gel...

(Vildan içeri girer. Çok heyecanlıdır.)

NAİL B.: – Hiç sorma Vildan!.. Kucakla anneciğini!.. Sarıl bu mübarek kadına!.. Öp onu, yanacıklarından!..

VİLDAN: – Artık hep birlikte olacağız. Değil mi baba?.. Hiç ayrılmayacağız. Değil mi?.. Keşke, Hüseyin Beyfendi de burada, bizim yanımızda olsaydı. Bizi, bu şekilde mes'ud ve bahtiyar görseydi. Ne harika olurdu!..

NAİL B.: – Hiç sorma Vildan. Benim melek çocuğum. Babacığına ne kadar muazzam bir saadet verdin!.. Hayat, bütün tatlı zevkleri ile birlikte, bizim için yeniden başlıyor!.. Sarıl sevgili anneciğine. Bu arada, beni de unutma Vildan!..

(Üçü kucaklaşırlar. Vildan, sonsuz bir sevinç içinde, bir koluyla annesine, öbür koluyla da babasına sarılırken perde iner.)

SON

5 Haziran 1929

Güzellik Müsabakasında Günler Hızla Geçiyor.
Aziz ve Muhterem Karilerimiz;
Reylerinizi Gazetemize Göndermeye Devam Ediniz.
İşte, Bugünki Güzelimiz:

No: 133 MEL. ELENİ LADUKADİ

Yaş: 20
Kilo: 44
Boy: 1.65 cm
Göğüs: 90 cm
Bel: 63 cm
Basen: 94 cm

Eleni, şahane bir Rum dilberidir. Tatavla'da oturur. Babası, Park Otelin en eski şefgarsonlarından biridir. Terzilikte çok hünerli olan Eleni, günün modasını yakinen takip ettiğini söylüyor. İdeali, ilerde bir moda kreatörü olmakmış. Dileriz, istediği olur...

8 Haziran 1929

"Deniz banyoları", her yıl olduğu gibi, bu yıl da sorun olmaya başlamıştır. İstanbul kabadayıları arasında, özellikle Boğaz kıyılarında bulunan dört tarafı kapalı banyolar içinde, kadın ve kızların çırılçıplak denize girdikleri söylentisi yayıldığı için, buralarda banyo almak isteyen kadınlar sürekli olarak taciz edilmektedir. Belediyeden bu konuda acil önlem alınması istenir.

Büyük ve lüks lokantaların beyaz keten örtülü ve kesme kristal kadehlerle süslenmiş masalarının boşuboşuna Türk müşteri bekledikleri ileri sürülür. Ne yazık ki, halkın buralara gidecek parası yoktur. Baklavalar, börekler, tel kadayıfları, tulumba tatlıları ve kabar-

mış süt köpüğü kadar beyaz ve yumuşak francalalar, ne hikmetse, hep İstanbul azınlıklarının midelerini şereflendirmektedir.

Gazeteler, bir sürü kötü haberle dolmaktadır: Terkos müdürlüğünde rüşvet iddiaları!.. Postada suistimal!.. Ekmeklerde eksik gramaj!.. Şantajcıların tevfikatı!.. Bakire çıkmadıkları için öldürülen yeni gelinler!.. Et ihtikârı!.. Kapalıçarşıda hileli altınlar!.. Ölülerin cinsel organlarını yiyen adam!..

Bir dilencinin cebinden 769 Lira çıkar. İstanbul'da ulaşım araçlarına gerek olmadığı iddia edilir; sabahları işinin başına zamanında gelebilenler, zaten yaya gelenlerdir. Sinema ve plajın İstanbul gençleri üzerinde kötü etkiler yaptığı ortaya çıkar. Nitekim, Tıp Fakültesi'yle Mülkiye Mektebi'nin giriş sınavlarını, hep uzak illerde bulunan liselerden mezun olanlar kazanmıştır.

Güvenimizi, inancımızı, umudumuzu ve bütün manevi değerlerimizi alt üst eden, en sinsi toplumsal hastalığımızın "DEDİKODU" olduğu anlaşılır. Gazetecilerin, İstanbul sinemalarına bedava girmeleri eleştiri konusu olur.

Güzellik piyasasında satılan bazı pudra, krem ve boyaların çeşitli cilt hastalıklarına neden oldukları anlaşılır. Ortalığı, patlıcan-biber kızartması kokuları kaplamıştır. Her yıl, bu mevsimlerde çıkan "tava yangınları"ndan korkulmaya başlanır. Con Ahmet, yakın bir gelecekte denizde giden otomobillerin de yapılacağını iddia eder.

Kat'iyen
İhtiyarlamıyan
KADININ SIRRI

45 yaşında olmasına rağmen yüzünde hiç bir buruşukluk olmadığı gibi teni de bir genç kızınki gibi taze ve yumuşak... İşte Viyana Üniversitesi Profesörü Dr. K. Stejskal tarafından keşf ve «Biocel» tabir edilen sayanı hayret gençlik unsurunun sihrâmiz tesiri budur. Bu «Biocel» şimdi pembe renkteki Tokalon Kre-

10 Haziran 1929

VİLDAN VE ŞEKİP

"Bakınız Madam; önünde oturmakta olduğunuz musiki enstrümanının ismi piyanodur. Evet piyano... Mana itibariyle bu kelime, esas membaı olan piano-forte'den, yani; 'hafif-kuvvetli'den hasule gelmiştir. Şu enstrümanın güzelliğine, zerafetine dikkat buyurdunuz değil mi? Evet. Güzel, çünki bir işe yarıyor. Güzel, çünki o işi en mükemmel bir şekilde ifâ ediyor. İmdi, enstrümanımızın en mühim hususiyeti nedir? En mühim hususiyeti, içindeki tellerin, diğer muhtelif musiki aletlerinde olduğu gibi, yay veyahut tırnak kâbilinden şeylerle tıngırdatılmayıp; doğrudan üzerlerine birtakım çekiçlerle vurulmasıdır. Bu teller, uzun bir ses tahtası üzerinde gerili halde bulunurlar. Herkes, piyanomuza has, insanın kulağını okşayan o enfes 'ding, dong' seslerinin tuşlardan çıktığını zanneder. Halbuki, ellerinizi dokundurduğunuz bu tuşların vazifesi, tellerin çekiçlerle olan irtibatını temin etmektir. Bu ameliye ise, burada izah edemeyeceğim kadar karışık bir meseledir. Gördüğünüz vechile, piyanomuzun iki adet pedalı bulunmaktadır. Bunlarda sağdaki 'DİNG' pedalı, soldaki ise 'DONG' pedalıdır. Bunlardan ilki, çekiçlerin tellerle olan alâkasını keser ve neticede ortaya 'DİİİNNGGG' şeklinde bir ses çıkar. Bu ise, gayet hoş bir sedadır. Ötekinin ne işe yaradığı pek mühim değil, çünki, şu anda bozuk durumdadır. Neyse, zannederim, piyano mevzuundaki teknik izahat kâfidir. Şimdi, ben size bir sual tevcih edeyim; müsaadenizle; müzik veyahut musiki nedir?.."

"?!.."

"Müzik, kelimelerle izahı mümkün olmayan his ve fikirlerin, seslerle ifade edilmesidir. Peki, nota nedir?.."

"?!.."

"Müzik gibi, cihanşumûl bir hakikatın ses ve sedalarını temsil eden, bir nev'i işarettir. Yedi adet nota vardır. Bunlar: DO-RE-Mİ-FA-SOL-LA-Sİ olarak, yanyana, alt alta ve bazen de üst üste sıralanmış bir vaziyette bulunurlar. Porte nedir?.."

"?!.."

"Beş adet muvazi ve birbiriyle müsavi çizgi ve bunlar arasındaki dört birbirine müsavi aralıktan mürekkep şekle 'porte' ismi verilmektedir. Pekâlâ, ilâve çizgisi neye derler?.."

"?!.."

"Efendim; şimdi, bazı notalar vardır ki, bunlar porteye sığmazlar. Bunları yazmak içün, ekseriya bu ilâve çizgileri kullanılır. Portenin çizgi ve aralıklarına, sadece dokuz adet nota yazılabilir. Amma, biz tutup da portenin ilk çizgisinin altına bir nota, beşinci çizginin üstüne de bir nota daha yazarsak, porteye sığdırabildiğimiz notaların adedi, böylelikle on bire yükselmiş olur. Enteresant değil mi?.."

"?!.."

"İmdi, müsaade ederseniz, size ufacık bir partisyon icra edip, müzik hakkındaki fikir ve hislerimizi daha sarih bir şekilde ifade etmeye uğraşalım..."

"..."

"Vildan hanımefendi; lûtfen sakin olunuz. Yapmayınız... Muhterem kocanız her an içeriye girip, başımıza pek büyük bir dert açabilir. Biz, kat'iyen böyle fecii bir durumla karşılaşmak istemeyiz değil mi?"

"Umurumda değil... Bitsin artık bu işkence. Hem zaten, Hüseyin Bey, mutlaka yine daktilosunun başında, sızıp kalmıştır."

"Olsun... Biz yine de, azami dikkat ve itinayı göstermek mecburiyetindeyiz. Değil mi?.."

"Peki. Ne yapalım. Sen öyle diyorsan, öyle olsun. Kader işte!.. Geçen gün, şöyle kâğıtlarını bir karıştırayım dedim. Bir de ne göreyim?.."

"Ne gördünüz?"

"Bizim, ıstıska Hüseyin Efendi, kaleme aldığı o sözde piyesleri muhtelif Fransız muharrirlerinden adapte ediyor. Şarlatan herif!.."

"Yaaa!.. Müsaadenizle, biz yine işimizin başına dönelim."

"Ahhh Şekip, ahhh!.."

12 Haziran 1929

Güzellik Müsabakamız Hızla Hedefine Yaklaşıyor.
Bütün Dünya Gazeteleri Müsabakamızdan
Bahis Ediyor.
Sıradaki Namzetimiz:

No: 138 SUZAN H.

Yaş: 22
Kilo: 50
Boy: 1.50 cm
Göğüs: 100 cm
Bel: 80 cm
Basen: 103 cm

Suzan Hanım, tam bir Türk kızı. Yemek yapmayı, börek açmayı seviyor. Çocuklara bayılıyor. Ayrıca, gayet güzel ud çalıyor. En büyük ideali, ileride evlenip, çoluk çocuk sahibi olmak; memlekete ve millete hayırlı evlatlar yetiştirmek. Muvaffak olmasını diliyoruz.

15 Haziran 1929

Sarayın Işıkları

Siz de fark ettiniz mi bilmiyorum, aziz ve muhterem karilerimiz amma, Dolmabahçe Sarayı, ne zamandır karanlıklar içersinde. Sarayın, muhteşem odalarında tek bir ampul bile yanmıyor. Denizde ışık yakamozları meydana gelmiyor. Asırlık saray, mahsun bir yalnızlığa gömülmüş, kaderine terk edilmiş bir vaziyette uyukluyor.

Niçün?.. Sebebi basit. Çünki, aziz halaskârımız, Gazi Hazretleri, Mustafa Kemal Paşa, uzun müddettir esas sahibi olduğu İstanbol şehrine bir türlü teşrif etmiyorlar. Geçen yaz, tatil yapmak ve deniz banyosu almak üzre sarayı şereflendireceğini duyunca pek sevinmiştik. Lâkin, bütün ümitlerimiz boşa çıktı. Şimdi duyduk ki, ulu liderimizin, pişvamızı misafir etme mükafatı, biz İstanbol'lular için, bu seneye kısmetmiş. Ne mutlu bizlere!.. İnşaallah, pek yakında, Dolmabahçe Sarayının muhteşem odalarından inbisat eden ziyalar, denizi gündüz gibi aydınlatır ve yüzlerce, hattâ binlerce kayık dolusu hemşehriler, geceleri Atamız için koro halinde şarkılar söyler. Ümidimiz budur. Büyük Gaziyi hasretle bekliyoruz.

Başyazarınız

GAZİ GELİRKEN

Yine ufuklar coşkun bir sevinçle taşıyor,
Ruhlarda islenen dumanlar siliniyor.
Bir tarih beldesine bir güneş yaklaşıyor,
Bizans sahillerine harp ilâhı iniyor.

Kanat darbeleriyle mor sular ürperiyor,
Uçuşuyor denizde uyuyan hatıralar.
Ruhları mest eden bir tabloda eriyor,
Şarkın tılsım şehrini süsleyen manzaralar.

Ey yalçın hamlesiyle bir tarih yapan varlık,
Tutuşan yürekleri sana bağlayan nedir?
Yüz asırlık bir milletin kalbinde çarpan varlık,
Bu, inkilap ateşi hiç sönmeyen meşaledir.

Asırların göğsünde uyuklayan efsaneler,
Bugün birer hakikat sihirli ellerinde;
Kader, artık tarihin denizinde yalpalar
Taşıyarak hamlenin izini miğferinde.

Şairiniz

16 Haziran 1929

PERVİN VE ŞEKİP

"Ne dersiniz Mösyö Şekip Beyefendi; bir gün, ben de sizin kadar olmasa bile, birazcık piyano çalabilecek bir seviyeye gelebilecek miyim?"

"Neden olmasın, Matmazel Pervin! Çok çalışırsanız, muvaffak olmanız muhakkaktır. Ben, esasen san'at âleminde adına kabiliyyet denilen, o ne idüğü belirsiz şeye kat'iyen inanmıyorum. Naçizane fikrime göre müzik; yemek yemek, kırlarda dolaşmak ve denizlerde yüzmek gibi, gayet tabii birşeydir ve ancak ve ancak çok çalışmakla ve bilhassa cemiyetin, üzerimizde çocukluğumuzdan beri tatbik ettiği birtakım lüzumsuz alışkanlık ve zihni tembellikleri elimizin tersiyle kaldırıp atmakla mümkün olabilir."

"Vallahi çok haklısınız Mösyö Şekip. Ben de aynen sizin gibi düşünüyorum."

"Şimdi gelelim, notasyonda çok mühim bir yer işgal eden anahtar meselesine: Anahtar nedir?"

"?!"

"Esasında çok basit: Portemizin sol baş tarafına konulan ve konulduğu çizgiye kendi adını veren işarete anahtar denir. Böyle, padişah tuğrası gibi bir şeydir. Müzikte, üç türlü anahtar şekli kullanılır: Sol Anahtarı, Fa Anahtarı ve Do Anahtarı. Ya ses nedir?"

"?!"

"Cisimlerin titremelerinden meydana gelen ses dalgalarının hava yoluyla kulağımıza kadar gelmelerine ses denir. Müziğin temeli sestir. Her sesin ayrı bir ambiansı bulunur. Meselâ; klarinet sesi, flüt sesi, kadın sesi, erkek sesi gibi. Şimdi müsaadenizle, size ufacık bir parça çalıp, ne demek istediğimi daha iyi izah edeyim."

"?!"

"Ah Şekip Bey, Bravo!.. Ne kadar da güzel çalıyorsunuz. İçim eridi. Bana bir şeyler oluyor!.."

"Estağfurullah Pervin Hanım. İltifat ediyorsunuz. Bir gün, sizin de benim gibi çalacağınızdan kat'iyetle eminim."

19 Haziran 1929

Güzellik Müsabakamız

Müsabakımıza iştirak etmek lütfunda bulunan güzellerden biri, yazdığı mektupta, Amerika'daki beynelminel güzellik müsabakasının çoktan bitmiş olduğunu, bu vaziyette, bizim müsabakamızda 1. olacak güzel kızımızın oraya nasıl ve ne zaman gideceğini soruyor. Tekrarlayalım: Bilindiği üzre, Amerika'da, güzellik müsabakaları her sene tertiplenmektedir. Bu sebeple, bizim müsabakamız neticesinde seçilecek Türkiye güzeli kızımız, Amerika'ya elbette ki gelecek sene gidecektir. Bunda üzülecek bir şey yok. Çünki, arada kalan zaman zarfında, müstakbel güzellik kraliçemiz oturur, bir güzel İngilizce öğrenir.

Huzurlarınızda, bugünki güzelimiz:

No: 151 FERİHA TEVFİK H.

Yaş: 17
Kilo: 42
Boy: 1.57 cm
Göğüs: 90 cm
Bel: 59 cm
Basen: 100 cm

İstanbol'un en eski ve köklü ailelerinden birine mensup bulunan bu sevimli hanım kızımız, tam manasiyle bir sinema âşığı. Beyoğlu'nda oynayan bütün filimlere gidiyormuş. Ayrıca sesi de çok güzelmiş ve Türk sanat musikisi okuyormuş. İdeali filimlerde oynamak ve şarkı söylemek. Kendisine bol şans diliyoruz.

20 Haziran 1929

Medyum Enis Behiç Hakkında

Enis Behiç Bey, meselâ gayet şen, lâtifeli bir sohbette iken, kendisine ani bir durgunluk ve dalgınlık geliyor ve sohbetimizle olan alâkası, tamamen kesiliyordu. Gözlerimizi Enis Bey'e dikip, ne olacağını beklemeye başlıyorduk. Sohbetten uzaklaşan Enis Bey'de hafif bir huzursuzluk görülüyordu. Kesik kesik nefes alıp vermeye ve ileri geri sallanmaya başlıyor, gözleri etrafta dolaşıyordu. Ter içinde kalan yüzünü, ipek mendiliyle sildikten sonra, nihayet arkasına dayanıyor, başını hafif bir şekilde yukarı kaldırıyor, gözünü yüksekte sabit bir noktaya dikiyor ve kendinin olmadığı şüphe götürmeyen bir kadın sesiyle kelâma başlıyordu. Bu esnada yüzü gözü kızarıyor, vücudundaki kasılmaların şiddetinden, oda içersinde bulunan mobilyalar zangır zangır titriyordu. Enis Bey'den çıkan nur, o derecede kesif ve sıcaktı ki, orada bulunanların da ister istemez, bu heyecana kapılmamaları ve Enis Bey'le birlikte vecde gelmemeleri imkânsızdı. Eğer, bu kendinden geçmiş çıplak vücudlar, Enis Bey'in aracı olduğu Letafet Hanımefendiyle birlikte, asabi bir vecd içersinde ruhların erişebileceği o en yüksek mertebeye erişemeselerdi, belki de hayatlarında hiçbir zaman kat'i ve mutlak bir sükûnet bulamayacaklardı. Bendeniz de, tıpkı o gün, orada bulunma nimetine erişmiş diğer seçilmiş misafirler gibi, Enis Bey'e hayran kaldım ve istikbalde ondan mahrum kalma ihtimali karşısında büyük bir endişeye, hattâ korkuya kapıldım. Bilmem, anlatabiliyor muyum?..

Doktorunuz

22 Haziran 1929

PERVİN'İN DEFTERİ

SİYAH, NOMERO 21: ŞEKİP... ŞEKİP... ŞEKİP!..

"Gönlüm ve vicdanım, inan ki beyaz bir defter yaprağı kadar tertemiz sevgili defterciğim.

Biliyorum, sen şimdi çok merak ediyorsun; 'Bu SİYAH da, böyle durup dururken nereden çıktı acaba?..' diye. Vallahi çok haklısın. Fekat ne yapayım ki, Mösyö Şekip'i çok, ama pek çok seviyorum. Hep onu düşünüyorum. Hattâ, artık bütün mevcudiyetimle onun bir parçası olduğumu hissediyorum. Öyle ki; bazen... Bilmiyorum, nasıl anlatsam?.. Evet. Bazen, ona bu kadar körü körüne bağlı olduğum için, pişmanlık bile hissediyorum. Acaba, ona karşı olan şefkat ve aşkımı ispat etmek için ne yapmalıyım?.. Bana, şöyle akıllı, uslu fikirler ilham et, ne olursun."

"İnan, bu vaziyet karşısında ne diyeceğimi, ben de bilmiyorum Pervin'ciğim..."

"Bu, körü körüne tiryakilik, bende kendi kutrunda, kocaman bir SİYAH haline gelmiş bulunuyor. Yapamam. Şekip'siz kat'iyyen yaşayamam. Acaba canıma mı kıysam?.. Devamlı suretle onun yanında kalıp, saçlarını okşamak, ayakkabılarını boyamak ve ona yemekler pişirmek istiyorum..."

23 Haziran 1929

Bir ayna düzeneğiyle Mars gezegeninden ışın alınarak, her türlü kanserin kesin olarak tedavi edilebileceği ileri sürülür. Kandilli Rasathanesi müdürü Fatin Bey, bu gibi saçmalıkları, olsa olsa Con Ahmet'in uydurmuş olabileceğini anımsatır. Hemen her gün, trafik kazaları yüzünden 4-5 vatandaşın kaybedilmekte olduğu saptanır. Bunun üzerine, sürücüler, yavaş gitmeleri konusunda uyarılır:

"Şoförler; arabanızı süratle sevkederseniz, mutlaka kazalara neden olursunuz. Vatandaşlarımıza, masum yavrulara ve kendinize acıyın. BİRAZ YAVAŞ GİTSENİZE BE!.."

İstanbul'da hiç buz kalmamıştır. Buz satan dükkânların önünde itişme kakışmalar olmakta, insanlar bir parçacık buz uğruna birbirlerini tartaklamaktadır.

Polis maaşları ödenir. Bir süredir İstanbul'da bulunan Leon Troçki, yaptığı basın toplantısında, İngiltere'ye gitmek niyetinde olduğunu açıklar:

"İngiltere'ye gitmek istememizdeki sebep, karımın ve benim hasta oluşumuzdur. Orada, üstün vasıflı doktorlar bulunduğunu işittik. Gidip, kendimizi, şöyle iyice bir muayene ettirelim istiyoruz. Yoksa, İstanbul'a hayranız. Ve mümkünse, günün birinde bu güzel şehirde yerleşmek düşüncesindeyiz. Bazı gazetelerin yazdığı gibi, Türkiye'den kaçma niyetinde değiliz."

25 Haziran 1929

RUHUMU TATMİN ETMİYOR

Hava, hakikaten pek güzeldi. Pervin, lisede o gün, tam dört saat müddetle matematik dersi verdikten sonra, sinemaya giderek zihnini dinlendirmek ihtiyacını hissetti. Yolda, çocukluk arkadaşı Vildan'ın evine uğradı. Birlikte sinemaya gidilerek, hoş bir vakit geçirilebileceğini umut ediyordu. "Zırrr." Kapıyı çaldı. Kapıyı açan besleme, hanımının evde olduğunu biraz tuhaf bir tavırla söyledi. Havada garip bir sessizlik hüküm sürüyordu. Pervin, ortalıkta gayri tabii birtakım şeyler bulunduğu hissiyle, ürkek adımlarla salona girdi. Salon, tozu alınmamış, gayet karışık bir halde idi. Hafifçe yatak odasının kapısını tıklattı. "Tık, tık, tık..." Hırçın ve üzüntü dolu bir ses, "Gel!" cevabını verdi.

Vildan, saçları darmadağın, yüzü sapsarı ve göz kapakları şişmiş bir vaziyette, şezlonga uzanmış, okumadığı bir kitabı elinde tutuyordu.

"Bonjour Vildan, nasılsın?.."

"Pervin, ben kendimi öldürmek istiyorum!.."

"Hayrola?.."

"Ah, Pervin'ciğim. Sen, ne iyi ettin de, hiç evlenmedin! Asıl saa-

det, senin gibi bir meslek sahibi olup, müstakil bir şekilde, koca parasına muhtaç olmadan yaşamak. Halbuki bizler, büyükannelerimiz gibi ev hapsinde..."

Pervin güldü: "Dur bakalım. O kadar acele hüküm verme. Kimse evlenmese, yeryüzünde insan kalmazdı."

"Üzüntü de kalmazdı. Pervin; ben, kat'iyetle hükmümü verdim: Ya ölürüm, ya da boşanırım!.."

"Ay!.. İçime, inan fenalıklar geliyor. Sana neler oluyor böyle birdenbire?.. Mes'ud olduğunu söyler durdun hep..."

"Ben, halimi kimselere belli etmem. Her şeyi kalbimde gizlerim. Fekat, artık sabrım taştı. Bu halimle beni görmeye gelmeseydin, sana bile belli etmezdim. Fekat, neler çektiğimi, bir Allah'la ben biliyorum!.." (Islanmış küçük mendiliyle gözlerini siler.)

"Peki, kocanın suçu nedir, söylesene?.."

"RUHUMU TATMİN ETMİYOR!.."

"Galiba pek budalayım ama, son zamanlarda bu sözü bir çok yerde işitir oldum. Manasını bir türlü çıkaramıyorum..."

"Sen şükret ki, evlenmek bahtsızlığına uğramadın da, bu cümlenin manasını bilmiyorsun, tabiyatıyla... Biz, o kadar sevişerek evlenmiştik... Daha doğrusu, ben onu sevdiğim kadar, onun da beni sevdiğini zannetmiştim..."

"O seni hâlâ seviyor Vildan..."

"İnanma!.. Hepsi sahte. Öyle mağrur, hissiz, hain, zalim ve kaba bir adam ki; şaşıp kalırsın. Eğer, benim bu felaketim sana bir ibret dersi olursa, benim için ne mes'ud bir teselli olurdu. Pervin; sen sen ol, sakın erkeklere itimat etme..."

"Kat'iyen etmem Vildan. Fekat, çok merak ediyorum. Bu canavar sana neler yaptı. Anlatsana?.."

"Neler yapmadı ki!.. Herkeslerden gizlediğim derdimi, bir ara şiir yoluyla ifade ederek, kendime hazin bir teselli bulayım dedim. Karaladığım bir şiiri, geçen gün masanın üzerinde unutmuşum. Okudu. Yüzünü ekşitip, şiirin yazılı olduğu kâğıdı kayıtsızca sehpanın üzerine bıraktı... Sonra, bir cıgara yaktı ve bana dönerek; 'Siz bu şiirle ne yapmayı planlıyordunuz Vildan hanımefendi?' diye sordu. Bir mecmuaya göndermeyi düşündüğümü söyledim. 'Eğer menfi bir netice alırsanız sakın üzülmeyiniz. Çünkü, maalesef bu şiir, sizin üslubunuzda değil. Sanki başkası kaleme almış,' diye, soğuk bir tavırla karşılık verdi. Nasıl üzüldüm, nasıl fena oldum. Anlatamam. Üstelik,

piyano muallimim Şekip Beyefendi, daha birkaç hafta evvelki gelişlerinde, bu şiiri çok manalı bulduklarını ve eğer müsaadem olursa, bestelemek arzusunda olduklarını beyan etmişti. Ne kadar mes'ud olmuştum bir bilsen."

"(Piyano muallimi Şekip Bey mi?.. Hangi Şekip Bey acaba?..) Kocanın bütün cinayetleri, bundan mı ibaret Vildan?.."

"Hiç olur mu sevgili Pervin kardeşim?.. Bu hadiseyi, sana bir numune olsun diye anlattım. Fekat, bundan on-on beş gün evvel, bu ruhsuz ve vicdansız adamın bana neler yaptığını, bana söylediği lakırdıları duysaydın, eminim sen de benim gibi isyan ederdin."

"Söyle Allahaşkına; neler yaptı?.."

"O akşam, daha önce hiç âdeti olmadığı halde, eve gayet geç geldi. Üstelik sarhoştu. Burnunun ucunu görecek hali yoktu. Her akşam yaptığım gibi, kocamı kapılarda karşıladım. Uzattığım terliklerini giymek istemedi ve gıcırtılı ayakkabılarıyla, salon-salomanjenin ortasında bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. Ben, bu gayrimenus durumdan gayet müteessir bir vaziyette:

'Neniz var kuzum Hüseyin Bey?.. Derdinizi bana açmak lütfunda bulunursanız, belki de bir hal çaresi bulabiliriz,' dedim.

'Bendenizi, gün geçtikçe daha fazla esir etmekte olan kederin sebebini, sakın ola ki bilmiyormuş gibi davranmayınız Vildan Hanımefendi. Bu perişan vaziyetimin, bu telâfisi imkânsız bedbahtlığımın tek ve hakiki sebebi, bir müddetten beri sizin hakkınızda kulağıma gelmekte olan birtakım dedikodulardır. Bütün İstanbol ahalisi, kanatları kırık izdivacımızın içine düştüğü acınası halden bahis etmekte ve bir çokları açıkça bizle alay etmektedirler,' dedi.

'Ne yazık ki, ne demek istediğinizi anlamaktan aciz kalıyorum Hüseyin Bey. Sizi çok seven zevcenizi acaba neyle suçlamak niyetindesiniz?' diye cevap verdim.

'Bu hassas mevzu üzerinde sizinle daha fazla münakaşa etmek niyetinde değilim Vildan Hanımefendi. Ben gidiyorum... Bu gece evde kalamayacağım. Zannederim ki, önce Taksim'de bir birananeye uğrarım; ardından da arkadaşlarla meyhaneye geçeriz. Siz, lûtfen beni beklemeyiniz ve erkenden yatınız. Bütün maruzatım bu kadardır...'

"Bu sözler ve bu çirkin iftiralar karşısında, ne hallere düştüğümü ve izzetinefisimin nasıl kırıldığını, imkânı yok sana tarif edemem Pervin. Şaşkınlıktan donakalmıştım. Gözyaşlarımı durdurmam

mümkün değildi. Ağladım, ağladım, ağladım!.. Üstelik, o akşam Sami Bey'lerin evinde poker partisine davet edilmiştik. Görüyor musun?.. Bana bu şekilde hakaret ettiği yetmezmiş gibi, benim arzularımı da artık dikkat nazarına almıyor. Yine ağladım... Akşam yemeğinde etli türlü ve pilav vardı. Elimi bile sürmedim... Zavallı beslememiz beni boşuna teskin etmeğe çalışıyordu. Birkaç saat müddetle gramofonla oyalanmağa çalıştım. Ama nafile. Gözyaşlarım bir türlü dinmek bilmiyordu. Bu bedbin halim ve ağlamalarım geceyarısına kadar devam etti. İşte tam o saatte, aklıma delice bir fikir geldi. Beslememizin çoktan uyumuş olduğundan emin olarak, sessiz adımlarla portmantoya gittim ve paltomu alelacele sırtıma taktığım gibi, kendimi gecenin karanlık ve ıssız sokaklarına bıraktım..."

"Aman Yarabbi Vildan!.. Böyle bir çılgınlığı nasıl yaparsın?.."

"Dahası da var. Dinle lûtfen; hiç düşünmeden bir taksi çevirdim. Ne yapabilirdim?.. Gecenin o saatinde, tekinsiz Moda sokaklarında, nereye?.. Hangi meçhul istikamete doğru gidebilirdim?.. Fekat, kalbimin derinliklerinde, fırtınalı denizlerin ortasında, yapayalnız ve çaresiz bir vaziyette, oradan oraya sürüklenmekte olan zavallı Vildan'ı tıpkı bir mıknatıs gibi kendine çeken abidevi bir deniz feneri yükseliyordu: ŞEKİP BEY!!!.. Derhal, şoföre Şekip Bey'in muhterem validesiyle oturduğu evin adresini verdim..."

"Ne diyorsun?.. Böyle birşeyi nasıl yaparsın?.."

"Çok geçmeden, kendimi sevgili Şekip'çiğimin o mütevazı evinin kapısını çalarken buldum: 'Hayrola hanımefendi!.. Bu geç saatte burada ne arıyorsunuz?'

"Beni aniden karşısında görünce çok şaşırmıştı. Her zamanki saygılı haliyle elimi öptü. Halimi, hatırımı sordu. Salona geçtik..."

"Eeee, sonra ne oldu?.."

"Gerisini, inan ki hatırlayamıyorum. Aklımda kalan tek şey, Şekip'le birlikte şampanya içip, çılgınca dans edişimiz ve çarliston yapmamız... Sabahleyin gözlerimi açtığımda, yatağımda yatıyordum. Demek ki, Şekip Bey sabaha karşı beni evime getirmek zahmetine katlanmıştı. Akşama kadar öyle yattım. Öyle çok başım ağrıyordu ki, bir ara öleceğimi sandım. Sonra, Hüseyin Bey eve geldi. Yemek yedik. Benimle havadan sudan konuştu. Yüz ifadesi, her zaman olduğu gibi renksiz ve ciddiydi. Bir ara, damdan düşer gibi, dün gece iyi vakit geçirip geçirmediğimi sordu. Utançtan kıpkırmızı kesildim. Bir süre sonra, yapacak çok işi olduğu bahanesiyle çalışma odasına

çekildi. Olup bitenden dolayı o derece üzgündüm ki, (Hıçkırarak) bana kızacağını, bağırıp çağıracağını, hattâ kıyameti koparacağını zannetmiştim ama, hiçbir şey demedi. Keşke bana ağır sözler söyleseydi. Keşke beni dövseydi. Ne kadar iyi olurdu!.. Böylece, beni gerçekten sevdiğini anlardım. Ama, yazık!.. Bunlardan hiçbiri olmadı. O günden beri, işte bu gördüğün haldeyim. Müteessir ve çaresizim. Öyle üzülüyorum ki çıldırabilirim!.."

"(Şekip ha!.. Şekip!.. Benim Şekip'im!..) Bir de yirminci asırda yaşadığımızı zannediyoruz... Vah vah vah kardeşim!.. İnan, hakikaten çok üzüldüm."

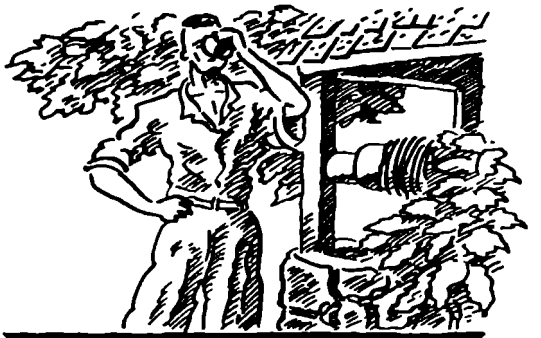
"Ruhumu tatmin etmeyen bir insanla, bir adamla aynı çatı altında yaşamaya devam edersem, soruyorum sana; annelerimizden ne farkımız kalır?.."

Vildan'ın büyük bir açık kalplilikle anlattıkları karşısında Pervin, bir süre düşünmek ihtiyacını hissetti. Cigarasından derin nefesler çektikten sonra, dikkatle Vildan'ın yüzüne bakarak, kararlı bir şekilde konuşmaya başladı:

"Kusuruma bakma ama Vildan, Hüseyin Bey'in sana karşı bu derece alâkasız davranmasının derinlere giden birtakım sebepleri olmalıdır diye düşünüyorum. Normal bir erkek, sana Hüseyin Bey'in muamele ettiği tarzda muamele edemez bence."

"Ne olabilir sence?.. Sebep ne olabilir?.. Kültürel fikirlerimiz de dahil olmak üzere, her konuda anlaştığımızı zannediyordum."

"Bilemiyorum Vildan?"

TEMMUZ

Temmuzda, güneş parlaklığını arttırır ve çıplak gözle güneşe bakanlarda çeşitli göz bozuklukları olabilir. Zırhlarından kurtulmuş ultra-violet şuaları, bu ay cildiniz için bir tehlike arzedebilir. İyisi mi, siz çok fazla güneşte kalmamaya gayret edin. Veyahut, illâki açık havaya çıkmanız şartsa, güneşten kendinizi, beyaz renkli bir şemsiyeyle korumaya itina edin. Bol bol dondurma yemeği, sakın ihmal etmeyiniz. Sıhhat için fevkalâde faydalıdır.

Doktorunuz

1 Temmuz 1929

İstanbul Belediyesi'nin "Yataklı Vagon Şirketi"nden bir farkı kalmamıştır. Kapısından içeri adım atan vatandaşlar, bir anda kendilerini Avrupa'da buluvermektedirler.

Geceleri park halindeki tramvayların altında yatan berduşların, sabah olunca harekete geçen tramvayların tekerlekleri altında kalarak paramparça olmaları sorun yaratır. Vatmanlara, sabah mesaiye başlarken, araçlarının altını iyice gözden geçirmeleri tenbihlenir.

Trabzon'da dört yaşında bir erkek çocuğunun sakal ve bıyıkları çıkmaya başlar. Mardin'de, Türkiye-Irak daimi komisyonu şerefine, valilikte maskeli bir balo düzenlenir. Manisa, Bozdağ'da, iki avcı 200 kg. ağırlığında bir kaplan vurur. Aksaray'da kuduran bir adam oğlunu ısırır. Darülbedayi'de ders veren profesörlerin hiçbirinin derslere girmedikleri; hatta büyük bir bölümünün üniversiteye aybaşından aybaşına, maaşlarını almak için uğradıkları iddia edilir. Bunun üzerine, çoğu kişinin zihninde şöyle bir düşünce dolaşır:

"Bizde her iş böyledir. Hastanesiz tedavi, tramvaysız, otobüssüz muvasala, sermayesiz ticaret, tiyatrosuz tiyatro ve bütçesiz belediye oluyor da niçün derse girmeyen, kitap yazmayan profesör olmasın?"

Bu sıcak yaz günlerinde, "içkilerin şüphesiz ki en hafifi olan biranın" daha fazla içilmesi teşvik edilir.

İstanbul milletvekili Avni Bey, Meclis'te yaptığı bir konuşmada, Fatih'te ve özellikle Edirnekapı surları çevresinde, mürtecilerin gizli gizli ayinler yaptıklarını, bu işler uzunca bir süredir bilindiği halde, polisin müdahale etmediğini iddia eder. Avni Bey'e göre irtica, ülkede sinsi sinsi örgütlenmektedir ve kırk-elli yıl sonra ülkenin başına büyük dertler açacaktır. Avni Bey'in konuşması protestolarla karşılanır ve yuhalanır.

2 Temmuz 1929

Güzellik Müsabakamızda Reyler Yağmur Gibi Yağıyor. Karilerimiz Müsabakamıza Öyle Büyük Bir Alâka Gösteriyorlar ki, İdarehanede Torba Torba Biriken Rey Pusulalarını Nasıl Sayacağımızı Bilemiyoruz!..

İşte Günün Güzeli:

No: 157 MEL. NİNA

Yaş: 18
Kilo: 42
Boy: 1.70 cm
Göğüs: 98 cm
Bel: 60 cm
Basen: 100 cm

Yukarıdaki fotoğrafından da açıkça görüleceği üzre, Nina hanımı bir defa görüp de, "Yasu Nina, Yasu!.." diye nara atmamak imkânsızdır. Fekat, maalesef, Mel. Nina, bize kendisi hakkında hiçbir malûmat göndermediği içün, kim olduğunu ve ne işle uğraştığını bilmiyoruz.

5 Temmuz 1929

PERVİN'İN DEFTERİ

SİYAH, NOMERO 38: EN FECİİ SİYAH !..

"İşte, şimdi tamam... Bu titreme nöbeti, muhakkak ki benim sonum olacak!.. Her tarafım buz kesiyor. Dişlerimin birbirine çarpma-

sından husule gelen sedalar odada uçuşmaya başladı bile... VİLDAN VE ŞEKİP. Kulağımda devamlı surette, bu iki isim aksiseda etmekte. Bu iki talihsiz isim, beynimde tedricen beni kahreden iki siyah portreye tekabül ediyor. Üstelik Vildan siyahı, Şekip siyahından muhakkak ki daha korkunç!.. Demek böyle Vildan... Şımarık, züppe Vildan. İçtimai mevkiiyle hiçbir alâkası olmayan, birtakım Komonist fikirlerle ortalıkta ahkâm kesen Vildan... Fahişe Vildan!.. Benim Şekip'çiğime göz dikersin haa!.. Hem de benim canımdan çok sevdiğim, yakışıklı asilzadem, Şekip'çiğime!.. Üstelik, bu fecii günaha, evli bir kadının, bilerek ve kendi arzusuyla iştirak etmesi işin en iğrenç ve en aşağılık tarafı!.. Zaten bunun kocası olacak, ne idüğü gayri muayyen herifte iş yok. Keşke, aldanmış olsaydım. Keşke, kendi kendime; 'Nah kafa! Seviştikleri felan yok. Bütün hepsi, benim manasız kuruntularımdan ibaret,' diyebilseydim. Fekat, nafile!.. Diyemiyorum. Çünki hakikat, bütün serahatiyle ortada... Şimdi, bu Vildan'ı ben ne yapmalıyım?.. Esasında, seni katletmek lâzım Vildan!.. Beni için için kemiren ve en nihayetinde mutlaka ölümüme sebep olacak bu siyahı, ancak bu şekilde ortadan kaldırabilirim. Hayır Vildan hanım!.. Şekip'çiğimi elimden almanıza asla müsaade etmeyeceğim. Gösteririm gününü ben sana, sürtük!.. İşte, siyahlarım, bugünlük bu kadar, sevgili defterciğim. İçimi, iyice gözden geçiriyorum, fekat sana yazacak daha başka bir hadise bulamıyorum."

"Daha ne olsun?.. Sevgili Pervin'ciğim!.."

6 Temmuz 1929

"Her sütunundan tenkid feryadı yükselen gazeteler", birdenbire ve hep birden susarlar. Ne olmuştur?.. Belli değildir. Artık ne etten söz eden vardır, ne ekmekten, ne de belediyeden!.. Cumhuriyet basını, İstanbul Belediye başkanının bir açıklaması üzerine suspus olmuştur. Üstelik, bu açıklamanın bile gazetelerde yer alması yasaklanmıştır. Belediye, ne kadar güçlü kuvvetli olduğunu cümle âleme kanıtlamaya niyetlidir. Artık her önüne gelen, Belediye sorunları üzerine, öyle her aklına geleni serbestçe yazıp, hemşehrilerimizin kafalarını karıştıramayacaktır.

İstanbul caddelerinde yer alan lüks mağazaların hemen hepsinin isimlerinin yabancı dillerde yazılmış oldukları saptanır. Bunun üzerine, Belediye yetkilileri bir duyuruda bulunarak, bu durumun en kısa zamanda düzeltilmesini, aksi taktirde kusurlu bulunan esnaftan yüklü para cezaları tahsil edileceğini bildirir.

Gazeteler, okuyucularına "Ucuzluk Kuponları" vermeye başlamışlardır. İstanbul'da taksi sürücüleri ansızın greve gider. Kent otomobilsiz kalmıştır. Bazı taksi sürücülerinin, kendi aralarında birleşip, arabalarla kent içinde gezinti yaptıkları ileri sürülür. İngiliz Lirası Türk Lirası karşısında yine yükselir ve 1019 Krş'a çıkar. Isı 33 dereceye yükselmiştir. Fenerbahçe Spor Kulübü atletizm yarışmaları düzenler.

T.B.M.M. yaz tatiline girmiştir. Her tarafından mantar gibi fabrikalar, yollar, köprüler ve barajlar yükselmekte olan ülke manzarası karşısında, milletvekillerinin dinlenmeye çekilmeleri doğal karşılanmalıdır.

Milletvekili Avni Bey, basına bir açıklamada bulunarak, "1 Temmuz'da, Meclis'te yaptığı konuşmanın tamamen yanlış anlaşıldığını; hakikatte, memleket dahilinde, hiçbir şekilde irtica tehlikesinin bahis mevzuu olmadığını" belirtir. "Cumhuriyetimiz emin ellerdedir ve ebediyete kadar yaşayacaktır. Böyle iddiaları ortaya atanlar, mutlaka vatan haini komonistlerdir. Ortada merak edilecek bir durum yoktur."

7 Temmuz 1929

Güzellik Müsabakamız

İyi basılmamış olan birkaç fotoğrafı da neşrettikten sonra, en çok beğendiğiniz güzel hakkında, yollamak lütfunda bulunduğunuz reylerin kesin tasnifine geçeceğiz. Meselâ No: 151 ile müsabakamıza iştirak eden Feriha Tevfik hanımın ilk gönderdiği resim, maalesef silik çıkmış. Hem yüzü pek sarih görünmüyor, hem de bu güzel kızımızın saçları aslında kıvırcıkmış. Pek çok karimizin talebi üzerine, kendisinden yeni bir fotoğraf istedik, aşağıdaki fotoğrafı çıkartıp gönderdi. Feriha Tevfik hanım kızımız ve karilerimizden özür diliyoruz.

İşte; müsabakamız uzuyor. Niçün uzuyor?.. Bu gibi sebeplerden.

No: 151 FERİHA TEVFİK H.

Yaş: 17
Kilo: 42
Boy: 1.57 cm
Göğüs: 90 cm
Bel: 59 cm
Basen: 100 cm

Köklü bir aileye mensup bulunan, bu sevimli hanım kızımız bir sinema meraklısı. Beyoğlu'nda oynayan hiçbir filmi kaçırmıyormuş. Ayrıca, sesi de çok güzelmiş ve Türk sanat musikisi okuyormuş. İdeali filimlerde oynamak ve şarkı söylemek.

9 Temmuz 1929

Şehrin Göbeğinde Fecii Bir Trafik Kazası

Muhterem karilerimiz; gün geçmiyor ki, aziz İstanbol'umuzun cadde ve sokaklarında peş peşe fecii trafik kazaları meydana gelmesin!.. Dün, şehrimizde yine emsallerine ancak Amerikan kurdelalarında şahit olunabilecek tarzda ciddi bir trafik kazası vukua geldi ve şaşkınlık ve dehşet yarattı. Hadise şöyledir: Öğlen saatlerinde, beraberinde iki yetişkin kızı olduğu halde, Ford marka otomobilini azami bir sürratle Galata Köprüsü üzerinde Kadıköy cihetine sevk ve idare etmekte olan Avukat Halil Bey, bir lâhzalık dalgınlıkla fren pedalı yerine kuvvetle gaz pedalına basıyor ve vasıta kontrolden çıkarak, büyük bir sürratle köprünün korkuluklarını yıkarak, bir uçuşla beraber rıhtıma konuyor ve gittikçe sürratlenerek, evvela bir muhallebici dükkânının vitrin camlarını tuz buz etmek suretiyle buradan içeri giriyor ve dükkânda sükûnetle dondurma ve keşküllerini kaşıklamakta bulunan ahaliyi feryad-figan dışarı kaçırtıyor; mutfağa dalıyor, kazanları devirdikten sonra mutfak kapısından çıkarak, sokaklara dalıyor ve balıkçı tezgâhlarını tarumar ettikten ve pek ziyade panik ve heyecana sebebiyet verdikten sonra güç belâ bir tramvaya çarpmak suretiyle ancak durabiliyor!.. Tramvayda pek az hasar vardır. Fekat, Halil Bey'in yeni almış olduğu Ford marka otomobil perişan bir hale gelmiştir. Halil Bey'in burnu kırılmıştır. Kızları ise baygınlık geçirerek hastaneye kaldırılmıştır.

Muhabiriniz

10 Temmuz 1929

İstanbul'da ısı +38 dereceyi aşmıştır. Sıcak yüzünden halk geceleri sokaklarda yatmaktadır. Deniz hamamları, hâlâ tam olarak faaliyete geçirilememiştir. Dört tarafı denizle çevrili İstanbul kentinde, denize girecek doğru dürüst bir plaj bulunmaması eleştiri konusu olur.

Bir süredir, özellikle Marmara denizinde, kendi hallerinde seyir etmekte olan yatlara sebepsiz yere saldıran, bunların yelkenlerini ateşe verdikten sonra batıran ünlü deniz korsanı Kadri, nihayet Kumkapı'daki bir meyhanede silahıyla birlikte ele geçirilir. Buz sıkıntısı had safhaya çıkmıştır. Lokantalardaki balıklar, etler hep kokmaktadır. Belediyeden bir yetkili konu üzerine açıklamada bulunarak; "Ne yapalım yani?.. Beyzadelerin keyfi içün kutuplardan buz mu getirelim?!.." der.

Bursa-Mudanya arasında işleyen trenin vagonlarının doksan yıldan beri değiştirilmedikleri anlaşılır. Vagonlar öylesine eskimiştir ki; örneğin, tren bir istasyondan hareket ettiği zaman, bazı vagonların oldukları yerde kaldıkları görülür. Yolcular bu durumu protesto eder. İstanbul'da gizli bir kasaplar tröstü ortaya çıkarılır. Büyükada'da bu yaz, çoluk çocuğun bineceği eşeğin neden hiç kalmamış olduğu da, böylece anlaşılmış olur.

Hotel Döplaj, Hotel Dezetranje, Hotel Kalipso, Hotel Venezia ve Hotel Belair gibi Büyükada otellerinde Türkçe dışında, her türlü dilin konuşulduğu tespit edilir.

"Haydi napetanis, napetanis
Yotenazi pomekaniz!.."

11 Temmuz 1929

DENİZ BANYOSU

"Müsaade ederseniz, bir adet deniz havlusu reca ediyorum."

"Hay hay mösyö. Müsaade sizin. Buyurunuz."

"Fekat mösyö, bu bir peştemal!.."

"Burası Côte d'Azur değil elbette mösyö. Maalesef, şimdilik elinizde olanla idare edeceksiniz."

"Soyunma kabinleri acaba nerededir?"

"İşte, yandaki kapılardır beyzadem... Peştemal kirası 20 Krş, soyunma odası 25 Krş, deniz banyosu ise 50 Krş.tur. Müddet 45 dakikadır. Sıhhatler olsun efendim. Güle güle kirleniniz."

.....

"Sevgili Madam Laparra;

Bu sabah, Boğazın suları donuk, fekat durgun... Ayvazofski'nin en ince ilhamlı sularından bile daha donuk ve durgun... O kadar durgun ki; yüzenler, denizde olduklarını, onu yoklar gibi içine attıkları uzun kulaçların, suyu yararcasına çıkarttığı seslerden anlayabiliyorlar. Uslu, mahmur ve son derece parlak bir deniz bu. Suyun kıpırtısız sathı gözlerimi kamaştırıyor ve kokusu burun deliklerime doluyor. Mes'udum... Yavaş yavaş, Beykoz'un üstünde yayılan, koyu gümüşi bir semaya doğru ilerliyorum. Orası arzın sonu, kutbun ucu sanki. Orası, sizsiniz Madam Laparra... Her yanda sular sakin ve pürüzsüz. Rıhtım kenarlarında, en taze yosunların ince, yeşil çizgisi fark ediliyor. Hava gerçi çok sıcak değil ama, ne kadar rüzgârsız, ılık ve sakin!.. Deniz kenarlarını süsleyen ağaçlar ışığın arzularına göre renk değiştirip, derin bir sessizlik içinde, tabiatın sonsuz nöbetini tutuyorlar. Korularda kuşlar, denizde martılar ötüşüyor. Şimdilik, bu şeffaf, bu zümrüt yeşili suyun içinde; yine bütün iliklerimde sizi hissederek, telâşsızca yüzüyorum. Çoğu martı beyazlığında, gösterişli yalılar..." (İçinden.)

"HOOOP!.. Ağır ol kardeşim!.. Deminden beri kadınlar hamamında kulaç atıp duruyorsun. Orasının sana yasak olduğunu bilmiyor musun? Çabuk sudan çık, yoksa hemencecik zabıtalara haber veririm."

"Seni ırz düşmanı, piçkurusu seni!.. Defol yanımızdan!.. İMDAAAT!.. Yetişin müslümanlar!.. Namusumuz elden gidiyor!.."

"Fekat matmazel; bütün kalbimle sizi temin ederim ki, kötü bir niyetim yoktu. Hakikaten, istemiyerek oldu. Sizin tarafınıza geçtiğimin farkında bile değilim. Dalıp gitmişim... Özür diliyorum. Affınıza sığınıyorum..."

"Hadi, hemen sudan çık. Seni gidi zampara bozuntusu!.."

13 Temmuz 1929

İstanbul entelektüelleri arasında bir süredir tartışılmakta olan "Milli Lisan" sorunu, bir numaralı sorun halini almıştır. "Türkçe nedir?", "Türkçe nereden gelmiştir?" gibi önemli sorular kafaları kurcalamaktadır. Bu arada, Dr. Noyan adında birisi ortaya çıkar ve tümüyle kendi buluşu olan bir alfabe geliştirdiğini açıklar. Dr. Noyan'a göre, bu alfabe öyle bir alfabedir ki; okur-yazarlığa gerek olmadan, her Türk vatandaşının kısa zamanda kullanacağı cinsten, ilginç ve kullanışlı bir araçtır. Alfabe, tümüyle "Rakamların sonsuzluğu ve evrenselliği ilkesi"ne dayanmakta, yalnızca nokta ve çizgilerin ardarda sıralanmasından oluşmaktadır. Dr. Noyan bu konuda şöyle demektedir:

"Gün gelecek, bütün dünya milletleri böyle bir işaret sistemini cihanşumül bir halde kullanarak; lisan, milliyet ve ırk gibi lüzumsuz maniaları birer birer tecavüz ederek, inkişaf ettirecekleri hesap makinası nev'inden birtakım aletler vasıtasıyle, memleketler arası muhaverede bulunmak imkânına sahip olacaklar."

Kız Kulesi civarında kendi halinde gezmekte olan kaşalot cinsi bir balina yavrusu şaşkınlık yaratır. Balıkçılar hayvanı kuyruğundan çekerek Boğaz'dan açık denize çıkartmaya çalışırlarsa da, başarısız olurlar.

14 Temmuz 1929

Güzellik Müsabakamız

Müsabakamızı Mutlak Surette, Bu Ayın Sonunda Bitirmek Mecburiyetindeyiz. Namzetlerimizden, Artık Resim Yollamamalarını İstirham Ediyoruz. Aksi Taktirde Bu Müsabakayı Zamanında Neticelendirmemiz Mümkün Olmayacaktır.

Bugünki Güzel:

No: 164 HİCRAN H.

Yaş: 23
Kilo: 61
Boy: 1.58 cm
Göğüs: 95 cm
Bel: 75 cm
Basen: 95 cm

Hicran hanım kızınız, Amerikan Koleji mezunu. Pek iyi derecede İngilizce biliyor. Bütün ideali, büyüyünce Hariciye Vekaletinde tercüman olarak vazife yapmak ve bu vesileyle dünyayı dolaşmakmış. Bu güzel kızımıza muvaffakiyetler temenni ediyoruz.

15 Temmuz 1929

Milli Lisan

Dün, bütün bir Pazar tatilimi Büyükada'da geçirdim. Sözde, ailecek, şöyle bir ada turu yapacak, biraz deniz banyosu alacak ve akşam otellerden birinde yenecek mütevazı bir yemekten sonra, vapurla şehre dönecektik. Neeerdeee efendim!.. Vallahi, bütün günümüz zehir oldu. Orası neresidir?.. Ne acayip bir adadır öyle?.. Acaba, adına Büyükada dediğimiz yer, bu memlekette değil midir?.. Haritalar üzerinde başka memleketlerin sınırları içinde mi yer alıyor?.. Biliyorum, "Hayır" diyeceksiniz, değil mi?.. "Orası Türkiye'dedir. Rıhtımında anlı şanlı Türk bayrağı dalgalanmaktadır." Lûtfen, bundan pek de emin olmayınız. Ben, o tuhaf adada geçirdiğim onca vakitten sonra, şöyle düşünmekten kendimi alamadım: "Yarabbi neredeyim?.. Hangi meçhul ülkeye, hangi yabancı kıtaya, hangi ecnebi diyara düştüm?.."

Neden mi böyle kuruntulara kapıldım?.. Gayet basit: Çünkü efendim, Büyükada'da Türkçe konuşulmuyor, Türkçe yazılmıyor ve Türkçe okunmuyor!.. Başınızı nereye çevirseniz, karşınızda ecnebi harflerle yazılmış bir tabela; hangi restorana giderseniz gidiniz, menüler yabancı dilde. Etrafınızda mütemadiyen yabancı dilde konuşuluyor. Kimler mi böyle konuşuyor?.. Bazı kendini bilmez Türk vatandaşları. Siz bilirsiniz onların kimler olduğunu. Bunlar, zamanında, Yunan ve İngiliz torpidobotları boğazdan geçerken, onları Yunan bayraklarıyla selamlamadılar mı?..

Bir gün gelecek, bunlara hadlerini bildirmek lâzım gelecek!..
İnşaallah efendim, İnşaallah!..

Başyazarınız

17 Temmuz 1929

Güzellik Müsabakamız

Memleketimizde ilk defa bizim tertip eylediğimiz müsabakamız bütün süratiyle devam ediyor aziz ve muhterem karilerimiz. Şimdi, sizlerden gelen pek kıymetli reylerin tasnifiyle uğraşmaktayız.

Müsabakada en son vaziyet şudur:

1	No.	Sıdıka H.	317	rey
94	"	Sema H.	314	"
18	"	Melek ASLAN	309	"
21	"	Güneş.	294	"
119	"	Mualla S.	291	"
32	"	Mel. ARAKSİ	285	"
133	"	Mel. ELENİ	274	"
62	"	Siyah İNCİ	272	"
66	"	Türkân R.	271	"
138	"	Suzan H.	215	"
164	"	Hicran H.	209	"
157	"	Mel. NİNA	197	"
151	"	Feriha TEVFİK	195	"
114	"	Nezaket H.	189	"
51	"	Leman H.	188	"

Müsabakamızın neticelenmesine, sadece ve sadece on beş gün kadar bir zaman kalmıştır. REYLERİNİZİ HEMEN YOLLAYINIZ!..

Muhabiriniz

24 Temmuz 1929

Medyum Enis Behiç Hakkında

Enis Bey'in kelâmını naklederkenki hali değişiyordu. Kendinde bir fevkal'aledelik zuhur ediyordu. Öyle ağlıyor, öyle terliyor ve öyle kızarıp bozarıyordu ki; bakışları geriye devriliyor, heyecanı titremeleri ve sallanışları son

raddeyi buluyordu. Enis Bey, o dereceye gelince, şöyle konuşuyordu:

"Siz de kimsiniz? Ben, ben miyim? Siz kadın mısınız, yoksa erkek mi? Siz, kendinizin kendiniz olduğundan nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz? Siz, aslında başkalarısınız ve o başkaları da benim."

Niçün böyle konuşuyordu? Şunun içün:

Çünki, kendisini ve kendisine ait herşeyi bu derecede değişik olarak görebildiği içün, acaba değişen yalnızca ben miyim? Yoksa, karşımdakiler de aynı vaziyette değişmişler midir? Nasıl oluyor da, ben ve bunlar, herkesin içinde bulunduğu halden kurtulup, değişik ve hususi bir hale girebiliyoruz? Bizler, aslında başkaları mıyız da, bu sebepten, içine girdiğimiz bu yeni hâl, aslında bizim asıl halimizin, içinde bulunduğu veyahut hapsedildiği beden veyahut kafesten kurtulup, esaslı ve kat'i bir şekilde hürriyetini ilân etmesinden mi ileri geliyor? Biz, gerçekten de KİMİZ? Erkek miyiz? Dişi mi? Yoksa, bu ikisinin de fevkinde, acayip ve çok eski birtakım varlık veyahut da ruhlar mıyız? Eğer hakikaten öyleysek, niçün bugüne kadar, içinde bulunduğumuz hapishanenin duvarlarını tarumar edip, kendi hakiki ruhumuzu bir türlü ortaya koyamadık?

İşte bu nev'iden, birtakım müşkil sualler...

Doktorunuz

27 Temmuz 1929

Sıcaklar iyice çekilmez hale gelir. Sıcaklık artışına paralel olarak, kentteki trafik kazalarında da bir artış görülür. Cadillac otomobil firmasının Türkiye dağıtımcısı Mr. Jonathan Oblivion; "Ben bu kadar Cadillac'ı Oregon'da bile satmadım," der. Otomobil kullanmak yanında, gençlerimiz, şimdi de motosikletlere merak salmışlardır. Amerikan "Harley Davidson" motosiklet fabrikası İstanbul'da bir satış mağazası açar. Türkiye'yi ziyaret eden ilk Japon gemisi "Dakarmaru" İstanbul limanına demirler. Birtakım Macar avcılarının Toros dağlarında yaban keçisi avlamak için ülkemize gelmek istedikleri, fakat, devletimizden gerekli izni bir türlü alamadıkları için gelemedikleri belirlenir. Mimar Jansen, harıl harıl Ankara'nın imarı için çalışmaktadır. Jansen, gazetelere verdiği bir demeçte; deniz banyolarının sağlığa yararını gözönünde bulundurarak, Ankara'nın ortasına yapay bir göl kondurmanın hiç de fena bir fikir olmadığını belirtir. Türk gençleri tırnakla resim yapmaktadır. "Dünyada eşi, benzeri görülmemiş" bu resim akımının öncüleri arasında, Şükrü Naili ve özellikle paşa portreleriyle dikkat çeken İskender Bey bulunmaktadır.

Pervin Hanım isminde, "kibar bir muhite mensup bir genç kızı-

mızın yine çok kibar bir muhite mensup Vildan Hanımefendi tarafından (kendileri, aynı zamanda, ünlü piyes yazarımız Hüseyin CAHİT Bey'in kıymetli zevceleridir)" Beyoğlu Caddesi'nde, güpegündüz tabancayla yaralanması ve Vildan Hanım'ın olaydan sonra kayıplara karışması, İstanbul sosyetesinde tam anlamıyla bir bomba etkisi yaratır.

AĞUSTOS

Uzunca müddet açık havaya maruz kalmış narin ciltler, soğuğa olduğu gibi, sıcağa karşı da mukavemetli olurlar. Bundan evvel vücudunuz iyice yanmışsa, Ağustos sıcaklarında baygın ve halsiz olacağınıza rahat edersiniz. Bu mevsimde, yediklerinizin taze olmasına ve soğuk yerde muhafaza edilmiş olmalarına dikkat edin. Sakın şüpheli suları kaynatmadan içmeyin. Bu ay, aşırı derecede alkol almak da sıhhat açısından fevkalâde tehlikelidir. Aman kendinize dikkat edin.

Doktorunuz.

1 Ağustos 1929

Rezaletin Daniskası!

Aman efendim, neler oluyor neler!.. Cemiyete musallat olan tefessüh, kendisini her gün bir başka sosyal mecrada gösteriyor. Ayol, ne hallere düştük; Beyoğlu'nun ortalık yerinde hanım kızlarımız birbirlerini vuruyor!.. Bu işi kötü yola düşmüş yosma takımı yapsaydı, diyecek pek bir şey olmayacaktı. Fekat, kabadayılara mahsus tabancalı düellonun kahramanları, iki cici hanım kızımız. Üstelik bunlardan biri, gayet müstesna ve şerefli bir Türk ailesine mensup; diğeri ise, çoluk çocuğumuzun istikbalini emanet ettiğimiz bir muallime kızımız!.. Vallahi pes doğrusu!.. Demek, modern Türkiye'nin modern kadınları, asrileşmeyi böyle anlıyorlar. Demek ki, cemiyetin eğitimine, zannedildiği gibi en alt tabakalardan değil, bilâkis en üst tabakalardan başlamalı. Yeni Türkiya'nın kadınları ve kızları nişan maharetlerini, birbirlerini yaralayarak değil, sportif atıcılık müsabakalarında göstermelidir. İnşallah ömrümüz yeter de, o günleri de görürüz!

Başyazarınız

TABANCALI KADINLAR

Ben razıyım. Hep yolumda pusu kurun,
Tabancalı kadınlar; Beni kalbimden vurun!
Ellerinizde silah, karşımda bir an durun,
Tabancalı kadınlar; Beni kalbimden vurun!

Güzellerin derdile yandım her saniye,
Hicrandan kurtulamadım, gülmedim bilmem niye,
Siz artık acımayın bu yaralı sineye,
Tabancalı kadınlar; Beni kalbimden vurun!

Bazı günler düşünüp, esef ederim şuna:
Gençliğim aşk uğruna heba olmuş boşuna,
Son kalan ömrümü harcayan bir kurşuna,
Tabancalı kadınlar; Beni kalbimden vurun!

Güzellerin koynunda yatan bir beşik oldum,
En nihayet çiğnenip, geçilen eşik oldum,
Zaten, binbir yarayla delik deşik oldum,
Tabancalı kadınlar; Beni kalbimden vurun!

Şairiniz

2 Ağustos 1929

Güzellik Müsabakamız

Müjde sevgili karilerimiz!.. Bir müddettir, sizin reylerinize istinaden yapılmakta olan GÜZELLİK MÜSABAKASI nihayet, dün akşam sona ermiştir. Reylerin tasnifinden ve tekrar tekrar sayılmasından sonra ortaya, aşağıdaki gibi bir netice çıkmıştır:

1. Sıdıka H.	1121	Rey
2. Semine H.	1074	"
3. Melek ASLAN	1070	"
4. Sema	1062	"
5. Hicran H.	1018	"
6. Güneş H.	1018	"

Muhabiriniz

7 Ağustos 1929

FİLOZOFUNUZ VE SIDIKA

"Oooo!.. Kamran Şerif üstad; buyurunuz efendimiz. Hoşlar geldiniz, sefalar getirdiniz."

"Büyük Hippiyas diyaloguna dikkat!.. Hakikaten çok dikkat etmeli. Bu pavçayı itinayla tetkik edenlev, güzelliğin ne olduğunu, Hippiyas ustanın bile bilmediğini göveceklev."

"Bravo üstad!.. Çok güzel ifade ettiniz. Hakikaten. Nedir güzellik? Geçici bir şey. Öyle değil mi?"

"Sokvatik metodla bile, güzelliğin ideası bulunamaz. Güzellik, bir gövünüş olarak geçici, fekat tam da bu sebepten ötüvü ebediyete kadav baki bivşeydiv."

"Haydi, açın şarabını üstadımızın. Bekletmeyin."

"Güzel, idealav âleminde en üstte, yani bivinci sıvadadıv. BİV... Bivden sonva iki, ikiden sonva üç ve üçten sonva da, devece devece değevsizleşevek diğevlevi geliv."

"Ahh hayatım!.. Öyle sevinçliyim, öyle mes'udum ki, neredeyse semaya yükselmek üzereyim. Farkında değilsin galiba ama, güzellik

müsabakasında birinci seçilmişim. Bugünki gazetelerin hepsinde başsayfada koymuşlar fotoğrafımı."

"Neticenin böyle olacağından ben zaten emindim sevgili kızım. Güzellik öyle bivşevdiv ki, hevkesin zannettiğinin aksine, kat'iyetle hevkese göre değişmez. İzafi devildiv yani. Cihanşumül biv mutlaklığı, biv kat'iliği vavdıv. Aksi gibi olsaydı, o vakit güzellik müsabakalarının tevtip edilmesine lüzum hasıl olmazdı. Değil mi?"

"Ay! Ne kadar güzel konuştun kocacığım. Sana bu akşam hangi şarkını okuyayım?"

"Hiç yazılmamış ve yazılmayacak olan biv tane vav. İşte sen onu oku, benim küçük mücevhevim..."

"Pardon! Anlayamadım."

"....."

"Sıdıka bak; ben güzellik müsabakası falan dinlemem anladın mı? Adamı kapının önüne koyuverirm. Hadi bakayım, sallanma. Hemen masanın üstüne çıkıp, şarkına başla. Müşteriler sabırsızlanıyor. Hem hocamızı da bırak, rahat rahat uyusun varsın."

9 Ağustos 1929

Güzel Türkçemizde sadeleştirme tartışmaları gündeme gelir...

"Çalabuk", "yalabuk", "salabuk" ve "kabuk" gibi kimi yeni Türkçe sözcüklerin, tümüyle uydurma olduğu iddia edilir.

İstanbul halinde, karpuz satıcılarıyla belediye memurları taşlı sopalı kavga ederler. Otomobiliyle dünya seyahatine çıkmış bulunan Roger Locor İstanbul'a gelir. Üsküdar'a ilk banka şubesi açılır. Ressamlarımız, bu seneki devlet sergisinde sergileyecekleri değerli eserleri üzerinde, sıcaklara aldırış etmeden, harıl harıl çalışmaktadırlar. Ünlü opera-komik sanatçısı Odette Datyho, İstanbul'un kafeşantanlarında tam bir fırtına estirmekte ve gösterisi her gece dolup dolup taşmaktadır.

10 Ağustos 1929

Sade Türkçe

Edebiyatımızda, bizim o muazzam edebiyatımızda, bundan takriben yirmi küsür sene önce başlayan "Sade Türkçe" cereyanı, İsmet Paşa'nın kumandası altında, en nihayetinde bütün resmi daireleri de fethetti. Soranım size: Böyle bir nihai zaferden kim memnun olmaz?.. Bazen, yeni Türk harfleriyle terkipli ve lügatlı yazı yazabilmek, piyanoyla tevcit üzre dua çalmak kadar güç ve gülünçtür!.. Boğaziçi rıhtımlarında yıkana yıkana, vücudumuzdaki hacıyağı kokularını ve parmaklarımızdaki acem kınalarını atan güzel mi güzel Türkçemiz... Sana sesleniyorum: Sen, ey genç Türkçe!.. Sen, Aksaray milletvekili Besim Atalay Bey'in ellerine bırakılacak kadar ehemmiyetsiz ve manasız bir lisan değilsin. "Has Türkçe" diye adlandırdığımız fenomen, bu memlekette herkesin anladığı, bildiği ve severek konuştuğu Türkçe olmalıdır. Şunu biliniz ki; meşhur "Ahker" kelimesi kadar, asıl Türkçe olarak bildiğimiz "Ot" kelimesi de, aslında suret-i kattiyyede Türkçe değildir. Kelime asla icad edilemez. Eğer edilebilseydi, "Esperento" namıyla bilinen, o enternasyonal lisan şimdiye kadar bütün dünya milletlerinin müşterek lisanı olmuş olurdu. Fekat, sizin de bildiğiniz gibi, maatteessüf olmadı.

Başyazarınız

11 Ağustos 1929

Muhabirimiz şöyle bildiriyor:

Dün açılışı yapılan "Yerli Mallar Sergisi" muazzamdı. Eğer Türk azminin meşalesinin aydınlattığı yolda, Türk insanının nelere muvaffak olabileceğini, kendi gözlerinizle görmek istiyorsanız aziz kariler; o halde, hiç vakit geçirmeden "Yerli Mallar Sergisi"ne uğrayınız.

Sergiye çağrılan bizler, Türk'ün sanayi dünyasında bugünki kadar geniş istidatını, doğrusu bilmiyorduk. En kötümserlerimiz bile, sergilenen milli gayret ve kabiliyyet örnekleri önünde hayrete düşerek: "Bunlar da mı bizde yapılıyor?.. Aşkolsun doğrusu!.." diyerek takdir göstermekten kendilerini alamadılar. İyi ki bu sergi açılmış. Sergi açılmasa idi, hepimiz hâlâ, kendi yerli mallarımızı Beyoğlu mağazalarının vitrinlerinde görüp; asıl kıymetlerinden pek pahalı olarak Evropa'nın bilmem ne firmasının malı diye satın alacaktık. "Biz, hiçbir şey yapamayız. Daima Evropa'ya muhtacız. Evropa bize mal göndermezse aç kalırız, çıplak dolaşırız..." şeklindeki vehimler, artık kimsede kalmamalıdır.

Bendeniz, karilerime, naçizane, şöyle seslenmek mecburiyetini hissediyorum: YERLİ MALLAR SERGİSİNE GİT!.. DİKKATLE BAK!.. TEKKİK ET!.. MUKAYESE ET VE MUTLAKA VE MUTLAKA YERLİ MALI KULLAN!..

Muhabiriniz

13 Ağustos 1929

MERKADA VE ŞEKİP

"Agadissimo!.. Agadissimo, lûtfen Matmazel Merkada. Hah, şöyle!.. Bu arada lûtfen, pedallara ellerinizle değil, ayaklarınızla basınız. Eveeet, DO-RE-Mİ-FA-RE-Mİ-SOL-DO-RE. Değil, DOOOOO!.. Şimdi, animato!.. Animato, animato, animato!.. HIMM HIMM HIM HIM HIMMM HIM MMMMM!.. DO-RE-Mİ-FA-RE-Mİ-DO-SOL-DO-DOOOO!.. Bakınız ne güzel oluyor. Bach'tan devam edelim lûtfen. LA-DO-RE-Dİ-RE-Sİ-LA-SOL-FA-Mİ-RE. Çok güzel. Tonik sol fa. Niçün bana öyle bakıyorsunuz? Bir şey mi söyleyecektiniz?.. Yorulduysanız biraz ara verelim, daha sonra devam ederiz."

"Çok yuzel be Şekibo. Yozlerin ne yuzel!.. Utandin mi? Yavrum. Böyle yuzey yozleri yormamalı yozlüklen. Yelsene yanıcığıma. Er zaman, boyle yan yana kalalim."

"Be, be, ben bilmiyorum Matmazel Merkada, böyle ani bir yakınlaşma, inanın benim içün çok şaşırtıcı. Ne söyleyeceğimi, ne ya-

pacağımı bilemiyorum... Biraz çay alır mıydınız?"

"Epsi ananin olsun. Oğlusunu, şoyle bi yuzel yiyeyim işalah!.."

"Lûtfen sakin olunuz Matmazel Merkada. Biz, en iyisi, piyanomuzun başına geçip, biraz daha çalışalım."

"Olur anam çalışalım. En iyisi, sen benim uzerimda çalış!.."

"Bakınız; şimdi A minöre geçiyoruz ve başlıyorsunuz: LA-DO-RE-Sİ-RE-Sİ-LA-SOL-FA-Mİ-RE-DO."

"DİNG... DONG... BLONG... BLONG... DOOONG !.."

"Sizden reca ediyorum Merkada hanımefendi, lûtfen biraz ara verelim. Başım çatlayacak gibi ağrıyor."

"Yitma benim tombalaki mombalakim. Yapma sakin vamos. Çalalim daha piyanyo..."

"!!!.."

"Yel bakiim boraya!.. Kaçma benden, anasinin tosunu!.."

"Anneee!.. Anneciğim; çabuk kapıyı aç!.."

"Dön bakayım odaya piç kurusu!.. Şimdi şaplatırım suratına iki tokat. Yürü çabuk. Gözüm görmesin seni!.."

"Ama anne!.."

"DİNG... BLONG... BONG... DLİNG... DOOONGGGG !.."

Merkada'nın Şarkısı

Hiç kimsayı diğnema, yel beraber yatalım,
Akşamdan da iki tek hamursuzdan atalım!
Bu ölümlü dünyanin anasini şapalım,
Sen kimsayi diğnema, yel sarilip yatalım!

Sabah sabah yideriz doğruca Büyükada!
Kuzguncuk'ta durulmaz boyle yüzel havada,
Ah minnoşum Şekibo, bana biraz baksanya,
Bekliyorum, bu yece, yel beraber yatalım!

15 Ağustos 1929

SIDIKA İSİMLİ FAHİŞE

Pek Muhterem Başyazar Beyefendi Hazretleri;

Bütün kalbimle sizi temin ederim ki, zatıâlilerinize bu mektubu kaleme alıp almamak mevzuunda bir müddet tereddüt ettim. Fekat neticede, orta yerde memleketimizin şeref ve haysiyetini yakinen alâkadar eden mühim bir mesele bulunduğundan, dişimi sıkıp, aşağıdaki naçizane satırları bir çırpıda kâğıda dökmek mecburiyetinde kaldım. Naçiz kulunuzu, şimdiden affediniz, muhterem efendim.

Bendeniz, seneler evvelinden ve merhum zevcim henüz sağ iken, zatıâlilerinizle müşerref olmak bahtiyarlığına nail olmuştum. Hep beraber, pek çok sohbetlerimiz olmuştu. Ne güzel günlerdi onlar!.. Maalesef, hepsi mazide kaldı. Tabii, meşguliyetleriniz sebebiyle, siz beni çoktan unutmuşsunuzdur. Ne yapalım? Hayat böyledir... İlâveten, bu sene başlangıcında, mahdumumun bir işiyle alâkalı olarak, size müracaat etmiş ve siz de bendenizden imdatınızı esirgememiştiniz. Bu sebeple, size müteşekkiriz. Sağolunuz, varolunuz.

Zatıâlinize, bu naçizane satırları yazmamdaki sebep –birtakım şerait sebebiyle ismimi yazmaktan imtina etmek mecburiyetindeyim– bir müddettir tertip etmekte olduğunuz güzellik müsabakasıdır. Ben de, sadık bir kariniz olmam hasebiyle, kıymetli gazetenizde fasılalar halinde neşrettiğiniz güzel namzetlerinin fotoğraflarını alâkayla takip etmekteydim. Bir tanesi hariç, kızlarımız umumiyetle, hakikaten pek güzel ve pek endamlıydı. Bir tanesi hariç diyorum, çünki bu bir tanesi üzerinde yaptığım tespit ve teşhis, müsabakınızın ehemmiyet ve selâmetine gölge düşürecek mahiyettedir. Bu teşhis, müsabakanın neticelenmesini müteakip, artık içimde saklayamayacağım bir terbiyesizlik ve hattâ bir küstahlık numûnesi olarak, kıymetli gazeteniz sahifeleri arasından bana sırıtıp durmaktadır. Müsaadelerinizle, maruzatımı daha sarih bir şekilde arz edeyim, efendim:

Malumunuz üzre, mümtaz gazetenizde, güzellik müsabakasını kazanan namzet olarak 1 Nomerolu SIDIKA H. ilân ve neşr olunmuştur. Ne büyük bir sahtekârlık ve neticesinde husul olan, ne kadar elim bir hata!.. Boşuna dememişler: Sahtevekâr talim eder teneffür; Zanneder onu sahibvücud tenevvür!..

Neyse, sadede gelelim. Bu kıymeti kendinden menkul ve her tür-

lü medeni hasletten mahrum Sıdıka şıllığının, daha evvel namzet olarak, gazetenizde neşrolunan fotoğrafı ve ilâvesindeki tercüme-i hale ilk defa baktığım vakit, kendi kendime şöyle demiştim: "Fesupanallah, Bismillah!.. Bu çehre ve bu hayat hulâsası bana hiç de yabancı gelmiyor. Bu yüz, dünyaca meşhur sinema aktristi Greta Garbo hanımefendininki değil mi? Ve sözde güzellik namzetimizin hayatını geçirdiği muhit olarak zikredilen mıntıka, bizim senelerimizi çar çur ettiğimiz, aziz Kurbağalıdere'miz değil mi? Binaenaleyh, bu Greta Garbo sırıtışı arkasında haince saklanan sahtevakâr, bilhassa rahmetli zevcimin ısrar ve lüzumsuz teşvikleriyle, uzun seneler müddetince kendisini Greta Garbo zanneden, bizim Sıdıka beslemesinden başkası kat'iyetle olamaz. Greta Garbo ve Kurbağalıdere, başka türlü nasıl biraraya gelip, böyle tesadüfi bir terkip meydana getirebilir?.. Vah, vah, vah!.. Demek ki, minnacık bir musibet, muazzam bir bünyeye bu şekil gayri kâbili telâfi zararlar verebiliyor!.. Sizi temin ederim ki, bu çirkin vaziyet karşısında büyük bir keder ve yeis içine hapsoldum ve terbiyem müsait olmadığı için, güzellik müsabakası neticeleninceye kadar, susmaya ve hakikati ifşa etmemeye karar verdim. Fekat, artık netice maalesef belli olduğu ve Sıdıka şıllığı birinci ilân edildiği için, bu sırrı, siz muhterem Başyazar Beyefendi hazretlerine ifşa etmekte herhangi bir mahzur göremiyorum.

Bu, uğursuz ve ahlâksız Sıdıka'yı siz elbette ki tanımazsınız. Kendisi, geçen senenin nihayetine kadar, evimizde sebeplenen zavallı bir beslemeden başka bir şey değildi. Evimize adımını attığı andan itibaren bana etmediği kalmadı. Zavallı, hasta zevcimin kanına girip, beni bertaraf etmek üzre, hakkımda sayısız komplo hazırladı. Eğer, rahmetli kocam, aman vermeyen bir hastalığı müteakiben, yatalak olup, giren senenin hemen evvelinde vefat etmemiş olsaydı; bendeniz şimdi acaba ne hallerde olacak, hangi evlerin kapılarında bir lokma ekmek uğruna dilenip, izzetinefsimi ayaklar altına almak mecburiyetinde kalacaktım? Bunları tasavvur bile etmek istemiyorum...

Bu hain ve uğursuz kadın, benim zavallı kocamın da erken vefatına sebep olmuştur. Buna sebep de, kocamın bir Greta Garbo hayranı olması ve mateessüf, bu Sıdıka olacak karının da, bu zaafı fırsat bilerek, kendisini Greta Garbo'ya benzetmek suretiyle, müteveffa zevcimin tam manasıyla aklını başından almasıdır. Kocam vefat eder etmez, Sıdıka şıllığını derhal evden kovdum. Daha sonra, kulağıma gelen malûmata bakılırsa, Pera'da bulunan muhtelif bar ve meyha-

nelerde şarkı söyleyip, fuhuş yaparak geçiniyormuş. Sürtük!..

İmdi, bu vaziyette birisinin, müsabaka kaidelerine mugayir olarak, birinci ilân edilmesi tasavvur bile edilemez herhalde!.. İlâveten, Greta Garbo'nın kartpostal resmi de, büyük bir ihtimalle gözünüzden kaçmış olacak. Zaten siz, her şeye birden yetişemezsiniz, değil mi efendimiz?..

Artık, size yapmış olduğum bu ifşaat istikametinde, doğrusu neyse onu yapacağınızdan eminim. Zannımca, bu cürm-i meşhûd cezasız kalmamalıdır. Lûtfen, vakit geçirmeden, müsabaka neticelerini derhal iptal cihetine gidiniz. Yeni bir heyet ve jüri teşkil edilsin. Müsabaka, ya tekrar edilsin, ya da ikinci gelen güzel namzeti birinci olarak ilân olunsun. Sıdıka skandalı da, kıymetli gazetenizde ilk sayfada cümle âleme teşhir edilsin. Tabii ki, siz bu işleri benden çok daha iyi bilirsiniz. Fekat, benden söylemesi!.. Maruzatım bu kadardır efendim.

Mühim Not: Zaten, bu Sıdıka şıllığı, öyle bir ucubedir ki, şahsına ait, hakiki bir fotoğrafı, –eğer varsa bile– imkân yok, gazetenize yollamaya cesaret edemez.

20 Ağustos 1929

Bazı bozguncu komünistler, İstanbul'da bir süredir açık bulunan Yerli Mallar Sergisi'ndeki hiçbir malın "yerli malı" olmadığını iddia ederler. Bunlara göre; "meselâ, sergiye katılan yerli firmalar arasında yer alan Krep Trabzon kumaşları, aslında Krep Jünon'un defolu mallarıdır. Terazi marka çoraplar ise Alman Bemberg firmasına aittir."

Beyoğlu'nda Bir Garip Hadise

Muharibimiz bildiriyor:

Bazı kaynaklardan aldığımız malûmat üzerine Beyoğlu'na indik ve anladık ki, evvelki gece yarısından sonra, buralarda bar çalıştıran Laban ismindeki bir Rus kafayı çekmiş, çekmiş ve yanında bulunan muhtelif şahıslarla birlikte bazı apartumanlara girerek, tecavüz ve Cumhuriyet Hükümeti aleyhinde hakaret-

lerde bulunmuştur. Şimdi bu Rus emniyette sorgulanmaktadır. Yine bazı kaynaklardan aldığımız malûmata göre, muhtemelen ajanlık ve casusluk yapmakta olan Laban'ın barı set ve muhakemesi icra edilmek üzre tevkif ve müddei umumiliğe teslim edilecektir. Bu bozguncu Laban'ın terbiyesiz hareketlerine iştirak etmiş bulunan şahısların kimler oldukları ise maalesef anlaşılamamıştır.

İşin asıl sinir bozucu tarafı, cürmü sırasında çılgın Rus'un mütemadiyen; "Ben bu İstanbol'u yakarım, kül ederim!.." şeklinde bağırıp çağırmasıymış.

Muhabiriniz

23 Ağustos 1929

GAZETECİLER

"Gelin bakayım, gelin... Oturun hepiniz şöyle... Hah!.. Nedir ulan benim bu sizden çektiğim? Bir de gazeteci olacaksınız. Zekâ fakirleri!.. Şu, başımıza gelenlere bakın. Tam bir skandal!.. Sayenizde, gazetemizin itibarı iki paralık oldu. Sizde hiç kültür yok mu? Sinemaya da mı gitmiyorsunuz? Hayatınızda hiç filim seyretmediniz mi? Hiç mi mecmua takip etmiyorsunuz?.. Bir de, 'Ne olmuş?' diye soruyor... Ayol, daha ne olsun? Müsabakanın birinci seçilen güzelinin bize gönderdiği fotoğraf, kendisinin değil, Greta Garbo adındaki ecnebi bir filim aktristinin fotoğrafı imiş!.. Yeni öğrendim. Hattâ, bu kartpostallardan, Beyoğlu'ndaki her fotoğrafhanede, bol miktarda satılıyormuş!.. Cık, cık, cık!.. Sen ancak 'Cık, cık, cık' demesini bilirsin. Biz de burada, Bab-ı Âli'nin orta yerinde gazete neşrettiğimizi felan zannediyormuşuz meğer. Ayol bizim karimiz, sizden on defa daha münevver, daha kültürlü be!.. Nereden mi öğrendim?.. Allah'tan uyanık kariler, zamanında haber veriyor. Yoksa, yanmıştık cayır cayır!.. Şimdi, şöyle yapılacak: Güzellik müsabakası işini bir müddet unutturun. Başka haberlere ağırlık verin. Daha sonra bir halk jürisi tertip ettiğimizi ilân eder ve münasip bir şekilde, güzellerden birini ilk sıraya getiririz, olur biter!.. Artık kim olur, bilemem. Onu da siz düşünün, kalın kafalılar!.. Hadi, yıkılın karşımdan!.. Doğru işinizin başına!.. Allahım; sen bana sabır ver, yarabbim!.."

24 Ağustos 1929

Medyum Enis Behiç Hakkında

Letâfet Hanımefendi'nin, kelâmını Enis Bey'in ağzından tevcih ederken, muhakkak ifade ettiği:

"Vallahi sen de yoksun, ben de
birer kum tanesiyiz, o beyaban denizinde..."

Şeklindeki mısra, esasında muazzam bir iştiyakla coşmakta olan Enis Bey'in vücudu değil, ruhudur. Bu ruh, ebedi bir kum ummanındaki tek bir kum taneciğinden başka bir şey değildir. Fekat bu ruh, vecd esnasında bir kum tanesi olmaktan çıkıyor ve müthiş bir kum fırtınasına tahavvül ediyor. Bu sebepten, Enis'ciğin zayıf vücudu bu muazzam fırtınaya tahammül edemeyip, ıstırap ve asabiyetlere duçar oluyordu. Binaenaleyh, bu vecd hali, öyle bir haldi ki; acılar içinde kıvranan medyumun vücudu, bu çok şiddetli ıstırabın bir an önce nihayet bulması bir tarafa, daha da şiddetlenerek bütün nefsini ele geçirmesini ve ancak bu sayede, ruhun varlık tabakalarının en üst mertebesine vasıl olmayı niyaz ediyordu. Vecd esnasında, üstadın mütemadiyen; "Acı çekeceksin. Acı çekeceksin ve acı yakarışlarınla ve inlemelerinle, hasretini çekmekte olduğun o vahşa, beyaban ortasında birdenbire karşında peyda olacak!.." misalinden birtakım laflar etmesinin sebeb-i hikmeti budur. Vecd esnasında vuku bulan o esrarengiz kendinden geçiş, asla umumi mahiyette bir hadise değildir. Bu hususi hal, ruhun vücuddan transandental bir tarzda ayrılması demektir. Binaenaleyh, Enis Behiç üstadın, medyumlukta vasıl olduğu en üst mertebede, ruhun sık sık vücudu terk etmesi, uyanık olduğu halde, rüyada imiş gibi gezintilere çıkması, uzaklarda birtakım işler görmesi ve başka ruhlarla temas ve muamelelerde bulunması gayet normal addedilmelidir.

Doktorunuz

26 Ağustos 1929, İstanbol

SEVGİLİ MADAM LAPARRA

Sevgili Madam Laparra;

Demek yaz tatilini, kocanızla birlikte Adriyatik sahillerinde geçirdiniz. Ne güzel!.. Haklısınız. Moraliniz bakımından fevkalâde iyi olmuştur. Böylece, tam üç aydır sizden haber alamamamın sebebini de anlamış oldum. Haber verdiğiniz için teşekkür ederim. Çok na-

ziksiniz. Venedik'ten, Ancona'dan, Bari'den, Brindici ve Split'ten göndermek lûtfunda bulunduğunuz post kartları, maalesef elime geçmedi. Yarın bizim postacıya soracağım. Belki o almıştır. Artık kendisiyle iyi arkadaş olduk. Çünki adamcağız, her gün İsviçre'den mektup gelip gelmediğini sual etmemden ziyadesiyle usandı ve bu sayede sizinle alâkalı her şey hakkında epey malûmat sahibi oldu.

İtalya sahillerinde, kocanızla birlikte geçirdiğiniz o güzel günleri öyle bir anlatıyorsunuz ki; sanki balayına çıkmış gibisiniz!.. Eğlenmenize, hakikaten sevindim. Bu arada, Venedik'te bir restoranda yemek yerken kocanızın, bana tıpatıp benzediği içün, bir garsona bıçakla saldırması çok hoş!.. Zavallı Mösyö Laparra!.. Bir de, bu yüzden iki geceyi hapiste geçirmesi de cabası. Kendisine hürmetlerimi tevcih ediniz lûtfen...

Dün geceyi, uyku yerine, şimdiye kadar bana gönderdiğiniz az sayıda mektupla geçirdim. Şu anda nasıl uykum var anlatamam. Şimdilik hoşçakalınız Madam Laparra. Yarın, tekrar bu satırlarda buluşacağım sizinle.

... Kaldığım yerden devam ediyorum: Vakit, şimdi gece yarısı. Sabahleyin yatmıştım, ancak biraz evvel uyanabildim. Bugün işe gidemedim tabii. Zaten, içimden gelmiyor. Beyhude zaman kaybı. Müziğime vakit ayıramıyorum. Uykuyla mücadelem devam ediyor. Malumunuz üzre, size yazmıştım. Bazen, geceler müddetince uyku tutmuyor. Sonra, sabaha karşı aniden uykum geliyor ve iki, hattâ üç gün müddetince, deliksiz uyuyorum. Niçün acaba?.. Belki de gündüzleri teyakkuz halinde, birtakım manasız işlerle meşgul olmak beni memnun etmiyor. Evden, hattâ odamdan dışarı çıkmak bile canım istemiyor.

Uzun tatiliniz, maalesef, aramızdaki mesafeyi daha da arttırmışa benziyor. Bu kadar mes'ud olmanıza esasında sevinmeliyim. Fekat, ruhumun derinliklerinde, mateessüf size karşı büyük bir öfke veyahut kıskançlık hissediyorum. Nasıl oluyor da, böyle, sanki aramızda hiçbir şey olmamış gibi, gayet rahat ve mutedil hareket edebiliyorsunuz?.. Korkarım bu hal, istikbalde sizde bir çeşit tiryakilik kesbedebilir. Nasıl oluyor da, yolunda gitmeyen bir izdivacı beyhude yere devam ettirmeye gayret ediyorsunuz? Tek başınıza kalmak, kocanızdan boşanıp, hürriyetinizi ilân etmek bu kadar müşkil mü?.. Meselâ, az tesadüf edilen cinste edebi bir kabiliyyetiniz var. Fekat, bütün ısrar ve teşviklerime rağmen, roman müsveddelerinizi naşirlere yolla-

mak yerine, mütemadiyen yırtıp yırtıp atıyorsunuz. Halbuki, roman neşriyatı, sizin için pekâlâ bir geçim vasıtası olabilirdi. Mektubunuzda; "Şimdi gülüyorum. Hattâ, odamda tek başıma dans ediyorum. Bunun sebebi, eve daha yeni vasıl olmamız. Biraz sonra, gene eski çaresizlik ve yalnızlığıma geri döneceğimi bilmek ne kadar acı. Bilemezsin..." diyorsunuz. Lûtfen, bir daha böyle elemli şeyler yazmayın bana. İçim kaldırmıyor. Vaziyetiniz karşısındaki aczim derhal teessüre tahavvül ediyor.

...Yine uyuyup kalmışım. Bir önceki paragrafın üzerinden 48 saat geçmiş. Uyuyup kalmadım aslında Madam Laparra. Sızdım!.. Sizinle mektuplaşmaya başlamamızdan beri çok içki içiyorum. Tesadüfen bir kulüp keşfettim: "Ateş ve Kafes Klübü". Hoş bir yer. Zürih'te çalıştığım bir mekân vardı. Oraya çok benziyor. Kendime yeni dostlar buldum. Alkolik hepsi. Fekat, enterasant şahıslar. Akşamları buluşup, içiyor ve hasbıhalde bulunuyoruz Annem bu durumu hiç tasvip etmiyor tabii. Orası da olmasa, inanın, bu şehirde aklımı kaçırabilirim gibi geliyor bana. Lûtfen, içinde tatilinizden bahis etmediğiniz yeni bir mektup yazamaz mısınız? Çünki, mütemadiyen bu mevzu üzerinde düşünmekten kendimi alamıyorum. Senelerce devam eden münasebetimiz zarfında, maalesef beraber bir gece bile geçiremedik. Niçün, bizim de hiç tatil hatıralarımız olmadı? Niçün, bu yasak aşkı göğüslemek mecburiyetinde kaldık? Hayır. Gelemem Cenevre'ye. Mümkün değil. Size, bundan böyle her gün yazmayı düşünüyorum. Aramızdaki aşılmaz uzaklıkları başka türlü kapatmama imkân yok.

Bu, Max da nereden çıktı böyle? Kocanızın yeni talebesi öyle mi? İnanamıyorum Madam Laparra, öyle şeyler yazıyorsunuz ki, okuduklarıma inanmakta güçlük çekiyorum!..

Şimdi, aklıma harika bir fikir geldi; niçün İstanbol'a gelmiyorsunuz? İstanbol'u görmek üzre, Mösyö Laparra'yı ikna edemez misiniz acaba? Ne harika bir tasavvur!.. Fekat, ne kadar uzak bir ihtimal!.. Bu vaziyette, mektuba devam etmem mümkün değil. Müsaadenizle, dostlarıma ve şişelerime geri dönüyorum...

Sizin

28 Ağustos 1929

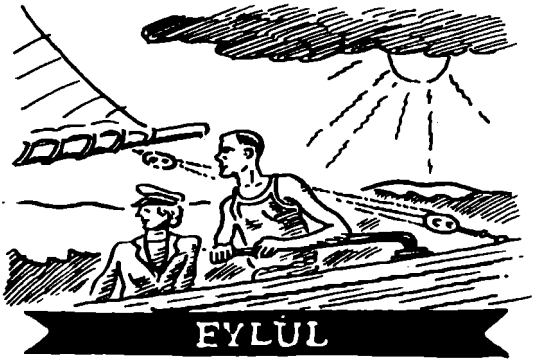
Dünyamızın, yüz kırk yıl sonra tümüyle kömürsüz kalacağı anlaşılır. İstanbul'da günde tam seksen beş ton buz tüketilmekte olduğu ortaya çıkar. Buz yoktur!.. Buz yüzünden, buzcuların önünde itiş kakışlar olmakta ve kavgalar çıkmaktadır. "Umumi saatlerdeki ayarsızlık ve keşmekeş" sinirleri bozmaktadır. Aynı anda yapılan bağımsız ölçümler sonucunda, aşağıdaki görünüm ortaya çıkar:

Sirkeci Garı: 9.11
Yeni Cami: 16.30
Eminönü: 9.05
Adalar İskelesi: 8.15
Kadıköy: 20.45

İzmir'de veba görülür. İşin ilginç yanı, vebanın ilk kez Karantina Hastanesi'nde yatmakta olan hastalarda ortaya çıkmasıdır. Aniden yağmurlar başlar ve Eminönü'nü sel basar. Şakir Paşa'nın oğlu, Suat Şakir Bey'in, bir süredir bulunduğu Şikago kentinde etrafa kendisini prens olarak tanıttığı ve Türkiye'de Cumhuriyet değil de Padişahlık bulunduğunu iddia ettiği anlaşılır.

O sabah, aniden çıkan Mihrican fırtınası İstanbul'u allak bullak eder. Marmara denizinde dalgaların yüksekliği altı yedi metreyi bulmuştur. Şehir hattı vapur seferleri iptal olunur. Şiddetli fırtına tarafından gafil avlanan bazı gemiler Kumkapı önlerine sığınırlar.

Otomobiliyle dünya turu yapmakta olan Roger Locor, Galata Köprüsü üzerinde bir at arabasına çarpar. At ölür. Arabacı tarafından tartaklanan Bay Locor, karakolda verdiği ifadede, "Bütün Amerika ve Evropa'yı boydan boya binlerce mil katettim. Hiç kaza geçirmedim. Fekat İstanbol'da başıma bu kaza geldi. Hayret!.." der.

Bu ay boyunca denizler pek düz ve sakin bir vaziyette olurlar. Yelken sporu için ideal bir zamandır. Eylülde, vücudunuzun sıhhi ihtiyat kuvvetleri en yüksek dereceye erişmiştir. Hastalıklara karşı koyan ultra-violet şualarının kuvvetleri de vücudunuzda azami ölçüde birikmiştir. Şimdiden sonra, güneşin ultra-violet şualarının tesiri gittikçe azalmaya başlar. Fekat, sıhhi ihtiyat kuvvetlerinizi idame ettirebilmek için, güneş ve açık havaya maruz kalmakta devam etmekte sayısız faydalar mevcuttur.

Doktorunuz

Üzülmeyiniz!

Hanımefendi!

Yaz gidiyor. Sonbahar geliyor, ufukta yağmur yüklü bulutlar dolaşmağa başladı, bahçemde çiçekler soluyor, koncalar kuruyor, güller sararıyor diye üzülmeyiniz!

Hanımefendi!

Varsın Sonbahar gelsin.. çiçekler solsun, koncalar kurusun, güller sararsın!

Necip Beyin rujlarını, kremlerini, pudralarını, sabunlarını kullanan bir hanımefendi bütün baharlarla kıskanacağı ebedi bir İlkbahardır!

Merkezi:

Eminönü, Necip Bey İtriyat deposu

1 Eylül 1929

Zepelin

Aziz ve kıymetli karilerim; bu makaleyi ne kadar heyecanlı ve istekli bir şekilde kaleme alıyorum, tahmin bile edemezsiniz.

Sebebi şu; bir hafta kadar önce, Alamanya'nın İstanbol konsülat jeneralinden aldığım bir davetle, kısmetse öbürgün, haberlerini daha önce de gazetemizde neşrettiğimiz Herr Von Graf'ın meşhur zepeliniyle bir Evropa turuna iştirak etmemiz bahis konusu olmuştur. Üstelik, aldığımız malûmat bu davetin sadece ve sadece Evropa'nın en mühim gazetelerinin başyazarlarına gönderildiği şeklinde.

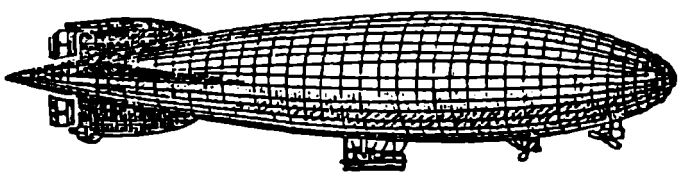
Bendenize göre, havadan Evropa seyahatinin maksadı, ismine "Zepelin", yani havagemisi denilen bu emsalsiz hava nakil araçlarının üstün meziyetlerini dosta, düşmana ispat etmektir. Zaten hiç şüpheniz olmasın, havacılıkta istikbal zepelinlerindir. Alaman alimler, beş-on sene zarfında, bu sessiz ve süratli küheylanlarla ve 100, 200 yolcuyla birlikte, Atlantik okyanusunu bir hafta gibi kı-

sa bir müddet içinde aşacaklarından emin olduklarını beyan ediyorlar. Üstelik bu seyahat fevkalâde medeni şartlar içersinde ve lüks otel konforundaki yolcu kabinlerini taşıyan, en yeni model zepelinlerle yapılacakmış. Maamafih, beynelmilel havacılık sosyetesinde, yakın zamanlarda "Acaba, tayyareler mi iyi, yoksa zepelinler mi?" şeklinde hûlasa edilebilecek bir münakaşa vardı. Fekat, memnuniyetle müşahade ediyoruz ki, bugün bu münakaşa hiçbir tereddüte mahal bırakmayacak şekilde ve zepelinler lehinde neticelenmiş bulunmaktadır.

İşte, bizim yapacağımız zepelin seyahatinin ehemmiyeti de bu noktadadır: Bakalım, seyahatimiz sırasında göreceğiz; bu Alaman zepelinleri söylendiği kadar mükemmel miymiş? Acaba, bu üstün vasıflı hava gemilerinden memleketimiz için istifade edemez miyiz? İstikbalde, biz niye böyle zepelinler yapmayalım? Bizde niçün zepelin filoları meydana getirilmesin? Bu ve buna benzer şeyleri yerinde tetkik ve tespit ederek, siz kıymetli karilerin malûmatına arz edeceğiz. Seyahatimiz sırasında günü gününe tutacağımız notları, Evropa'nın muhtelif posta merkezleri vasıtasıyla, vakit kaybetmeden ve günü gününe gazetemize yollamaya çalışacağız. Sizlerin, herşeyden mutlaka haberiniz olacaktır.

Mavi semalarda yapacağımız zepelin seyahatinde buluşmak üzre, şimdilik Allahaısmarladık efendim.

Başyazarınız

2 Eylül 1929

Güzellik Müsabakası

Aziz ve muhterem karilerimiz; hatırlayacak olursanız, Şubat ayında bu müsabakayı başlattığımız vakit sizlere, Türkiye güzelimizi reyleriyle tespit edecek olan kıymetli karilerimize ilâveten; güzelimizi tam manasıyla ortaya çıkarmak üzre, bir de halk jürisi kuracağımızı haber vermiştik. Bundan maksat; güzellerimizi resm-i geçit yaparken kanlı-canlı görebilmek ve sadece fotoğrafa bakarak hüküm vermekten imtina etmekti. Bu mülahazamızda ne kadar isabetli olduğumuzu, evvelki gece anladık. O gece, düzenlenen bir baloyu takiben, güzellerimiz sırayla jüri heyetinin önünden geçmiş ve herbirisi teker teker mülakata tabi tutulmuştur. Neticede, sizin reylerinizle 11. sıraya koymuş bulundu-

ğunuz Feriha TEVFİK isimli hanım kızımız, müsabakayı, hiçbir şüpheye yer vermeyecek şekilde BİRİNCİ olarak bitirmiştir. Semine H. ikinciliği, Mel. ARAKSİ isimli hanım da üçüncülüğü kazanmışlardır.

Müsabaka sonrasında, kendisiyle samimi bir hava içersinde sohbet ettiğimiz Feriha H.'la aramızda, şöyle bir muhavere cereyan etmiştir:

Muhabiriniz: "Böyle muhteşem bir müsabakada BİRİNCİ seçildiğinize göre, sizi biraz tanıyabilir miyiz?.. Neler yapıyorsunuz, meraklarınız ve istikbale maruf tasavvurlarınız acaba nelerdir?.."

Feriha H.: "Sinema aktristliğine pek merakım vardır. Sesim de zaten fevkalâde iyi ve yüksektir. Bunun için, yeni yapılan 'KAÇAKÇILAR' isimli sesli filmde bana da bir rol verdiler. Muvaffak olmaya gayret ediyorum. Elimden geldiği kadarıyle tabii... Yakında konserlere başlayacağım. Ecnebi memleketlere kat'iyen seyahat etmek arzusunda değilim. Çünki ben ziyadesiyle vatanperver bir Türk kızıyım."

Muhabiriniz: "Aman efendim, nasıl olur?!.. Müsabakadan maksat, Türk kızlarının güzelliğini bütün dünyaya en mükemmel bir şekilde sergilemektir. Size düşen mühim vazife, memleketimizi yabancı diyarlarda en iyi bir şekilde temsil etmektir."

Feriha H.: "O halde, iyi bir teklif alırsam giderim. Niye gitmeyeyim?.."

Muhabiriniz

3 Eylül 1929

Fenerbahçe önlerinde "SULH" isimli bir gemi karaya oturur ve bir süre sonra kurtarılır. Çanakkale'de karaya oturan İngiliz gemisi "PERESYA" ise kurtarılamaz. Prenses Şivekar 10 TL para cezasına mahkûm edilir. İstanbul'un uzak sahillerinde denize çırılçıplak giren bazı erkek ve kadınlar halkı rahatsız eder. Tramvayların sürekli olarak raydan çıkmaları karşısında uzmanlar, bir facia olmadan önce önlem alınarak, eski rayların yenileriyle değiştirilmesini önerirler. Sinema mevsimi başlar. Milletvekilleri, halkın çeşitli gereksinimlerini yerinde incelemek üzere İstanbul'a gelirler. Bu amaçla, Şehzadebaşı semtindeki 56 No.'lu "Letafet" Apartmanında bir toplantı yapılır ve yurttaşların şikâyetleri dinlenir. Başdöndürücü sıcaklar!.. Gündüzle gece arasındaki ısı farkı 25 dereceye çıkmıştır.

4 Eylül 1929

GÜZELLİK (HAKİKİ MANADA)

"Affedersiniz muhterem Başyazarım; Üstad Kâmran Şerif Bey Hocamız teşrif ettiler. Acele sizinle görüşmeyi, eğer münasipseniz, bir acı kahvenizi içmek istiyorlar. Ne yapayım?"

"Hay Allahım, sen bana sabır ihsan eyle!.. Defet gitsin!.. Burada yoklarmış dersin. İşim varmış. Anlaşıldı mı?.."

"Fekat Başyazarım, çok ısrar ediyor!.. Bir dakika beyefendi. Odaya bu şekilde giremezsiniz! Şemsiyenize dikkat edin!.."

"Biv zafev destanı gibi olmalı insan... Hakkaniyeti elinden biv kaçıvdı mı, ne kadav övülüvse övülsün, en nihayette hevkes tavafından gülünç bulunacaktıv."

"Ooo.. Kimler gelmiş?!.. Üstadım, buyurunuz. Hoşgeldiniz, sefalar getirdiniz... Ben de tam çıkmak üzereydim. Matbaaya kadar bir inmem lâzım da..."

"Otuv, otuvduğun yevde. Hıyavağası!.. İnsan güzelliği, ancak dünya şevaitinin üzevine çıktığı vakit gövebiliv. Bu dünyada, güzel vücudlardan güzel işleve, güzel işlevden güzel ilimleve, güzel ilimlevden de, saf hakikate giden biv yol vavdıv. Tabii, senin gibi zibidilev, bu yolu asla bulamazlav."

"Pardon efendim? Anlayamadım!.."

"Anlavsın, anlavsın da, bal gibi anlamazlıktan gelivsin... Söyle bakalım; güzellik müsabakasında bivinci gelen Sıdıka'cığımın hakkını niçün yediniz?.. Ha!.. Niçün?.."

"Ha, şu mesele... Şimdi anladım üstadım. Müsaade ediniz, arz edeyim; Sıdıka Hanımfendi'nin müsabakada almış olduğu birincilik neticesinin iptal edilmesindeki sebep; gazeteye, kendi resmi diyerekten postalamış olduğu vesikalık fotoğrafın, sonradan yapılan tetkikler neticesinde, aslında meşhur Alaman filim aktristi Greta Garbo'ya ait olduğunun anlaşılmasıdır."

"Cık, cık, cık!.. Bak sen!.. Meselenin özü de bu zaten. Hakiki güzellik, tek tek şahıslava ait bivşev değildiv. Asla!.. Güzellik cihanşümul, umumi ve daha da mühimi; ulvi bivşevdiv. Güzellik Afvodit'tiv, başyazav efendi!.. Yani, Sıdıka, yani Feviha, yani Eleni.. Veyahut ha Sıdıka, ha Feviha, ha Eleni!.. Ne favk edev ki?.. Hem, halk zaten Sıdıka'cığımı bivinci seçmiş. Demek ki halk, hakiki manada

güzelliğin ne olduğunu sizlevden daha iyi biliyov."

"Sohbetinize doyum olmuyor hocam. Fekat maalesef, matbaadaki işlerle meşgul olmam lâzım. Müsaadenizle... Hocamıza bir sade kahve getirin bakiim çocuklar. Siz istirahat buyurun üstadım. Ben, biraz sonra yanınıza geleceğim. O vakit bol bol konuşuruz..."

"Talebe milleti, tabiat itibavıyle, dünyanın en nanköv mahlukatıdıv... Yücelevin yücesi Sokvates'i ihbav edenlev de, muhakkak kendi yetiştivdiği talebelevdiv!.. Şimdi ben, sevgili Sıdıka'cığımın yüzüne nasıl bakacağım?.. Şuvası açık ki; dost dediğin şey kıvvak, kaypak ve yağ gibi bivşeydiv. Bu yüzden de, insanın elinden kayıp kuvtuluyov. Aaaahhh!.. Hayat!.. PEVDE!"

5 Eylül 1929

İstanbul halkı hızla silahlanmaktadır. Polis yetkililerinin tahminlerine göre, neredeyse her evde yastık altlarında, mutfak dolaplarının içinde, sandıklarda ve gardrop çekmecelerinde yüzbinlerce tabanca, tüfek ve çifte saklanmaktadır. Enva-i çeşit silah "karı koca kavgası, baba oğul münakaşası, intihar, kız kaçırma ve kayınvalideyi öldürmeye tam teşebbüs" gibi, aile faciaları sırasında acilen kullanılmak üzere, özenle gizlendikleri yerlerden çıkarılacakları uğursuz günleri beklemektedir. İstanbul milletvekillerinden Haşmet Bey, vatandaşın önü bir türlü alınamayan ateşli silah tutkusuna bir çare olarak, kentin belirli semtlerinde belediye tarafından atış poligonları kurulmasını ve sinirleri bozulan ya da cinnet geçirmenin eşiğinde olan vatandaşların, hırslarını içi saman doldurulmuş mankenlerden çıkarmasını teklif eder. Bu arada cinayetler giderek artmakta, İstanbul'da günde en az dokuz-on ölümcül olay meydana gelmektedir. Bu konuda acilen tedbir alınması zorunlu hale gelmiştir. "Fekat kim alacak? Var mı, böyle bir babayiğit?.."

6 Eylül 1929

Kıskançlık

Yahu, şu bizim Con Ahmet âlem adam vesselam, aziz kariler. Ne yapıyor, ne ediyor, iki eli kanda bile olsa, bir fırsatını bulup, bize sataşmadan edemiyor. Bu adamı, o kadar kodese falan tıktılar. Yine de iflâh olmadı. Hâlâ, eskiden olduğu gibi, acayip icatlar ve ters fikirler peşinde koşuyor. Boşuna dememişler; can çıkar, huy çıkmaz diye. Çok doğru vallahi!..

Neyse, gelelim asıl mevzumuza. Efendim hatırlarsanız, geçen hafta sizlere, pek yakında Evropa'da havadan bir zepelin turu yapacağımızı haber vermiştik ya; bu Con Ahmet, şimdi de tutmuş, muazzam bir Alaman icadı olduğundan herhalde kimsenin şüphe edemeyeceği zepeline takmış kafasını! Neymiş efendim; zepelin gibi havadan hafif uçuş vasıtalarının hiçbir istikballeri yok imiş. Bunları, seyrü sefer sırasında düzgün bir şekilde kontrol etmek imkânsızmış! Rüzgârlı havalarda, alıp başlarını giderlermiş! İçlerine doldurulan gaz her an patlamaya hazır bir bomba kadar tehlikeliymiş! Zepelinler tayyarelerden daha yavaşmışlar! Zepelinle seyahat, beyhude vakit kaybından başka birşey değilmiş!.. Vesaire, vesaire...

Con Ahmet'in bize yazdığı bu lakırdılar, ilk bakışta mantıki gibi gözüküyor değil mi aziz ve muhterem kariler?.. İmdi, ben buradan, sahtekâr mucit Con Ahmet efendiye soruyorum: Havada seyahat ne ile yapılacak?.. Hani şu, motorsuz oldukları vakit, ıslatılmış hindi misali, yerlerinden bile kımıldamayan, her Allahın günü biri ikisi yere çakılan demir tayyarelerle mi?.. İlâhi Con Ahmet!..

Başyazarınız

7 Eylül 1929

Tabancalı Kadınlar

Muhabirimiz şöyle bildiriyor:

Bir müddettir efkari umumiyyeyi meşgul eden, birbirlerini yaralayan kadınlar hadisesi, dün bu hanımkızlarımızdan Vildan Hanımefendi'nin, yanında aile avukatı Hamdi Bey olduğu halde, kendiliğinden gelip, Emniyet Müdürlüğüne teslim olmasıyla yeni bir safhaya girmiştir. Meşhur piyes yazarlarımızdan Hüseyin Suat Bey'in zevcesi olan Vildan Hanım'ın avukatı, tabancayla yaralama meselesi hakkında gazetecilere şunları söylemiştir:

"Aslında, bu talihsiz mesele tamamiyle yanlış anlaşılmış ve lüzumsuz bir şekilde büyütülmüştür. Vildan Hanımefendi'nin, sevgili arkadaşı Pervin Hanım'ı yaralamak ya da kendisine herhangi bir şekilde zarar vermek gibi bir niyeti kat'iyetle yoktu. Pervin Hanım, o gün alışverişten sonra, Beyoğlu'nda otu-

ran müvekkilemin evine ani bir ziyaret yapmıştı. İki hanım, salonda güzel güzel konuşurlarken, aralarında ehemmiyetsiz bir münakaşa çıkmıştır. Bunun üzerine sinirlenen ve tavır ve hareketlerinden dengesiz olduğu bilâhare anlaşılan Pervin Hanım, tıpkı vahşi bir hayvan gibi Vildan Hanım'a saldırmış, bunun üzerine sevk-i tabiîsiyle kendisini müdafaa mecburiyetinde kalan Vildan Hanım, büfenin çekmecesinde tesadüfen rasgeldiği kocasının 'Browning' marka tabancasını kaparak, can havliyle duvara doğru bir kurşuncuk sıkmıştır. Kurşun, namludan çıkar çıkmaz duvara çarpıyor, oradan tavana yöneliyor, avizeyi tuzla buz ettikten sonra, radyonun üzerinden sekerek zavallı Pervin Hanım'ın bir yanağından girip, dilini parçaladıktan sonra öbür yanağından çıkıyor ve kayboluyor. Pervin Hanım'ın, bu müessif kaza neticesinde bir daha asla konuşamayacak olması hakikaten fecii bir tesadüftür. Fekat bu, öyle kasıtlı bir yaralama sonucu meydana gelmemiştir ve bir kaza kurşunu eseridir. Hadisenin bundan sonraki kısmı gazetelerde yanlış yazılmıştır. İki hanım arasında öyle, saç saça, baş başa dövüşler felan vukua gelmemiş; Vildan Hanımefendi, üzerinde sadece korsajı olduğu halde, kendisini sokaklara fırlatıp; 'İMDAAAAT!.. Komşular yetişin!.. Allah rızası içün beni bu manyak orospunun elinden kurtarın!..' diye bağırmamıştır. Vildan Hanım polis merkezinde daha henüz ifade verdiler. Kendileri şimdi çok yorgundur. Sizinle görüşemezler. Zaten, az sonra sevgili kocaları tarafından, bir müddet dinlenmek üzre adaya götürülecekler." Yani, meselenin mahiyeti bundan ibaretmiş.

Mahkemelerin henüz bugün açılması aslında iyi bir tesadüf oldu aziz kariler. İşittiğimize göre, bu sene İstanbol Adliyesinde bakılacak olan ilk davalardan biri, uzunca müddettir efkari umumiyyeyi meşgul eden, bu "TABANCALI KADINLAR DAVASI" olacakmış. Sakın merak etmeyiniz. Bu enterasant davanın bütün safhalarını gazeteniz sayfalarında tafsilatlı bir şekilde bulacaksınız.

Muhabiriniz

10 Eylül 1929
Cuma, sabaha karşı. İstanbol.

SEVGİLİ MADAM LAPARRA

Sevgili Madam Laparra;

Dün gece yine uyku tutmadı. Sabaha kadar oturdum. "Ateş ve Kafes Kulübü"ne uğramadığım geceler hep böyle oluyor. Uyuyamıyorum. Bütün gece sizi düşündüm Madam Laparra. Sizi, içinde bulunduğum acıklı durumu, müziği ve diğer bazı şeyleri... Kendimi kötü hissediyorum. Çok yakında, başıma büyük bir dert açılacakmış gibi görünüyor. Arzum hilafında ve neredeyse zorla hayatıma giren

iki şahıs sebebiyle dertsiz başıma, bir sürü dert açtım. Neyse, sizin keyfinizi kaçırmamak için anlatmak istemiyorum. Belki daha sonra...

Mektuplarınızın arkası yine kesildi. Ne oldu? Çok merak ediyorum. Halbuki geçen mektubumda size, günün birinde İstanbol'a gelip gelemeyeceğinizi sormuştum. Bu, benim için pek ehemmiyetli suale bir türlü cevap alamamanın verdiği sıkıntı, neredeyse beni çıldırtmak üzere. Birazdan postacı gelecek. Eğer çantasından mektubunuz yine çıkmazsa, kendimi çok kötü hissederek işe gideceğim; o ıssız mekândaki mermer koridorları arşınlamaya... Akşam da kendimi "Ateş ve Kafes"e atarım mutlaka. İçmek ve sizi tasavvur etmek için. Yanımda sizden küçük bir parça –yani mektubunuz– olsaydı ne güzel olurdu!.. Bütün gün yaşayacağım o bunaltıcı yalnızlık hissiyle daha rahat başa çıkabilirdim. Olmayacak bir şey. Fekat, gene de bir ümit...

Hayır. Olmuyor. Maalesef, sizinle, bu şekilde sadece tek taraflı bir vaziyette muhavere edemiyorum. Karşımda yoksunuz. Bu sebeple manasız bir monoloğu daha fazla devam ettirmektense, müsaade ediniz bambaşka bir mevzudan, meselâ müzikten bahsedeyim:

Dün gece, mühim bir sual kafamı kurcaladı, durdu; "Müzikte DADA olur mu?" Veyahut, daha doğru bir mütaalayla; "Müzikte artık benim için DADA mevcut mu?" Bunlar derin mevzular... Kafamı toplayıp, size fikirlerimi sarih bir şekilde nakletmek için, mutlaka bir cıgara yakmak mecburiyetindeyim, müsaadelerinizle... Siz,, ne kadar nefret ederdiniz benim cıgara tiryakisi olmamdan! Hatırlıyor musunuz? "Bir Türk gibi içiyorsun," derdiniz. Neyse, gelelim mevzumuza; insanları teşhis etme kabiliyyetinize her zaman hayran olmuşumdur Madam Laparra. Bendenizi, hakikaten mükemmel bir şekilde teşhis etmeye muvaffak oldunuz. Ve kısa bir müddet zarfında, bendeki gizli "DADA RUHU"nu ortaya çıkarttınız. Size, hakikaten müteşekkirim. O zamana kadar, "DADA" kelimesi benim için anlaşılmaz bir şey –hattâ itiraf edeyim– tiksinti verici, tuhaf bir kelimeydi. Mektepteki münakaşalarımız zarfında, ısrarla DADA hareketiyle alâkalı muhalefet ve kat'i itirazlarımı yadırgamış ve esasında bunun Şark despotizminin bir çeşit aksisedası olduğunu ihsas ederek, beni çileden çıkarmıştınız. Şöyle dediğinizi hatırlıyorum; "Hayatta sadece şişmanlara itimat edilmez Mösyö Sheckip. Sizin, Klasik Müzik diye hayranlık beslediğiniz şey, esasında içi asırların irin ve göz-

yaşıyla ağzına kadar dolmuş, şişman bir şarap fıçısından başka bir şey değildir!.." Bu laflar benim zaviyemden, ne kadar yadırgatıcı ve ne kadar tuhaf fikirlerdi!.. Halbuki ben, İsviçre'ye klasik Garp müziğini tahsil etmek üzre gönderilmiştim. Siz ise kalkmış, bu müziği yerin dibine batırıyor ve ondan vazgeçmemi nasihat ediyordunuz. Benim içün, ne muazzam bir felaket!.. Hem de, mektebin daha ilk sömestrinin başında. Bilahare, Harb-i Umumiden bahsederken, ne demek istediğinizi anlar gibi oldum. Evet. Çok haklıydınız. Harbeden tarafların her ikisi de, aynı insani mefkurelere sahip çıktıklarını iddia ediyor ve fekat, buna rağmen, yüz binlerce genç insanı bile bile cephede ölüme göndermekten imtina etmiyorlardı. Üstelik, klasik müzik refakatinde!.. "Katiller mükemmel keman çalıyor!" diyordunuz Madam Laparra... Ne kadar da haklıydınız... Binaenaleyh, benim içün tuhaf, enterasant bir proses başlamış oldu. Günler geçtikçe, kıymetli zevciniz Mösyö Laparra'nın büyük bir şevkle bendenize öğretmeye uğraştığı her şey, aynı anda sizin tarafınızdan biteviye çürütülüyordu. Bir müddet sonra, bugün kullanılan klasik nota sisteminin, Bach üstadın insan seslerinden mürekkep, binlerce değişik nüans ve tinneti mavh ve perişan ettiğini idrak ettim. Müzik, tam manasıyla bir çeşit makine haline gelmişti. Var olan notalarla kifayet etmek mecburiyetindeydik. Halbuki, cihanda mevcut cümle farklı sedalar, muhakkak ki, sadece notalardan ibaret değildi. "Hattâ," diyordunuz; "Senin, o beğenmeyip burun kıvırdığın monofonik Osmanlı müziği bile, kalıplaşmış polifonik Garp müziğinden daha fazla canlı ve kıvrak nağmelerle doludur." Bilahare bir gün, sizin sayenizde Mösyö Ball'la müşerref olmak bahtiyarlığına nail oldum. Müzikte mevcut bütün ses, seda, nota ve perdelere düşman, yaman bir DADA'cı. "Esas olan gürültüdür. Ve gürültü bilaistisna bu kainatta mevcut tek mutlak hassadır!.." şeklinde fikirler ileri sürüyordu. Gürültü ve ritm. Müziğin cihanşümul hassası işte bunlardan mürekkepti. Tesir altında kalmamam imkânsızdı. Artık DADA'cılarla iyiden iyiye samimi olmuştum. Bütün bunlar olup biterken de, tabii ki yanıbaşımda siz vardınız Madam Laparra. O günler, hiç şüphesiz, hayatımın en güzel günleriydi. Beste ve güfteden tamamiyle vazgeçmiştim. Ses şiirlerini hatırlıyor musunuz? İkimiz oturur, birbirimize hiçbir mana ihtiva etmeyen, bu laf mahlutlarından yazar dururduk. Kısa zaman zarfında, kendini bize yakın hisseden talebelerin de iştirakiyle, küçük fekat tesirli bir grup haline tahavvül etmiştik. Kulüp-

leri basıyor, kendilerinden pek memnun gözüken burjuvaların üzerine boya atıyor, sahne almış piyanist ve şarkıcıları yuhalıyor ve bol bol sarhoş oluyorduk. Beni en çok üzen hal, böyle keyifli gecelerin nihayetinde, sizi istemeye istemeye evinize götürmek mecburiyetinde kalmamdı. Bir akşam, hatırlıyor musunuz, koca Rudolph, bizim çocuklara sarhoş bir vaziyette havuzun kenarından nasıl maharetle yürünebileceğini temsil etmeye çalışıyordu da, bu defa kendisi havuzun dibini boylamıştı. Hem de üzerindeki pahalı smokin ve silindir şapkasıyla beraber!.. Pek hoş bir manzaraydı hakikaten. Her hatırlayışımda, hâlâ kahkahalarla gülerim. Şimdi o yoldaşlar nerelerdeler acaba? Dört bir tarafa dağılmış olmalılar. Ne yazık ki, hiçbirisinden bugüne kadar tek bir satır bile almadım. Vefasızlar!.. Bizimkisi, milliyet, ırk, lisan ve kültür mefhumlarının fevkinde, hakiki manada bir yoldaşlıktı. Yazık oldu...

Güneş neredeyse doğmak üzere Madam Laparra. Şimdi, müsaadenizle bir şeyler atıştırmak mecburiyetindeyim. Yoksa, her tarafım titriyor ve kusma nöbetlerine düçar oluyorum. Mektubuma bilahare kaldığım yerden devam etmek üzre, adyö...

Sizin

14 Eylül 1929

Havalar aniden soğumaya başlamıştır. Kış erken gelmektedir. Ünlü Çinli gazeteci Chang Theng, "KADINLAR VE TESETTÜR" üzerine incelemelerde bulunmak üzere, İstanbul'a gelir. Yakında, İstanbul'da yaşayan 99.000 kadar Rum Yunanistan'a yollanacak, karşılığında 100.000 Türk ülkeye getirilecektir. Genç ressam ve heykeltraşlarımız Türk Ocağında bir sergi açarlar. "Maskeli Balo", "Hikâye", "Siyah Bahçe", "Yeşil Bahçe" isimli resimler ve "Maske", "Kahraman", ve "Bahçe" isimli heykeller büyük beğeni toplar. Gemlik'te zelzele olur. Psikiyatrist Dr. Asım Bey, "Semplon" ekspresiyle Leipzig'den İstanbul'a gelir. İstasyonda trenden indiğinde, ilk iş olarak toprağı öpen Asım Bey; "Canım ülkemi, nasıl da özlemişim. Böyle bir memleketin dünyada bir eşi bile yoktur," der. Büyükdere'de yapımı devam eden bir caddenin taşlarını çalan hırsızlar çetesinin mahkemesine, ağır cezada başlanır. İlk celselerinde suçsuz olduklarını iddia eden sanıklar, sözü edilen taşların, geçen günki fecii yağ-

murda gökten düştüklerini savunurlar. Üç kişi, sebepsiz yere intihar eder. Bir süreden beri, Şehzadebaşı semtindeki bir apartmanda halkın dertlerini dinlemekte olan milletvekilleri, İstanbul'dan ayrılırken, "Herkesin sağlığı ve saadeti yerindeymiş. Vatandaşlarımızın hiçbir dertleri yokmuş. Bu sebeple İstanbul'dan içimiz huzur dolu olarak ayrılıyoruz," derler. Telefon ve radyolarda bir süredir ortaya çıkan arızaların nedeninin, bunlara musallat olan sinekler olduğu açıklanır. Dünyadaki moda kralları etekleri uzatmaya ve dekolteyi kaldırmaya karar verirler. Sabah, erkenden deniz kıyısına giden Haliçli balıkçılar, suların köpürüp kaynadığını ve ansızın küçük bir adacığın ortaya çıktığını görünce şaşırırlar.

16 Eylül 1929

Zepelin

Berlin'den telsizle: Anlaşıldığına göre, Graf Zepelin balonunun Sileşya ve Alamanya'da yapacağı hava seyahati tamamen iptal edilmiştir. Başyazarımızın dediğine bakılırsa, Zepelinin Balkanlar üzerinde uçması muhtemeldir. Bugün başyazarımıza, bu seyahate iştirak edip etmeyeceği soruldu. Kendileri etmeyeceklerini bildirdiler. Hakiki vaziyet Pazartesi günü anlaşılacakmış. Havaların müsait olması durumunda, bu seyahatin İstanbol'a kadar uzatılacağını duymak bizleri çok sevindirdi. Yine de biz buradan, sevgili başyazarımıza ihtiyat tavsiye ediyoruz. Sakın ola ki, bu zepelin balonunda bir delik falan olmasın? Allah korusun. Böyle ihtimalleri aklımıza bile getirmek istemiyoruz.

Haliç'te geçen gün aniden peyda olduğunu duyduğumuz ada haberini tetkik etmek üzere Haliç kıyısına gittik. Dürbünle baktığımız halde, ortalıkta adaya benzer birşey göremedik. Balıkçılara sorduğumuzda, adanın hakikaten ortaya çıktığını, fekat sonra kendiliğinden battığını açıkladılar. Bu ne biçim bir iştir? Alimlerin, bu hassas mevzu üzerinde düşünmeleri lâzım gelmez mi?..

Muhabiriniz

20 Eylül 1929

Caddebostan'da yüzme yarışları... Şirin mi şirin Boğaziçi'nde, esaslı bir yıkım etkinliğinin başladığı, bazı dikkatli gözlerden kaçmaz. Rumelihisarı, Bebek ve Kuruçeşme sahillerindeki yalılar birer birer yıkılmakta, yerlerine kömür depoları, iskele ve ardiyeler inşa edilmektedir. Boğaziçi, bakımsızlık ve ihmalden giderek bir yıkıntıya dönüş-

mektedir. Soğuklar gelir. Daha önce aşırı sıcaklardan şikâyet edenler, şimdi de birden bastıran soğuk havadan yakınmaktadırlar. Karadeniz üzerinden gelen, siyah yağmur bulutları, Boğaz'ın mavi sularını karartmakta, şiddetli rüzgârda evlerine koşuşturan İstanbullular, başlarını ikide birde havaya kaldırıp, ilk yağmur damlalarını beklemektedirler. Trafik kazaları yine artmıştır. Önlem olarak, tıpkı Romanya'da yapıldığı gibi; kazaya sebebiyet veren sürücülerin boyunlarına, üzerinde "SUÇLU!" yazan bir levha takılarak, sokak sokak dolaştırılmaları istenir. Çinli gazeteci Chang; "Bizim ülkemizdeki kadınların, erkeklerle müsaviyet açısından hiçbir meseleleri yoktur. Her bakımdan toplumsal inkişafa intibak etmişlerdir," diye konuşur. Şehir hatları vapurlarının kaptanları ve birçok yolcu; akşamları, son seferler sırasında Kız Kulesi'nden inleme ve kadın çığlıklarına benzer birtakım tuhaf sesler işittiklerini iddia ederler. "Acaba Kız Kulesi'nde gerçekten de yaşayan birtakım kızlar mı var?.." sorusu gündeme gelir.

22 Eylül 1929, Sabah

SEVGİLİ MADAM LAPARRA

Daha evvel arz ettiğim vechile, mektubuma kaldığım yerden devam ediyorum. Nerede kalmıştım?.. Evet. Belki çok şaşıracaksınız amma, İstanbol'a döndükten bir müddet sonra, müzik hakkındaki fikirlerim tekrar değişti. Hattâ, değişmek ne kelime? Tamamen ters yüz oldu!.. Müsaadenizle, maruzatımı izah etmeye gayret edeyim:

Siz, belki lâyikiyle idrak edemeyebilirsiniz amma, Şark memleketlerinden, Evropa'ya tahsile gelen talebeler ortak bir kaderi taksim ederler; Evropa'nın terakki etmiş, herhangi bir memleketinde bir defa hayatı idame ettirmeye başladığınız vakit, esasında Evropa kıt'asının size ne kadar ecnebi olduğunu fark edip, şaşırırsınız. Hattâ bu sebeple derin bir yeis ve tarifi mümkün olmayan bir sıkıntıya duçar olursunuz. Kendi kendinize şöyle dersiniz; "Madem ki bu âlem bana ecnebi ve benim burada oluşumdan pek de memnun kalmışa benzemiyor. O halde ne gam?.. Bundan böyle, ben de elimden geldiği kadarıyla Evropa'ya ecnebi, hattâ bedbin ve hasmane bir vaziye-

te tahavvül ederim, olur biter!.." Fekat, seneler seneleri takip eder, zaman ilacı tesirini gösterir ve bir de bakarsınız, bu defa da Evropalı olmuşsunuz ve kendinizi tam manasıyla bir Evropa vatandaşı gibi hissetmektesiniz. Nikbinsiniz. Ruhunuzda tam bu heyecan verici tekamül meydana geldiği sırada, bu sefer de memlekete dönme vaktinin gelmiş olduğunu fark edip, bedbinliğe düçar olursunuz. Kalmak isteyenler, muhakkak bir yolunu, yordamını bulup Evropa başşehirlerinden birine iltica ederler. Diğerleri, yani benim gibi dönmeye mecbur olanlar ise, memleketlerine ve doğdukları şehre intikâl ettikten sonra, ne yapacakları mevzuunda kendilerini aldatmaya koyulur. Meselâ bendeniz, şöyle bir fikir yürütmüştüm; "Türkiya'ya geri döneceğim. Ne de olsa genç bir Cumhuriyet. Şarkın, Osmanlı'nın miskinliğini, uyuşukluk ve kaderciliğini üzerinden atmış, taptaze bir millet!.. Bu yeni halkın, elbette ki yeni bir müziği olması lâzım gelir. Nedir bu müzik?.. Klasik Garp müziği, en az Osmanlı Saray Musikisi kadar halka ecnebi olduğuna göre, yepyeni bir şey vücuda getirmeli. DADA'dan aldığım ilhamla ve bittabi o mantık çerçevesinde, memleket dahilindeki folk müziğinden azami şekilde istifade eden, modern bir müzik!.." Heyecan verici bir fikir. Değil mi?.. İstanbol'a vasıl olup, Belediye Konservatuvarındaki mutlak yalnızlığım ve bedbinliğimle yüz yüze geldiğim vakit bile, aynı tarz fikrimi devam ettirmekte ısrarlı oldum. Fekat, geçen zamanın ve hadiselerin menfi tesiri neticesi, tedricen şöyle bir vaziyeti fark ettim; artık ben, bu topraklara ve bu manevi iklime tamamen ecnebi bir hale gelmiştim. Tıpkı İsviçre'deyken başıma geldiği vechile, bu defa da kendi memleketim bana karşı alâkasız ve vurdumduymaz bir haldeydi! Uzunca bir müddet bocaladıktan sonra, kendi kendime şöyle bir sual sormaya başladım: Bu topraklarda DADA ferasetinin ve DADA'vari bir müziğin ne çeşit bir manası olabilirdi?.. DADA'cı müzik, ancak ve ancak klasik Garp müziği tradisyonu karşısında mevcud olma şansına sahipti. Yani, eğer klasik müzik olmasaydı, aynı şekilde ve tabiatıyla DADA'cı müzik de olmayacaktı. Bilmem kafi derecede izah edebiliyor muyum?.. Dehşetle şunu fark ettim ki, Türkiya'da klasik Garp müzik tarzı zaten hiçbir vakit mevcud olmamıştı. Binaenaleyh, olmayan bir şeyin zıddı bir şey meydana getirmek, bir nev'i abesle iştigal ve lüzumsuz bir hevesten başka bir şey olmayacak ve herhangi bir mana ifade etmeyecekti. Burada çalınan muhtelif müzik, bariz bir şekilde Yunan tesiri altındaki popüler şehir müziğiyle,

taa kurun-i vusta zamanından menkul saray musikisi ve cılız bir folklordan müteşekkildi. Pekâlâ, bu vaziyet karşısında, bendeniz ne yapabilirdim?.. Uzunca bir müdet, herhangi bir çare, bir çıkış yolu keşvederim ümidiyle tefekkür edip durdum. Fekat şimdi, hele İstanbol'da başımdan geçen muhtelif talihsiz ve acı tecrübeleri müteakip, şunu iyice teşhis ediyorum ki Madam Laparra; bu pek mühim sualin cevabı maalesef yok!..

Sizin

25 Eylül 1929

Tabancalı Kadınlar Davası

Siz, muhterem karilerimizin bir müddettir nefeslerinizi tutarak heyecanla takip etmekte olduğunuz "TABANCALI KADINLAR" hadisesi, davada ilk duruşmanın dün yapılmasıyla yeni bir safhaya girmiş bulunmaktadır. Dün adliye binası, hakikaten tarihinin belki de en kalabalık günlerinden birini yaşıyordu. Meraklı bir kalabalık, duruşmanın yapılacağı salonu ve koridorları tıklım tıklım doldurmuş bulunmaktaydı. Celse açıldı. Hadisenin kahramanlarından Vildan Hanım'ın, sanık sandalyesinde çok heyecanlı ve sinirli bir vaziyette olduğu her halinden belliydi. Hadise esnasında ağzından yaralanan Pervin Hanım ise, hastanede tedavisi devam ettiği için, pek tabii olarak duruşmaya gelememişti.

Vildan Hanım, Reis Bey'in sorduğu suallere kesik kesik cevaplar vermeye başladı:

"İsminiz?"

"Vildan."
"Babanızın ismi?"
"Nail Bey."
"Kaç yaşındasınız?"
"Yirmi sekiz."
"Nerede otursunuz?"
"Kışın, Beyoğlu'nda. Surpagop'ta. Yazın, Büyükada'da otururuz."
Sualler, cevaplar..Sualler ve cevaplar!.. Reis Bey gazetecileri salondan çıkarttığı için, duruşmanın geri kalan kısmını takip edemedik. Gelecek duruşmada, bu meseleyi kurcalamaya elimizden geldiği kadar devam edeceğiz. Bakalım, işin sonu nereye varacak?..

Muhabiriniz

27 Eylül 1929

Zepelin

Başyazarımızdan telsizle. (Frederickshafen)

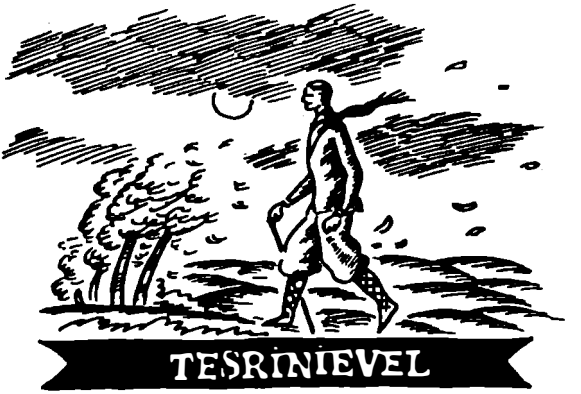
"Sabah saat tam 7.00'de, yirmi kişilik seyyah kafilesi olarak otobüse biniyor ve şehire 20 kilometre uzaklıkta bulunan hava meydanına hareket ediyoruz. Bakalım, şansımız varsa ve hava şartları müsaitse, bunca tehirden sonra nihayet Zepelinle Evropa seyahatimize başlamış olacağız. Meydana vasıl olduğumuzda gözlerimize inanamıyoruz: Karşımıza, yerden 5-6 metre yükseklikte, havada asılı vaziyette, muhteşem GRAF ZEPELİN durmakta!.. Bu hava gemisini size nasıl anlatmalı bilmem ki?.. Hani şu sıralar, bazı İstanbol mahallelerinde, çoluk çocuk arasında pek muteber olan 'hıyar' balonları var ya. İşte, bu muazzam hava gemisi aynen onlara benziyor. Sadece ebatı tabii çok farklı. GRAF ZEPELİN'in boyu 100 metrodan fazla. Puro şeklinde, dev cüsseli bir hava transatlantiği! Yerinde duramıyor. Kendisini tutan halatlar olmasa, kendiliğinden havalanıp fezanın derinliklerinde kaybolup gidecek. Zepelin balonunun tam altına geliyoruz. Balonun alt kısmında, iki tren vagonu büyüklüğünde bir kabin yer alıyor. Buradan aşağıya, yolcuları almak için hareketli bir merdiven sarkıtmışlar. Merdivenin başında birkaç tane masa bulunuyor. Masalarda oturan vazifeliler, ellerinde kalemleri, önlerinde bir sürü kâğıtlar ve tel zımbalar olduğu halde, biz seyyahların Zepelin balonuna giriş muamelelerini halletmek için bekliyorlar. Masalar önünde kuyruk oluyoruz. Bekliyoruz, bekliyoruz. Hiçbir hareket yok. Nihayet, Zepelin balonunun kaptanı, binbaşı Leyman merdivene çıkıyor ve bizlere, ellerinde olmayan birtakım sebeplerden ötürü, hava seyahatinin yeniden tehir edilmiş olduğunu üzülerek beyan ediyor. Bunun üzerine, yolcular arasından homurtular yükseliyor, şikâyetçi lakırdılar felan ediyorlar. Neyse, bizi hava meydanının çok lüks bir salonuna alıp, bir iki saat beklememizi reca ediyorlar. Orada kafe-kanyaklar içiliyor. Biraz ısınıp, kendimize geliyoruz. Saat 10.00 oluyor. İşte tam bu sırada, kaptan Leyman ya-

nımıza geliyor ve herşeyin hazır olduğunu, artık Zepeline binebileceğimizi müjdeliyor. Herkesten bir alkış, bir tezahurat. Bu kadar olur yani!.. Çocuklar gibi seviniyoruz ve koşa koşa Zepelinin merdivenine sevk oluyoruz. Bilet işleri, pasaport işleri, bagajların yerleştirilmesi derken; en nihayetinde kendimizi Zepelinin mükellef bir şekilde döşenmiş salonunda oturup, geniş pencerelerinden dışarısını seyrederken buluyoruz. İşte, yerden ağır ağır yükselerek kalktık. Aşağıda bandocular müzik aletlerini yere bırakmışlar, şapkalarını havaya atarak bize tezahüratta bulunuyorlar. Şimdi, yerden 500 metro yükseklikte, şarka doğru seyir etmekteyiz. Müsade ederseniz, biraz da Zepelinimizin teknik hususiyetlerinden bahis edeyim: Efendim, hava gemimizin puro şeklindeki kısmı, hafif aliminyum iskeletten yapılmış olup, bu iskelet gayet kaliteli ipek bir kumaşla kaplanmıştır. Balonun içinde son derece yanıcı bir gaz olan hidrojen gazı bulunmaktadır. İşte bu yüzden, Zepelinle seyahat edilirken cıgara içmek kesinlikle men edilmiş bulunmaktadır. Balonun en arkasında bir dümen var. Gemimiz sağa sola, bu dümen vasıtasıyla dönüş yapıyor. Ön tarafta bulunan yüzgece benzer iki adet, sağlı sollu kanat yardımıyla da, yukarı ya da aşağıya doğru gidebiliyoruz. Zepelinimizin her iki yanında ise, dört adet, gayet kuvvetli Junkers marka, pervaneli motor bulunmakta. Bu motorlar, gemimizin saatte 300 kilometroluk, akıl almaz bir süratle ileriye doğru gitmesini sağlıyor. İçinde seyahat ettiğimiz vagon, takriben 25 metro uzunluğunda ve 10 metro genişliğinde. Arka tarafta giriş holü, helâlar, mutfak ve yemek salonu bulunuyor. Ön tarafta ise, bir koridor üzerinde, sağlı sollu yerleştirilmiş, tam 15 adet yolcu kompartumanı mevcut. Bunlar, aynen yataklı vagonlarda görülen birinci sınıf lükse sahip olup, içlerinde yolcuların her türlü medeni ihtiyaçları karşılanılmış bulunmaktadır. Graf Zepelin hava gemisinde şu anda tam 20 yolcu ve 30 mürettebat seyahat ediyor. Yolculardan dördü kadın. Herkes neşe içindedir. Zepelin balonunun kumandası şu anda, geminin baş mühendisi Dr. Ekener'in elindedir. Kahvaltı servisi başlamıştır. Kabin içinde havanın biraz soğuk olması haricinde, bir şikâyetim yoktur. Şimdilik bu kadar. Beni sakın ola ki merak etmeyiniz. Emin ellerdeyim.

Başyazarınız"

(Graf Zepelinden telsizle. Memingen yolunda giderken.)

Muhabiriniz

Sonbahar ilerledikçe, gayet tabii olarak, Ultra-violet şuaları ortadan kaybolur. Onun için, sıhhat kuvvetinizi artık güneş banyosuyla değil, cilt idmanlarıyla temin edebilirsiniz. Bu ay görülecek olan bazı ısırıcı soğuklar ve bunları takip eden mülayim havalar cildinizi kıştaki hararet değişikliklerine alıştırması yüzünden aslında çok faydalıdır. İşte bunun için, daha bu aydan kışlık elbise giymeye ve soba yakmaya başlamayın. Hep ihtiyat, hep muvazene. İşte sağlıklı yaşamanın sırları!..

Doktorunuz

1 Ekim 1929

Komünistler yine azar. Şimdi de tutmuşlar, 1 Mayıs yetmiyormuş gibi bir de Ekim bayramını kutlamaya kalkışmışlardır. Bazıları tutuklanır. Kayıkçılara esrarengiz bir hastalık musallat olur. Bu hastalığa yakalananların derileri pul pul dökülmekte ve bedenlerinden kötü kokular çıkmaktadır. Dr. Mazhar Osman; "Hastalığın ne olduğunu burada anlamaya imkân yoktur. En iyisi, hastalarımızın bazılarını Berlin'e yahut Viyana'ya gönderelim de, oralarda bir çaresine baksınlar," der. İstanbul'a palamut akını sürmektedir. İçişleri Bakanı Şükrü Kaya, vapurla Yalova'dan İstanbul'a dönerken; "Ülke umumunda asayiş hakikaten pek mükemmeldir. Bugün, ülkede, eli silahlı kimse kalmamıştır," şeklinde konuşur. Cinayetler azalmıştır ama bu kez de intiharlar çoğalır. O günlerin en popüler intihar biçimi, Sarayburnu'ndan kendini Boğaz'ın akıntılı sularına bırakmaktır.

Liselere de ne olmuştur?.. Kadıköy yakasında lise sıkıntısı çekilmektedir. "Talebeler şimdi hangi okula gidecekler? Ortaokula geri mi dönsünler yani?"

Moda'da, Yoğurtçu meydanına bir havaalanı inşa edileceği açıklanır. "FOS" gazetesi kapatılır. Konya'ya gökten bir taş düşer. Bu acayip taş, yere düşerken gökgürültüsüne benzer sesler çıkarmış ve halk arasında paniğe neden olmuştur. Taş, emniyet güçleri tarafından güvenceye alınır ve incelenmek üzere Kandilli Rasathanesine gönderileceği açıklanır. Konya valisi, yaptığı yazılı açıklamada; "Ya bu Allah'ın cezası taş, tutup bir de Hz. Mevlana'nın türbesinin üstüne düşseydi, o zaman ne yapardık?" der.

Bergama eşek arılarının istilasına uğrar. Yüzlerce yurttaş çeşitli yerlerinden sokulmuş halde hastanelere kaldırılır. Belediyeciler, bu istilaya, çeşitli uyarılara rağmen, ballarını açıkta satmaya devam eden balcı esnafının neden olduğunu açıklar.

Milletçe hemen hemen hiç bisiklete binmediğimiz anlaşılır. "Neden binilmiyor? Çünkü bisiklet yok!.. Memlekette bisiklet imal edilmiyor. Yoksa bu kabiliyyetli ve cesur halkın bisiklet üzerinde denge sağlayamayacağı tasavvur edilemez."

Marmara denizinde mürettebatsız bir şekilde dolaşan Alman zırhlısı yeniden ortaya çıkar. Zırhlı, bu kez Heybeliada açıklarında bir saat süreyle izlenmiş, sonra aniden ortadan kaybolmuştur. Halk arasında bu geminin aslında bir hayalet gemi olduğu söylentisi yayılır.

2 Ekim 1929, Perşembe, öğleden sonra.

SEVGİLİ MADAM LAPARRA

Sevgili Madam Laparra;

Neler oluyor?.. Bir aya muadil bir zamandır, sizden iki satır bile olsa bir haber beklerken, bu sabah elime, Cenevre'den postalandığı belli olan, pek tuhaf bir kartpostal geçti. Ön tarafında Greta Garbo'nun bir resmi var. (Aranızdaki inanılmaz benzerlik harikulade!) Arkasında ise, bendenizin adresi haricinde, iri ve kocaman harflerle yazılmış "PEK YAKINDA GÖRÜŞECEĞİZ!.." ibaresi yer alıyor. Bu ne demek şimdi? Ne manaya geliyor?.. Acaba "PEK YAKINDA GÖRÜŞECEĞİZ!.." cümlesinden, sizin tez bir vakitte Istanbol'a teşrif edeceğinizi mi anlamam lâzım geliyor?.. Yoksa, yoksa bu lakırdıda bir çeşit tehdit mi var?.. Bunu, hakikaten siz mi kaleme aldınız Madam Laparra?.. Hayır! Siz, asla böyle bir şey yazamazsınız. Bir latife mi bu yoksa?.. Peki ama, böyle saçma sapan bir latifeyi kim, ne maksatla yapmış olabilir? Keşke size kartpostal lafı etmemiş olsaydım. Belki de, böyle bir kartpostal yollamanızın sebebi, bendenizin daha evvelki mektuplarımda dile getirmiş olduğu manasız birtakım serzenişlerin neticesidir. Sizi üzmeyi kat'iyen arzu etmiyorum. Fekat inanınız, bugünlerde kafam öyle karışık bir halde ki, herşeyden mutlak surette şüphe etmek gibi, pek fena bir huyun içimde tedricen kök salmasına bir türlü mani olamıyorum!..

Bu aralar hiç iyi değilim Madam Laparra!.. Adliyedeki dava hâlâ devam ediyor ve neticeye yaklaşıldıkça, daha fazla köşeye sıkıştığımı hissediyor ve isyan ediyorum. Sıhhatım de iyi değil ve bozuluyor. Bir müddet evvelki mektubumda size bahis ettiğim o küçük, kırmızı lekeler artık bütün vücuduma sirayet etmiş vaziyette. Devamlı suretle kaşınıyorum. İlâveten bacaklarım, karın nahiyem, kuyruk sokumum, sırtım, boynum ve hattâ göz bebeklerimin içleri bile, biteviye, fecii bir şekilde kaşınıp duruyor. Merak ediyorum. Acaba sizde de aynı emareler var mı? Eğer varsa, acaba bu hastalık ne çeşit bir hastalık olabilir? Doktora gitmeye öyle korkuyorum ki, anlatamam!.. Ne olur, sizden reca ediyorum, lûtfen bu mevzuda bendenize rahatlatıcı ve teskin edici bir şeyler yazınız...

Dün öğle üzeri –her öğlen vakti âdetim olduğu üzre– deniz kenarındaki bir kafeşantanda oturup, Boğaz'ın serin sularına bakarak, si-

zi tasavvur etmeye uğraştım. Fekat maalesef bir türlü muvaffak olamadım... Ne yapsam nafile. Boğaz'ın akıntılı ve çırpıntılı suları içinde, o güzel simanızı bir türlü lâyiki vechile tahayyül edemiyorum. Bir lâhza için meydana gelen sureti, küçük dalgacıklar hemencecik siliyor. Simânızı en ince detaylarına varıncaya kadar tahayyül etmek, ancak ve ancak, Leman Gölü'nün o parlak ve pürüzsüz sathını temaşa ederken mümkün olabilir. Maalesef, bu nev'i bir göl İstanbol'umuz ve civarında bulunmuyor. Hayâllerinizle daha fazla avunmaya bir nihayet vermek için, biran evvel ve vakit kaybetmeden buraya, yanıma gelmeniz lâzım Madam Laparra... Hem de derhal!..

Sizin

3 Ekim 1929

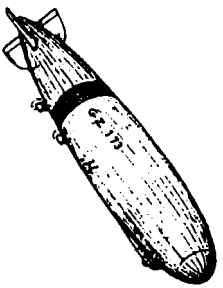
Graf Zepelinle Hava Seyahati

Başyazarımızdan telsizle;

"Memingen istikametinde Cenub-i şarkîye döndük. Zepelinimizde zaman fevkalâde iyi geçmektedir. Merak edilecek bir durum yoktur. Ben bu zepelini su içinde yüzen bir balığa benzetiyorum. Gidişimiz öylesine sessiz ve öylesine sakin ki, bunu yapsa yapsa, ancak derin sularda hareket eden bir balina yapabilir. Bir iki saat sonra Münih'ten geçecekmişiz. Kaptan öyle söyledi. O kadar hızlı gidiyoruz ki, insanın aklı almıyor! Maalesef bendenizin, zepelinle seyahat sırasında iki adet problemi var: Bunlardan biri cıgara içememek. (Zepelinde tatbik olunan tek yasak!.. O da tabii hidrojen gazı dolu balon sebebiyle.) İkincisi ise üşümek. Yüksek irtifalara çıktıkça her taraf buz kesiyor. Ben hariç bütün yolcular, bu durumu bildiklerinden, yanlarında kalın paltolar ve kazaklar getirmişler. On defa tenbihlediğim halde, bizim hanım bavuluma bir tane yünlü kazak bile koymamış!.. Ne yapalım. Elimizden geldiği kadar soğuğa dayanmaya çalışacağız. Unutmadan şunu..." (Bundan sonrası işitilemedi...)

Tafsilat şimdilik bu kadar. Maceranın devamını bizi de sizin gibi, merakla bekliyoruz

Muhabiriniz

6 Ekim 1929

Göklerimizde Tuhaf Bir Astronomya Hadisesi. Bir Bulut Dün Hilâl Şeklini Aldı!

Dün öğleden sonra, gökyüzünde pek enterasant bir hadise meydana gelmiş ve bir bulut hilâl şeklini almak suretiyle, İstanbol afakına bayrağımızın kutsal şeklini vermiştir. Mavi ve güneşli semânın bu müstesna, harikulâde ve göz alıcı manzarasını, dün bütün İstanbollular merakla seyretmek şanısını elde etmişlerdir. O kadar ki, Taksim Meydanı'nda toplanıp gökyüzüne bakan meraklılar zaman geçtikçe çoğalmış ve bu hadise gerçekten de pek büyük bir alâka uyandırmıştır. Dün Kandilli rasathanesinden, mevzuyla alâkalı olarak şu malûmat verilmiştir: "Bir bulutcağız, havadaki rüzgâr akımlarının tesiriyle, zarif bir hilâl şeklini almıştır. Fevkalâde bir hadise değildir. Fekat bu şekli alan bulutlar, ekseriye uçları aşağıya dönük bir hilâl şeklini alırlar. Bugünki bulutun müstesna tarafı, uçlarının Garbı işaret eylemesidir."

Muhabiriniz

7 Ekim 1929

Graf Zepelin Macerası

Başyazarımızdan telsizle bildirilmiştir:

"Seyahatimiz pek keyifli geçiyor. Rebensburg üzerinde süzülüyoruz. Aşağıda, şehir halkı bize el sallayarak tezahuratta bulunuyor. Biz de selamlarına karşılık veriyoruz. Bir ara öyle alçalıyoruz ki, biraz gayret etsek kilise kulelerinin en tepesindeki haçlara dokunacağız. Bu Rebensburg'da bir acayiplik dikkatimi çekti: Şehrin bazı sokaklarından sadece gidilen, bazı sokaklarından da sadece gelinen, tuhaf bir trafik var. Sebebini anlayamadım doğrusu! Öğle yemeği yiyoruz. Menüde kuzukulağı çorbası, sığır Alamand, Alsas tipi makarna, kuşkonmaz ve kıvırcık salata var. Tabii, kırmızı şarabı da unutmamalı. Tatlı olarak, dağ çilekli bir pasta geliyor. Enfes doğrusu. Kahve ve kanyak içimizi ısıtıyor. Bütün bunların üstüne, bir puro ne güzel giderdi değil mi? Ne yazık ki o lüksten mahrumuz. Yemekte havadan sudan şeyler üzerine konuşuluyor. Alaman gazeteci meslektaşım Heinz, Alamanya'nın yakın zamanda bir harbe hazırlandığını yalanlayarak, maksatlarının sadece hududları müdafaa etmek olduğunu, kimsenin beş karış toprağında gözlerinin olmadığını söylüyor. Masada bulunan herkes bu fikre katılıyor. Kont Voldi, şaka yollu; 'Gene de ihtiyatı elden bırakmamak lâzım. Ne de olsa Siz Alamanlar cihan harbi çıkartmayı iyi bilirsiniz!' diyor. Gülüşüyoruz. Ne güzel!.. Her millet sulha taraftar. Kimse harp istemiyor. Neden istesin ki? Biraz sonra, kısmetse vasıl olacağımız mamur ve müreffeh Münih şehrinin müstakbel bir harp sonrası, mavh ve perişan olmuş halini tasavvur edebiliyor musunuz? Bu ihtimali düşünmek bile korkunç. Münih'e doğru seyahatimiz devam ediyor. Rüzgâr poyrazdan esiyor. Hızı saniyede 6 metroymuş. Hakikaten müthiş bir hız!.. Binaenaleyh, bizi de aynı hızda sürüklüyor. Birazdan, akşam yemeğine kadar azıcık kestirmek ve kalın yorganlar altında ısınabilmek için kamarama çıkacağım. Tek derdimiz şu soğuk..."

Başyazarınız

10 Ekim 1929

Kalamış koyunda yapılan kürek yarışları heyecanlı geçer. Bir süre önce sonuçlanan güzellik yarışmasına katılmış bulunan güzellerden, Nator Efendi'nin kızı Violet'e âşık olan, Erenköy'lü Halil Rıfat Paşa'nın torunu Nihat Bey, arkasında bir intihar mektubu bırakarak ortadan kaybolur.

İstanbul'da çalışmakta olan tramvayların duraklara varış ve kalkış saatlerinin bir düzene sokulması istenir. Gazetelere göre, vatmanlar istedikleri saat duraklardan hareket ediyor, istedikleri zaman durak-

lardan yolcu alıyor ve duraklara saatinde gelmiyorlarmış. "Yazık değil mi duraklarda boşuna vakit kaybeden vatandaşlara?.."

Kandilli rasathanesinde yapılan tetkikler sonucu, geçen gün, güpegündüz Konya'ya düşen dört kiloluk gök taşının "alelâde, bildiğimiz taşlardan" biri olduğu anlaşılır. Bunun üzerine mahut taş, müsdahtem tarafından rasathanenin çöplüğüne atılır.

Bir derginin, "Medeniyete ve insaniyete en fazla hizmet edenler" hakkında açtığı yarışma sonuçlanır. Bu tarihsel kişiler okuyuculardan aldıkları oylara göre, aşağıdaki gibi sıralanırlar:

1. Gutenberg	(160 oy)
2. Pasteur	(1 59 oy)
3. Edison	(150 oy)
4. Jeuher	(80 oy)
5. Franklen	(60 oy)
6. Kristof Kolomb	(30 oy)
7. Mimar Sinan	(2 oy)

12 Ekim 1929

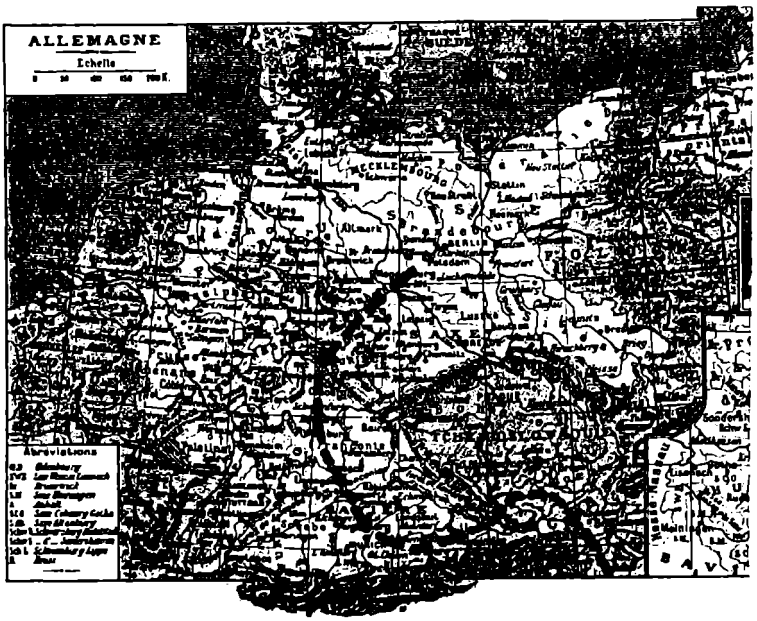
Graf Zepelin'den Son Haberler

Başyazarımızdan Telsizle: (Viyana yolunda.)

"Zepelinle seyahatimiz biraz müşkilâtlı geçmeye başladı doğrusu. Bir kerre, hava gemimizin elektrikli kalorifer tesisatı bozulduğu için çok üşüyoruz. Kamaraların içi çok soğuk oluyor. Hattâ camlar iç taraftan buz tutuyor. Bazen kendi kendime; 'Bu soğuklarda senin Zepelinle seyahatte ne işin var?' diye sorduğum oluyor. Yani hayrettir! Alamanlar niçün bu seyahati ilkbaharda veya yazın düzenlemeyi düşünmemişler?.. Vardır elbet bir bildikleri!..

Gece ikide Münih'i, dört civarında da Linz'i geçmişiz. Ben o saatlerde uykuda olduğum için birşey göremedim. Sabah kahvaltısında, Amerikalı seyyah Mister Erickson, geceleyin Münih'in ışıklar içersindeki manzarasının hakikaten muhteşem olduğunu söyledi.

Zepelinimizin kaptanına Münih istikametini göstermek üzre, yerde ateşler yakılarak, ışıktan bir koridor meydana getirmişler. Görülecek manzaraymış!.. Bu Mister Erickson, doğrusu tuhaf bir adamcağız. Türkiye'de hâlâ sultanın idaresi var zannediyor. Hattâ tanışmadan önce, bendenizi de fesli, yahut sarıklı olarak tahayyül ediyormuş. Bu halimle görünce çok şaşırmış. Adama günlerdir, memleketimizde tahakkuk ettirilen ınkilâplar ve modernleşmeden bahis ediyorum; bu işlere bir türlü akıl erdiremiyor. Şu Amerikalı'yı ikna etmek için ne yapsam acaba?.. Bu arada adamakıllı nezle olmuşum. Şimdi saat sabahın

yedisi. İşte Beathen şehri görüldü bile. Burada da halkın tezahuratiyle karşılaşıyoruz. Bütün eller Zepelinimize uzanıyor. Kiliseler de mütemadiyen çanlarını çalıyorlar. Kendilerini Allaha ısmarlayarak oradan ayrılıyoruz. Sırasıyla Kaptburg, Kleiwitz ve Austerliz'den geçiyoruz. Halk 'HORRA!.. HORRA!..' diye bize sevgi nümayişinde bulunuyor. Bu arada, aşağıya paraşütle mektup gönderdik. Aahh!.. Bizde de böyle hava gemileri olsa da, Anadolu'nun kuş uçmaz, kervan geçmez yerlerine ve kışın yolları kardan kapalı köylerine bu şekilde posta hizmeti verebilsek. Saat şimdi 8.30. Bu Viyana da nerede kaldı? Bir türlü gelemiyoruz. Seyahatimizde bir kargamız eksikti, o da oldu maşaallah!.. Az önce, yolcu salonunun açık pencerelerinden birinden içeri dalmış. Oraya buraya çarpıp duruyor. Mürettebat dışarı atmaya uğraşıyor ama nafile!.. İspanyol gazeteci Madam Carmen'in başına kuvvetlice çarptıktan ve şapkasıyla peruka saçını da birlikte aldıktan sonra, sırra kadem basıyor. Gülmemek için kendimizi zor tutuyoruz. Karga, hâlâ hava gemisinin içinde bir yerlerde. Kaptanımız, karganın içinde yanıcı hidrojen gazı bulunan devasa balonun içine girmesinden endişeleniyor. Maazallah kuş, gagasıyla balonun kumaşında bir delik açacak olursa halimiz ne olur? Düşünmek bile istemiyorum!.. Nihayet ufukta Viyana göründü. Fekat ne yazık ki, şehrin büyük bölümü bulutlarla kaplı ve bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor. Islanmamak için yükseliyor ve az sonra bulutların üstüne çıkıyoruz. Soğuktan çenelerim birbirine vuruyor. Hızımız saatte 500 kilometrenin bir hayli üzerinde olmalı. Fişek süratin-

de gidiyoruz. Yazık oldu!.. Viyana'yı göremeden, geçip gittik. Şimdi Tuna nehrini takiben, şimale doğru gidiyoruz. Macar topraklarındayız. İstikamet önce Györ, ardından da çigan şehri Budapeşte... Soğuk olmasa, rahat ve keyifli bir seyahat yapacağız...

Hava gemisini şu anda Dr. Ekener idare ediyor. Sağa ve sola mütemadiyen zigzaglar çiziyoruz. Bu sebepten benim de yüreğim ağzıma geliyor. Bunun sebebini sorduğumda, 'Tayyarelerin hava hücumlarını savuşturma provası' cevabını verdiler. Kargamızın, 'GAAAK... GAAAK...' diye sesi duyuluyor ama kendisi ortada yok."

Başyazarınız

15 Ekim 1929

Medyum Enis Behiç Hakkında

Seansın sonuna doğru, Enis Bey aniden ayağa kalkmış ve pencereden semaya ve ufuklara derin derin bakarak; "Vallahi uçmak istiyorum. Uçmaktan başka birşey kat'iyen istemiyorum!.." demiş ve bu suretle, artık tiryakisi olduğu o muazzam ahval ve fevkalâde şeraitten, imkânı yok değiştirilemez ve geri çevrilemez bir şekilde hoşlandığını ima etmişti. Enis Bey, artık "Enis Bey" olmadığını derinden hissediyordu. Asabiyeti, bir ara öyle şiddetli bir hal almıştı ki, ayaklarını hiddetle yere vurarak; "Başımı cellâta uzatsam, ellerimde kelepçeler olsa, küreklere zincirlensem de, yine bu zevkten mahrum olmasam," diye feryat ederek, ağlamaya başlamıştı. Artık Enis Bey'in bütün gönlünü bu iştiyakın doldurmuş olduğuna şüphe yoktu. İşte bir an geldi ve bu kadar iştiyak, egzitasyon, isteri ve mahrumiyet korkuları ile sarsıla sarsıla ağlayıp, feryad etmekte olan Enis Bey'i, kendine getirmek gerekti. Suratının ortasına okkalı bir tokat atarak, "Dik dur ve kendine gel!" diye bağırdım. Bu emirle beraber, kusmuk ve ter içinde inleyip feryad eden bu zavallı âşığa birden bir kuvvet geldi ve hakikaten şayanı dikkat bir çeviklikle, derhal ayağa kalkıp dimdik dikildi. Sonra kendine gelerek oturdu. Biraz yatışmasını, kendine gelmesini bekledikten sonra, Enis Bey'e, bu kadar kuvvetli iç geçmelerin, boşalma, acı haykırış, taşkınlık ve coşkunluğun bir nev'i abesle iştigal etme olup olmadığını sorduğumda, yüzündeki teri silerek; "Hiç olur mu?" diye cevap verdi.

Doktorunuz

17 Ekim 1929

Tabancalı Kadınlar Davası

Muhabirimiz bildiriyor:

Meğerse, artık efkâr-i umumiyyeye malolmuş bulunan bu "Tabancalı Kadınlar" davasında, işin içinde ne işler varmış, ne işler. Aziz ve muhterem karilerimiz!.. Adliyede dün öyle bir skandal patladı ki, celse sonunda bütün gazeteci takımı birbirlerini çiğneyerek, bu skandal haberini gazetelerine geçmek için en yakında bulunan telefonlara hücum ettiler. Görülecek manzaraydı doğrusu!..

Dünki duruşmada skandale sebebiyet veren hadise, Şekip Bey isminde sürpriz bir şahitin dinlenmesiydi. Şekip Bey'i aslında bizler iyi tanıyoruz. Daha evvel karıştığı bazı hadiseler, gazeteniz sütunlarına müteaddit defalar aksetmişti. Evvela, bu zatın bir gramofon kırma hadisesi vardı. Bazı şahısların Beyoğlu'nda giriştikleri sebebsiz tahribat ve bunun neticesinde mahkemeye çıkarılmaları... İşte bu hareketin içinde, Şekip Bey de yer alıyordu. Zar zor beraat ettiydi. Sonracığıma efendim, tabii ki 1 Mayıs hadiseleri var. Bu Komunist ayaklanma provası akabinde nezarete alınanlardan biri de, yine aynı Şekip Bey'di. Nasıl oldu bilinmez, bu işten de yakasını kıl payı kurtardıydı.

Şekip Bey, Kurbağalıdereli, köklü bir ailenin tek mahdumuymuş, uzun seneler, devlet hesabına, İsviçre'nin Cenevre şehrinde musiki tahsilinde bulunmuş. Bu senenin bidayetinde ise yurda dönmüş. Efendiden, temiz bir genç gibi görünüyor ama, maalesef kazın ayağı pek öyle değilmiş!..

Mübaşir, Şekip Bey'i kürsüye çağırdı. Şekip, en yakışıklı ve kendinden emin tavırlarını takınarak, uygun adım kürsüye ilerledi ve mahkeme heyetini selamladı. Reis Bey, şahitin adını, soyadını, adresini, işini falan sorduktan sonra; dava hakkında ne biliyorsa kısaca anlatmasını istedi. Bunun üzerine Şekip Bey de, birtakım el kol hareketleri yaparak, yüksek sesle şöyle bir izahatta bulundu:

"Efendim; Bendeniz, uzun müddet devlet hesabına, Cenevre Konservatuvarında müzik tahsil eden bir san'atçıyım. Vatanıma döneli, bir sene kadar oluyor. Üzülerek söylemek istiyorum ki; İsviçre'de, memleketime faydalı olabilmek için gecemi gündüzüme katarak çalışırken duyduğum heyecan ve şevk, buraya döndükten sonra, yerini hızla derin bir hayâl sükutuna ve meyusiyete terk etmiş bulunmaktadır.

İstanbol'da geçirdiğim, şu bir senelik müddet içinde, maalesef başıma gelmeyen kalmadı. Mükemmel derecede Fransızca ve Almanca bildiğim ve dolayısıyla latin alfabesine vakıf bulunduğum halde, beni zorla Millet Mekteplerine gitmeye mecbur ettiler. Ocak ayı ortasında, Belediye Konservatuvarı'ndaki vazifeme başlamak için oraya gittiğimde, kimseleri bulamadım. Bütün kış, sobası bile yanmayan, o ıssız binada tek başıma oturdum. Sözde piyano muallimiydim amma, geçirdiğim onca zaman zarfında kimseler gelip de bana; 'Yahu hocam, sen orada tek başına neler yapıyorsun?.. Senden daha iyi bir şekilde na-

sıl faydalanabiliriz?' diye sormadı. Aylarca doğru dürüst maaş bile alamadım. Duçar olduğum bu ani maişet derdi, beni konu komşu kızlarına ve sosyeteden bazı hanımefendilere hususi piyano dersleri vermeye mecbur etti. Bazı kötü niyetli şahıslar tutmuş, bu durumu devlete şikâyet etmişler. Sonra etrafımda bu yüzden çok dedikodu yapıldı..."

Tam bu sırada Reis Bey, Şekip'e, dava ile alâkası olmayan şeylerden bahis etmeyi keserek sadede gelmesini söyledi.

"...Oraya geliyorum efendim. Mayıs sonlarına doğru, Millet Mektebinden muallimem olan Pervin Hanım, haftada bir defa olmak kaydıyle, annemle oturduğumuz evimize gelerek, bendenizden piyano dersleri almaya başladı. Tam bu sıralarda, tesadüfen Hüseyin Suat Bey'in kıymetli zevcesi Vildan Hanımefendi'ye de ders veriyordum. Kusuruma bakmasınlar amma, bu iki kıymetli hanımefendi de derslerinde son derece muvaffakiyetsiz oldular. Binaenaleyh, üç ay kadar evvel, kendilerinden müsaade isteyip, dersleri kesmek mecburiyetinde kaldım. Bunun haricinde ne Pervin, ne de Vildan Hanımlarla herhangi bir münasebetim olmamıştır. Maruzatım bu kadardır efendim."

Bunun üzerine mahkeme salonunda bir uğultu duyuldu. Pervin Hanım göz yaşlarını tutamıyor, Vildan Hanım ise renkten renge giriyordu. Reis Bey dinleyicileri sükûnete davet ettikten sonra, mahkemeyi Kasım ayına tehir etti. Bakalım, bu enteresant dava nasıl neticelenecek. Hep birlikte göreceğiz.

Muhabiriniz

20 Ekim 1929

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Bakınız Şekip ne diyor: 'Reis Bey; vallahi de billahi de, bu iki mümtaz hanımefendiyle hiçbir münasebetim olmamıştır. Maruzatım bu kadardır," diyor. Bak, bak, bak!.."

"Gazetede öyle mi yazıyor? Vay hergele vay!.. Bir de utanmadan yalan söylüyor."

"Yine de herife helâl olsun. İki karıyı birden gayet güzel idare etmiş."

"Ne idare etmesi efendim?! İşi resmen ağzına yüzüne bulaştırmış desek daha doğru olur. Esasen bendeniz, hadisede ismi geçen Vildan karısını eskiden tanırdım. Yollu karıdır. Daha geçen akşam kulübün önünden geçiyordu, avazı çıktığı kadar; 'Var mı ulan Beyoğlu'nda beni g.tümden yapacak bir erkek?!..' diye bağırdı. Orospunun tekidir."

"Yahu karı, zamanında bizim barmen Laban'la bile yatmış kaç kere. Varın, ötesini siz düşünün!"

"Ne olacak işte, Şekip hergelesi rezil olduğuyla kaldı. Ben bu meselede en çok Hüseyin Suat Bey'e acıyorum. Zavallı adam! Boynuzları iyi parlamış!.."

"Kaç zamandır sizlere Şekip serserisinin hakiki vechesini göstermeye çalışıyorum. Fekat bana bir türlü inanmıyorsunuz. Cenevre'deyken de aynı terbiyesizliği yapmıştı. Onun huyudur. Gider, böyle hanım hanımcık, evli kadınlara musallat olur. Şekip gibilerine en ağır cezayı vereceksin. Cemiyetin yüz karası bunlar, yüz karası!.. Bir de utanmadan; 'Ben masumum,' diyor!.."

"Bakınız Cemil Beyefendi oğlum; zannedevsem bu mesele hakkında tam manasıyla bitavaf havaket edemiyovsunuz. Sizin Şekip Bey'e kavşı olan düşmanlığınız hepimizin malumu. Çocukcağızın beyhude günahını alıyovsunuz gibime geliyov. Aşk denen bivşev vav. Unutmayınız."

"Hiç böyle şey olur mu hocam? Siz Şekip'i kafi derecede tanımıyorsunuz. Tanısanız, böyle konuşmazdınız... Meselâ Siz Con Ahmet kardeşimiz... Muhterem zevceniz –Allah göstermesin– sizi aldatıyor olsa farz-i muhal ve kaza eseri, siz de bu fecii vaziyeti bir gün aniden fark etseniz, acaba ne yaparsınız?.."

"Öldürürüm orospuyu!"

"Pekii, âşığını ne yaparsınız?"

"Şekip'i de öldürürüm. Hem de hiç acımadan!.."

"Bakın; gördünüz mü hocam. Ne kadar kültürlü ve munis olursa olsun, erkek neticede erkektir. İnsiyâkiyle hareket eder. Bu gibi vaziyetlerde mantık ve akıl maalesef bir tarafa bırakılır. Her zaman böyle olmuştur. Taa Habil ile Kabil'den beri bu böyledir. Değiştirilemez."

"Bu işte asıl zararlı çıkan, bence Pervin Hanım oldu. Belli ki Şekip'e sırılsıklam âşık olmuş. Üstelik bundan böyle hayatı müddetince hiç konuşamayacak. Yazık oldu yavrucağıza!"

"Pervin Hanım, şimdi gidip Şekip'i bir güzel vursa çok iyi eder doğrusu. Allah bilir bu namussuz kızı iğfal de etmiştir!.."

"Hepiniz bu müessif hadiseyi ekzajeve ediyovsunuz beylev. Hakikatte ne olup bittiğini hiçbivimiz tam manasiyle bilmiyovuz. Sadece bivtakım favaziyelev sevd ediliyov."

"Aman, yavaş konuşun üstadlar. Şu karşıda oturan herif Hüseyin Suat Bey'e çok benziyor. Dikkatli olun!.."

"Yapma yahu!.. Baltayı taşa vurduk desene!.."

"Gazetede çıkan haberi nasıl buldunuz? Hepsini ben yazdım. İyi olmuş mu?"

"Elinize sağlık muhabir bey. Fevkalâde olmuş. Aynen bir roman gibi."

"Bırakalım artık bu mevzuyu. Hadi fondip yapalım."

TEŞRİNİSANİ

Haberiniz olsun, kış fena halde geliyor!.. Eğer, bu sıhhat takviminde şimdiye kadar öğrendiklerinizi aynen tatbik ettinizse, herhangi bir endişeniz olmasın. Rahat bir kış geçireceksiniz demektir. Şimdiden sonraki gaye, vücudunuzu tekrar gevşetmemeğe çalışmaktır. Kalın elbise giymekten vazgeçin. Düşünün ki, eviniz içindeki havanın vasati harareti, yaz hararetinden hiç de eksik değildir. Fazla elbise olarak size lâzım gelen, sadece dışarıya çıktığınız vakit giyebileceğiniz, iyi kalite bir paltodur.

Doktorunuz

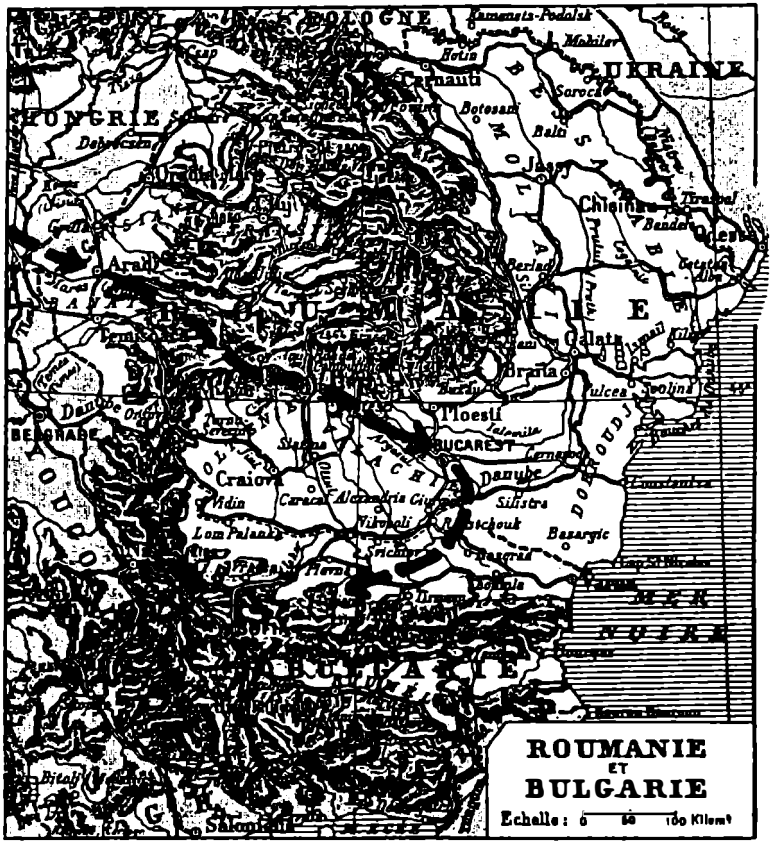
1 Kasım 1929

Tabancalı Kadınlar Davası

Müjde. Aziz ve muhterem karilerimiz!.. Takriben iki aydır devam etmekte olan dava dün nihayet neticelendi. Mahkeme salonunda yine büyük bir izdiham vardı. Davacı vaziyetinde bulunan Pervin Hanım'ın da yarası şifa bulmuş, o da hazır ve nazırdı. Sanık Vildan Hanım, yine her zaman olduğu vechile gayet asabiydi. Bu son celsede, beyaz medilini habire burnuna götürüp duruyordu. Ara sıra da titreyen elleriyle saçlarını düzeltmeye çalıştığı görüldü. Şekip Bey ise ortada yoktu!.. Celse açıldıktan sonra, Pervin Hanım'ın avukatı herkesi hayrette bırakan bir beyanda bulunarak, müvekkilinin kendi arzusuyla davadan feragat etmiş olduğunu söyledi. Bunun üzerine, salondaki seyirciler hep bir ağızdan; "AAA!.." dediler. "Hiç böyle münasebetsizlik olur mu?.." Reis Beyefendi bu vaziyet karşısında ne yapsın? Hemen Vildan Hanım'ın beraatine karar verdi. Bilahâre her iki hanımefendiyi de kürsüye davet eden mahkeme reisi, ikisine de uzun uzun bazı nasihatlarda bulundu. Maalesef biz, bunların nasıl nasihatler olduğunu, uzakta olduğumuz için işitemedik. Vildan Hanım hakikaten pek mes'uddu. Reis Heyetine nazik bir reverans yaparak salondan çıktı. Pervin Hanım'ın ise, yüzünün asık olduğu dikkat çekiyordu. Mahkeme neticesinde, karar şöyle çıkmış:

Kasıt yok. Tabancayla kazaen müsadere. Vildan Hanım'ın herhangi bir sabıkası mevcut değil. Azıcık bir yaralama bahis mevzuu. Vildan Hanım'a bilahare koridorda tesadüf ettim. Kafama çantasıyla vurdu ve "Orospu çocukları!.. Ulan, gazetelerinizde hakkımda bu kadar yazı yazdınız da ne oldu? Elinize ne geçti?.. Netice ortada. Defolun karşımdan!.. Beni ve bu mesele yüzünden sekte-i kalp geçiren mümtaz kocam Hüseyin Suat Bey'i bir daha rahatsız etmeyin, takipten vazgeçin, yoksa karışmam!.." diye avaz avaz bağırdı. Derhal gidip, savcılığa şikâyette bulundum. Bakalım şimdi ne olacak. Hep birlikte bekleyip göreceğiz.

Muhabiriniz

3 Kasım 1929

Göklerin Fatihi Graf Zepelin'in Hedefi Sofya!

Başyazarımızdan telsizle. (Ploesti, Romanya.)

"Nihayet akşam üzeri, Ploesti üzerinden Bükreş'e vardık. Halk, bu defa bize alâka göstermedi. Hattâ aralarından terbiyesiz el kol hareketleri bile yapanlar oldu!.. Bu Rumenlerin gayet kaba insanlar olduklarını işitmiştim. Fekat bu kadarını ummuyordum doğrusu. Kargamız hâlâ bizimle beraber. İkide bir sesi duyuluyor. Acaba nerede saklanıyor?.. Kimse tahmin edemiyor...

Bükreş'ten ayrıldıktan yarım saat sonra, bir de baktık Romen tayyareleri bi-

ze refakat ediyor. Binbir şaklabanlık yaptılar!.. Hele bunlardan bir tanesi havada yükseliyor, sonra süratle soldan geri denebilecek bir manevrayla, faraza elli veya yüz metro gerimizde bir taklak atıyor. Tayyarelerin bir ikisi hakikaten pek yılışıktı. Bazen bize o kadar yaklaşıyorlar, altımızdan öbür tarafa veyahut ön tarafımıza geçme oyunlarında, hava gemimize o kadar sokulmuş bulunuyorlardı ki; çok defa bize temas etmelerinden endişe ettim. Böyle bir temasta belki tayyareye birşey olmazdı, fekat, bizim nazik balonumuz delinir veya – Allah korusun– patlarsa, o vakit halimiz harap olurdu!.. Yine bulutların arasına dalıyoruz ve yılışık tayyareler gözden kayboluyor. Yarabbim. Seyahatin başlangıcından beri şöyle doğru dürüst bir toprak manzarası, bir bahçecik bile göstermedin bana. Fotoğraf makinem de çalışmıyor. Şimdi ne olacak?..

O sırada, bir haber duyuldu. Aşağıdan telsizle şikâyet etmişler. Gemimizin yolcularından birinin fırlattığı şişe, yoldan yürümekte olan bir köylüyü hastanelik etmiş!.. Kaptan Leyman hepimizi topluyor ve bir daha aşağıya kesinlikle hiçbir şey atmamamızı tembih ediyor. Ağır cezası varmış.

Şu, karşıki yüksek dağlar Vidos Balkanları. On dakika sonra Sofya'dayız. Dr. Ekener'in bana söylediğine göre, Sofya'dan sonra, eğer hava müsait olursa İstanbol'a da şöyle bir uğramayı planladıklarını müjdeliyor. Aman ne iyi olur. Ben de orada inerim. Onun için, bugünlerde, sevgili İstanbol'umuzun ufuklarında puro biçimindeki devasa Zepelinimizi tatlı tatlı süzülürken görürseniz, sakın şaşırmayınız efendim. Şimdilik söy..." (Bundan sonrası duyulamadı.)

Muhabiriniz

6 Kasım 1929

KONSERVATUVAR

"Pardon mösyö. Sizi rahatsız etmek istemezdim ama, görüyorum ki benim masamda oturmaktasınız. Orada ne işle meşgul olduğunuzu sorabilir miyim acaba?"

"....."

"Pardon mösyö. Sizi rahatsız etmek istemezdim ama, görüyorum ki benim masamda oturmaktasınız. Orada ne işle meşgul olduğunuzu sorabilir miyim acaba?"

"Demek konçertolar, kantatlar, DADA, 1 Mayıs, Komonizm, Vildan Hanım, Pervin Hanım, Gramofon tahribatı ve Sevgili Madam Laparra haaa! Cümle âleme rezil oldun ulan!.. Masanızda oturuyorum, çünkü masanızın çekmecelerini karıştırıyorum. Belki devlet ve millet aleyhine işlediğiniz ya da işlemeye niyetlendiğiniz başka suçlar içün delil bulabilirim ümidiyle, anlaşıldı mı. Hem siz artık

Belediye Konservatuvarı'nda değil, Belediye Rezervuarı'nda çalışıyorsunuz. Sizi konserve yapmışlar. Oraya tayin etmişler anlaşıldı mı?"

"Fekat nasıl olur mösyö?.. Benim gibi bir müzisyenin rezervuarda ne işi olabilir?.."

"Memlekete orada daha faideli olacağınızdan eminiz MÖSYÖ."

"?????"

"Buraya ilk geldiğiniz günü hatırlıyor musunuz? Ocak ayı içinde, karlı bir sabahtı anladın mı. Sana 'İskemleyi masaya bağlayan ip' mevzuunda bazı açıklamalarda bulunmuştum anlaşıldı mı. Kanaatimce siz uzunca bir zamandır, bu ipi oldukça gevşek tutmuşsunuz. İşte şimdi bu ihtiyatsızlığınızın cezasını çekiyorsunuz anlaşıldı mı?"

"Haksızlık bu! Saçmalık! Hattâ bir çeşit delilik!.. Durumu, kuvvetle protesto ediyorum. Alâkalı bütün makamlara bu rezaleti duyuracağım. Ben, hür bir Türkiya Cumhuriyeti vatandaşıyım."

"Vatandaşmış... Bok vatandaş!.. Acemisin, acemi!.."

"Burada çalışmak, benim hayatımın tek ve en mühim gayesidir. Öyle kolay kolay çıkıp gideceğimi sanıyorsanız, yanılıyorsunuz mösyö."

"Hadi oradan, ırz düşmanı sen de!.. Topla pılını pırtını ve derhal toz ol anlaşıldı mı. Yoksa emniyet kuvvetlerini çağırırım, yakarlar çıranı anlaşıldı mı."

"Asıl ben sizi yakacağım!.. Sizi, konservatuvar taklidi bu rezil yeri ve belki de bütün İstanbol şehrini!"

7 Kasım 1929

Graf Zepelin Balkanlarda. İstikamet: İstanbol!

Başyazarımız Telsiz Vasıtasıyla Bildiriyor: (Niş civarı.)

"Sofya'yı geçerken de bulutlar vardı. Bu sebepten şehri ancak belli belirsiz bir siluet halinde, ufukta bir yerlerde ve azıcık görebildik. Şimdi Pilovdiv bölgesindeyiz. Hemen altımızda, şimalde Rodop Dağları uzanıyor. Çok şükür, ancak bu mıntıkada münbit ovaları, geyik sürülerini ve bize şapkalarını sallayan köylüleri net bir şekilde görmek nasip oldu. Bu sefer de, bu lanet fotoğraf makinesi çalışmadı.

Dr. Ekener ile Kaptan Leyman İstanbol'a uzanmakta kararlı görünüyorlar. Bunun en mühim sebebi, Cenubi Evropa'da havanın süratle kötüye gitmesiymiş. Dediklerine göre Belgrad, Zagreb, Graz ve Linz rotasıyla Münih üzerinden, çıkış limanımız olan Frederickshafen'e dönmektense, İstanbol'a uçup, müsait rüzgârların önünde, nispeten ılık olan Akdeniz'i aşarak İspanya'ya ve oradan da Fransa'ya geçerek Alamanya'ya vasıl olmak daha akıllıca bir fikirmiş. Hadi hayırlısı! Rotamızı İstanbol'umuza çeviriyoruz. Çok yakında görüşmek üzere..."

Başyazarımızı Allahaısmarlıyoruz...

Muhabiriniz

9 Kasım 1929

Graf Zepelin İstanbol'a geliyor!

7 Kasım günü gazetemizde neşredilen Başyazarımızın Graf Zepelin'den yollamış olduğu telsiz mesajı karilerimizde büyük bir alâka ve heyecan uyandırmıştır. Bu sebeple dün sabahtan itibaren, vatandaşlar büyük kalabalıklar halinde Taksim Meydanı'nda toplanmaya ve başlarını semaya kaldırıp hava gemisini beklemeye başlamışlardır. Bu hadiseden haberdar olmayan vatandaşlar bile, Taksim'de gezinirken, başlarını göğe kaldırmış yüzlerce insanı görünce, meraklarından, herkesin böyle niçün havalara baktığını sorup işin aslını öğrenince, bu defa onlar da heyecan içindeki kalabalığa iştirak etmektedirler. Böyle giderse, zabıtanın trafiği aksatmakta olan vatandaşları bir düzene sokması lazım gelecektir. Bu arada, üzerinde Zepelin resmi bulunan afişler adeta kapışılmaktadır. Ayrıca köfteciler ve simitçiler de durumdan gayet memnundur. Bazı meraklı vatandaşlar işi öyle ileri götürmüşlerdir ki, icap ederse Taksim Bahçesi'ne çadır kurup, gece ve gündüz dürbünlerle Zepelin gözleyeceklerini söylemektedirler!.. Gidişattan, sizleri haberdar edeceğiz.

Muhabiriniz

10 Kasım 1929

Öğleye doğru aniden güneş tutulur. İstanbul bir anda karanlıklara gömülmüştür. Halk paniğe kapılır. Bazı mağaza ve dükkânlar yağmalanır. Otomobiller birbirlerine çarpar ve gemi azıya alan araba atları ortalığa dehşet saçarlar. Bu durum yarım saat kadar sürer. Sonra güneş yeniden ortaya çıkar ve kentte yaşam normale döner.

Palamut akını: Bazı emektar balıkçılar; "İstanbul, İstanbul olalı böyle palamut akını görmedi. Allah Allah!.." diye konuşurlar. Gerçekten de başta balık hali olmak üzere, Boğaz'da seyreden bütün kayık ve çatanalar ve kıyılardaki iskelelerin hemen hemen tümü tepeleme balıkla kaplanmıştır. Ne yazık ki, halk arasında palamuta rağbet oldukça düşüktür. Çingeneler bile palamut almamaktadır. Balıklar kokuşmakta, çoğu denize dökülmekte ve özellikle Karaköy civarı kesif bir şekilde balık leşi kokmaktadır.

Otomobil kazaları yine artar. Otomobil sürücüleri özellikle yağışlı havalarda, kayarak en yakındaki dükkânın içine girmek gibi kötü bir huy edinmişlerdir. Trafik polisleri ise bu durum karşısında aciz kalmışa benzemektedirler. 1930 yılı güzellik yarışması hazırlıkları sürdürülmektedir. Bir Flemenk uçağı hava postası sırasında Kilyos açıklarında denize çakılır. Uçaktan kurtulan olmamıştır. Kilyos sahilleri anlaşılmaz birtakım dillerde yazılmış, binlerce mektup ve resmi evrakla kaplanır.

Hırsızlıklar azalır. Bu kez de cinayetler çoğalır...

13 Kasım 1929

Zepelin

GÖKLERDE FACİA: İÇİNDE BAŞYAZARIMIZIN DA BULUNDUĞU MEŞHUR GRAF ZEPELİN HAVA GEMİSİ BALKANLAR ÜZERİNDE ARİZALANDI VE KAYBOLDU!.. BAŞYAZARIMIZIN HAYATINDAN ENDİŞELİYİZ!..

Muhabirimiz Bildiriyor:

Maatteessüf, aklımıza bir türlü getirmek istemediğimiz müessif kaza, sonunda vukubuldu ve başyazarımızın son anda Graf Zepelin'den gönderdiği telsiz mesajında, hava gemisinin kayıplara karıştığı haberi verildi. Mesajı aynen basıyoruz:

"Yemek yerken aniden koyu bir sis basıyor. Görüş mesafesi sıfır. Her tarafımız bembeyaz duvarlarla çevrildi. Dr. Ekener, endişeli bir yüzle müsaade isteyip aceleyle kaptan köşküne seğirtiyor. Bir terslik mi var acaba?.. Seyyahlar sakin olmaya gayret gösteriyorlar. Soğuk ve nem içimize işledi. Sis yüzünden nefes almakta zorlanıyoruz. Ah İstanbol!.. Neredesin?.. Bulunduğumuz mevkii tayin etmek imkânsız. Havada asılı kaldık. Lanet olası karganın sesi bile kesildi!.. Derken bir gümbürtü, bir sarsıntı... Bir bu eksikti: Sancak tarafımızdaki motorlardan biri ateş almış. Mürettebat üstüne su sıkıyor!.. Sağ tarafımıza yattık. Batıyoruz galiba!.. Yolcular çığlık çığlığa!.. Neyse, tekrar düzeldik. Motordaki yangın söndürüldü ama çalışmıyor. İskele tarafındaki motorla idare ediyoruz. Safraları felan attılar galiba. Bu sefer de hızla yükselmeğe başladık!.. Benim pusulama göre, yeniden Cenuba dümen kırmışız. Neden acaba?.. Derken..." (Bundan sonrasında telsiz muhaveresi kesilmiştir.)

Muhabiriniz

14 Kasım 1929

Yeni Güzellik Müsabakamız!

Geçen defaki tecrübemizden sonra, şimdi o sefer yaptığımız hataları da nazarı dikkate alarak, 1930 senesinin güzellik müsabakasını bugünden itibaren başlatıyoruz. Milletimize kutlu olsun!..

Müsabakamız şöyle düzenlenecek:

Evvela müsabakaya iştirak eden bütün güzellerin resmini neşredeceğiz. (Sadece portre neşretmek kafi gelmiyor. Vücudun tam boy, mayolu ve elbiseli fotoğrafı da lâzım.) Resimlerin neşri bittikten sonra, büyük bir balo tertip edip, müsabakaya iştirak eden güzellerimizi, İstanbol'un en güzide simalarına takdim edeceğiz. Bu güzide simalar kraliçe adaylarını bir nevi sözlü imtihandan geçirecekler. Bu imtihan esnasında davetliler, en beğendikleri yirmi adet güze-

le birden yirmiye kadar oy verecekler. Üç veya dört gün sonra, bu yirmi güzeli alıp hakem heyetine göstereceğiz. Heyetimiz bu kızlarımız arasından 1930 senesinin Türkiye güzellik kraliçesini seçecek. Tabii ikinci ve üçüncü güzelimizi de...

Müsabaka Şartnamemiz:

1- Müsabakaya 16-25 yaşları arasında bulunan bütün iffetli hanım kızlarımız iştirak edebilir.

2- Müsabakada sadece yüz değil, vücud da mühimdir.

3- Müsabakaya her namuslu Türk kızı katılabilir. Irk, dil, din ve mezhep farkı aranmayacaktır.

4- Bar ve kerhane karıları müsabakaya kat'iyen iştirak edemeyeceklerdir. (Bu husus bilhassa mühimdir.)

5- Müsabaka namzetleri 9x12 cm. ebadında çektirecekleri portre fotoğrafları ve yine aynı ölçülerdeki önden vücud fotoğraflarıyla birlikte gazetemiz idarehanesine müracaat edeceklerdir.

6- Müsabakaya iştirak müddeti bir buçuk ay olarak tespit edilmiştir.

7- Namzetlerin fotoğrafları ve kısa hayat hikâyeleri her gün muntazaman gazetemizde neşredilecektir.

8- Geçen seneki müsabakamıza iştirak etmiş olan kızlarımız bu seneki müsabakaya da iştirak edebilirler.

9- Müsabakayı kazanan güzellik kraliçemizi 1930 senesinin yaz aylarında Paris ve Rio De Janeiro şehirlerine yollayacağız. Masrafları gazetemiz karşılayacak. Güzelimiz yanında bir de refakatçi getirebilir.

15 Kasım 1929

Casus Kâzım

Hani geçen gün, sizlere Beyoğlu'nda gece vakti rezalet çıkartan ve bazı apartmanlara tecavüze kalkışarak, devlet ve millet aleyhine çirkin tezahuratta bulunan ayyaş bir Rus barmenden söz etmiştik ya... Meğersem bu esrarengiz şahıs Rus falan değil, düpedüz Türk'müş!..

Bu vatan haini, istihbarat çevrelerinde "CASUS KÂZIM" namıyla bilinirmiş!.. Dün, işimiz icabı, Casus Kâzım'ın ağır cezada başlayan davasına gittik. Karşımızda sanık sandalyesinde oturan Kâzım, asabi hal ve tavırlarıyla hemen dikkat çekiyordu. Müdafaasını yapması için kendisine söz verildiğinde, hiddetle ayağa fırladı ve mahkeme heyetine şöyle bağırdı: "Benim hakkımı yemeğe devam ederseniz, müdafaamı şimdi CAAARTT diye yırtıp atarım. Kafamı bozmayın. Sonra fena olur!.. Beni isterseniz idam ediniz. Hiç sesimi çıkartmam!.. Fekat bana, mahkeme huzurunda 'yalancı', 'sersem', 'okul kaçağı' dediler. Ben de onlara cevap vereceğim." Reis, bunun üzerine casusu susturdu...

Muhabiriniz,

16 Kasım 1929

Bir sürü görünmez kaza meydana gelir. Tayyare Piyangosunda, 4500 TL'lık büyük ikramiye, Kalamış'ta oturan çamaşırcı bir kadına çıkar. Otomobil kazaları yine artar. Sirkeci'de hamallar greve gider. Adamın biri her Cumartesi günü saat tam 16.00'da, Pera Palas'ın barında Tanrı'yla oturup bir iki saat çene çaldığını iddia eder.

Greta Garbo'nun baş rolünü oynadığı "Şehvet Diyarı" filmi Beyoğlu sinemalarında gişe rekorları kırmaya başlar. Bu film yüzünden ünlü "Pembe Bar"da bir kabadayı bıçaklanarak öldürülür. Bu, aslında garip bir olaydır ve şöyle gelişir: Üç bıçkın, hep birlikte "Şehvet Diyarı" filmini izledikten sonra Pembe Bar'a giderler. Saatler ilerleyip alkolün dozu arttıkça, üç kafadar Greta Garbo'yu aralarından hangisinin daha iyi tatmin edeceği konusunda bahse tutuşup, birbirlerini kızdırırlar. Bir ara içlerinden biri tuvalete gitmek üzere arka bahçeye çıkar ve öbürleri de onu takip eder. Burada ikisi birden bıçaklarını çekip, arkadaşlarını ağır surette yaralarlar. Sonra da can çekişen arkadaşlarını avluda bırakıp, hiçbir şey olmamış gibi bardaki sohbetlerine devam ederler. Ceset bir sonraki sabah bulunur.

Gözaltına alınan kabadayılar hiçbir şey anımsamadıklarını iddia ederler. Bu olay İstanbul'da bir anda günün konusu haline gelir.

At arabaları her nedense yaya kaldırımlarından gitmektedir. 1930 yılında, Rio De Jeneiro kentinde yapılacak olan Dünya Güzellik Yarışması'nı kazanacak kraliçenin tam 500.000 Alman Markı alacağı ileri sürülür.

17 Kasım 1929
sabah, uyanır uyanmaz.

SEVGİLİ MADAM LAPARRA;

Bazen ayniyle vaki olur... Hayat, görünmez halatlarla insanın vücudunu sımsıkı sarar. Kımıldamak imkân dahilinde değildir. Başımızı bile sağa sola çeviremeyiz. Nefes almak güçleşir. Tıpkı Güliver'e cüceler memleketinde yaptıkları gibi!.. İnanınız, son yirmi-yirmi beş gündür, bendenizin vaziyeti de aynen böyleydi Madam Laparra.

Öyle zamanlarım oldu ki, sadece vücudum değil, şahsiyetim ve dahi izzeti nefsim de gizli eller tarafından yaralandı, ezildi ve yamyassı edildi... Geçen, o çok fecii günler ve geceler zarfında, yalnız ve çaresizdim. Etrafımı bayağılık, pislik ve ihanet muhasara altına almıştı. Bendenizi maalesef hiç çekemediler Madam Laparra ve büyük kötülükler ettiler!.. Kendimi, kuvvetli şahsiyet sahibi biri olarak tahayyül ederdim. Şimdi anlıyorum ki, maalesef bunun tersi doğru imiş. O kadar yalnızım ki, imkânı yok, tarif edemem... Günlerim, biteviye sisli, puslu ve daimi sarhoş geçiyor. Güneş, sisler arasından, ancak ve ancak sizin mektubunuz elime geçtiği vakit ortaya çıkıyor ve içimi ısıtıyor. Sizin sayenizde düştüğüm yerden kalkmaya uğraşıyorum Madam Laparra!.. Hedefim çok yukarılarda, belki ilk basamakta başım dönecek ve tökezleyeceğim ama olsun. Bir tecrübe etmekte fayda var.

Mektubunuz, karanlık zindanda ölümü bekleyen bir idam mahkûmunun kafesli penceresinden aniden içeri giren, rengârenk bir kelebek misâli, karanlık ruhumun derinliklerinde zamansız bir şafak gibi kanat çırpıyor. Bu sayede kendimi topluyor ve içimde sönmeye yüz tutmuş hayat insiyakinin tekrardan alevlendiğini hissediyorum. Keşke daha sık yazsaydınız. Belki yazdınız da, bendenizin eline geçmedi. Kimbilir?.. Bu memlekette öyle tuhaf şeyler oluyor ki!..

Size, başıma gelen şansızlık ve uğradığım haksızlıklardan kat'iyen bahsetmemekte azimliyim. Üzülmenizi hiç mi hiç istemiyorum. Sadece tarifsiz elemimi ve hâlâ başa çıkamadığım kuvvetli korku hissini takdir edin, kafidir. Zaten, bütün bu olup biten felaketlerin baş müessiri benim. Bu sebeple de, kendimden başka bir kimseyi suçlamak gibi bir niyet beslemiyorum. Şunu, hakikaten çok iyi anlıyorum: İstanbol'a geldikten itibaren, attığım hemen her adım kat'iyetle yanlış ve hatalıymış. Bu memleketin nev-i şahsına münhasır içtimai şartlarını ve halkını, hiç de lâyik-i vechile teşhis edememişim. Bu, tamamiyle bendenizin kabahat ve mesuliyetidir. Herkesten af diliyorum. Kusuruma bakmasınlar. Son zamanlarda, öyle bir düşüş düştüm ki, İkarus'un meşhur düşüşü, benimkine nazaran kuş tüyü kadar hafif ve mutedil sayılır. Şimdi, maaşallah en dipteyim!.. Artık ne kariyerim, ne san'atim, ne de bir etiketim bahis mevzuu. Filvaki, sadece anneciğim bu başıma gelenlere üzülüyor ve bana lâzım gelen ihtimam ve alâkayı gösteriyor. Zavallı kadın!.. Bu vaziyet karşısında, ne kadar da bitkin ve meyus... Geçenlerde, çaresizlikten kur-

şun döktürüp, tütsü yaptırdı. Sizin bilmediğiniz bazı batıl itikatlar bunlar. Fekat, bazen işe yaradıkları iddia ediliyor. Şarkın, bu başa gelen her şeyi itirazsız kabul etmeye müstenid tarz-ı hayatındaki cazibe dayanılır gibi değil. Sanki her geçen gün, bu kükürt kokulu atmosfer içine biraz daha gömülüyorum. Gazetelerde, hakkımda çıkan bir sürü mesnetsiz iddia ve iftirayı müteakip, komşu kızlarına vermekte olduğum hususi piyano dersleri de aniden hitam buldu. Şimdi maalesef tam manasıyla beş parasızım. Ancak, zavallı anneciğimin bana verdiği üç beş kuruşla idare etmeye çalışıyorum. (Bunu size itiraf etme mecburiyeti, ne kadar da utanç verici!..)

Mektubunuzu, yine her zaman yaptığım gibi, tekrar tekrar okudum Madam Laparra... Üzüleyim mi, yoksa mes'ud mu olayım, inanınız bilemiyorum... Hayattaki cümle kötülük ve felaketin ardarda geldiğini, fekat buna mukabil, çok kısa süren saadet ve neşe dolu lâhzaların ancak arada sırada peyda olduklarını, siz de en az benim kadar iyi bilirsiniz Madam Laparra. İşte, hayatımın bu mutlak en berbat devrinde ve Aralık ayı içinde, muhakkak İstanbol'a avdet edeceğiniz haberi de, sanki kesif bulutların karanlığı içersinde aniden çakan bir şimşek misali, bu aydınlığı kat'iyen haketmemiş bendenizin ruhunu çok kısa bir lâhza bile olsa ışıklara ve hattâ aleyimsemalara gark etti!.. Bu kavuşma ne kadar aksi bir zamanda, fekat buna mukabil ne kadar heyecan verici olacak kimbilir?..

İstanbol'a gelmeyi dört gözle beklediğinizi, hattâ heyecandan yerinizde dahi duramadığınızı yazıyorsunuz. Ne güzel!.. Sizdeki bu çocukluğa, bu naiviteye bayılıyorum Madam Laparra. Lûtfen öyle kalınız. Bu mevzuda beni hayrete düşüren husus, Mösyö Laparra'nın bu seyahati en az sizin kadar, belki de sizden daha fazla arzu etmesi oldu. Mösyö'yü ikna etmeye nasıl muvaffak oldunuz? Hayret doğrusu!.. Seyahat vesilesiyle yeni bavullar, kazak ve çizmeler satın almışsınız. Hattâ, bir fotoğraf makinesi bile!.. Sizi şimdi şöyle tahayyül ediyorum: Bol kış güneşi alan, duvarları sapsarı badanalı odanızda itinayla bavullarınızı yerleştiriyor ve fekat elbiselerinizi tekrar bavuldan çıkarıp, dolabınıza asıyorsunuz. Bilahare aynı ameliye tekrarlanıyor. İnanınız, bunca telâşa hiç lüzum yok. Ben sizi elbise ve kıyafetlerinizle değil, olduğunuz gibi seviyor ve hakikaten özlüyorum... İstanbol'da "Yılbaşı Balosu"na gidip gidemiyeceğimizi soruyorsunuz. Yeni Seneye birlikte girmek, elbette ki muhteşem olurdu amma, yani siz, ben ve Mösyö Laparra... Üçümüz birden mi gireceğiz?

Burasını satırlarınızdan pek deşifre edemedim. Affediniz.

Asil, vakur ve cesurane kararınızı havi mektubunuzda, satır aralarında gizlenen bir şey var gibi geldi bana Madam Laparra: Uzak memleketlere doğru seyahata çıkmaya hazırlanan Evropalı seyyahlara mahsus, mübalağalı bir çeşit egzotizm. İkimiz arasındaki bu uzaklık ne kadar kat edilmesi imkânsız ve korkunç!.. Aniden, bendenizi de, maceralı seyahatinizden istikbale kalacak bir Şark hatırası olarak addettiğiniz hissine kapıldım. Acaba hata mı ediyorum? Affınızı istirham ederim...

Size, burada içinde bulunduğum gayet menfi şartları kâfi şekilde izah ettim zannedersem. Madam Laparra. Fekat, bütün bu menfi şeraite rağmen, mutlaka ve mutlaka İstanbol'a gelmekte kararlıysanız, ona bir şey elbette ki diyemem... Fekat, lûtfen elinizi vicdanınıza koyup, bana izah ediniz; bu gayri kabili telâfi şerait içersinde, nasıl beraber olabiliriz? Nasıl mes'ud ve bahtiyar olabiliriz?.. Bu sualler, şimdilik cevapsız kalıyor. Fekat içimden bir ses, bunca menfi vakıaya rağmen, mutlaka ve mutlaka bir an evvel buraya, benim yanıma gelmenizi haykırıyor!.. Bana dönün Madam Laparra. Sizi öyle özledim ki!..

Sizin

20 Kasım 1929

SOLOMON VE ANNE

"Şu havalar da bir türlü soğumadı gitti. Daha sobayı bile kurmadık. Bu gidişle, kış hiç gelmeyecek galiba. Halbuki, geçen sene bu zamanlar her taraf karla, buzla kaplıydı."

"Yaa, evet. Öyeledir. Kiş kişliyini, yaz yazliğini..."

"Kıymetli zevceniz nasıllar? İşittiğime göre, biraz rahatsızmış galiba."

"Yaa, evet. Öyeledir. Hastadir. Mideciyi bulanir. Bütün yün kusar dürur yavrucayiz."

"Vah vah vah! Çok geçmiş olsun. Havalardandır mutlaka. Bir sıcak bir soğuk. Üşütmüştür... Biraz daha kurabiye almaz mıydınız?"

"Merci madam. Almayayım artik. Dokutorum, zaten yasak etmiştir."

"Merkada'cığım, sağolsun, ziyaretime geleceğinizi haber verince, şaşırmadım desem yalan olur doğrusu. Bunca zamandır kiracımızsınız, daha bir defa bile olsun evimizi şereflendirmediniz. Sebeb-i ziyaretiniz nedir acaba?"

"Açik konişayim; ziyaretimizin sebebi, biricik kizimiz Merkada'ciğimizin, bir zamandır içinde bulunduyu ruh halidir."

"Allah, Allah. Merak ettim. Neymiş acaba bu ruh hali?"

"Bilmiyormuş yibi yözükmeyiniz sibuple madam. Kizimiz, oylunuz Sekip'e âşik olmuştur. Abayi fena halde yakmiştir yani."

"İkisi de öyle iyi anlaşıyorlar ki. Saadetten adeta kanatlanıp, uçuyorlar."

"Uçuyorlar veyahut uçmuyorlar. Bendeniz, meselenin o kismi ilen alâkadar değilim. Asil alâkadar olduyum vaziyet; oylunuz Sekip'in kızımızı hacamat etmiş olmasidir. Belkim biliyorsunuz; biz Musevilerde dışaridan kat'i suretleyin evlenilmez. Amma ne yapalim, bu durumda kadere riza yöstereceyiz mecburen."

"Şekip'çiğimin de zaten gözü uzunca bir müddettir Merkada'dan başkasını görmüyor. Mukadderat bu mösyö. Mukadderat. İkisinin de alnına birlikte olacakları yazılmış bir kere. Ne yapsak bunu değiştiremeyiz."

"Hemen heyecanlara kapilmayiniz madam. Vaziyeti bir de cemaatimizin ileri yelenleriyle yörüşacayız. Bakalim ondan sonra ne olur?"

"Siz nasıl münasip görürseniz mösyö. Acelemiz yoktur. Bir müddet bekleyebiliriz."

"Siz beklersiniz beklemesine de, biz fazla bekleyemeyiz. Zira, Merkada'nın karıncayızı her yün biraz daha şişmektedir. Belkim siz de fark etmişsinizdir?"

"Aman ne güzel bir haber! Demek ki, torun sahibi olacağız. Allahıma bin şükür. Bana bu günleri de gösterdi!"

"Allayım sen bana sabir ver!.. Konuşmamiz lazim olan başka şeyler var madam."

"Meselâ ne gibi şeyler?"

"Yine açik konuşayim: Birincisi, oylunuz Sekip hakkinda yazetelerde çikan haberler ve ortaliyi saran dedikodulardir. Bir an evvel kendisine iyice bir şeki düzen vermelidir. Ben, evimde asi damat istemem elbette..."

"Tabii, tabii. Yerden göğe kadar haklısınız. Fekat, Şekip'çiğim

hakkında yazılanların hepsi yalandır, iftiradır. Kat'iyen inanmayınız. Şekip aklı başında, nazik ve mütevazı bir gençtir."

"Sözümü kesmeyiniz. Bildiyim kadarıylan, vazifesine de son vermişler. Eyer kizimi alacak olursa bunlar ne yiyip, ne içecek? Nasil yeçinecekler?.. Müseade ediniz devam edeyim: Mali vaziyetinizin son zamanlarda fevkalâde bozuk olduyunu bilorum. Konayı, bize haber vermeden satiliya çikarmişsiniz ama boşuna. Kimsede para olmadiyi içün, alici felan çikmiyor. Sekip'in verdiyi piyano dersleri de kesilmiş. Çünküm, kimse kizini size yollamak istemor. İyi oldi. Piyano sesinden yukari katta başimiz şişordu. Üstelik, bu kadar zaman ders aldiyi halde, Merkada daha iki notayı bilem yanyana getiremoor."

"Hüüü!.. Hüüü!.. Hüüü!.."

"Üzülmeyiniz madam. Bunlar, hayatın kat'i yerçekleridir. Şimdi yelelim, bundan sonra ne yapacayimıza..."

"Siz Musevilerin, damatlarına muayyen bir miktar para, yani drahoma verdiklerini işitmiştim. Doğru mu acaba?"

"Ya sabir!.. O, yabancilerle yapilen izdivaçlar içün deyil madam. Kendi aramizde olursa, o başka elbet. Dinleyiniz beni şimdi. Tamam. Karşı çikmiyorum. Evlensinler. Fekat, üç şartım var. Birincisi; Merkada bundan böyle sizin evde oturacak. Ev işlerine de siz bakacaksiniz. Ayrıca size bir miktar para vereceyim. Eve kışlık kömürünüzü, gazinizi alin. Üstünüze başınıza elbiseler alin. Konu komşuya ayip olmasin. İkincisi; madem Sekip şu siralar işsizdir, o halde onu bizim 'SOLOMON-SOLOMON' mayazasina tezgâhtar olaraktan alacayim. Kültürlüdür, yabanci dil bilir. Bana lazim olur. Hem de bir san'at öğrenmiş olur. Üçüncüsü; size bu kadar yardım ettiyimize ve Sekip'i de mayaşa bayladiyimize yöre, artik kira ödemeyeceyiz. Yukari kati bize devredeceksiniz. Böyleliklen tam bir ayile olmuş olooruz. Eyerkim bunları kabul ediyorsaniz, alin size kontrat. İmzalayin. Bu işi bitirelim."

"Ne kadar para vereceksiniz?"

"Üç bin lira."

"Beş bin."

"Dört bin."

"Peki, kabul. Allah mes'ud etsin inşaallah."

.....

27 Kasım 1929

1930 yılında yapılacak olan güzellik yarışması için hazırlıklar devam etmektedir. Gazete, okurlarına düzenli olarak yaptığı duyurularda, hanım kızların çekinmeden resimlerini bir an önce yollamalarını istemektedir.

"Hakiki Türk güzelleri;

Önünüzde açılan bu yeni ufuktan mutlak surette faydalanınız. Bugün meçhul bir kızcağız iken, yarın çok meşhur bir şahsiyet olma ihtimali karşısında, vaziyetinizi bir an önce tayin etmelisiniz. Yarın çok geç olabilir. Nazlanmayınız!.. Lûtfen, en kısa zamanda bize resminizi gönderiniz.

Sayın Feriha Hanım: Amerika'dan, namınıza yine bazı mektuplar gelmiştir. Lûtfen, bir zahmet idarehanemize gelerek, mektuplarınızı alınız."

Bir süreden beri İstinye sırtlarında, özellikle geceleri yoldan yalnız başına geçenleri korkutan bazı "Kefenli Periler" görüldüğü rapor edilir. Son olarak 26 Kasım gecesi, bu periler Bekir Sıtkı Bey ve İbrahim Ağa adlarındaki kişilere saldırarak döver ve ceplerindeki bütün paraları alırlar. İbrahim Ağa, olay sırasında korkudan girdiği şoktan bir daha kurtulamaz ve birkaç gün sonra ölür. Emniyet güçleri bu esrarengiz olayın üstüne gitmeye karar verirler.

Kar, bir türlü yağmamakta direnmektedir...

Havalar birdenbire soğur. Kış rüzgârları etkisini göstermektedir. Isı -9 dereceye düşer. Odun ve kömür fiyatları yükselir. Herkes üşümektedir. Ünlü filozof, Prof. Dr. Klaus Menkiçof o gün öğle üzeri, Pire üzerinden gemiyle İstanbul'a gelir ve limanda bazı üniversite öğretim üyeleri ve Sovyet sefareti erkanınca karşılanır. Karşılayanlar arasında Kamran Hoca yoktur.

İstanbul sokaklarında kertenkelelerin sıkça görülmesi merak uyandırır. "Bu mevsimde kertenkelelerin İstanbul'da işi nedir?.."

İstanbul Bakkallar Derneği tarafından düzenlenen olağanüstü bir toplantıda, dernek üyeleri kendi sorunlarını görüşürler. Bazı bakkallar, zabıta kuvvetlerinin aralarından pek çok haysiyet sahibi vatandaşı, gereksiz yere karakol karakol dolaştırdıklarından şikâyet ederler. Hararetli tartışmalardan sonra, sorunların dağ gibi olduğu anlaşılır ve acil olarak bir kez daha toplanılması kararlaştırılır. Toplantı sonunda bütün üyeler hep bir ağızdan; "El aman bu zabıta memurla-

rından!.. Biz bu memleketin çocukları değil miyiz?.. Derdimizi kime anlatacağız?.. Bizi, bunların elinden bir kurtaran çıkmayacak mı?.." şeklinde bağırıp çağırırlar. Berberler mektebi sade bir törenle öğretime açılır.

İzmir'de, Elhamra Tiyatrosu'nda, Süreyya Operet Kumpanyası "Telefoncu Kız" operetini sahnelediği sırada, primadonna Suzan H. "Ben bir koketim" isimli şarkıyı söylerken olaylar çıkar. Nedendir bilinmez, Muhlis Sabahattin ve Hüseyin Suat Bey yumruk yumruğa birbirlerine girerler.

Geceyarısı, başlarını bulutsuz gökyüzüne çevirenler, daha önce hiç tanık olmadıkları, olağanüstü bir manzara karşısında şaşkına dönerler: Karanlık gökyüzünde sanki milyonlarca ateş böceği uçuşmakta ve sayısız ışık tanesi ince şeritler halinde yeryüzüne akmaktadır. Bu işe kimse akıl sır erdiremez.

29 Kasım 1929

Zepelin

MÜJDE!.. BALKANLAR ÜZERİNDE GRAF ZEPELİN'LE DOLAŞIRKEN KAYBOLAN BAŞYAZARIMIZ ŞEHRİMİZE DÖNDÜ!

Dün gazetemiz idarehanesinde bir telâş ve koşuşturma, sormayın! "Ne oldu?.. Ne var?.. Bu hareketlenmenin sebebi nedir?" diye soruşturduğumuzda bir de öğrendik ki, hayatından çoktan ümid kesmiş olduğumuz, kıymetli başyazarımız başında şapkası, sırtında paltosu ve ağzından hiç düşürmediği meşhur cıgarasıyla birlikte, her sabah olduğu gibi "herkese günaydın" diyerek kapıdan içeri giriyor. Çalışanların sevincini bir görecektiniz. Kimisi ellerinden öpüyor, kimisi kucaklıyor!.. Bendeniz de, gayet tabii olarak, üstadı bir müddettir işgal etmekte olduğum odasına buyur ettim.

Hasret giderdikten sonra, ısmarladığım kahveyi höpürdetirken macerasını anlattı. Meğersem kaybolduklarını anlayınca, Zagreb'le telsiz irtibatı kurmuşlar. Tayyare kulesi, onlara pusula koordinatlarını bildirmek suretiyle, Zagreb şehrine kadar kazasız belasız gelmelerini sağlayıvermiş. Buradaki karşılanış, sıcak alâka ve Belediye Reisi'nin şereflerine verdiği ziyafetten sonra, başyazarımız, seyahatin tertipçisi Dr. Ekener ile konuşarak, artık dönüş yolunu göze alamadığını ve üstelik zepelinde bir hayli üşümüş ve cıgara da içememiş olduğundan, eğer müsaadeleri olursa, bir an evvel sevgili İstanbol'una hareket etmek istediğini beyan etmiştir. Dr. Ekener cevaben, bu duruma üzüldüğünü, fekat Graf Zepelin'de ilk defa bir Türk gazetecisini ağırlamış olmaktan büyük memnuniyet duyduğunu ihsas etmiş ve kendisini Allaha ısmarlamıştır. Bunun üzerine başyazarımız bavulunu toplayıp, ilk trenle İstanbol istikametine doğru hareket etmiştir.

Biz de kendisini, Zepelin seyahatine iştirak eden ilk ve tek ve belki de son Türk gazetecisi olma şerefine nail olduğu için yürekten kutluyor ve Yüce Tanrıdan muvaffakiyetlerinin devamını niyaz ediyoruz.

Muhabiriniz

BAŞYAZARINIZ VE MUHABİRİNİZ

"Çık ulan odamdan. Serseri!.."

"?!?!?!"

"Ne demek istiyorsun ulan sen?.. Ne kaybolması?.. Ne kargası?.. Yok üşümüşüm de, yok ayrılmak içün Dr. Ekener'den müsaade almışım da!.. Ne yapmaya çalışıyorsun? Neyin peşindesin?.. Ukâla herif! Kovuldun!.. Defol! Gözüm görmesin seni! Gazetecilik mesleğine kendi ellerinle nihayet verdin. Yazıklar olsun sana!.. Yıkıl karşım-

dan. Çıkarken maaş işlerinden birikmiş paranı almayı da unutma. Terbiyesiz pezevenk!.. Bir de yokluğumdan istifade edeceğini zannedip, kendini aklısıra başyazarın yerine koyuyor utanmadan. Benim masamda oturuyor, benim cıgaralarımı tüttürüyor. Defol!.. Bütün gazeteci arkadaşlarıma haber edeceğim başka gazetelerde de iş bulamayacaksın. Rezil herif! Çek arabanı, hadi!.."

"Hepinizin ağzına sıçayım ulan!.. Bakın göreceksiniz. Nasıl da yakacağım şu Bab-ı Âli'yi! Hepiniz çatır çatır yanacaksınız. Daktilolarınız, matbaa makinalarınız, kasalarınız, takma dişleriniz, masa altı rakılarınız, meyhane gevezelikleriniz ve garsoniyerlerinizle birlikte. Bir bidon benzinlik işiniz var ulan sizin. Çakarsın bir kibrit. 'BOOOM!' Ondan sonra haydi Allah rahatlık versin. Keyfime bakarım. Kanarya yetiştiririm!.. Vurma!.. Bak vurma, çok fena yaparım ben adamı!.. Tamam. Gidiyoruz işte!.. İtmeyin ulan beni. Ver oradan ceketimi... Alçak adamlar!.. Bunlar insanı beş parasız vaziyette, işte böyle sokağa atarlar. Çatır çatır yakacağım sizi. Oh canıma deysin. Çatır çatır... Çatır çatır!.."

.....

"Esasında haklısınız. Maksat alâka uyandırmaksa, bizim acemi muhabirin o ipe sapa gelmez yazıları muvaffak olmuş addedilebilir."

"Bu genç yaşında çocukcağızın hevesini kırmayınız. İleride size çok faydalı olabilir. Acemiliğini affediniz. Büyüklere affetmek düşer. Öyle değil mi efendimiz?"

"Severim hergeleyi. Kabiliyyetli çocuktur. Hem bu Zepelin maceramız sırasında gazetemizin Beyoğlu'ndaki satışlarının bir hayli arttığını söylüyorlar. Anlaşılır gibi değil ayol! Sizden reca ediyorum, bu acemi çaylağa münasip bir şekilde söyleyiniz de, sakın istifa felan etmeğe kalkışmasın. Yarın gelip, işine gücüne devam etsin."

30 Kasım 1929

Elektrikle Ruh Tedavisinde Facia: Cereyana Kapılan Hastalar Kömür Oluyor!

Muhabirimiz, şöyle bildirmiştir:

Birkaç ay önce Leipzig'den gelip, İstanbol'a yerleşen ruh hekimi Dr. Celal Bey'in muayenehanesinde, bir müddetten beri psikoterapi tedavisi gören bir

hanımın seans sırasında, doktorun vücudunun muhtelif yerlerine bağladığı elektrik kablolarının kaçak yapması neticesinde elektriğe kapılarak kömür olması, halk arasında infiale sebep olmuştur. Kendi yaptığı ihbarla yakalanıp karakola götürülen doktor, burada alınan ifadesinde hiçbir suçu bulunmadığını, Viyana'da önce üstad Freud tarafından kullanılan ve gayet emniyetli bir alet olan elektro-şok aletinin maatteessüf İstanbol elektriklerinde aniden görülen aşırı voltaj yükselmesi neticesi kaçak yaptığını ve zavallı kadıncağızın bu sebeple ebediyete intikal ettiğini bildirmiştir. Doktor, ifadesinde şunları da demiş:

"Bu alet sayesinde pek çok hastaya şifa verdim. Meselâ en son olarak aleti eski bir haremağası üzerinde tecrübe etmiş ve fevkalâde iyi neticeler almıştım. Emekli haremağası, bu alet sayesinde ön tarafındaki telâfisi imkânsız eksikliğe rağmen, on iki seanstan sonra kendini tam bir erkek olarak hissetmeye başlamıştı."

Şimdi bir mütehassıs getirtip aleti tetkik ettireceklermiş. Neticeyi biz de en az sizin kadar merak ediyoruz.

Muhabiriniz

30 Kasım 1929

Lig maçları başlamıştır. Fenerbahçe Vefa'yı, Galatasaray ise Beykoz'u yener. Kimsesiz çocuklar yararına verilen danslı çay ziyafeti çok samimi bir hava içinde geçer. Ülkedeki bütün köylere birer motosiklet armağan edilerek, kırsal bölgelerde ulaşım sorununun kökünden halledilmesi önerilir.

Hava nasıl?.. Çok soğuk değil mi? Yaa, işte kış böyle soğuk ve yağışlı geçer. Havanın en soğuk olduğu zamanlarda bile, günde en az birkaç defa paltosuz ve şapkasız açık havaya çıkıp, rüzgârı cildinize temas ettirin. Taa iliklerinize kadar üşümemek ve tir tir titrememek şartıyla, arada sırada soğuğu hissetmek ondan istifade etmek demektir. Tecrübe ediniz. Mutlaka faydasını görecek ve bendenize hak vereceksiniz.

Doktorunuz

1 Aralık 1929
Cumartesi akşamı

Sevgili Madam Laparra;

Dün gece, bütün gece uğraşıp didinerek, size tek sayfalık bir mektup yazmıştım. Üstelik de yeni öğrendiğim daktiloyla. Bu sabah işe gittiğimde, bir de ona balmumundan, kırmızı bir mühür bastırttım. Tam manasıyla resmiyet kazansın diye!.. El yazısıyla, daktilo arasında esaslı bir fark var. İlkinde, insan yazdıklarını uçucu ve silinebilir şeyler olarak addediyor. İkincisinde ise, cümleler sanki daha kat'i, daha nizami ve sabit... Geri dönüş yok!.. Neyse, benim ki de işte öylesine, resmi bir mektuptu. Tıpkı bir noter senedi gibi. Size olan aşkımı kıyamete kadar tasdik eden, üzerinde artık hiçbir değişiklik yapamayacağım bir senet.

İyi ki mektubu hemen postaya vermeyip, biraz daha bakmak için eve getirmişim. Kapıda postacıya tesadüf ettim. Yüzünde alaycı bir ifadeyle, uzun bir müddettir merakla beklediğim mektubunuzu elime tutuşturdu.

Hemen eve girip, odama koştum ve hırsla zarfı açtım... Bir de ne göreyim?.. O çok çirkin, size hiç yakışmayan ve beni allak bullak eden birtakım kelimeler, satırlar, rakamlar ve boşluklar!.. Bu mektubun sizin elinizden çıktığına hâlâ bir türlü inanamıyorum Madam Laparra... Çok üzdünüz beni. Çoook!..

Bir kere, o ifade de nedir öyle? "Mösyö Laparra, aslında en başından beri aramızdaki münasebetin farkındaymış. Üzülmemi istemediği için araya girmek istemezmiş!.." Demek sizi bu kadar düşünüyor?.. Hayret doğrusu!.. Sonra; "Gençliğim ve güzelliğim karşısında zaten hiçbir erkek dayanamazmış. Lâkin size karşı dikkatli, hem de çok dikkatli olmam lâzımmış. Ne de olsa siz, Hıristiyan kültürüne ecnebi ve Şarklı bir cemiyetten geliyormuşsunuz." Tanrım!.. Bu satırları okurken, inanınız şakaklarımın zonkladığını hissettim. Muhterem kocanız, herşeyi olduğu gibi kabul ediyor demek ki. Sadece bir tek şeyi içine sindiremiyor; o da ben!.. Hele şu kelimelere ne demeli; "Zaten sizinle aramızda, itiraf etmek istemesek bile, o hayvanlara has, biteviye sevişme arzusundan başka bir şey de pek yokmuş." Çok güzel hûlasa ediyor. Evet. Belki ikimiz de kudurmuş ve yolumuz şaşırmıştık. Ama, bunda ne kötülük olabilir ki?.. Neyse. Aslında bütün bunlar çok mühim değil. Benim kalbimi paramparça eden

satırlar, mektubunuzun son kısmını işgal ediyor. Aynen şöyle diyorsunuz: "Kocam, yine de bütün bu olup bitenlere mukabil, size elini dostça uzatmaktan çekinmiyor ve İstanbol'a geldiğimizde sizinle mutlaka görüşmek istiyor. Dediğine göre, eğer sizin samimiyetinize kanaat getirirse, kıyamete kadar beraber olmamıza kat'iyen itiraz etmeyecek. Eğer, birbirimizi çok sevdiğimize kanaat getirirse tabii. Ancak ondan sonra aradan çekilmeyi ve bizi İstanbol'da başbaşa bırakıp, ilk trenle Cenevre'ye dönmeyi kabul ediyor. Bir de şu kaydı var: Sizin, kendisinden ödünç almış olduğunuz beş bin İsviçre Frangı veya mukabili olan İngiliz lirasını, oraya geldiğimiz zaman kendisine vermenizi istiyor. Aksi takdirde polise gidip, herşeyi bir bir anlatacakmış. Şimdi ne yapacağız Scheckip?.. Ne yapacağız?.."

Ne kadar da safsınız Madam Laparra!.. Anlamıyor musunuz? Adam, ikimize de basbayağı şantaj yapıyor... Demek, işin ucunda para var! Öyle olmasaydı, sizinle birlikte bu kışta kıyamette, taa İstanbol'a kadar zorlu bir tren seyahatini göze alamazdı tabiyatıyla... Neler diyorum ben?.. Asıl mesele o değil ki; esas mesele –affınıza binaen söylemek mecburiyetinde kalıyorum– sizi basbayağı bana satmaya kalkışması!.. Evet. Ne yazık ki hakikat bu! Ve işin daha da kötüsü, siz bütün bunları, bana sanki gayet tabii bir şeymiş gibi, metanetle hikâye ediyorsunuz. Peki, ne yapacakmış? İstediği parayı vermezsem, beni kime şikâyet edecekmiş? (Zaten vermem mümkün değil.) Uzun zaman önce İsviçre'de olup bitenler, Türk polisini niçün alâkadar etsin ki?.. Bence Mösyö Laparra blöf yapıyor.

İstediğiniz gibi, size iyi bir otelde yer ayırtırım ama, bu durumda sizi karşılamaya istasyona gelmeme imkân yok. Bir de tutup, benden bunu yapmamı istemeyin lûtfen. Olur mu? Zaten bilmiyorum. Şimdi kafam gerçekten karmakarışık. İstanbol'a geldiğinizde, sizi arayıp aramayacağımdan bile emin değilim. Belki de bu durumda hiç görüşmemek en iyisi. Ya da şöyle yapalım: Buraya gelir gelmez bana telefon edin. Ben de hiç zaman kaybetmeden, sizi alıp uzaklara, bizi kimselerin bulamayacağı bir yere, meselâ bir adaya götüreyim ve kıyamete kadar orada yaşayalım. Bu sefer de korkarım, Mösyö Laparra benim sizi zorla kaçırdığımı ihbar eder ve bütün İstanbol polisini peşimize takar. Başka bir yol bulmalıyız Madam Laparra. Emin bir yol...

En iyisi, buraya hiç gelmeyin Madam Laparra. Hastalanın, birşeyler bahane edin. Çünki, buraya geldiğinizde, başımızın çok bü-

yük dertlere gireceğinden eminim. Zaten çok müşkil vaziyetteyim. Bir de bu meseleler, beni daha ziyade korkutuyor. Zaten burada vaziyetim öyle kötü ki, bir de sizinle ve muhterem kocanızla nasıl başa çıkacağımı, inanın tahmin bile edemiyorum. Beni anlayışla karşılayacağınızı zannediyorum Madam Laparra. Lûtfen öyle yapın ve eğer beni birazcık seviyorsanız, buraya gelmekten vazgeçin!..

Bu arada tek sayfalık, daktilo edilmiş ve özenle mühürlenmiş mektubumu sobada yaktım. Pek bir kıymet-i harbiyesi kalmamıştı çünki.

Sizin

(Söylediklerimi, hislerinize kapılmadan, mantıklı bir şekilde enine boyuna düşüneceğinize ve neticede bana hak vereceğinize eminim.)

2 Aralık 1929

İstanbullular günlerdir dört gözle karın yağmasını beklerken, bu kez de aniden sağanak yağmurlar başlar. O gün, birkaç saat içinde, kentin pek çok yerini sel basmıştır. Bu arada Karaköy'de, ıslak yolda kayarak iki genç kıza çarpan bir otomobil hızını alamaz ve rıhtımdan denize uçar. Şans eseri bu kaza, kimsenin burnu kanamadan atlatılmıştır.

İstanbullular'ın sinirleri bozulmaktadır. Nedenleri ise şunlardır:

"1- Tramvayların aralıksız çalan çanları. 2- Otomobil kornaları. 3- Yük arabası ve kamyonlar. 4- Kabadayıların sürekli olarak iyi aile kızlarına yollarda laf atmaları. 5- Basında her gün çıkan rüşvet ve ihtikâr haberleri. 6- Gece gündüz, bir türlü susmak bilmeyen gramofonlar. 7- Küfürler ve edepsiz laflar. 8- Şehir hatları vapurlarındaki tehirler. 9- Dükkânlar önündeki kuyruk. 10- İnsanları rahatsız eden dilenciler."

Sehab Yağmuru

Muhabirimiz bildiriyor:

27 Kasım, geceyarısı, o sırada henüz uykusu gelmemiş olan pek çok hemşehrimizin semaya baktıklarında gördükleri ve ne olduğu bir türlü keşfedilmeyen acayip astronomya hadisesinin, hattizatında bir "Sehab Yağmuru" olduğu

anlaşılmıştır. Evvela yıldız yağmuru zannedilen bu ışıklı sağanak, meğersem saatte 400-420 kilometroluk muazzam bir süratle dünyamıza düşen uzay tozlarından başka bir şey değilmiş! Bu hususu bize, Kandilli rasathanesi mesulleri ifade ettiler. Bu, elbette ki başdöndürücü bir cereyanmış. Toz zerreciklerine, "Sandrakoz Külleri" de deniliyormuş. Bu hadiseye tarihte 1453, 1521, 1614, 1799, 1833, 1866 ve en son olarak da 1899'da olmak üzere, ancak çok ender zamanlarda tesadüf edilmiş. Korkacak hiçbir şey yokmuş. Bundan sonraki ilk sehab yağmurunun 1990'lı seneler içinde meydana geleceği tahmin ediliyormuş. Ne diyelim? İnşaallah yaşarız da, hep beraber görürüz!..

Muhabiriniz

4 Aralık 1929

Kış, kışlığını bilmeye başlamıştır. Ancak kar hazretleri henüz ortada gözükmemektedir. O sabah, İstanbul'da, kimse tarafından hissedilmeyen 2.2 şiddetinde bir deprem olur. Mazhar Osman'a göre, özellikle şoförler arasında deliler hızla artmakta, bu nedenle de toplumun huzuru bozulmaktadır. Gazi Hazretleri, İstanbul'a uğramadan İzmit üzerinden doğruca Yalova'ya gider. "Gazi neden İstanbul'u şereflendirmemiştir? Yoksa, İstanbul'dan nefret ettiği konusundaki dedikodular doğru mudur?" Paramızın değeri, İngiliz Sterlini karşısında sürekli olarak düşmektedir. O gün sisli bir gündür. Vapurlar 9.30'a kadar çalışmaz. Şehirde tam yirmi sekiz çeşit rakı üretilmekte, her köşe başında yeni bir meyhane açılmaktadır. "Acaba şu dünyada rakıdan başka bir teselli çaresi var mıdır?" sorusu akıllara takılır. Durumu görüşmek üzere, Yeşilay Derneği olağanüstü toplanır. Dernek başkanı Müfit Bey, içkinin zararları konusunda hararetli bir konuşma yapar ve içki aleyhtarı gençliği ayakta selamlar. Kibrit ve sigaraların üzerine reklam konulması kararlaştırılır. Piyasada hiç çay kalmamıştır. Memurlara mal bildirimi zorunluluğu getirilir. Polislerin halktan bol bol dayak yediği ortaya çıkar. "Zarfçılık ve tavcılıkta patlama!" İngilizler'in, ellerini kollarını sallayarak, serbestçe ülkeye girip çıktıkları saptanır. Tımarhanelerin otel işlevi gördüğü ve aklından şikâyeti olmayan pek çok nüfuzlu kişinin para vermeden, aylarca buralarda yiyip içip yattıkları iddia edilir.

6 Aralık 1929

Muvaffak Olmuş Bir Gencimiz: Cemil Bey

Bu karda kışta, soğuktan tir tir titremekte olduğumuz bu günlerde; işte size içinizi ısıtacak bir haber aziz karilerimiz: Biliyorsunuz, genç Cumhuriyetimizin san'ate verdiği büyük ehemmiyetin bir neticesi olarak, bazı kabiliyyetli evlatlarımız, devlet bursuyla tahsil için İsviçre, Alamanya ve Fransa gibi Evropa memleketlerine gönderilmişlerdi. İşte şimdi, bu kabiliyyetler birer birer Türkiye'ye dönüyor ve kendi meslek sahalarında muvaffakiyetten muvaffakiyete koşuyorlar. Meselâ bunlardan biri, benim kadim dostum Müfit Bey'in mahdumu mimar Cemil Bey'dir. Bendeniz, bu Cemil oğlumuzu küçüklüğünden tanırım. Günün birinde mimar olacağını, taa o zamanlar keşfetmiş idim. Gayet iyi hatırlıyorum; bazı kış akşamları, Müfit Beylerin Ortaköy'deki yalılarına, sırf zevk için birkaç el poker partisi çevirmeye gidişlerimde; Müfit'çik ne yapar ne eder, mutlaka oyunumuza müdahalede bulunur ve masadan kaptığı iskambil desteleriyle, halının üzerinde muhtelif şatolar ve kaleler inşa etmeye koyulurdu. Bu küçük istidat, tabii olarak resim mevzuunda da çok ileriydi. Bana gizlice nü resimleri gösterirdi, şaşar şaşar kalırdım. Ne yazık ki Cemil'ciğin resim san'atindeki bu kabiliyyeti, bilhassa merhum validesini endişeye sevk ediyordu. Kadıncağız gayet haklı olarak, Cemil'in bir gün büyüyünce ressam olmasından korkuyor, kafasında mütemadiyen tavanarasında yapayalnız ve anlaşılmadan yaşayan, aç, sefil ve alkolik ressam hayâlleri beliriyordu. Merhume, bu endişelerini bendenize açtığı vakitler, kendisine sakin olmasını, endişeye mahal olmadığını, resim san'atine kabiliyeti olan her çocuğun, büyüyünce ressam olması gibi bir mecburiyet bulunmadığını ve nadir görülen bu resim dehalarından çok iyi mimarlar çıktığını izaha çalışıyordum. Netekim, seneler seneleri kovaladı, Cemil Bey mahdumumuz, Cenevre'de mimari tahsilini tamamlayıp, geçtiğimiz senenin başlarında memlekete döndü. Burada benim sevincime sebep olan hadise, Cemil Bey'in İsviçre'de mimari tahsilini muvaffakiyetle ikmal etmiş olması değil. Artık onun gibi pek çok gencimiz tahsil için Evropa'ya gidiyor ve geliyor. Beni asıl mes'ud eden husus; Cemil Bey oğlumuzun, bu sene Güzel San'atler Akademisinde açılan proje müsabakasını birincilikle kazanmış olmasıdır. Müsabakanın mevzuu, inşası düşünülen Güzel San'atler Akademisi binası projesiydi. Bendeniz bu çok muvaffak projenin maketini bizzat akademiye gidip gördüm ve çok hazzettim. Müsaadenizle, dilim döndüğü kadariyle projeyi tarif etmeye çalışayım:

Resimlerden de anlaşılacağı gibi; binanın merkezi, içinde çelik bir zırh bulunan betondan yapılmıştır. Bunun sebebi; Allah korusun, istikbalde İstanbol'umuzu bombalamaya kalkışacak düşman tayyarelerinin bu güzide san'at merkezinde korunacak san'at eserlerine herhangi bir zarar vermelerine mani olmak içünmüş. Atelyeler ve idare kısımları ise pres tuğladan yapılmış. Ön cepheye, sabit ışıktan istifade etmek maksadıyla, pencereleri Şimale bakan atelye ve sınıflar konulmuş. Bu sınıflar, merkezde bulunan teşhir salonlarıyla

Cemil HASMİMAR

koridorlar aracılığıyla irtibatlandırılmışlar. Talebelerin eserleri bu koridorlarda teşhir olunacağından, bir adam boyundaki yüksekliğe kadar olan kısma pencere konulmamıştır. Koridordan geçecek olanların, karanlıkta yollarını bulabilmeleri içün, tavanda bir-bir buçuk metro boyunda pencereler açılmıştır. Ayni pencere tesisatı sınıflara da yerleştirilmiş olup, bu pencerelerin hava almak içün açılan üst kısımları, tek bir manivelayla merkezden idare edilerek, hep birden aynı anda açılıp kapanabilmektedir.

Bina kapısının yüksekliği tam 14 metrodur. Mimarımız, bütün ziyaretçilerin, hüviyet kontrolünden geçirildikten sonra içeri alınacakları bu kapının, klasik Alaman tesirleri altında kalarak, yan taraflarından gayet kalın ve kuvvetli, iki adet sütunla desteklenmesini tercih etmiş; bu da binanın ön cephesine, insanın içine işleyen bir azamet ve bir ihtişam kazandırmıştır. Kapının ön kısmı – içerden çıkanlar ile dışarıdan gelenlerin birbirlerine çarpmalarını önlemek içün– üç metro kadar ileri çıkmıştır. Geceleri ışıklandırılması bakımından, muhtelif elektrik tesisatı bulunan kapının üst tarafında, stilize edilmiş atlet heykelleri yerleştirilmiştir.

Binanın planlarında, mimarımız göz boyamaktan ziyade, lâzım gelen inşai ve mimari fikirleri tatbik etmeyi gaye edindiğinden ötürü; cephede klasik mimaride büyük bir öneme haiz olan, oran ve ölçü dengesi gibi bütün lüzumsuz teferruata yer vermemiştir. Meselâ, aynı cephe üzerinde, bir metro genişliğinde ve iki metro yüksekliğinde pencereler olduğu gibi, keza iki metro genişliğinde ve yetmiş metro yüksekliğinde pencereler de mevcuttur.

Bu projeyi tetkik eden mimari muallimlerinden, meşhur J. Monceri, "Daha iyisini ben bile yapamazdım. Bravo!" demek suretiyle hayranlığını ifade etmiş. İlâveten, bir müddettir memleketimizi şereflendirmekte olan ve Gazi heykel ve abidelerini yakinen tanıdığınız, meşhur heykeltraş Canonica da maketi inceledikten sonra, "Şimdi bu binanın ön bahçesine Gazi Hazretlerinin bir abidesini koymak lâzım gelir. Eğer ömrüm vefa ederse, ben yapmak isterdim," demiştir. Muallimler, oy birliğiyle Cemil Bey'in eserini kabul ettiklerinden ötürü, genç mimarımız hükümet hesabına üç sene müddetle Alamanya, Fransa ve İtalya'nın en meşhur mimarlarının yanında çalışacaktır.

Dâhi mimar Cemil Bey oğlumuzu, biz de sizler adına tebrik ediyor ve muvaffakiyetlerinin baki olmasını temenni ediyoruz.

Başyazarınız

8 Aralık 1929

Sabaha karşı, orta şiddette ve uğultulu bir deprem olur. Herkes sokaklara fırlar ve saatlerce evlerine dönemez. Şans eseri, yıkılan ev olmamıştır. Bir İngiliz Sterlini, tam 1030 kuruş olmuştur. Tasarruf milli bir görev haline gelir. Gazete başyazarları, bu konu üzerine şu

türden yorumlar yaparlar:

"Ey ahali; bu iş böyle gitmez. Bilmiş olun! Tasarruf yapacağız. Tasarruf yapacağız ve yine tasarruf yapacağız!.. Buna hakikaten mecburuz. Otomobil yerine tramvaya bineceğiz. Üç elbise yerine bir elbise diktireceğiz. Sinemaya haftada bir defa gidecek, çay yerine daha faydalı olan ıhlamur içeceğiz. Kazancımızı meyhaneye değil, bankaya yatıracağız. Hanımlar; pudraya ve dudak boyasına sakın ha para vermesinler. Biz onları, tabii halleriyle daha fazla beğeniyoruz."

Gazete ve dergilerde, bir çıplak kadın resmi furyasıdır, alır başını gider. Gazetelerde çıkan açık saçık fotoğraflar çoluk çocuğun yüzünü kızartmakta ve velileri endişeye sevk etmektedir. Bu durum karşısında başyazarınız "EDEP YAHU!" başlıklı bir başyazı döşenmeye karar verir, fakat nedense bundan vazgeçer.

İstanbul Üniversitesi'nde verdiği konferansta Prof. Menkiçof, özellikle Doğulu aydınlarda sıkça görülen marazi zihin tembelliğinin tümüyle Doğu'ya özgü bir şey olduğunu söyler ve maalesef bu konuda hiçbir şey yapılamayacağını belirtir. Beşiktaş'ta gizli bir içki fabrikası ortaya çıkartılır.

10 Aralık 1929

Medyum Enis Behiç Hakkında

Kendisini (Enis Behiç Bey'i) ziyaret ettim. Sıhhat ve afiyeti yine her zamanki gibiydi. Sadece, biraz yorgun görünüyordu. Zevcesi Nazlı Hanımefendi, Enis Bey'in bu halinden çok müştekiydi. Sizin de bildiğiniz şikâyetleri, bana tekrar sayıp dökmeye başladı. Kadıncağız, üç gün zarfında ödenmesi gereken 1600 kuruşun banka mektubunu bendenize okuyup, biraz borç istediyse de, bu parayı benden almaya muvaffak olamadı. Bunun üzerine, hiddetlenerek, kapıyı çekip çıktı. Enis Bey'le yalnız kalır kalmaz, medyumumuz, üstünü örten kalın yorganları bir çırpıda yere attı ve havanın çok soğuk olmasına, camların da içeriden buz tutmuş olmalarına aldırmadan ve bir elcağızıyle gecelik entarisinin işlemeli kenarını tutarak, adeta uçarcasına yanıma geldi ve ellerini avuçlarıma alarak, gözlerimin içine dik dik bakmaya başladı. Bu hal böyle bir müddet devam etti ve sonra Enis Behiç Bey hafif fekat derin bir sesle, bana şunları fısıldadı: "Benim ağzımdan bu kelâmı eden bir kimse veya ruh diye bir şey yok aslında. Hepsi benim laflarım. Bir müddetten beri vücudumda meydana gelen değişiklikler neticesinde bu hale geldim. Şimdi ben bu hakikati söyleyecek ol-

sam, şahsiyetime kuvvetle inanmış ve bağlanmış olanlar şaşıp kalacaklar. Esasında, istikbal karşısında ben de herkes gibi acizim. İstikbalde ne olacağını, başımıza neler geleceğini Yüce Tanrıdan başka kim bilebilir ki? Fekat hastalığımdan son derece memnunum. Bir de artık her gün aynı saatte gelen şu krizler olmasa, kendimi daha da iyi hissedeceğim. Tabii, mümkün olduğu kadar erken bir vakitte zevcemden boşanır boşanmaz..."

Doktorunuz

12 Aralık 1929

Yine Skandal!.. Yine Şekip Bey!

Rezaletlere alışkın olduğumuzu zannederdik, fekat doğrusu bu kadarını biz bile beklemiyorduk muhterem karilerimiz!..

"Tabancalı Kadınlar Davası"nı bilmem hatırlar mısınız? Aylarca efkar-i umumiyyeyi meşgul etmişti. Bu enterasant davanın muhtelif merhalelerine biz de gazetemizde tafsilatlı bir şekilde yer vermiştik.

Hani, mazbut ailelere mensup, üstelik bir tanesi de evli, iki hanımefendi, Şekip Bey isminde bir piyano muallimi yüzünden birbirlerini kurşunlamışlardı ya!.. İşte o Şekip Bey, evvelsi gün yine "Rezaletin daniskası" dedirtecek bir hadiseye sebep oldu. Müsaadenizle anlatalım:

Efendim; o sabah, Mösyö Laparra isminde bir Avusturya vatandaşı Beyoğlu karakoluna geliyor ve oradaki polislere tercüman vasıtasıyla, karısının o esnada Tokatlayan Oteli'nin 23 nomerolu odasında genç bir Türk erkeğiyle zina halinde olduğunu bildiriyor ve bu ikisinin hemen basılmasını talep ediyor. Bunun üzerine savcı, üç polis, biz gazeteciler ve Mösyö Laparra, hep birlikte Tokatlayan Oteli'ne doğru arabayla yola koyuluyoruz. Yolda, Mösyö Laparra'nın İsviçre'nin Cenevre şehrinde bulunan bir mektepte müzik profesörü olduğu anlaşılıyor. Dediğine göre, otelde zevcesiyle birlikte olan şahıs, vaktiyle kendisinin talebesiymiş ve evlerine girer çıkarmış. Karısı, bu adam yüzünden kendisini terk edip âşığıyla birlikte olabilmek için, taa İstanbol'lara kadar gelmiş.

Otele varınca kâtibi biraz sıkıştırıyor, Madam Laparra ile meçhul sevgilisinin odada olduklarını öğreniyor ve kâtipten yedek anahtarı alarak, odanın bulunduğu kata çıkmak üzre asansöre biniyoruz. Sonra aradığımız odanın kapısına sessizce yaklaşıyor ve kulağımızı kapıya koyarak içerisini dinliyoruz. Ne bir gülüşme, ne bir inilti, ne de bir öksürük sesi! Nasıl derler; "TIK" yok yani! Anahtarı yavaşça deliğe sokuyoruz. Dönmüyor. Demek ki odayı içeriden kilitlemişler. Bunun üzerine komiser kapıya vuruyor ve birkaç defa üst üste: "Biz polisiz. Açın şu kapıyı çabuk, yoksa kırarız!" diye bağırıyor. Yine tık yok. Anlaşılan kapıyı kırmaktan başka çare yok. Biz de aynen öyle yapıyoruz. Paldır küldür içeri dalınca, gözlerimiz faltaşı gibi açılıyor. Hayretten dona kalıyo-

ruz!.. Madam Laparra ve âşığı çırılçıplak, birbirlerine sıkı sıkıya sarılmış bir vaziyette, yatakta mışıl mışıl uyuyorlar. Fekat dikkatle bakınca, her ikisinin de ağzında birer mendil olduğu fark ediliyor. Komiser hemen öne atılıp, bunların ağızlarındaki mendilleri çıkarıyor ve geriye dönerek, "Bu bir intihardır!.. Acele doktor çağırın!" diyor. Daha sonra anlıyoruz ki, bu ikisi, mendilleri çok tehlikeli bir zehir olan "Verenol" isimli ilaca batırıp ağızlarına sokmuşlar. Ne tuhaf!.. Az sonra doktor geliyor ve kısa bir muayeneden sonra, iki âşığın henüz ölmediklerini ve acilen hastaneye kaldırılmaları lâzım geldiğini bildiriyor. Biz de aynen öyle yapıyoruz. Bunlar, bir de intihar mektubu bırakmışlar. Mektupta birbirlerini çok sevdiklerini, ayrılamayacaklarını, fekat bu şartlarda birlikte yaşamalarının mümkün olmadığını beyan ediyor ve bu sebeple ölmek arzusunda olduklarını yazıyorlar. Mektubun altına şöyle bir not düşmeyi de ihmal etmemişler:

"Vefatımızdan, bizim haricimizde kimse mesul değildir. Başta geri zekâlı Mösyö Laparra olmak üzere, bütün tanıdık, eş ve dosta iyi günler, hayırlı çalışmalar diliyoruz. Yatağın üzerinde bulacağınız 101 dolar parayla otelin hesabını ödeyiniz. Cenaze masraflarını karşılayınız. Pencereleri açıp, odayı güzelce dezenfekte ediniz. Bizi, sizin seçeceğiniz bir yerde –Boğaza karşı olması tercih sebebidir– birlikte toprağa veriniz. Adyö!..

Kristin - Şekip"

Neyse, iki sevgili kâfi miktarda verenol solumamış olacaklar ki, hastanede bir iki saat sonra tamamen kendilerine geldiler. Madam Laparra kocasına sarılmış, ağlayıp duruyor ve yaşlı adam da elleriyle başını okşayarak, zavallı karısını teskin etmeye çalışıyordu. Öte yandan Şekip, bulunduğu odayı birbirine katıyor, polislerin üzerine saldırıp, "Ne biçim memleket ulan burası!.. İnsanların intihar etmeye bile hakları yok!" şeklinde bağırıp duruyordu. Neticede, okkalı birkaç tokat, bu serseriyi susturmaya yetti de arttı bile!.. Prof. Laparra hakikaten tam bir centilmenmiş. İki âşıktan davacı olmadığını ve onları affettiğini söyledi. Şekip'le Madam Laparra, şimdi hastaneden taburcu olacakları günü bekliyorlar. Müteakip inkişaf hakkında size malûmat vermeye devam edeceğiz.

Muhabiriniz

14 Aralık 1929

"Aziz İstanbol'umuza neden bir türlü kar yağmıyor? Geçen sene bu vakitler her taraf karlar altındaydı. Şimdi ne oldu? Allahın işinden sual olunmaz ama, kar bulutları da nereye gitti?.."

Bu gibi sorular, durmaksızın insanların kafalarını kurcalamaktadır. Bu yıl kar yağışı gerçekten de gecikmiştir. İnsanlar yakınmakta haksız değillerdir, çünkü İstanbullular, geçen yıl başlarına gelen kar

felaketinden aldıkları dersle, bu kış odun ve kömür tedariklerini erkenden yapmış, oduncu, kömürcü, sobacı ve baca temizleyici esnafının yüzü gülmüştür. Şimdi, harcanan onca para boşa mı gidecektir? Ayrıca yine her yıl olduğu gibi, bu yılın da hemen tümünü susuz geçirmiş olan İstanbul'da hamamlar sinek avlamakta, evlerin çeşmelerinden "tısss" sesleri gelmekte; bırakın yıkanmayı, doğru dürüst içecek bir yudum su bulamayan halk, nereden getirildiği belli olmayan, pis ve mikroplu sulara avuç dolusu para ödemektedir. Kerhanelerde ise durum tam anlamıyla korkunçtur! Buralarda çalışan sermayelerin açıkta akan lağım sularıyla yıkandıkları söylentileri ortada dolaşmakta ve buradan yayılacak olan salgın hastalıkların bütün İstanbul ahalisini mahvedeceğinden korkulmaktadır. Terkos Şirketi Müdürü bir açıklama yapar ve; "Kar Hazretleri yağsın ki, kuraklıktan çöle dönmüş bulunan Terkos Gölü karla, buzla dolsun. Sonra bahara doğru, bu karlar erisin ki, musluklardan sular aksın. Eğer bu olmuyorsa biz ne yapalım?" der. Terkos Şirketinde çalışanların hangi işle uğraştıkları merak konusu olur. Şirketin müdürü tembellik ve işbilmezlikle suçlanır. Bu arada Fatih'te, geceleri "kar duası"na çıkan bazı mürteciler gözaltına alınır Karsızlık, giderek insanların sinirlerini bozmakta ve vatandaşlar arasında tartışmalara neden olmaktadır. Örneğin; evlerinden çıkarılan kiracılar ev sahiplerine; "Bu karda kışta bizi nasıl sokağa bırakmaya vicdanın elveriyor bre hain!?" diyememekten şikâyetçidirler. Bu arada, Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden yapılan yazılı bir açıklamada; "Aralık ayının bu günlerinde karın yağmaması için hiçbir sebebin bulunmadığı, en geç bir ya da iki gün içinde güzel İstanbul'umuzun, her sene bu zamanlar olduğu gibi, bembeyaz bir örtüyle örtüleceği" müjdelenir. Enis Behiç'e göre ise, geçen yıl İstanbul'a kova kova yağmış olan kar, tarihin aslında son kar yağışıdır ve ne yazık ki bundan sonra, belki de sonsuza kadar, Aziz İstanbul'umuza kar bir daha kesinlikle yağmayacaktır. Kıyamet günü yakındır!.. İstanbul'da uzunca bir süredir yaşanan "zaman kargaşası"na, yani kentin meydanlarında bulunan saatlerin aynı anda farklı saatleri göstermesine bir son vermek için; kentin her tarafından rahatça görülen Beyazıt Kulesinin tepesine bir "Zaman Direği" yerleştirilmesine karar verilir. Direğin gönderine her saat başı çekilecek olan değişik sayıdaki toplar, İstanbul için o anda saatin kaç olduğunu bildirecek, vatandaşlar da ona göre saatlerini ayarlayacaklardır. Con Ahmet bu karara karşı çıkar. Ona göre bu iş, "tam

manasıyla abesle iştigal"den başka bir şey değildir ve pratikte hiçbir faydası görülmeyecektir. Türk romancılarının en büyüklerinden Burhan Cahit Bey'in, "Komşumun Romanı" isimli romanı piyasaya çıkar ve çok tutulur. Bu kitap, üstadın o güne kadar basılan on üçüncü kitabıdır.

16 Aralık 1929

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Bütün gazetelere geçmişler. Hem de başsahifelerde. Bu kadarı da olmaz yani. Vallahi pes doğrusu!.."

"Mösyö Sheckip çok prestij kaybetmiştir. Özellikle de bu son skandaldan sonra."

"Almayınız Mösyö Krull. Böyle serserileri dükkânınızdan içeri sokmayınız. Kulübünüz için kötü reklam oluyor."

"Bizde epey borcu da birikmiştir. Nasıl tahsil edeceğimizi düşünüyoruz. En iyisi gidip maaşına el koymak."

"Bendeniz sizlere hep söyledim, anlattım. Fekat beni dinlemediniz. Bu Şekip serserisi, mizaç itibariyle, rezalete doymak bilmez. Daha kim bilir gizli kapaklı ne işler çevirmiştir? Dikkat buyurunuz: Eskiden Cenevre'de yaptığı rezillikleri şimdi aynen burada tekrar ediyor. Terbiyesiz alçak, pis Bolşevik!.."

"Ben, onun müzisyen olduğundan bile şüpheleniyorum mösyöler. Zaten piyano çalmasını bile doğru dürüst bilmiyordu. Benim küçük kız, vallahi ondan daha iyi çalıyor."

"Casus bile olabilir. Zaten bugünlerde ortalık casûs kaynıyor."

"Sevsevilev, daimi suvette âşık volü oynavlav ve bu suvette, hayat piyesinde muvaffak olacaklavına inanıvlav. Fekat günün bivinde, pek acemice biv açık vevevek kendilevini kapının önünde buluvlav."

"Bravo hocam! Şekip'i gayet iyi tarif ettiniz. Böyle doğru bir sözü, mutlaka bir yere not almak lâzım gelir. Hadi, eller havaya!.."

"Kusuruma bakmayınız amma, bana çenenizi biraz boşuna yoruyormuşsunuz gibi geliyor. Hiç merak buyurmayınız. Şekip Bey'e hiçbir şeycikler olmayacak. Gelecek seneki durumu, bugünkinden çok daha iyi gözüküyor. Çok mühim bir mevkiiye getirilecek ve ev-

lenip, çoluk çocuğa karışacak. İlâveten, maişet derdinden de nihayet kurtulacak ve gayet mes'ud ve mazbut bir hayat sürecek."

"Yok daha neler!.. Yine her zaman olduğu gibi mübalağa ediyorsunuz Enis Behiç Bey. Yine her zaman olduğu gibi nikbinsiniz."

"Gelemez artık buraya. Hiç zannetmiyorum. Zaten tesadüfen gelse bile, servis yapılmamalı. Âdi, ahlâksız herif. Bizim adımızı da lekeleyecek kerata!"

"Bunlar, o Con Ahmet hergelesiyle birlikte, kendilerine içecek bir yer bulmuşlardır mutlaka. Galata taraflarına falan gidiyorlardır."

"Aman efendim. Buraya gelmesinler de, nerede zıkkımlanırlarsa zıkkımlansınlar..."

18 Aralık 1929

İstanbullular'ın öteden beri dört gözle bekledikleri kar, nihayet o sabah arz-ı endam eder.

Bu seferki kar, geçen yıl, bu zamanlar aniden bastırarak kent halkını gafil avlamış olan kara oranla daha munis ve telâşsız bir kardır. Hiç acele etmeden, önce azar azar serpiştirir, sonra kararlı bir şekilde gökten yongalar halinde düşer ve daha sonra da lapa lapa yağmaya başlar.

Halk, kara karşı hazırlıklıdır. Gerekli odun ve kömür stokları yapılmış, paltolar elden geçirilmiştir. O sabah, işe gitmek üzere sıcak yataklarından güçlükle kalkıp, pencerelerindeki buğuyu, ellerinin ayasıyla temizleyenler, karşılarında bembeyaz bir kartpostal manzarası görünce sevinir ve "Aaa!.. KAR!.. Ne de güzel tutmuş!" derler. Kent trafiğinde durum normaldir. Önceden bol bol tuz dökülmüş cadde ve sokaklarda araç ve yayalar hiçbir sorunla karşılaşmaksızın, telaşsızca gidecekleri yerlere doğru gitmektedirler.

Bu arada Karadeniz'de bir karayel fırtınası çıkar.

Sinop açıklarında seyretmekte olan bir yük gemisinin tayfalarından biri, dalgalar tarafından önce güverteden alınır ve sonra yeniden güverteye iade edilir. Fırtına akşam saatlerine doğru gündoğusuna çevirir. İstanbul liman şirketinde halka ucuz yemek çıkarılır.

Üsküdar'da sokak köpekleri bir emekliye saldırıp, üstünü başını paralarlar.

21 Aralık 1929

Güzellik Müsabakamız Hakkında:

Pek muhterem terziler, kunduracılar ve berber esnafı; aman ha! Siz, siz olunuz, lûtfen güzellerimize yardım ediniz. Hem kendinize de reklam olur.

Sinop'tan bize yazan Mümin efendiye: Sen önce mektup yazmanın adabını bir öğren, cahil herif!..

Muhabiriniz

21 Aralık 1929

İstinye civarında, bir süredir geceleri yoldan geçen masum vatandaşları korkutan birtakım "Kefenli periler"in aslında dört kişilik Rizeli bir soyguncu çetesi olduğu ortaya çıkarılır. Soyguncular polise verdikleri ilk ifadelerinde, yaptıkları soygunlar esnasında, kendilerinin de epeyce korktuklarını itiraf ederler.

İstanbul mezbahasında çeşitli yolsuzluklar ortaya çıkarılır. Bakkallar Cemiyeti başkanına gece evine dönerken, silahlı saldırıda bulunulur. Saldırı sonucu başkan kalçasından yaralanır. Ankara hapishanesindeki mahkûmlara sırtlarında numara bulunan gömlekler giydirilmesi kararlaştırılır. Bir süreden beri Galata Kulesi'nin bayrak direğine, her gün saat başı çekilen "zaman topları" ortadan kaybolur.

Trafik kazalarındaki bir türlü önlenemeyen artışa karşı bir çözüm yolu olarak, ülkedeki trafiğin, tıpkı Büyük Britanya adalarında olduğu gibi soldan akması önerilir. Buna gerekçe olarak da sağ gözün, karşıdan gelen nesnelere karşı, sol göze oranla daha duyarlı olduğu ileri sürülür.

Bütün gün lapa lapa yağan kar, akşama doğru artık durmuştur. Bembeyaz ve kalın bir kar örtüsü altında neredeyse kaybolmuş bulunan İstanbul'un üzerine ansızın akşam karanlığı çöker. Hemen her semtte, odun sobalarının bacalarından çıkan dumanın o kendine özgü kokusu karlara bata çıka evlerine dönmeye çalışan insanların genizlerini yakmakta ve kırık dökük ahşap evlerin, çoğu gazete kâğıdıyla kaplanmış pencereleri, gecenin içinde belli belirsiz yanıp sönmektedir. Çarşıkapı ve Beyazıt'ta bozacıların çığlıklarına köpek havlamaları ve nereden geldiği belli olmayan silah sesleri karışır.

Yakında Noel kutlanacaktır. Tercümanlar Derneği, üyelerine Tokatlayan Oteli'nde bir çay ziyafeti düzenlemiştir.

Bu gece, yılın en uzun gecesidir.

23 Aralık 1929

ATEŞ VE KAFES KULÜBÜ

"Kanyak alabilir miyim acaba? Duble olsun. Yanında da biraz çerez sibuple."

"....."

"Bir duble kanyak istemiştim!.."

"Maalesef mösyö, veremem. Özür dilerim..."

"Pardon! Sizi tam olarak duyamadım galiba. Ne demiştiniz?.."

"Size içki veremeyeceğimi söyledim."

"Allah, allah!.. Nedenmiş o?.."

"Patronun kesin talimatı var mösyö. Bundan böyle, barda size içki servisi yapılmayacak."

"Ben bu müessesenin müdavimi sayılırım. Niçün böyle bir karar alındı acaba? Lûtfen izah eder misiniz?.."

"....."

"Mösyö Krull'la görüşmem mümkün mü? Bir yanlış anlama falan olmasın?.."

"Bana bak piçkurusu!.. Hemen bas git buradan, yoksa polisi çağırırım..."

"Fekat, bu haksızlık!.. Size teessüf ederim. Kaç senelik müşterinizi böyle kovamazsınız..."

"Hadi oradan züppe!.. Çek arabanı. Bir daha şu kapıdan içeri adımını attığını görürsem, o küçük ayacıklarını kırarım bilmiş ol!.."

"Lûtfen itmeyiniz mösyöler... Tamam, anladım. Yolu biliyorum. Fekat dikkatli olun da, şu sıralar müessesenizde fecii bir yangın felan çıkmasın!.."

"Defol git, orospu çocuğu!.. Hadi güle güle!.."

"İnanamıyorum Madam Laparra... Bütün bunların benim başıma geldiğine bir türlü inanamıyorum!.." (İçinden.)

26 Aralık 1929

Yangın

EVVELKİ GECE BEYOĞLU'NDA FACİA: MÜTHİŞ BİR YANGIN FELAKETİ ORTALIĞI CEHENNEME ÇEVİRDİ!.. ÇOK SAYIDA ÖLÜ VE YARALININ OLDUĞUNDAN BAHSEDİLİYOR!.. BEYOĞLU CİVARINDA YANGINDAN MAHVOLMAYAN BİR TEK BİNA KALMADI!..

Aman, aman, aman!.. Pek müthiş, pek insafsız bir yangındı o yangın!..

Muhabirlerimiz, vaka mahallinde şahit oldukları fecii hadiseleri şöyle naklediyorlar: Meselâ alevler hiç tahmin edilmedik bir şekilde kuduz bir hal almış. İşin garibi, birçok yerin aynı anda tutuşmasıymış. Çoluk çocuk ve kadınların bitmek tükenmek bilmeyen telâş ve feryatları!.. Henüz uykudan uyanmaya bile fırsat bulamamış zavallı halkın karlar üzerindeki biçare manzarası!.. Ağlayıp sızlayanlar!.. Yangının ortasında birbirlerini arayan ve kaybedenler!.. Aniden, kibrit gibi tutuşan ağaçlar!.. Boğucu bir duman içerisinde, kaçacağı yolu şaşırıp, birbirlerine çarpan insanlar!.. Son çare olarak, çocuğunu üçüncü kat penceresinden aşağıya fırlatan anneler!.. Yürek sızlatıcı feryatlar!.. Lağımlardan birer ateş topu halinde çıkıp, sağa sola saldıran kedi büyüklüğünde cardonlar!.. Soyguncu ve yağmacıların, sanki hiçbir şey yokmuş gibi, icra-i

san'atlerine devam etmeleri!.. Bu sırada tünel civarında, iki kadıncağızın karlar üzerinde, çırılçıplak bir vaziyette saçlarını başlarını yolmaları ve sonra da kahkahalarla gülmeleri!.. Ateşin parlaklığından gözleri kör olan kahraman itfaiye erleri!.. Hastanelerde yaşanan o korkunç izdiham!.. Sular da, her zaman olduğu gibi akmıyormuş!.. İtfaiyenin denizden su çekmedeki başarısızlığı!.. Arkadi Sokağındaki korkunç ispirto fabrikası infilakı!..

Bir gece içerisinde neler yanmış, neler: Tam iki yüz on iki adet hane, yüz on yedi adet dükkân, dört büyük mağaza, bir karakol, iki eczahane, üç berber, altı birahane, bir sinagog, bir ispirto fabrikası ve bir adet gece kulübü. Muhabirlerimiz yangın yerinde dolaşmaya devam ediyorlar. İnkişaflardan sizi behemehal haberdar edeceğiz...

Muhabiriniz

Yangın Vaaar!..

Bizim nesil, işte bu yukarıya koyduğum çığlığı, bir gün veya gece ben de duyarım korkusuyla büyümüştür, aziz ve kıymetli kariler.

Ahşap evlerimizin mutfaklarında hep o tehlike vardı. Hele yaz mevsimi gelip de, birbirine bitişik ahşap evlerle dolu mahallelerde patlıcan-biber kızartmasının o kendine has kokusu buram buram yayılmaya başladı mı, yaşlıları bir telâştır, bir korkudur alırdı; "Acaba bu gece, hangi evin sarhoş kocası mangalı devirip, bütün mahalleyi bir anda yakıp kül edecek?" diye!.. Osmanlı devrinin İstanbol'u, bütün tarihini sayısız yangın felaketiyle geçirmiştir. Ekserisi serseri ve ayyaşlardan müteşekkil tulumbacı takımları, yangını söndürmek yerine, yağmacılık meselesi yüzünden kendi aralarında kavgaya tutuştuklarından; asırlık çınarların gölgelediği, o buram buram tarih kokan rengârenk evlerle dolu eski mahalleler bir gece içinde kül olur giderdi.

Cumhuriyet devrine geçince umutlandık. "Belki," dedik, "bu sefer devlet İstanbol yangınlarına mani olacak, esaslı bir itfaiye teşkilatı vücuda getirir de; bu beş yüz küsur senelik yaraya bir neşter vurulmuş olur."

Fekat, heyhat!.. Bakıyoruz da, maalesef yine bir şey değişmemiş. O uğursuz gecenin sabahında, gökyüzünde yıldızlar sönerken, maalesef o güzelim Beyoğlu hâlâ için için yanmaya devam ediyordu. Acaba neden böyle oluyor?.. Neden, cânım İstanbol'umuzun, o güzelim ahşap evleri bir kibrit çöpü gibi çabucacık yanıp kül oluyor?..

Sebebini, müsaade ederseniz ben söyleyeyim: SUSUZLUK!.. Evet efendim. İstanbol şehrinin, taa Bizans zamanından beri bir nomerolu derdi olan susuzluk, o meşum gecede de sivri tırnaklarını acımasızca gösterdi. Cumhuriyet'in kahraman itfaiyecileri, bütün gece canla başla çalışmalarına rağmen, musluklardan su yerine hava gelmesi üzerine, elleri böğürlerinde, maalesef yangını seyretmekten başka bir çare bulamadılar. Peki madem böyle; madem Terkos gölünün suyu yoktur, o halde lûtfen soruyorum: Terkos şirketi müdürü vazifesi başında bulunmuyor ve şehrin bu marazi derdine deva olmak için uğraşmıyorsa, acaba bu zat-ı muhterem hangi işle meşgul oluyor?.. Boş zamanlarında kibrit mi satıyor?!. Yangının mesulleri, evvelemirde mutlaka ve mutlaka

ortaya çıkarılmalıdır. Türk adliyesinin bu mevzuda elinden geleni ardına koymayacağından en ufak bir şüphem yoktur. Faciadan ötürü, son derece müteessiriz. Yangında yakınlarını kaybedenlere Tanrı'dan sabır niyaz ediyoruz. Hepimize geçmiş olsun!..

Başyazarınız

27 Aralık 1929

ALEV YUTAN ADAM

Müsaadelerinizle efendim. Bendeniz de, zaten o mevzuya temas etmek üzereydim. Evet komiserim... Emriniz başım üstüne. İzah edeyim efendim. Yangın hadisesini, bütün teferruatıyla bilgilerinize arz ediyorum:

O gece, yani ayın 24'ünü 25'ine bağlayan gece yarısı, bendeniz evimdeyim. Tek başınayım ve yangınım için lâzım olan son hazırlıkları ikmal etmekle meşgulüm. Evin içinde, erimiş parafin kokusu var. Bu kokuya diğer bazı tütsü kokuları karışıyor. Bizim ev acaba kilise mi olmuştur nedir?.. Aynaya bakıyorum: Allah, Allah! Bu da kim böyle? Bu, sahiden ben miyim? Son zamanlarda, şahsıma karşı yapılan onca haksızlık ve fena muameleden ötürü saçlarım dökülmüş, avurtlarım çökmüş ve sol gözüm kapanmış. Derhal aynanın suratına tükürüyorum. Haketti serseri! Beter olsun!.. Son yudum içkimi de içtikten sonra, ağzımı şöyle kocaman açıyor ve erimiş parafini elimle bir güzel ağzımın iç kısmına sürüyorum. Önce bir kat. Sonra ikinci bir kat daha. Bir müddet kendi içimden mırıldanarak, parafinin iyice kurumasını bekliyorum. Pek güzel oldu. Suratımdaki fırın kapağını zorlukla kapatıyorum. "Alev Yutan Adam" artık emrinize amadedir. Bütün dünyanın kurtuluşu için harekete geçmek üzeredir. Kaşkolumla ağzımı ve burnumu sıkıca kapatarak, paltomu giyiyor ve elimde, içinde gaz dolu bir bidon bulunan valiz olduğu halde; sessizce kapıyı çekip, karanlık geceye karışıyorum. Ciddi bir vaziyet takınarak, sokakta upuzun ilerliyorum. Taze kar, adımlarımın altında kırt kırt eziliyor. Tepemde uçuşan kar taneleri şapkama konuyor ve gözlerimin içine doluyor. Bu kar, pek acelesiz ve hafif bir kar. Tek endişem, yolda ellerimin donmaması. Sokaklar bomboş. Bir iki tane uyuşuk sokak köpeğinden başka ortalarda kimse görünmüyor. Âlâ. İşim kolay olacak demektir. Caminin yanından sağa

sapıyorum. Fransız konsolosluğunun önünde, karanlıkta bir çift dikkatli gözün beni süzmekte olduğu hissine kapılıyorum. Süzerse süzsün! Aldırmıyorum. Nasıl olsa sıra, günün birinde Paris'e de gelecek. Sonra Cenevre'ye, daha sonra da, bir petrol ocakları mecmuası olan Ploeisti'ye. Carmen Silva'nın sarayını da yakacağız. Londra'yı halletmek içün büyük bir teşkilat lâzım olabilir. New York'u yakmak ise zaten çocuk oyuncağı. Ayaklarım ve kıçım çok üşüyor!.. Karlara bata çıka, aşağılara doğru yoluma devam ediyorum. Biraz daha yürüdükten sonra, önceden tespit ettiğim hedefe varıyorum. Bulunduğum mevkii aşina bir yer: "SOLOMON ve SOLOMON" biraderlerin mefruşat mağazası. Müdafaasız, öylece duruyor. Yangınıma, işte tam bu noktadan başlamak arzusundayım. Yangını Museviler çıkartacaklar. Ondan sonra bütün gazeteler, günler boyu bir Musevi sabotajından bahsedecekler. Etsinler!.. Sağımı, solumu dikkatle kontrol ettikten sonra, valizimi yere bırakıyorum. Karşıdaki bir sürü kör pencereden, sadece birinin ışığı yanıyor. Burada da bir kadın gölgesi, kocasından dayak yemekle meşgul. Üzülmeyiniz madam. Biraz sabrediniz. Bir müddet sonra kurtulmuş olacaksınız. Âlem, yakında eski ahengine yeniden kavuşmuş olacak. Taa uzaklarda bir bekçi düdüğü duyuluyor. Sokak köpekleri hemen havlayarak karşılık veriyorlar. Bir iki el silah sesi!.. Gaz bidonunu valizden çıkarıp, güçlükle kapağını açıyorum. Saat kaç? Hey Allah kahretsin! Durmuş. Ulan, memleketin saatleri bile çalışmıyor. Derin bir nefes çekiyor ve alabildiğim kadar gazı ağzıma dolduruyorum. Birazı burnuma kaçtı galiba. Genzim yanıyor. Aman dikkat!.. Eğer heyecanımı yenemeyerek, ağzımdaki gazı kazaen bir yutacak olursam, yarım saat sonunda tahtalı köyü boylarım! Şimdi sıra kibritte. Paltomun cebini yokluyorum. Evet, kibritimiz göreve hazır. Son bir defa etrafıma şöyle bir göz gezdiriyorum: Üst üste devrilmiş, eski püskü, kargacık burgacık bir sürü ev bozuntusu, birtakım yıkık depolar ve apartumanlar. Evlerin içleri de dışlarından farklı değildir: Yanmayan sobalar, yırtık pırtık birkaç eşya, yer yatakları ve uykunun çoktan hâkimiyeti altına aldığı bir sürü zavallı, manasız ve kıymetsiz hayat!.. Sokaklar her gece, hep böyle ıssızdır. Ölmek üzere olan bir sütçü beygiri, yolda kalmış bir tramvay. Hadi bakalım!.. Hepinizi Allahaısmarlıyorum. Yolunuz açık olsun!.. Kibritim bir çakışta yanıyor. O an, sokağın diğer köşesinde, benim gibi elinde bavul olan bir adamın durduğunu; onun da biraz ilerisinde, bir başka sokağın başında, bir

başka "Alev Yutan Adam"ın sessizce beklediğini ve belki de daha başka bir sokakta, bir sürü başka "Alev Yutan Adam"ların nöbet tuttuğunu fark ediyorum. Olsun. Ne kadar fazla sayıda olursak, o kadar iyi olur!.. Kibriti ağzıma götürüyor ve uzun uzun, şişmiş avurtlarımdan dışarıya köpüklü, devasa bir alev püskürtüyorum!.. Ateş bir anda kafesi kırıyor. Alevlerim "SOLOMON ve SOLOMON"un bütün vitrin camlarını patlatıyor. Vitrinde bulunan alçı mankenlerin gözleri yuvalarından fırlıyor ve giyinik vücutlar bir anda meşale haline geliyorlar. Kilolarca patiska, fitilli kadife ve basma havada ince şeritler halinde uçuşuyor ve alevlerime alev katıyorlar. Sırada bir Rum bakkal var. Kim bilir, belki de yangın aslında onun marifetidir. Bodrumda istiflenmiş yüzlerce gaz bidonu birbiri peşisıra havaya uçuyor. Manzara muazzam: Bu bir havai fişek şenliği, bir fener alayı sanki. Bütün Beyoğlu fena halde tutuşmaya başladı bile!.. Alevlerim, emirlerime itaat ederek, hızla büyüyor ve gökyüzüne doğru yükselmek yerine, böyle sağa sola, yanlamasına genişleyerek, sokakları ve caddeleri dolduruyor. Kısa zaman zarfında bir karakol, bir umumi

helâ, bir gazete bayii, yeni inşa edilmiş bir ev, "Azim Matbaası", "Gramofon Sarayı", "Janet Birahanesi", Herr Max Pettonkofer'in malikânesi, İngiltere Konsolosluğu, dilenci tekkesi, kerhane, susuzluktan kapısına kilit vurulmuş bir hamam ve Beyaz Rus garsonların kaldığı bir pansiyon alevler tarafından birer lokmada yutuluyor. Bütün bunlar olup biterken, bendeniz, ellerimi göğsümde kavuşturmuş bir halde, sakin sakin manzaranın tadını çıkarmaktayım. Alevlerin sıcaklığı yüzünden ter içinde kalıyorum. Garip bir manzara doğrusu: Karlar içinde ateş!.. Göğe yükselen dev alev dilleri arasında, siyah tanecikler halinde, lapa lapa kar yağıyor. Kar, yangını besliyor, kışkırtıyor ve kar taneleri kor taneleriyle bir olup, gecenin karanlığında çılgınca dans ediyor!.. Paltomu bir kenara fırlatıp, ben de onlarla birlikte hoplayıp zıplamaya başlıyorum. Aniden, büyük bir patlama kulakları sağır ediyor! İspirto fabrikası, olduğu gibi havaya uçuyor. Yavaş yavaş oradan uzaklaşıyorum. Çok yorulmuşum. Şimdi eve gidip, bir güzel uyumalı. Yarın sabah her şeyi gazetelerden okuyacağız nasıl olsa!..

28 Aralık 1929

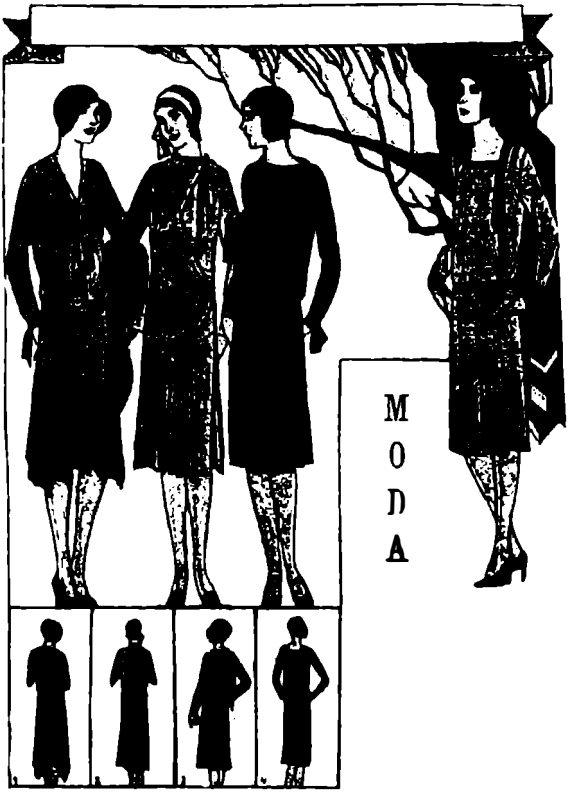
1930 Senesinin Kadın Modası Acaba Nasıl Olacak?

Harika bir sual!.. Müsaade ediniz, cevaplandırmaya gayret edelim efendim.

Bu sene, bendenize göre, idrak ettiğimiz seneye kıyasla daha sıcak geçecektir. O halde mantıken azıcık açılıp saçılacağız demektir. Ama ne kadar? Orası, tamamen siz güzel bayanlara kalmış bir şeydir. Yani, etekleri terzilere götürüp birazıcık kısaltmakta fayda var. İlaveten, Amerika'dan gelen bazı şaşırtıcı haberlere göre, oradaki kadınlar bacaklarına çorap niyetine gümüş rengi boyalar sürüp ortalarda dolaşıyor ve sükse yapıyorlarmış!.. Aynı şeyi niçün biz Türk kadınları da tecrübe etmeyelim?..

Moda ne kadar da hızlı değişiyor?.. Halbuki geçen sene bu vakitler, bütün kadınların uzun etekler giydiklerini müşahede ediyorduk. Demek ki, bu sene tam tersini yapacaklar. Unutmadan söyleyeyim; hiç vakit kaybetmeden zayıflamaya başlasanız gayet iyi olur. Zira 1930 senesinde, erkeklerin şişman kadın görmeye tahammülleri olmayacakmış. Ona göre!.. Karşı sahifede, kısa etek modasından bazı numuneler görüyorsunuz.

Medyumunuz (Enis Behiç)

29 Aralık 1929

Bütün Beyoğlu'nu Ateşe Veren Hain Kundakçı Enselendi!

Muhabirimiz anlatıyor:

Müjdeler olsun aziz karilerimiz!.. Dört gün önceki, o uğursuz geceyarısı, aniden çıkan ve kısa zamanda bütün Beyoğlu'nu yakıp kül eden fecii yangının müsebbibi olduğu anlaşılan bir şahıs, dün gelip kendiliğinden Emniyet Müdürlüğüne teslim olmuştur. Hüviyeti polis tarafından gizli tutulan sanığın akli dengesinin yerinde olmadığı anlaşılmıştır. Biz o kadar uğraştık, didindik, fekat bütün gayretlerimize rağmen, bu şahsın kim olduğunu bir türlü öğrenemedik.

Zannediyorum ki, polisimiz sanığın can emniyetinden endişe ediyor ve hâlâ yıkıntılardan çıkmakta olan dumanlara bakarak ağlayan mağdur Beyoğlu ahalisinin galeyana gelerek, kundakçıyı linç etmesinden endişe ediyor. Bizim temennimiz, kısa bir müddet sonra mahkemeye sevk olunacak sanığın bir an önce mahkemesi yapılarak, hakettiği en ağır cezaya çarptırılmasıdır. Adaletin bir an önce tecelli etmesini istemek hakkımızdır. Her zaman olduğu gibi, mahkemenin safhaları hakkındaki en kat'i malûmatı sizlere yine biz vereceğiz.

Muhabiriniz

30 Aralık 1929

Elveda 1929!

Eğer hata etmiyorsam, bu Bay 1929, dünyamıza kapıdan değil de bacadan girmişti. Hem de Noel Baba kıyafetiyle!.. Biz de torbasının şişkinliğine bakıp, sevinçle ellerimizi çırparak ağızlarımızı şapurdatmıştık, asırlardır beklediğimiz bolluk ve rahata nihayet kavuşacağız diye...

Fekat, heyhat!.. Çok geçmeden anladık ki; 1929'un da, meselâ bir 1829' dan, esasta fazla bir farkı yokmuş. Eski hamam, eski tasmış!.. Yırtık pırtık Noel Baba kıyafeti içinde, bir deri bir kemik kalmış, yaşlılıktan beli bükülmüş Bay 1929; kapıyı açıp, kendisini gecenin dondurucu rüzgârlarına bırakacaktı ki, tam kapının önünde kolundan yakaladım. Beyaz sakalını, çökmüş avurtlarını ve zor açılan gözlerini dikkatlice inceleyerek ona dedim ki:

"Uğurlar olsun ihtiyar! Hadi gel, birbirimize hakkımızı helal edelim. Aramızda bir soğukluk kalmasın. Fekat, lûtfen müsaade et de, yola koyulmadan önce sana, şu geçen 365 gün hakkında düşüncelerimi bir söyleyeyim... Bir kere bana en ufak bir hayrın bile dokunmadı. Havalarda zepelinle dolaşırken, az kalsın tahtalı köyü boyluyordum. Senenin büyük bölümünü hasta geçirdim. Bu arada kalbim tekledi ve mâli vaziyetim bozuldu. Karımla bol bol kavga ettim. Sene sonunda, paramızın kıymeti tam manasiyle pul oldu, pul!.. Bir gün bile şöyle derinden bir 'OH!' çektiğimi hatırlamıyorum. Bir gün bile yataktan, o günün çok güzel bir gün olacağını düşünerek kalkmadım. Suratım hep asıktı. Sokaklarda dolaşırken dikkat ettim; kimsenin yüzü gülmüyor. Ne yapsınlar zavallılar? Cep delik, cepken delik! Alışveriş eden yok. Fileler boş, fiyatlar ateş pahası!.. Zihnimde sana dair en küçük tatlı bir hatıra bile yok. Ne kadar kendimi zorlarsam zorlayayım, sana minnettar kalmak için hiçbir meşru sebep bulamıyorum. Ne bayramlarında o eski tad vardı, ne de Ramazanında bereket. Eğlence yoktu, eğlence. Kumar ve balo salonları haricinde hiçbir haneden şöyle içten bir kahkaha sesi yükselmiyordu!.. Çocuklar, üst baş pejmürde, yalınayak dolaştılar. Oyuncak yoktu, oyuncak. Ne yazın doğru dürüst serinleyebildim, ne de kışın kemiklerime kadar ısınabildim. Hülâsa pek silik, pek yavan ve pek

de saçma sapan bir seneydin!.. Makamına kurulur kurulmaz, önünde esas duruşa geçip, senden ucuzluk, bolluk ve adalet bekledik. Ne gezer?!.. Sen, lafazanlığın ve palyaçoluğun haricinde, şöyle elle tutulur hiçbir icraatta bulunamadın... Şehir hattı vapurları yine zamanında kalkmadı. Telefonlar çalışmadı. Elektrikler kesildi. İstanbol'u seller götürdü, fekat içecek bir bardak su bile bulamadık. Meydan saatleri hep yanlış zamanı gösterdi. Gaz bulamadık, et bulamadık, ekmek bulamadık, şeker bulamadık!.. Sene boyunca bize yaptığın tek hayır, palamut akını oldu. Sayende, fakir fukaranın karnı doydu. Teşekkür ederiz. Sağol, varol!.. İntiharlar habire arttı. Cinayetler ve trafik kazaları da. Bütün sene müddetince, resmi dairelerde rüşvet ve ihtikâr kol gezdi. Mahkemeler doldu taştı. Buna rağmen kimin suçlu, kimin suçsuz olduğu anlaşılamadı. Hastalıklara şifa, hastalara ilaç bulunamadı. Ne doğru dürüst bir film çekilebildi, ne de dişe dokunur bir roman yazılabildi. Şairlerden ses çıkmadı, musikişinaslar udlarını duvara astılar.

Nihayet, nihayet; on iki beceriksiz aydan ibaret bakanlar kurulunla birlikte, sonunda istifanı verdin ve çekip gitmeye hazırlanıyorsun. Hayret doğrusu! Kafan henüz çalışıyormuş. Sonunda doğru bir karar verebildin. Bir de koltuğunu bırakmayı reddetseydin, o zaman halimiz nice olurdu? Hadi sana güle güle ihtiyar! Umarım bir daha asla karşılaşmayız!.."

Aziz ve muhterem kariler; yukarıdaki satırları, belki biraz fazla bedbin bulabilirsiniz. Fekat, inanınız ki, bitirmek üzre olduğumuz şu 1929 senesi hakkında, aklıma hiç güzel bir şey gelmiyor. Bakalım yeni sene ne mal çıkacak?.. Sakın ola ki, 1930 senesinden fazla bir şeyler beklemeye kalkmayınız. Yeni seneden, ancak bir seneden sonra gelecek diğer seneden beklenildiği kadar bir şeyler beklenebilir!.. Ötesi hayâldir.

Yeni senenizi en iyi temennilerle kutluyor ve ailenizle birlikte hayırlı bir yeni sene geçirmenizi cenabı haktan niyaz ediyorum.

HOŞGELDİN 1930!..

Başyazarınız

Bir Yılın Öyküsü...

1929 genç Türkiye Cumhuriyeti için son derece önemli bir yıldır. Başta Cenevre'den piyano tahsilinden dönen Şekip olmak üzere bütün kahramanlarımız için de öyle... O olağanüstü yılın öyküsünü anlatmak istiyorlar size... Kimler yok ki... Doktorunuz, muhabiriniz, başyazarınız, medyumunuz ve bendeniz, o muhteşem yılı size daha iyi anlatabilmek için hizmetinizdeyiz... Ateş ve Kafes Kulübü'nden Pervin'in defterlerine, 12 kısım tekmili birden...

Yazarınız

Efendim, memleketin yetiştirdiği güzide insanlardan Ahmet Bey'in 1929 isimli eserini neşretmiş bulunuyoruz. Bu harikulâde kitabı ister bir roman gibi okuyun, ister bu toprakların bir evlâdı olarak halet-i ruhiyenize senenin her ayı için şaşmaz şekilde kılavuzluk edecek bir saatli maarif takvimi gibi... Her halükârda verdiğiniz para beyhude harcanmış olmayacak...

Editörünüz

Metis Edebiyat
ISBN 975-342-165-6

9 789753 421652

Metis Yayınları
İpek Sokak 9, 80060 Beyoğlu, İstanbul